

I. A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA 2012. ÉVBEN

1. A kormányzat gazdaságpolitikája

A Kormány 2012-ben folytatta a rendszerváltással és a szocialista kormányok tevékenysége után örökölt strukturális problémák megoldását: a magas államadósság csökkentését, az ország versenyképességének javítását, a munkaerő-piaci aktivitás fokozását, az ország növekedési potenciáljának emelését.

A háztartások magas devizaadóssága sérülékennyé tette a gazdaságot a világgazdasági válság hatásaival szemben, ezáltal a belső kereslet élénkülésének gátjává vált. Ennek a problémának a megoldása érdekében a Kormány lehetőséget teremtett a végtörlesztésre, majd a Bankszövetséggel megkötött megállapodás keretében egy átfogó programot dolgozott ki, amely több százezer devizahiteles család számára jelentős segítséget kínált.

Magyarország 2011 novemberében az Európai Unióhoz és a Nemzetközi Valutaalaphoz fordult, annak érdekében, hogy egy biztonsági védőháló biztosítása révén erősítse a piaci bizalmat. Az IMF azonban olyan feltételeket szabott volna a hitelért cserébe, amelyet Magyarország nem fogadhatott el. 2012 során nyilvánvalóvá vált, hogy a Magyarország iránti piaci bizalom a Nemzetközi Valutaalap által nyújtott védőháló nélkül is megerősödött: az ország és a költségvetés finanszírozása zökkenőmentes volt. A piaci bizalom megerősödésében nagy szerepe volt a Kormány fegyelmezett költségvetési gazdálkodásának, amely az ország adósságát hosszú távon is csökkenő, fenntartható pályára állította.

A bruttó hazai össztermék a 2012. év folyamán – az eredetileg tervezett bővülés helyett – 1,7%-kal csökkent. A gazdaság teljesítményének visszaesését nagyrészt egyedi tényezők magyarázzák. Egyfelől a 2012. év során fokozatosan romlottak a növekedési kilátások a világgazdaságban, különösen az európai országokban, mely a Magyarországon termelő exportőrök fő exportpiacait képezi. Másfelől 2012-ben a mezőgazdaság teljesítménye mintegy ötödével esett vissza a kedvezőtlen, aszályos időjárás következtében.

A belső kereslet is visszafogottabb maradt, mint a költségvetés tervezésekor. A háztartások fogyasztási kiadása 2,0%-kal csökkent. Lényeges tényezőnek mutatkozott ebben az árak átlagos emelkedése, melynek mértéke meghaladta az előzetesen tervezett értéket.

2012-ben a beruházások harmadát adó feldolgozóipari nagyberuházások 4,9%-kal bővültek, melyben kiemelt jelentőséggel bírnak az autóiipari nagyberuházások. A nemzetgazdaságban a beruházások ennek ellenére 5,2%-kal csökkentek 2012-ben, melyben a legmeghatározóbb szerepet az építési beruházások visszaesése játszotta. A beruházásokat is magába foglaló bruttó állóeszközfelhalmozás-mutató 3,8%-os csökkenést mutatott 2012-ben.

A magyar export 2,0%-os növekedése 2012-ben is meghaladta a felvevőpiacokét. A növekvő export és a visszaeső belső kereslet eredményeként az import volumene alig változott a 2011-es szinthez képest. Mindezek eredményeként a nettó export növekedési hozzájárulása pozitív maradt 2012-ben is.

A foglalkoztatottak száma 2012-ben is növekedett. A versenyszférában a foglalkoztatottak száma 1,4%-kal növekedett, míg a közsféra létszámának 2,3%-os növekedése a közfoglalkoztatottak nagyobb létszámához köthető. A foglalkoztatottság növekedése azt eredményezte, hogy a 15-74 év közötti lakosság körében a foglalkoztatási ráta 49,7%-ról 2012-ben 50,6%-ra emelkedett.

A foglalkoztatottak számának növekedésével párhuzamosan folytatódott a gazdaságilag aktívak számának emelkedése is, így az aktivitási ráta folyamatos növekedéssel az év végére megközelítette az 57%-ot a 15-74 éves korosztályban. A foglalkoztatottság és az aktivitás hasonló mértékű emelkedésének következményeként a munkanélküliségi ráta nem változott 2012-ben. A versenyszférában a bruttó keresetek inflációt meghaladó mértékben, 7,2%-kal növekedtek 2012-ben. Ebben szerepet játszott egyrészt a minimálbér jelentős, több mint 19%-os emelése, másrészt a nettó keresetek szinten tartása érdekében a 2012. januárban bevezetett bérkompenzációs rendszer is. A gyermekek után járó adóalap-kedvezményt is figyelembe véve a nettó átlagkeresetek 2012-ben nemzetgazdasági szinten átlagosan 2,1%-kal haladták meg a 2011. évi szintet.

2012-ben a reálgazdasági többlet és a beáramló EU-transzferek hatására tovább javult Magyarország külső egyensúlya. Míg 2011-ben a reálgazdasági aktívum a GDP 7,2%-át érte el, 2012-ben a többlet 7,6% volt. Az áruk és szolgáltatások egyenlegének számottevő javulása a folyó fizetési mérleg egyenlegében is tükröződött, a 2011. évi 0,8%-os többlet után 2012-ben 1,7%-os aktívum alakult ki. A külső finanszírozási kapacitás a bővülő tőketranszferek következtében a folyó egyenlegnél jobban növekedett, és 2012-ben a GDP 4,3%-át érte el. A jelentős külső nettó finanszírozási képességnek köszönhetően Magyarország nettó külföldi tartozása a 2011. év végi 29 655,0 milliárd forintról 2012. év végére 29 179,0 milliárd forintra csökkent.

2012-ben az államadósság rátája 79,2%-ra csökkent a 2011. évi 81,4%-ról, így 2011 után 2012-ben is csökkent az államadósság szintje: 2012-ben erre csak öt tagállam volt képes az unió 27 tagállamából. A kamatkidadásokra, és közvetve az adósság szintjére is mérséklően hatott a Magyar Nemzeti Bank 2012-ben elkezdett alapkamat-csökkentési folyamata. Ma már kijelenthetjük: ez a korábban sokat és sokak által vitatott jegybanki politikai jelentős pozitív változást eredményezett. Az új állampapír-kibocsátásoknál már ennek megfelelően alacsonyabb kamat kerül megállapításra. Mivel az államadósság jelentős része devizaadósság, ezért az is fontos, hogy a forint árfolyama az euróhoz képest jelentősen kedvezőbben alakult, mint a 2011. év végi árfolyam, hozzájárulva a forintban számolt államadósság csökkenéséhez. Az év során az országgockázati felár csökkent, így a kamatcsökkentések ellenére az árfolyam nem gyengült számottevően.

Az infláció az előzetesen tervezett értéket meghaladta, átlagosan 5,7%-kal voltak magasabbak az árak 2012-ben, mint egy évvel korábban. Az infláció alakulásában döntő szerepet játszott az áfakulcs 2 százalékpontos emelése. Szintén a fogyasztói árak emelkedéséhez járult hozzá, hogy a globálisan is gyenge 2012-es termés következtében jelentősen nőtt egyes élelmiszerek ára, a nem feldolgozott élelmiszerek átlagosan 6,8%-kal drágultak, a feldolgozott élelmiszerek pedig 5,3%-kal. Átlag felett drágult továbbá a benzin és a piaci energia az év első felében magas energiahordozó árak miatt, valamint a dohánytermékek a jövedékiadó-változások következtében.

2. A költségvetési folyamatok értékelése

Az államháztartás európai uniós módszertan szerinti 2012. évi hiánya előzetes adatok alapján a GDP 1,9%-ában teljesült. Óriási eredményről van szó, hiszen – eltekintve a 2011. évi jelentős nagyságú költségvetési szufficittól – 10 éve nem volt ilyen alacsony az éves költségvetési deficit mértéke. Ez azt jelenti, hogy 2011 után 2012-ben – és várhatóan 2013-ban is – Magyarország teljesíti az európai uniós deficit-követelményeket. Így joggal számíthatott az ország arra, hogy az Európai Bizottság megszünteti a hazánk ellen - a szocialista kormányok felelőtlen gazdaságpolitikája miatt – megindított, 2004 óta fennálló túlzottdeficit-eljárást, amely 2013 júniusában bekövetkezett. A Konvergencia programban kitűzött célnál kisebb hiányt döntően a helyi önkormányzatok jelentős többlete okozta. A helyi önkormányzatok mérlege még az 5000 főnél alacsonyabb népességszámú települések adósságának törlesztéséhez nyújtott decemberi költségvetési támogatás nélkül is többlettel zárta az évet.

Az államháztartás pénzforgalmi hiánya a tervezett 726,2 milliárd forintos előirányzattal szemben 508,3 milliárd forint lett, mely a GDP 1,8%-a. A magyar költségvetési törvény szerinti hiánycél ezáltal jóval az elvárt mérték alatt teljesült.

Az államháztartás központi alrendszerének 2012. évi pénzforgalmi hiánya a törvényi módosított 671,9 milliárd forintos előirányzathoz képest kedvezőbben, 598,6 milliárd forintra teljesült, mely a GDP 2,1%-ának felel meg.

A hiány alakulásának értékelésekor ki kell emelni, hogy a költségvetési törvényben megtervezett 320,0 milliárd forintos kockázati tartalékok (Országvédelmi Alap, kamatkockázati tartalék, fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék) nem kerültek felhasználásra.

Kijelenthető tehát, hogy a Kormány a 2012. évet illetően rendkívül fegyelmezett gazdálkodást folytatott, az intézmények takarékos gazdálkodása mellett az évközi, kedvezőtlen nemzetközi gazdasági folyamatokra pedig azonnal és megfelelően reagált. Így az államháztartás központi szintjén a vártnál kevesebb adóbevétel mellett is jobb lett az egyenleg.

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerének egyenlege a 2012. évi költségvetési törvényben szereplő 150,0 milliárd forintos deficit és az év közben előrejelzett 54,3 milliárd forintos hiány helyett 90,3 milliárd forintos többlettel zárt, mely a GDP arányában közel 0,8%-os javulást mutat.

Az önkormányzati egyenleg esetében a pozitív mutató arra utal, hogy a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV törvényben (a továbbiakban: Stab. tv.) lefektetett, az önkormányzati eladósodást korlátozó előírások, valamint a Széll Kálmán Tervben fogantatosított, ezen alrendszerre irányuló takarékosági intézkedések a tervezettnél is nagyobb megtakarítással jártak. A központi alrendszerben a Széll Kálmán Terv takarékosági intézkedései összességében a tervekhez közeli mértékben teljesültek. Emellett sor került az önkormányzatok adósságának konszolidációjára is. Az önkormányzati adósság átvállalásával az állam 1956 települést, illetve az ott élő mintegy 8,8 millió embert mentett ki két lépcsőben az adósságcsapdából. Az első lépcsőben, 2012 folyamán az 5000 főnél kisebb települések konszolidációjára került sor, mintegy 75 milliárd forint értékben. Az intézkedés példa nélküli a magyar önkormányzatiság történetében, az adósságátvállalásnak köszönhetően ugyanis a

települések „tisztalappal”, konszolidációs értelemben megújulva vághatnak neki a következő években a helyi ügyek szakszerű és hatékony intézéséhez.

Az államháztartás alrendszerének alakulása

A költségvetési törvény az államháztartás 2012. évi pénzforgalmi hiányát 726,2 milliárd forintban határozta meg. Az államháztartás pénzforgalmi egyenlege 2012-ben 508,3 milliárd forintos deficittal zárt.

Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 2012. évi pénzforgalmi hiánya 611,2 milliárd forintot tett ki. A központi költségvetés bevételei esetében a főbb adóbevételek közül az előirányzathoz képest elmaradtak a társasági adó, az egyszerűsített vállalkozói adó, a pénzügyi szervezetek különadói, az általános forgalmi adó és a személyi jövedelemadó bevételek, viszont magasabb összegben teljesültek a jövedéki adó, az illetékbevételek, valamint az egyes ágazatokat terhelő különadók. Nagyobb mértékben realizálódtak az előirányzatnál a költségvetési szervek bevételei, az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések, a kamatbevételek, valamint az egyéb bevételek.

A központi költségvetés kiadásai esetében elmaradtak a törvényi előirányzattól a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai, a kormányzati rendkívüli kiadások, az önkormányzati adósságok törlesztéséhez nyújtott támogatások és az EU költségvetéséhez kapcsolódó hozzájárulások. Ugyanakkor magasabb mértékben realizálódtak többek között az egyedi és normatív támogatások, a költségvetési szervek kiadásai (a bevételi többleteikkel összhangban), a kamatkiadások, valamint az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások is.

Az elkülönített állami pénzalapok 2012. évi 130,1 milliárd forintos többlete a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 87,2 milliárd forintos, a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 21,6 milliárd forintos, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 17,7 milliárd forintos, a Nemzeti Kulturális Alap 4,0 milliárd forintos többletéből, valamint a Bethlen Gábor Alap 0,4 milliárd forintos hiányából alakult ki. Az elkülönített állami pénzalapok egyenlege így a 2012. évi 53,0 milliárd forintos törvényi előirányzatnál kedvezőbben alakult. A bevételi oldalon a Nemzeti Foglalkoztatási Alap szakképzési hozzájárulásból befolyt bevételei lettek magasabbak. Ezen túlmenően a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap innovációs járulékbévételeiből is nagyobb összeg realizálódott az előirányzatnál az egyenlegjavítást célzó jogszabályi változások következtében. A kiadások közül elsősorban a Nemzeti Foglalkoztatási Alap kiadásai maradtak el a törvényi módosított előirányzatnál.

A társadalombiztosítási alapok a 2012. évet a -35,3 milliárd forintos törvényi előirányzathoz képest 117,5 milliárd forintos hiánnyal zárták, mely a Nyugdíjbiztosítási Alap 70,6 milliárd forintos, valamint az Egészségbiztosítási Alap 46,9 milliárd forintos deficitjéből tevődik össze. A bevételi oldalon az előirányzatnál kedvezőbben teljesültek többek között a Nyugdíjbiztosítási Alap szociális hozzájárulási adó és járulékbévételei, valamint az Egészségbiztosítási Alap egészségügyi hozzájárulásai. A kiadások esetében a törvényi előirányzatot meghaladóan alakultak többek között a nyugdíjkiadások, a gyógyító-megelőző ellátások és a gyógyszertámogatások.

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerének 2012. évi pénzforgalmi bevétele 2798,0 milliárd forint, kiadása 2707,7 milliárd forint volt. A többlet így

90,3 milliárd forintot tett ki, mely 240,3 milliárd forinttal kedvezőbb a tervezett 150,0 milliárd forintos deficithez képest. A jelentős javulás oka kiadási oldalon legnagyobb részt a beruházások visszafogása, másrészt bevételi oldalon a megyei önkormányzatok adóssághozjáról támogató támogatása volt.

Év közben megtett intézkedések

A Kormány a kedvezőtlen külső gazdasági körülmények hatására év közben több lépésben is intézkedett, az egyenlegcél tartása érdekében.

2012 márciusában a túlzott hiány eljárás keretében Magyarországhoz intézett tanácsi ajánlás a GDP 0,5%-ának megfelelő egyenlegjavító intézkedést várt el.

Az Európai Bizottságnak az ajánlást előkészítő prognózisa azonban még nem vette figyelembe azokat a pótlólagos intézkedéseket, amelyekről a hiánycél biztonságos megvalósítása érdekében februárban döntött a Kormány (1036/2012. (II. 21.) Korm. határozat a 2012. és 2013. évi hiánycél biztosításához szükséges további intézkedésekről).

A kormányhatározat 2012-re a gyógyszer-támogatások és a költségvetési fejezetek kiadásainak csökkentését írta elő, és tilalmat rendelt el a költségvetési szerveknél.

A tanácsi ajánlásra figyelemmel a Kormány áprilisban (1122/2012. (IV. 25.) Korm. határozat a Széll Kálmán Terv kiterjesztése keretében megvalósítandó egyes intézkedésekről) további rendelkezésekről döntött, amelyek a februári lépésekkel és a helyi önkormányzati alrendszer-nél prognosztizálható, a 2012. évi költségvetésben számított-nál kedvezőbb egyenleggel együtt összességében biztosíthatják az ajánlásban elvárt egyenlegjavulást.

Az áprilisi egyenlegjavító intézkedések eredményeként a költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok kiadási előirányzatainál zárolásra, a vagyonnefejezet, a helyi önkormányzatok támogatásánál és a TB Alapok költségvetési szerveinél pedig kiadás-megtakarításra került sor. Továbbá a Kormány bevezette a távközlési adót és a fordított áfa-t a kalászos növényekre.

A Kormány 2012. október hónapban újabb, összesen a GDP 0,5%-ának megfelelő nagyságú egyenlegjavító intézkedést (döntően zárolást) fogantatosított (1428/2012. (X. 8.) Korm. határozat). Ennek értelmében a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadási előirányzatainál, a rendkívüli kormányzati intézkedések fedezetére szolgáló általános tartaléknál, valamint a PPP és az EU Önerő Alap előirányzatoknál további zárolást rendelt el.

Emellett megtakarítást írt elő a vagyonnefejezet-nél és a Nemzeti Földalap kiadásainál, továbbá egyenlegjavítást rendelt el a Nemzeti Foglalkoztatási Alapnál, a Nemzeti Kulturális Alapnál és a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapnál. A jövedéki adó már korábban is tervezett emelését előbbre hozta a Kormány, továbbá az innovációs járulékbefizetés szabályai egyenlegjavító irányban módosultak.

Év végén azonban már bizonyossá vált, hogy a Kormány által megtett – és az Európai Bizottság által elvárt – intézkedések nemcsak a kitűzött hiánycél teljesülését biztosítják, hanem jóval kedvezőbb egyenleget eredményezhetnek a tervezettnél. Ennek következtében lehetővé vált, hogy sor kerülhessen egyes sürgős kiadások engedélyezésére, teljesítésére. Így döntés született az októberi intézkedések részleges visszavonásáról, ennek keretében a korábban elrendelt zárolások feloldásáról, egyes

kötelezettségvállalással terhelt maradványok kifizetéséről, valamint az egészségügyi kiadások megemeléséről.

Összességében megállapítható, hogy az év közben meghozott, költségvetési hiánycél biztosításához szükséges intézkedések jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy a Kormány a nemzetközi válság közepette is ki tudta védeni a költségvetési hiánycél veszélyeztető külső kockázatokból eredő hatásokat, és az államháztartás egyenlegét a kitűzött hiány alatt tudta tartani.

3. Az állami feladatellátás funkcionális bemutatása, változásának jellemzői

A kormányzati funkciók mérésére a Nemzetközi Valutaalap és az Európai Közösség egyaránt a "Classification of Functions of Government" (COFOG) szabványt alkalmazza. Ez olyan módszertani eszköz, amely összehasonlíthatóvá és elemezhetővé teszi különböző országok kormányzati szektorának terjedelmét, céljai szerinti összetételét.

A funkcionális osztályozást ezért alapvetően a statisztikai értelemben vett kormányzat konszolidált eredményszemléletű adatainak, vagy a nemzeti költségvetési rendszerekben értelmezett államháztartás konszolidált pénzforgalmi adatainak bemutatására alkalmazzák, mégpedig elsősorban a kiadások osztályozására.

Pénzforgalomban, az államháztartás körében a 2012. évre vonatkozóan az alábbiak szerint alakult az állami feladatellátás:

- a) Az államháztartási szerepvállaláson belül az **állami működési funkciók** kiadásainak aránya 15,1%-ot tett ki, mely jóval kisebb, mint az előző évi 19,1%-os arány. A jelentős csökkenés oka az előző évi magasabb bázis: 2011-ben ezen a funkción lett elszámolva egyrészt a MOL Nyrt. részvényeinek megvásárlása, másrészt pedig mintegy 120 milliárd forint értékben került megemelésre az MFB Zrt. tőkéje.

A funkciócsoporton belül az **általános közösségi szolgáltatások** az előző évi szinttől elmaradva, 9,6%-ban teljesültek. Csökkentek a törvényhozó és végrehajtó szervekre, valamint a pénzügyi és költségvetési tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek.

A 2012. évben **védelemre** az államháztartás összes kiadásán belül 1,6%-ot fordított a költségvetés. A ráfordítások közül jelentős tétel volt a NATO tagsággal kapcsolatos kiadások alakulása.

A **rendvédelem és közbiztonság** javítása, a szervezett bűnözés megfékezése a 2012. évi államháztartási kiadások 3,9%-át tette ki, mely meghaladja a korábbi időszakok teljesítési arányát. Ezen belül a rend- és közbiztonsági feladatok ellátására a kiadások 2,2%-át fordította a költségvetés. A funkciócsoporton belül az előző évi kiadási aránynál magasabban alakultak a büntetés végrehajtási igazgatás és működés kiadásai.

- b) Az állampolgárok helyzetét javító, a társadalmi egyenlőtlenségeket mérséklő jóléti **funkciókra** (oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás) 2012-ben az államháztartás kiadásainak 58,9%-át fordították, mely magasabb a tavalyi (57,6%-os) aránynál.

A funkciócsoporton belül az **oktatási tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított összegek a kiadások 10,3%-át tették ki, ezen belül a legmagasabb részarányt a felsőfokú oktatási kiadások jelentették.

Az **egészségügy** területén az ellátások biztosítására, valamint az intézmények működésére az államháztartási kiadások 8,6%-át fordította a költségvetés. E funkciócsoporton belül a legnagyobb részarányt a kórházi tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások jelentették, melyek a kiadások 4,1%-át tették ki. Ezek aránya jelentősen nőtt az előző évihez (3,5%) képest a gyógyszer támogatások arányának visszaszorulása mellett, azon kormányzati törekvésekkel összefüggésben, hogy az egészségügyi bérfezültségek enyhüljenek.

A **társadalombiztosítási és jóléti funkciókra** fordított összegek aránya növekedett az előző évhez képest, a kiadások 33,9%-át érték el. A legnagyobb részarányt a funkciócsoporton belül a nyugellátásokra fordított összegek jelentették, melyre a kiadások 18,9%-át fordította a költségvetés. Jelentősen meghaladta az előző évi mértéket a táppénz, anyasági vagy ideiglenes rokkantsági juttatások és az egyéb szociális támogatások aránya, miközben csökkent a nyugdíjkiadások aránya. Ennek oka az, hogy egyfelől a rokkantsági, rehabilitációs, valamint a korhatár előtti ellátások, másfelől a korbetöltött ellátások elkülönítésével a Széll Kálmán Terv keretében hozott intézkedések – profiltisztítás – révén, aminek következtében az előbbi juttatások már nem számítanak a nyugdíjkiadások közé.

A **lakástámogatásokra, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra** kifizetett összegek aránya az előző évihez képest növekedett 2012 folyamán, az összkidadások 3,2%-át jelentette.

A **szórakoztató, kulturális és vallási tevékenységek** funkcionális kiadásai az összkidadásokon belül 2,8%-ot képviseltek.

- c) A **gazdasági funkciók** összességében a kiadások 14,8%-át tették ki, mely magasabb, mint a 2011. évi arány. Ezen belül a közlekedési és távközlési tevékenységek, szolgáltatások funkciócsoportra fordított összegek aránya (6,0%) kiemelkedő. A funkciócsoporton belül jelentős részarányt képviselt a közúti közlekedési tevékenységekre, valamint a vasúti közlekedésügyekre és szolgáltatásokra fordított kiadások mértéke.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodásra** fordított kiadások az összes kiadás 1,7%-át tették ki, tekintve, hogy az agrártámogatások jelentős részét közvetlenül az Európai Uniótól kapták meg a termelők.

A **környezetvédelemre** az összkidadások 2,0%-át fordította az állam, mely jelentősen meghaladta az egy évvel korábbi mértéket.

- d) Az **államadósság kezelésével** kapcsolatos kiadások a tárgyévben 8,7%-át tették ki az összes kiadásnak, mely a 2011. évihez képest (7,7%) magasabb. A növekedés elsősorban a hozamszint emelkedésének és a devizaárfolyam terveket meghaladó alakulásának a következménye.

4. Adó- és járulékpolitika

A Kormány a 2012. évben folytatta a hazai adórendszer 2010. év során megkezdett érdemi átalakítását. Tovább folytatódott az adórendszer torz elemeinek kivezetése, melyek a gazdasági alrendszerre és a társadalmi csoportokra vonatkozólag is pozitív eredményekkel jártak. Az élők munkaadóterheinek csökkentése és a vállalkozások versenyképességének javítása érdekében a 2010-2011. évek folyamán hatályba lépett (egykulcsos, családbarát személyi jövedelemadó bevezetése és a társaságiadó-teher csökkentése) módosításokat a 2012. évben elsősorban a személyi jövedelemadóztatás terén követték további lényegesebb változások az adójóváírás teljes és a szuperbruttósítás részleges kivezetésével. Ez fontos állomást jelentett a tisztán egykulcsos és arányos személyi jövedelemadóztatás megteremtésének folyamatában, mely 2013-ra vált teljessé. Azok számára, akiket a változás átmenetileg hátrányosan érintett, a Kormány bevezette a bérkompensáció rendszerét. A költségvetési konszolidáció keretében ugyanakkor emelkedtek a fogyasztási-forgalmi típusú adók, így az adóterhelés súlypontja egyre inkább ezen adók irányába tolódott el. Az egyes adónemek esetén az alábbi, főbb bevételi hatással járó intézkedések történtek.

A **személyi jövedelemadó** esetében a szuperbruttósítás részleges kivezetésén és az adójóváírás megszüntetésén túlmenően jelentősen átalakult a béren kívüli juttatások köre, szabályozása. Béren kívüli juttatások legfeljebb 500 ezer forintos éves keretösszegig voltak nyújthatók kedvezményes adózás mellett, míg az ilyen juttatások keretösszeget meghaladó része egyes meghatározott juttatásnak minősült. A béren kívüli juttatások közül kikerült 2011. október 1-jétől az üdülési csekk, 2012. január 1-jétől az internetjuttatás, bekerült a munkahelyi étkeztetés, valamint havi 5 ezer forint értékben volt adható Erzsébet-utalvány. A reprezentáció és üzleti ajándékozás szja-mentessége megszűnt, így a szabályozás ismét visszakerült a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá.

Az **általános forgalmi adó** tekintetében a legfontosabb változás, hogy 2012. január 1-jétől a normál kulcs 25%-ról 27%-ra emelkedett. Megszűnt ugyanakkor a személygépkocsik, egyes motorkerékpárok, jachtok, sport- vagy szórakozási célú víziközeledési eszközök bérbevételére vonatkozó adólevonási tilalom. A korábbi 45 napos kiutalási határidő 75 napra emelkedett, kivéve azon adózók esetében, akik minden számlájukat, mely után az adott bevallásban levonást érvényesítettek, kifizették. Az áfacsalások elleni küzdelem jegyében július 1-jétől a gabonaágazatban a Kormány bevezette a fordított adózás intézményét. A bevételek szempontjából további releváns, de kisebb jelentőségű változás volt, hogy július 20-tól bővült a 18%-os kedvezményes kulcs alá tartozó kör a szabadtéri zenés-táncos rendezvényekre (fesztiválokra) váltott belépőkkel, melyek korábban a normál kulcs alá tartoztak.

A **jövedéki adóra** vonatkozó szabályozás a 2012. év folyamán az alábbiak szerint változott:

A *dohánytermékek* jövedéki adója három lépcsőben emelkedett. A cigaretta tételes adója február 1-jétől ezer szálanként 10 550 forintról 11 500 forintra, július 1-jétől 11 900 forintra, december 1-jétől 12 500 forintra, százalékos adója február 1-jétől 28,4%-ról 30%-ra, július 1-jétől 31%-ra, minimumadója február 1-jétől ezer szálanként 19 530 forintról 21 100 forintra, július 1-jétől 22 300 forintra, december 1-jétől 24 920 forintra emelkedett. A fogyasztási dohányok minimumadója

február 1-jétől 8790 forintról 10 150 forintra, július 1-től 11 150 forintra, december 1-jétől 12 460 forintra nőtt.

Az *üzemanyagok* tekintetében január 1-jétől az E85 üzemanyag bioetanol tartalmára alkalmazandó adómérték 40 forint/literről 70 forint/literre emelkedett. A kereskedelmi gázolaj adókedvezménye 19,5 forint/literről 17 forint/literre csökkent annak érdekében, hogy a kereskedelmi gázolaj adómértéke – a referenciának számító 2011. október 1-jei forint/euro árfolyamra tekintettel – elérje az uniós adóminimumot.

Az *alkoholok* jövedéki adója esetén történt legfontosabb változás, hogy január 1-jétől a sör adóalapja a korábbi Balling-fok helyett a hektoliterenkénti alkoholfok lett, mértéke pedig 14,7 forint/liter. További lényegesebb változás, hogy a kisüzemi sörfőzdében előállított, évi legfeljebb 8 ezer hektoliter sör 50%-os kedvezményű, 7,35 forint/liter/alkoholfok adómértékkel adózik.

A jövedéki adóbevételek 2012. évi alakulására hatással voltak továbbá a 2011. november 1-jétől hatályos adóemelések (gázolaj, dohánytermékek, alkoholok) is.

A **társasági adózás** területén a 2012. évtől, az adóbevételek kiszámíthatóbbá tételének érdekében, az elhatárolt veszteség legfeljebb a felhasználása nélkül számított adóévi adóalap 50%-áig volt elszámolható adózás előtti eredményt csökkentő tételként. A reprezentáció és üzleti ajándék mint adóalap-növelő tétel kikerült a társasági adó hatálya alól – így 2012-től a személyi jövedelemadó rendszerében került adóztatásra.

A **pénzügyi szervezetek különadójára** vonatkozó 2012. január 1-jétől hatályos szabályok értelmében a pénzügyi szervezetek, a 2011. évi és 2012. évi különadójuk önrevíziója által, adó-visszatérítésre voltak jogosultak a devizahitelek végtörlesztéséhez, illetve a késedelmes devizahitelek forintosításához és a fennmaradó követelés részleges elengedéséhez kapcsolódó veszteségük arányában. 2012. június 20-tól a pénzügyi szervezetek arra is jogosultak voltak, hogy önellenőrzés keretében a mikro-, kis- vagy középvállalkozásoknak, a természetes személy fogyasztóknak, valamint az uniós pályázatokhoz önerő kiegészítése vagy előfinanszírozás céljából nyújtott – meghatározott időszakra vetített – hitel növekményével csökkentse a 2012-re megállapított különadó-alapjukat. A rendelkezések értelmében azonban a különadó-bevallás módosítására csak utólagosan, 2013. március 1-jétől van lehetőség.

A **hitelintézeti járadékot** érintő új szabályozás, hogy 2012. június 20-tól a pénzügyi intézmény az árfolyamgát rendszeréhez kapcsolódóan az állam által a gyűjtőszámlahitel törvény alapján 2012-re megtérített összeg 50%-ával megegyező összegű járadékot állapított meg és fizetett a gyűjtőszámlahitel törvény alapján megtérített mentesített követelésrész után.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó** tekintetében a 2012. január 1-jétől hatályos jogszabályváltozások szerint az adónem választhatóságának bevételi határa 25 millió forintról 30 millió forintra, mértéke 30%-ról 37%-ra emelkedett.

A **regisztrációs adó** esetén a legjelentősebb változás, hogy január 1-jétől jelentősen (30-88%-kal) csökkentek a személygépjárművek kiinduló adótételei. A bevételek szempontjából kisebb jelentőségű változás, hogy a flottaüzemeltetők által bérbe adott személygépjárművek után csak a bérbeadás időtartamára eső, arányosított regisztrációs adót kellett megfizetni. A tárgyévi bevételek alakulására negatív hatással volt a bázisév júliusától hatályos, a használt gépjárműveket érintő avultatási skála meredekebbé válásának hatása.

A **távközlési adó** 2012. július 1-jén lépett hatályba. Az adó forgalmi típusú adónem, az adókötelezettség a távközlési szolgáltatás nyújtásához, azaz a távközlési szolgáltató hálózatában indított hívások időtartamához, küldött üzenetek számához kötődik. Az adó alanya a – Magyarországon távközlési szolgáltatás nyújtására jogosult – szolgáltató, az adó alapja a szolgáltató előfizetőjének előfizetéséhez, előfizetés hiányában pedig a szolgáltatóhoz tartozó hívószámról indított hívások időtartama, illetve küldött üzenetek száma. Az adó mértéke híváskezdeményezés esetén 2 forint/megkezdett perc, üzenetküldés esetén üzenetenként 2 forint, de maximum – a törvény hatálybalépésétől 2012. december 31-ig terjedő időszakra – magánszemély előfizető esetén 400 forint/hó/hívószám, míg nem magánszemély előfizető esetén 1400 forint/hó/hívószám volt.

A **cégautóadó** esetén 2012. január 1-jétől a személygépkocsi után fizetendő cégautóadó összege – a korábbi hengerűrtartalom helyett – a gépjármű környezetvédelmi osztályba sorolásától és kW-ban kifejezett teljesítményétől függött. Az adó mértéke 7700 forint/hó-tól – 44 000 forint/hó-ig terjedt. Minél környezetszennyezőbb és minél nagyobb teljesítményű a gépjármű, annál több adót kellett fizetni utána.

A **játékadó** esetében az államháztartás stabilitását elősegítő egyes adótörvények módosításáról szóló 2011. évi CXXV. törvény alapján 2011. november 1-jétől a hagyományos pénznyerő automaták havi, tételes játékadója 100 000 forintról 500 000 forintra emelkedett. A módosítás a játékkaszinóban üzemeltetett pénznyerő automaták adóztatását nem érintette. Ezt követően a szerencsejáték szervezéséről szóló törvény 2012. október 10-étől hatályos módosítása alapján a pénznyerő automaták üzemeltetésének betiltására került sor. Szintén a szerencsejáték szervezéséről szóló törvény alapján 2012. január 1-jétől a távszerencsejátékkal bővült az adótárgyak köre; az adó mértékét a törvény a tiszta játékbevételek 20%-ában állapította meg. Ezt a lépést nem csak nemzetgazdasági, hanem társadalompolitikai indokok is kellően alátámasztották.

Az **illetékek** esetében 2012. január 1-jétől hatályos szabály szerint módosult a gépjárműszerzéshez kapcsolódó illetékrendszer: a hengerűrtartalom helyett a gépjármű gyártási évétől számított kora és teljesítménye lett az illetékalap meghatározója. Bevezetésre került a 120 kW teljesítményt meghaladó autóbuszok, tehergépkocsik, vontatók tulajdonjogának megszerzésével összefüggő kedvezmény. Az általános közigazgatási hatósági eljárásai illeték mértéke 2200 Ft-ról 3000 Ft-ra, az egyes bírósági eljárások illetéke, illetve egyes illetékmaximumok jelentősen emelkedtek. Év közben módosultak az egyszerűsített cégeljáráshoz kapcsolódó illetékmértékek is.

II.

A KÖZPONTI KORMÁNYZAT 2012. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

A.

A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ELŐIRÁNYZATAI

1. Bevételi előirányzatok

1.1. Gazdálkodó szervek befizetései

A 2012. évre vonatkozó költségvetés a **társasági adó** esetében 356,2 milliárd forint bevételi előirányzatot tartalmazott. A tervezettel szemben a tényleges adóbevételek 342,3 milliárd forint (a 468,0 milliárd forint bruttó befizetés és a 125,7 milliárd

forintnyi kiutalás különbsége) lett, az előirányzatnál 13,9 milliárd forinttal (3,9%-kal) kevesebb. Az elmaradás elsődleges oka az adókedvezmények – elsősorban a látvány-csapatsport támogatás után igénybe vehető adókedvezmény, illetve a beruházási adókedvezmény megszűnése után az egyéb kedvezmény-lehetőségek – költségvetésben vártnál magasabb igénybevétele.

A **hitelintézeti járadék** címén a 2012. évre előirányzott költségvetési bevétel 8,1 milliárd forint volt. A tervezettel szemben a tényleges költségvetési bevétel 9,7 milliárd forint lett. A többletbevétel háttérében a hitelintézetek árfolyamgátrendszeréhez kapcsolódó befizetései álltak.

Cégautóadóból a központi költségvetésnek 32,3 milliárd forint bevétele keletkezett, tehát a 2012. évre tervezett 46,0 milliárd forint cégautóadó-bevétel 70,2%-ban teljesült. A tervezettnél alacsonyabb bevétel annak tudható be, hogy a jogszabályváltozásra reagálva a vállalatok átrendezték gépjárműállományuk összetételét, illetve az adóköteles járművek száma is visszaesett a korábbi évekhez viszonyítva.

Az **energiaellátók jövedelemadóijából** a 2012. évre vonatkozó költségvetési törvény 14,0 milliárd forint bevételt irányzott elő. A tényleges 2012. évi adóbevétel 5,6 milliárd forint volt. A költségvetési előirányzatnál alacsonyabb teljesítést a 2011. adóévre vonatkozó májusi adóbevallásában érvényesített, a várakozásokat jelentősen meghaladó adó-visszaigénylés okozta.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó (EVA)** címén a 2012. évi költségvetési törvény 225,0 milliárd forintot irányzott elő. A 2012. évi tényleges költségvetési bevétel 146,5 milliárd forint lett. A költségvetési előirányzattól való elmaradás elsődleges oka, hogy 2012-ben az EVA szerint adózó vállalkozások száma jelentős mértékben csökkent az előző évekhez képest.

A 2012. évben **energiaadó** címén közel 16,8 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, mely 28,5 milliárd forint befizetés és 11,7 milliárd forintot kitevő visszautalás eredőjeként adódott. Az adóbevétel az éves előirányzattól (17,9 milliárd forint) közel 1 milliárd forinttal (5,6%-kal), az előző év értékétől (17,3 milliárd forint) pedig 0,5 milliárd forinttal (2,3%-kal) maradt el. Az alulteljesülést az alacsonyabb energiafelhasználás indokolta.

A **környezetterhelési díj** címén 7,6 milliárd forint volt a befizetés, amelyből mindössze 0,3 milliárd forint visszatérítés történt, ezáltal a pénzforgalmi bevétel 7,3 milliárd forint lett, amely az éves előirányzat 85,3%-a.

Bányajáradék címén 2012-ben összesen 103,6 milliárd forint bevétel keletkezett, ami 9,6 milliárd forinttal haladja meg az előirányzott 94,0 milliárd forintot. A bányajáradék mintegy 98%-a a kőolaj- és földgázkitermelésből származott. A növekedés a kőolaj világpiacon árának növekedéséből és a HUF/USD árfolyam emelkedéséből adódott.

Játékadóból a 2012. évre vonatkozó költségvetési törvény 78,4 milliárd forint bevételt irányzott elő. A tényleges adóbevétel 52,4 milliárd forint volt, amely a költségvetési előirányzathoz képest 26,0 milliárd forintos, 33,2%-os elmaradást mutat. Az elmaradás háttérében a jogszabályi környezetváltozás (pénznyerő automaták után fizetendő adó emelkedése, a pénznyerő automaták év közben történt betiltása), valamint az online szerencsejáték adótárgyak körébe való bevonásától várt bevételnövekedés elmaradása áll.

Az **egyéb befizetések** jogcímen 18,0 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek. Ez a teljesítés az előirányzat (33,0 milliárd forint) 54,5%-át tette ki. A gazdálkodó szervezetek egyéb befizetéseit az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok tették ki. Az elmaradás elsősorban az egyéb kötelezettségek jelentős növekedésével hozható összefüggésbe. Az egyéb kötelezettség soron jelentek meg a megszűnt adónemekből származó be- és kifizetések. 2012-ben a megszűnt adónemek miatti kifizetések ugyan elmaradtak az előző évitől, de a tervhez képest így is jelentősen csökkentették a bevételt.

A 2012. évi költségvetésről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény 13. § (1) bekezdésében megjelölt bevételek a központi költségvetés központosított bevételeit képezték. Ezen bevételek a központi költségvetés mérlegében az **egyéb központosított bevételek** mérlegsoron jelentek meg. Újdonság volt a korábbi évekhez képest, hogy 2012-ben ezen a mérlegsoron jelentek meg a – korábban az intézmények saját bevételeit képező - különféle bírságbevételek is.

Az éves 172,0 milliárd forintos teljesítés elmaradt a törvényi módosított előirányzattól (95,9%). Az eltérés mögött elsősorban a környezetvédelmi termékdíjakból, a rehabilitációs hozzájárulásból és a vízkészletjárulékból befolyt bevételek vártnál alacsonyabb teljesítése húzódik meg.

Az átlagot meghaladó jövedelemtermelő-képességgel rendelkező szektorok adóztatásának erősítése és a költségvetési egyensúly biztosítása céljából a **pénzügyi szervezeteknek** 2010-től **különadót** kell fizetniük. A 2012. évre vonatkozó költségvetés ebben az adónemben 187,0 milliárd forint bevételi előirányzatot tartalmazott. A tényleges 2012. évi bevétel 84,9 milliárd forint volt. A 2012. évi tényleges adóbevétel előirányzathoz viszonyított számottevő elmaradásának háttérében a pénzügyi szervezetek – elsősorban a hitelintézetek – végtörlesztéshez és a késedelmes devizahitelek forintosításához kapcsolódó adó-visszaigénylései álltak.

Az **egyres ágazatokat terhelő különadóból** a központi költségvetésnek 165,6 milliárd forint bevétele keletkezett, tehát a 2012. évre várt 155,0 milliárd forint bevétel 106,8%-ban teljesült. A tervezettnél magasabb bevétel háttérében két tényező áll: egyrészt a fogyasztói árak 2011. évi változása növelte az adó alapját, így az adóalanyoknak a 2012. évben teljesítendő adókülönbözet- és adóelőleg-fizetési kötelezettségét, másrészt 2012. év folyamán az adónem számláján jelent meg olyan téves befizetés, aminek átvezetésére már csak 2013-ban került sor.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolódó adók

A 2012. évben nettó 2747,4 milliárd forint **általános forgalmi adó** (áfa) bevétele származott a költségvetésnek, amely az eredeti törvényi előirányzatot (2722,0 milliárd forint) 25,4 milliárd forinttal (0,9%-kal) haladta meg, viszont a módosított törvényi előirányzattól (2817,2 milliárd forint) 69,8 milliárd forinttal (2,5%-kal) elmaradt. A nettó áfaegyenleg a 4542,0 milliárd forintos bruttó befizetés (ebből 4212,0 milliárd forint a belföldi és 330,0 milliárd forint az import- és dohánytermékek utáni befizetés) és az 1794,6 milliárd forintot kitevő visszaautalások eredőjeként adódott. A módosított előirányzattól való elmaradást az áfabevételeket meghatározó makrogazdasági tényezők – elsősorban a lakossági vásárolt fogyasztás – tervezettől való elmaradása okozta.

A 2012. évben **jövedéki adó** címén nettó 929,4 milliárd forint pénzforgalmi bevétele származott a költségvetésnek. A teljesítés az éves előirányzatot (913,9 milliárd forint) mintegy 15,5 milliárd forinttal (1,7%-kal) haladta meg, melyben főként a dohánytermékek forgalmának vártnál kedvezőbb alakulása játszott szerepet. A bevételek legnagyobb hányadát – közel 53,8%-át – továbbra is az üzemanyagok termékcsoportjában keletkezett 499,8 milliárd forintos befizetés tette ki. A bevételek 37,1%-át kitevő dohánytermékek jövedékiadó-bevétele 344,7 milliárd forint volt. A szeszesitalok és egyéb termékek a jövedékiadó-bevételek 9,1%-át, 84,9 milliárd forintot jelentettek.

A 2012. évben **regisztrációs adó** címén nettó 13,7 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, mely 14,3 milliárd forint befizetés és 0,6 milliárd forint visszaútalás eredőjeként adódott. A nettó adóbevétel az éves előirányzattól (14,0 milliárd forint) mintegy 0,3 milliárd forinttal (2,1%-kal) maradt el, melynek háttérében a gépjárműpiac válságot követő, a várttól némileg elmaradó fellendülése, illetve annak a várttól eltérő szerkezete áll.

A 2012. évben **távközlési adó** címén a költségvetésnek 12,2 milliárd forint bevétele származott. Az adónem 2012. júliusi bevezetésének okán a bázissal való összehasonlítás nem lehetséges. A 2012. július óta bevallott adóalap közel 92%-a a hívószámról indított adóköteles hívások időtartama után, 8%-a pedig a küldött adóköteles üzenetek után keletkezett.

1.3. A lakosság befizetései

A 2012. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 1574,3 milliárd forint **személyi jövedelemadó**-bevétellel számolt. A személyi jövedelemadóból ténylegesen befolyt költségvetési bevétel 1498,4 milliárd forint volt (az 1614,0 milliárd forintos bruttó befizetést 115,6 milliárd forintnyi kiutalás csökkentette). A 2012. évi teljesítés az előirányzathoz képest 75,9 milliárd forintnyi, 4,8%-os elmaradást mutat, melynek okai a következők: a makrogazdasági mutatók elmaradása, az összevontan adózó jövedelmek utáni adó tervezettnél kisebb összege, a családi kedvezményt év közben igénybe vevők számának növekedése, illetve a tervezett kiutalás túlteljesülése, ami főként a családi adókedvezményt, illetve az adójóváírást az év végi bevallásukban érvényesítők vártnál magasabb létszámához köthető.

A 2012-ben a költségvetésnek **egyéb lakossági adóbefizetések**ből 183,2 millió forint bevétele származott, mely az éves előirányzatot (150 millió forint) 33,2 millió forinttal (22,1%-kal) haladta meg. Fenti összegből közel 15,6 millió forintot tett ki maga a bérfőzési szeszadó és 167,6 millió forintot az egyéb – főleg a lakossági – vámbefizetések.

Az **illetékbecfizetésekből** a központi költségvetésnek 109,6 milliárd forint bevétele származott, ami a költségvetési előirányzathoz (102,5 milliárd forint) viszonyítva 7,1 milliárd forinttal magasabb. Az előirányzat túlteljesülésének háttérében az államháztartás illetékfelosztásának 2013. januári változása áll. A szabályváltozásnak köszönhetően a korábbi szabályok szerint a 2012. decemberi időszakra vonatkozó, az önkormányzatokat megillető 2013. januári illetékbevétel 2012 decemberében képezte a költségvetés bevételét.

Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény II. fejezete szabályozza a magánszemélyek

98%-os különadóját. A **magánszemélyek egyes jövedelmeinek különadója** címén a 2012. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 0,2 milliárd forinttal számolt, a különadóból ténylegesen 1,2 milliárd forint bevétel keletkezett.

1.4. A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei

1.4.1. A költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok saját bevételei

A fejezetek – a központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok együtt – a 2012. évben 2603,6 milliárd forint nem költségvetési támogatásként kezelt bevételt értek el, mely összeg 434,0 milliárd forinttal (20%-kal) meghaladja az előző évben realizált 2169,6 milliárd forint saját bevételt. A 2495,9 milliárd forint összegű eredeti bevételi előirányzathoz képest ez 107,9 milliárd forintos (4,3%-os) eltérés.

1.4.2. Fejezeti kezelésű előirányzatok EU támogatásai

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei közül 2012-ben összesen 1076,9 milliárd forint származott európai uniós forrásból, mely az 1527,7 milliárd forint összegű eredeti előirányzat 70,5%-a.

A támogatások egy része a **Kohéziós Alap** egyes környezetvédelmi projektjeire (Budapest központi szennyvíztisztító telep, Veszprém város szennyvízelvezetés, ivóvízminőség-javítás, az észak-alföldi régióban) érkezett 20,9 milliárd forint összegben, mely az eredeti előirányzathoz képest kétszeres uniós bevételt jelentett a XIX. Uniós fejlesztések fejezet számára. Ennek oka, hogy jelentős mértékű olyan bevétel került a 2012. évben elszámolásra, melyhez kapcsolódó kiadás a korábbi években már megtörtént, azonban ezen bevételek elszámolhatósági határidejét az Európai Bizottság meghosszabbította.

A bevételek döntő hányada a 2007-2013 közötti programozási időszak operatív programjainak megvalósítását szolgálta. Ezen belül a két legjelentősebb program a **Nemzeti Stratégiai Referenciakeret** (a továbbiakban: NSRK) és az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Program** (a továbbiakban: ÚMVP). Az NSRK keretében megvalósuló programoknál az uniós bevétel 888,3 milliárd forint, mely összeg magában foglalja a 2011. évről – a számlaellenőrzések elhúzódása miatt – áttolódott, a 2011. évi kiadásokhoz kapcsolódó 58,3 milliárd forint bevételt is. Ezzel együtt a bevétel/kiadás arány mindössze 83%, melynek háttérében egyrészt a szabálytalanságok következtében uniós forrásból el nem számolható tételek, illetve a jogosulatlan forrásfelhasználás miatti követelések nem uniós, hanem egyéb fejezeti kezelésű bevételi előirányzaton nyilvántartott összegei állnak.

Az **ÚMVP** eredeti, 169,7 milliárd forintos EU bevételi előirányzata 138,1 milliárd forint összegben teljesült. Az előirányzattól való elmaradás oka a tervezettnél alacsonyabb kiadási teljesülés.

A **Halászati Operatív Program** keretében 2,5 milliárd forint uniós forrás került felhasználásra, szemben az előirányzott 2,7 milliárd forinttal. A 91%-os teljesülés 227%-kal múlja felül a 2011. évi EU-forrásfelhasználást.

Az **egyéb uniós támogatások** jogcímen 9,7 milliárd forint uniós forrás felhasználása történt meg, mely szintén az elvárt szint alatt teljesült, mivel a Svájci Alap, illetve a Szolidaritási és Migrációs támogatások felhasználása lassabb ütemben történik. Ezt

ellensúlyozza a TEN-T vártnál nagyobb arányú forrásfelhasználása (0,9 milliárd forint). A Svájci Alap 2012. évre tervezett 4,5 milliárd forintos kiadási előirányzata 74,2%-ban teljesült, míg az EGT és a Norvég Alap korábbi időszakra vonatkozó támogatásaihoz kapcsolódóan az év első felében megvalósult pályázati kifizetések, valamint a főként az év második felében megvalósult többletbevétel-átcsoportosítások a vártnál enyhén magasabb kifizetési szintet eredményeztek. Az új időszak támogatásai előleg formájában kerültek kifizetésre minimális összegben, a program beindulása a következő évtől várható.

A területi együttműködést elősegítő strukturális támogatás címen – a programok csúszása, olykor a partnerországok késedelme miatt – minimális, 17,4 milliárd forint összegű uniós forráselszámolás történt, az előirányzat mindössze 39%-a. A területi együttműködési programok közül alulteljesülés a South-East Europe Space (SEES) programoknál figyelhető meg, ahol a kiadási előirányzat 12,7%-ban, míg az európai uniós bevétel 11,2%-ban realizálódott. A 2012. év során a közösségi hozzájárulás megelőzésének összege (azaz az adható előleg mértéke) megközelítette a maximálisan odaítélhető összeg felső határát, főként az osztrák-magyar, román-magyar és szlovák-magyar programok esetén, azonban még ezzel együtt is jelentős elmaradás figyelhető meg e programoknál is. Az ETE Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI) program uniós bevételi oldala 61%-ban teljesült annak ellenére, hogy az egyes programokhoz mérten is jelentős, 5,4 milliárd forintos uniós bevétellel kalkuláltak a tervezők.

1.5. A központi költségvetési szervektől származó befizetések

A központi költségvetési szervektől származó befizetések 2012-ben összesen 41,0 milliárd forint összeget tettek ki. A legjelentősebb tétel a teljesen saját bevételből gazdálkodó intézmények részére meghatározott befizetési kötelezettségek mintegy 25,9 milliárd forintos teljesítése volt. A 2011. évi előirányzat-maradvány terhére előírt befizetési kötelezettségből 2,3 milliárd forint, zárolás kiváltás címén 12,4 milliárd forint, valamint az egyéb befizetések jogcímen 0,4 milliárd forint folyt be.

1.6. Hozzájárulás a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alaphoz

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól és azok 1993. évi költségvetéséről szóló 1992. évi LXXXIV. törvény 2012. december 31-éig hatályos 4. §-a értelmében a korhatár alatti ellátások fedezetére átadott pénzeszköz előirányzata (17,7 milliárd forint) szinten teljesült.

1.7. Helyi önkormányzatok befizetései

A helyi önkormányzatoktól a 2012. évben összesen 9,3 milliárd forintos befizetést regisztrált a Magyar Államkincstár, mely alapvetően két forrásból származott: döntően a tárgyévvel megelőző évi önkormányzati elszámolások alapján, azaz a kincstári felülvizsgálat, illetve az ÁSZ ellenőrzése során megállapított jogtalanul igénybe vett és a tárgyévben a központi költségvetésbe visszafizetett hozzájárulások és támogatások összegeiből, valamint ezek igénybevételi, kiegészítő és késedelmi kamatából. Mindezekon felül itt került elszámolásra az Esztergom Városnak a költségvetési törvény 37. §. (4) bekezdése szerinti, a 2012. évben teljesült befizetési kötelezettsége is.

1.8. A megyei önkormányzatok által igénybe vett letéti számlára történt befizetések és azok felhasználása

1.8.1. Jogszabályi megalapozottság

A megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény rendelkezett arról, hogy a megyei önkormányzatok és az általuk fenntartott intézmények folyószámla-, betét-, és értékpapír-állománya 2012. január 1-jén állami tulajdonba került.

Az állam átvállalta a megyei önkormányzatok 2011. december 31-én fennálló adósságát és annak járulékait (valamint a Fővárosi Önkormányzat adósságállományából azon 2011. december 31-én fennálló tartozásokat és azok járulékait, amelyek kifejezetten és nevesítetten az átvételre kerülő intézményekhez, az általuk ellátott feladatokhoz kapcsolódóan keletkeztek).

A letéti számlával kapcsolatos főbb rendelkezéseket a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény (továbbiakban: költségvetési törvény) rögzíti. A költségvetési törvény 76. §-a létrehozta a letéti számlát, és kimondta, hogy a megyei önkormányzat köteles volt 2012. január 15-éig a Kincstár által vezetett letéti számlára befizetni a 2011. évi CLIV. törvény alapján az állami tulajdonba kerülő pénzeszközeit.

1.8.2. A letéti számláról történő kifizetések köre

A letéti számlán rendelkezésre álló összeg felhasználásáról keretszabályként rendelkezett a költségvetési törvény. A helyi önkormányzatokért felelős miniszter felhatalmazást kapott, hogy a részletes szabályokat – az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével – rendeletben állapítsa meg (12/2012. (III. 30.) BM rendelet a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény 76. §-a szerinti letéti számla felhasználásának szabályairól).

A BM rendelet meghatározta a jogosultak körét, valamint a kifizetések jogcímeit. A szabályozás a költségvetési törvény 76. §-ában már jelzett „a megyei önkormányzatok és megyei fenntartású intézmények 2011. december 31-én fennállt, lejárt tartozásainak és egyéb kötelezettségeinek a teljesítésére” épült. A rendelkezésre álló összeg felhasználása érdekében szükség volt az érintett kör e nem teljesített kötelezettségeinek a felmérésére. A felmérést a Magyar Államkincstár hajtotta végre.

1.8.2.1. A központi körbe átadott intézmények 2011. december 31-én fennállt lejárt tartozásai

Ebbe a körbe csak a 2011. december 31-én lejárt fizetési határidejű – szállítók által a korábbiakban megyei fenntartású intézményeknek (költségvetési szerveknek) benyújtott – számlák tartoztak. Nem tartozott ide a megyei közgyűlés hivatala, mivel az továbbra is a megyei önkormányzat fenntartásában maradt, és továbbra is a hivatal rendelkezik az önkormányzat gazdálkodásáról.

1.8.2.2. Az egyéb kötelezettségek

Ide tartoznak:

- a 2011. évről származóan a megyei önkormányzatnak – az időközben átadásra került – intézmények felé való tartozása, pl. állami támogatás visszatartása, „alulfinanszírozás”,

- a 2011. évről származóan a megyei önkormányzatnak más önkormányzat vagy nem önkormányzati szerv (pl. egyház, alapítvány), természetes személyek vagy államháztartáson belüli szervezetek felé való tartozása,
- a 2011. évi költségvetés végrehajtása, illetve a korábbi évek elszámolása, felülvizsgálata során a megyei önkormányzatnak a központi költségvetéssel szembeni nem teljesített tartozásai,
- 2011. december 31-éig a megyei önkormányzat által európai uniós pályázat nyomán megkötött támogatási szerződésben vállalt önereje kötelezettségének 2012. évre számított összege (abban az esetben, ha a fejlesztést a megyei jogú város vagy megyei önkormányzat valósította meg a 2012. évben).

A letéti számla a Kincstár által 2012. december 28-án lezárásra került.

A megyei önkormányzatok konszolidációjával kapcsolatos letéti számla összesített forgalma (2012. december 28-áig)

	forintban
Önkormányzati beutalások	27 795 219 957
Devizaköltség-terhelés	-8 400
Átutalás központi költségvetésen kívüli kedvezményezettnek	-19 648 946 941
Devizátétel árfolyam-különbözetének visszautalása	2 798 103
Nem teljesült, letéti számlára visszavezetett tételek	235 335 140
Befizetési kötelezettség a Különleges bevételek számla javára	-8 360 400 000
Költségvetési törvény 76. §-a szerinti számlaegyenleg-átvezetés	-23 997 859
Számlaegyenleg	0

1.9. Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.), a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény és a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.) hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodásból eredő bevételeket foglalják magukban. A 2012. évben hatályos Áht. rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő bevételek egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (a kölcsön-visszatérülések) finanszírozási célú pénzügyi műveletnek minősülnek, amelyek nem érintik a központi alrendszer egyenlegét. A 2012. évtől kezdődően – az Áht. alapján – a tulajdonosi részesedések értékesítése is elszámolandó költségvetési bevételként.

Az állami vagyonnal való gazdálkodás kapcsán a 2012. évre 50,4 milliárd forint összegű bevételt tartalmazott a költségvetés, amely alapvetően a hasznosítási típusú - azon belül is az osztalék – befizetéseken alapult. A 69,8 milliárd forint összegű bevételek összességében a tervezettnél kedvezőbben alakultak, annak ellenére, hogy az ingatlanok értékesítéséből és a frekvenciahasználati jogok megszerzésének ellenértékéként tervezett összegek teljesülése a tervezett alatt maradt. Alapvetően az osztalékbefizetések többletéből és a kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételek eredményezték az előirányzatot 19,0 milliárd forintos nagyságrenddel meghaladó bevételi többletet.

Az állami vagyon elemeinek értékesítéséből az előirányzott 3,9 milliárd forintot jelentősen meghaladó bevétel (11,5 milliárd forint) származott, ezen belül azonban az eredetileg tervezett értékesítések elmaradást mutatnak.

A 2012. évben az állami vagyon értékesítéséből eredő bevételek közel 92%-a az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény által létrehozott, a magyar állam vagyonába tartozó forgalomképes vagyoni értékű jogként nyilvántartott kibocsátási egységek értékesítéséből származott. A költségvetési törvény bevételi előirányzatot nem tartalmazott e vagyonelem értékesítése kapcsán, de az értékesítési bevételek elszámolásáról rendelkezett. Így az eredeti előirányzattal nem rendelkező, 10,6 milliárd forinttal teljesült kibocsátási egységek értékesítési bevétele jogcímcsoporton került elszámolásra 5 millió második kereskedési időszakbeli kibocsátási egység eladásából származó 9,4 milliárd forint, valamint 601 ezer harmadik kereskedési időszakbeli kibocsátási egység árverésein realizálódott 1,2 milliárd forint. A bevételnek a fejlődő országok részére klímafinanszírozási célokra nyújtandó, a Külügyminisztérium fejezetében felhasználható összeggel csökkentett része 50%-át a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium használhatta fel az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentését célzó tevékenységek és intézkedések támogatására.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) ingatlanértékesítés bevételi terve nem számolt a 2012. évben sem az ingatlanpiac jelentős megélénkülésével, de a tényleges teljesítés – számos sikertelen pályázatás következtében – jelentősen elmaradt az 1,8 milliárd forintra tervezett összegtől. A 0,7 milliárd forint összegű tényleges értékesítés nagyobb részét (68%-át) 100 millió forint értékhatár alatti értékesítések adták, az ingatlanpiaci keresletcsökkenés és a hitelezés elnehezülése nem kedvezett a nagy értékű ingatlanok értékesítésének. A nem ingatlan vagyon értékesítéséből származó bevétel az egyéb eszközök értékesítéséből (jórészt hadrendből kivont műszaki eszközök eladásából) eredő összegeket foglalta magába.

2012-ben számottevő állami tulajdonú termőföld értékesítésére nem került sor. A Nemzeti Földalap hasznosítását a földbirtok-politikai irányelvekhez igazodva elsősorban bérbeadással kellett megoldani, az értékesítés csak olyan ingatlanok esetében jöhetett szóba, amelyek bérbeadással nem, vagy nagyon nehezen, esetleg gazdaságtalanul voltak hasznosíthatóak (kis térmértékű, elszórtan elhelyezkedő, osztatlan közös tulajdonú stb. ingatlanok).

A társasági részesedések értékesítéséből 30,0 millió forint összegű bevétel elszámolása történt meg, amely nem befolyásolta érdemben a nemzetközi standardok szerinti, privatizációs bevételek nélkül számítandó költségvetési hiányt.

A vagyon hasznosításából eredő bevételek 49,0 milliárd forint összege kismértékben meghaladta a tervezett összeget (45,3 milliárd forint), az MNV Zrt.-hez tartozó tételekből származó többletteljesítés következtében.

Az MNV Zrt. által elért hasznosítási bevételek legnagyobb hányadát, 80%-át az osztalékbevételek tették ki (32,2 milliárd forint), jelentős továbbá a vagyonkezelői díjből befolyt összeg (3,3 milliárd forint).

A 2011. évi gazdálkodás után elvonható pozitív adózott eredmények MNV Zrt.-re jutó várható összesített értéke – az osztalékalap – a 2012. évi (osztalékfizetés időpontjában várhatóan fennálló) tulajdoni arányokkal számolva 40,7 milliárd forint volt, ebből az

MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó, többségi állami tulajdonú társaságokra eső összeg 39,9 milliárd forintot tett ki. Osztalék érkezett továbbá a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz tartozó légi irányítási társaságtól is.

Az MNV Zrt. 2012. évi osztalékbevételi előirányzata a következők szerint teljesült:

millió forintban			
Társaság	2012. évi osztalék-fizetési előirányzat	2012. évi osztalék-fizetés tény	Eltérés (tény - terv)
MVM Zrt.	10 000,0	10 011,6	11,6
Szerencsejáték Zrt.	6 000,0	7 800,0	1 800,0
Richter Nyrt.	2 500,0	3 102,2	602,2
MOL Nyrt.	0,0	10 081,5	10 081,5
OTP Nyrt.	0,0	100,8	100,8
HungaroControl Zrt.	1 000,0	1 000,0	0,0
egyéb osztalékok	0,0	112,3	112,3
Összesen:	19 500,0	32 208,4	12 708,4

A vagyonkezelői díjak jogcímén 2012-re a társadalmi szervezetektől, gazdasági társaságoktól, valamint ingatlanok vagyonkezelésbe adásából származó vagyonkezelői díjbevételek kerültek betervezésre, összesen 3,0 milliárd forint értékben. A gazdasági társaságoktól származó díjbevételek összege 3,3 milliárd forint volt, amelynek tételei a következők:

- a HungaroControl Zrt. vagyonkezelői díja 2958,6 millió forint
- a BA Zrt. vagyonkezelői díja 322,4 millió forint
- regionális vízműtársaságok vagyonkezelői díjai 16,4 millió forint
- egyéb társaságok vagyonkezelési díjai 32,0 millió forint
- **Összesen 3329,4 millió forint**

A hasznosítási bevételek további tételei a haszonbérleti, bérleti és a koncessziós díjak.

A termőföldekért fizetett haszonbérleti díjak 82%-át teszik ki a tervezett összegnek. Az elmaradás okai a következők voltak:

- a haszonbérleti díjak fizetésének esedékessége jellemzően az év végére tehető, a díjak befolyása azonban számos esetben késik, tekintettel arra, hogy a korábban megkötött haszonbérleti szerződések nem kezelik megfelelő szankciókkal a késedelmes teljesítést;
- a korábbi években megkötött haszonbérleti szerződések számlázási adatainak a megfelelő nyilvántartása nem állt teljes körűen rendelkezésre;
- fegyelmezett díjfizetésre csak az NFA által létrehozott megbízási szerződések alapján lehetett számítani.

A bérleti díjakból származó 2012. évi bevétel összesen 1,0 milliárd forint összegben teljesült, amely a társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek által bérelt állami tulajdonú ingatlanok bérleti jogviszonyaiból, továbbá központi költségvetési szerveknek továbbszámlázott bérleti díjakból származott.

A koncessziókból származó díjbevételek is az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek között jelennek meg, ezek azonban nem tartoznak a Vtv. hatálya alá, illetve az MNV Zrt. hatáskörébe. Ezek az együttesen 3,7 milliárd forint összegű bevételek is jelentős

elmaradást mutattak a tervezetthez képest. A szerencsejáték tevékenységgel kapcsolatban a tervek szerint 4 kaszinó fizetett volna koncessziós díjat, az 1,0 milliárd forint összegű bevétel azonban 2 kaszinótól érkezett, amely elmarad a tervezett összegtől. Az infrastruktúra koncesszióból származó bevételek jogcímének tervezett összege az éves díjakon felül tartalmazta 8,5 milliárd forint értékben a frekvenciahasználat jogának pályáztatásából várt befizetést is. A 2012-ben lezárult pályázat 43,9 milliárd forint – a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz (NMHH) befolyt – bevételt eredményezett. Ezt az NMHH két részletben utalta át az államnak, az augusztusban beérkezett 19,9 milliárd forint megjelent a költségvetés bevételei között. Tekintve, hogy a frekvenciapályázat ellen igénybe vett jogorvoslat eredménye alapján a pályázat megsemmisítésével is lehetett számolni, a pályázati bevétel 2012 decemberében letéti számlára került, azaz nem növelte a költségvetés bevételeit.

Az értékesítési és a hasznosítási bevételek közé nem sorolható egyéb bevételek (9,4 milliárd forint) is jelentősen javították a vagyonbevételek teljesülési arányát 2012-ben. Az alcímen elszámolt bevétel nagyobb hányadát (65%-át) az Állami Autópálya Kezelő Zrt. tőkekivonásából származó tulajdonosi bevétel adta. Az egyéb bevételek további része döntően követelések megtérüléséből keletkezett.

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek másik típusát a költségvetési egyenleget nem érintő, finanszírozási célú műveletekből származó bevételek jelentik. A 2012. évi finanszírozási bevételek a tulajdonosi kölcsön megtérülésekből származtak a következők szerint:

Társaság	millió forintban		
	2012. év terv	2012. év tény	2012. év (tény – terv)
Balatoni Halászati Zrt.	325,0	0,0	-325,0
Bábolna Nemzeti Ménes Kft.	150,0	0,0	-150,0
Hollóházi Nonprofit Kft.	33,8	0,0	-33,8
Gödöllői Kir. Kastély Np. Kft.	32,0	32,0	0,0
Tiszavíz Vízerőmű Kft.	0,0	2 500,0	2 500,0
Museum Complex Kft.	0,0	19,0	19,0
Összesen	540,8	2 551,0	2 010,3

Az Európai Bizottság 2012. január 9-én meghozta a tiltott állami támogatásokra vonatkozó eljárást lezáró határozatát, amelyben a Malév Zrt.-t kedvezményező egyes - 2007. és 2010. szeptember végéig hozott – állami támogatási intézkedéseket összesen 88,0 milliárd forint összegben a belső piaccal összeegyeztethetetlennek minősítette, így a társaság fizetéseképtelenné vált. A felszámolási eljárás 2012. február 14-én megkezdődött. Ebből eredően a 9,2 milliárd forint összegű tulajdonosi kölcsönből eredő követelés teljes összegét felszámolás esetén a rábízott vagyonban értékvesztésként kell majd várhatóan számolni.

1.10. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2012. évi 26,1 milliárd forintos teljesítése meghaladta a törvényi módosított előirányzatot (131,0%). A bevételek közül kiemelendő a megyei önkormányzatok eredetileg nem tervezett 2011. évi adósságrendezésével összefüggésben – a 2012. évi költségvetésről szóló törvény 76. § (8) bekezdése alapján – a Magyar Államkincstár által vezetett letéti számláról befizetett összesen

8,4 milliárd forint. Szintén e bevételek között szerepel – a törvény 76/C. § (4) bekezdés d) pontja alapján – a települési önkormányzatok által a bankoknál az egyes adósságelemek teljesítésének fedezetére elhelyezett betétek, biztosítékok összegének befizetéséből származó 3,4 milliárd forint, a települési önkormányzatok szintén nem tervezett, 2012. évi adósságvállalásával kapcsolatban.

A mérleg sor tételei közül említést érdemel még a jogosulatlanul igénybe vett lakásépítési támogatások és kedvezmények visszafizetéséből származó 4,6 milliárd forint, illetve a korábban lehívott egyedi és jogszabályi kezességekből, valamint viszontgaranciákból keletkező állami követelések érvényesítéséből eredő bevételek 2,7 milliárd forintos összege is.

1.11. Egyéb uniós bevételek

Az Egyéb uniós bevételek cím három tételből tevődött össze.

Ezen a jogcímen található az Unió költségvetési bevételeit képező, Magyarországon beszedett ún. tradicionális saját források (vámok, cukorágazati hozzájárulások) 25%-a, amely a beszédési költségek fedezeteként a hazai költségvetést illeti:

- *Vámbeszedési költség megtérítése alcímen a központi költségvetésnek a 2012. évben 9,0 milliárd forint nemzeti vámbevétele keletkezett. Ez az összeg 0,4 milliárd forinttal, 4%-kal maradt el a 2011. év 9,4 milliárd forintos bevételeitől. A 2012. év költségvetése ezen adónemben 8,6 milliárd forint előirányzatot tartalmazott, a tényleges, 9,0 milliárd forintos bevétel ezt az összeget 0,4 milliárd forinttal, 4,1%-kal haladta meg. A tényleges vámbevétel előirányzathoz viszonyított 0,4 milliárd forintos túlteljesülésének oka több ellentétes hatás eredőjeként adódott. 2012-ben a harmadik országos import, valamint az átlagvám elmaradt a költségvetés tervezésekor várttól. Ugyanakkor a hazai gazdálkodók a 2012. évben sem éltek az egységes engedélyezés nyújtotta lehetőséggel. Így ezen a soron – az előzetes várakozásokkal ellentétben - nem keletkezett kiesés, azonban a költségvetésnek 0,19 milliárd forint bevétel keletkezett a más országokkal megosztott nemzeti vámbevételekből.*
- *Cukorágazati hozzájárulás beszédési költség megtérítése alcímen 2012-ben a magyar költségvetésbe 201,1 millió forint bevétel folyt be, amely 16%-kal haladja meg a tervezett előirányzatot. A kvótatulajdonosok 2012-ben 756,7 millió forint termelési díjat, valamint az Európai Bizottság rendelete alapján a 2011/2012. gazdasági évben a kvótán felül termelt cukor és izoglükóz belső piacon történő értékesítése után további 47,5 millió forint csökkentett összegű többletilletéket fizettek meg. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által behajtott összegek 75%-25% arányban oszlanak meg az Európai Bizottság és a központi költségvetés között, így az utóbbi összesen 201,1 millió forint bevételt realizált.*

Az uniós támogatások utólagos megtérítéseként az eredeti előirányzathoz képest 28,2 milliárd forinttal kevesebb, 11,6 milliárd forint bevétel keletkezett. Az alacsony teljesülés legfőbb oka, hogy a 2012. évre tervezett I. Nemzeti Fejlesztési Terv (a továbbiakban: I. NFT) végső egyenleg elszámolásának egy részét az Európai Bizottság előrébb hozta, és a bevételek egy része már 2011 decemberében teljesült, illetve a Kohéziós Alap közlekedési és környezetvédelmi beruházásaira jutó, hazai

költségvetésből megelőlegezett utolsó 20% uniós elszámolása a későbbi évekre tolódik. A részletek a következők:

- Az Európai Bizottság az I. NFT végső egyenleg elszámolása kapcsán a HEFOP-ESZA és a GVOP esetében 5,9 milliárd forint bevételt számolt el, mely a tervhez képest – a kifizetések 2011. évi előrehozásának köszönhetően – alacsonyabb teljesülést eredményezett.
- A Kohéziós Alap projektjei közül mindössze három környezetvédelmi beruházás esetében (Sopron csatorna, Pécs csatorna, Miskolc hulladék) utalta át az Európai Bizottság a 20%-os végső kifizetést 2,0 milliárd forint összegben.
- A korábban, tisztán központi költségvetési támogatásból megvalósuló, majd uniós finanszírozásba bevont közlekedési projekteknél az utólagosan elszámolt uniós bevétel 2,7 milliárd forint volt.
- Az uniós támogatások utólagos megtérülései összesen 875,9 millió forint összegben tartalmaznak olyan egyéb tételeket, melyek nem kapcsolódnak a strukturális alapok, vagy a Kohéziós Alap projektjeihez. Ezek közül említést érdemel a lezárult TEN-T projektekhez kapcsolódó, az Európai Bizottság által utólagosan átutalt 476,9 millió forint, a Youth for Europe program 1997-1999. időszakához kötődő, az elszámolásokat követően Magyarországot megillető, egyszeri 80,5 millió forint, illetve a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 2006. évi madárinfluenzával összefüggő 294,5 millió forint támogatásának utólagos rendezése (a fel nem használt összeg utalása).

Egyéb tételek (I. NFT maradvány-elszámolása) összesen 58,6 millió forint összegben járultak hozzá a XLII. fejezet bevételeihez.

1.12. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

2012-ben a kamatbevételek kedvezőbben alakultak a tervezettnél, az adósságszolgálati bevételek 145,9 milliárd forintos tényszáma 86,6 milliárd forinttal haladta meg az 59,3 milliárd forintos költségvetési előirányzatot. A túlteljesítés egyrészt a forintadósság kamatának 82,9 milliárd forinttal magasabb, másrészt a deviza kamatbevételek 3,7 milliárd forinttal nagyobb tényösszegének az eredménye.

A forint-államadósságból származó kamatbevételek 136,2 milliárd forintot értek el 2012-ben. A 82,5 milliárd forintos előirányzat-túlteljesülés döntően két előirányzatnál következett be: az államkötvények aukciós értékesítéskor keletkező bevétel és a Kincstári Egységes Számla kamata haladta meg jelentősen az előirányzatot. Az államkötvények többszöri aukciós értékesítése során keletkező kamatbevétel esetében a tényleges bevétel 49,6 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot, ami a tervekhez képest jelentősen megemelt összegű értékesítésnek köszönhető. A kincstárjegyek kamata 0,5 milliárd forintot tett ki, ami a kincstári hálózatban értékesített kincstárjegyek többletbevétele.

A kamatbevételek másik jelentős tétele a Kincstári Egységes Számla után az MNB által fizetett kamatból származott. Ezen a címen 32,3 milliárd forint kamattöbblet mutatkozott. A Jegybank irányadó kamatszintje 2012 folyamán magasabb lett a prognosztizálnál, amit a költségvetési tervezést követően a kedvezőtlen piaci körülményekre reagáló jegybanki kamatemelés okozott, ennek hatására 5,5 milliárd

forinttal több kamatbevétel keletkezett. A KESZ számla átlagos egyenlege is magasabb lett a vártnál, ami 26,8 milliárd forint többletbevételt eredményezett.

A devizában fennálló kamatbevételek és követelések összege meghaladta az előirányzatot. A költségvetési előirányzat eredetileg 5,6 milliárd forint összegű kamatbevétellel számolt, ehhez képest a tényleges bevétel 9,3 milliárd forintot ért el. A nemzetközi hitelcsomagból befolyt pénz és finanszírozásra fel nem használt összeg egyik része betétként került elhelyezésre a Magyar Nemzeti Banknál, másik része pedig továbbhitelezésre került a Magyar Fejlesztési Bank Zrt., illetve egyes kereskedelmi bankok részére. Az elhelyezett betétből, illetve a továbbhitelezett tőkéből ebből következően 2012-ben is kamatbevétel származott, amelynek összege az MNB-betét esetében 1,6 milliárd forinttal kevesebb, a bankoknak továbbkölszönzött összegből pedig 0,4 milliárd forinttal több bevétel folyt be a költségvetésbe a tervekhez képest. A különbség oka, hogy az MNB-nél elhelyezett devizabetét változó kamatozású és rövid futamidejű, amely kamatszint 2012-ben csökkent. A továbbkölszönzött hitel esetén a betétekre fizetett kamatszint a tervekhez képest magasabban alakult.

A többletbevételek további része a devizaszámla-elszámolások és a mark-to-market (M2M) betétműveletek után kapott kamatokból keletkezett. E két soron, a M2M betétekkel kapcsolatos kamatbevételeknél és a devizaszámla soron is csak nagy bizonytalansággal tervezhetőek előre a bevételek. Ennek oka, hogy az M2M betétek nagyságát és így a kamatbevételt is az ÁKK Zrt.-nél a külföldi bankok által elhelyezett betétek összege határozza meg, amelynek nagysága a deviza keresztárfolyamoktól függ, és előre nem tervezhetőek. A devizaszámla-forgalom és számlához kapcsolódó díjak és bevételek, valamint árfolyamhatások szintén nem tervezhetőek előre. 2012-ben a devizaszámla kamatelszámolásai soron 4,4 milliárd forint, a M2M-tel kapcsolatos soron pedig 0,6 milliárd forint kamatbevétel realizálódott.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Az egyedi és normatív támogatások összege a 2012. évben 259,5 milliárd forintot tett ki, amely teljesítés a 237,5 milliárd forint törvényi előirányzatot 9,2%-kal haladja meg.

A bányabezárás keretében került sor a Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft. által a szénbányászati szerkezetátalakításból átvett, illetve a bányászati ágazatban jelentkező egyéb állami kötelezettségek vagyoneértékesítésből nem fedezett részének finanszírozására. Az előirányzat 1,0 milliárd forint éves folyósítással a törvényi előirányzaton teljesült.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatások és a vasúti pályahálózat működtetése támogatásának célja a vasúti és az autóbusszal végzett helyközi személyszállítási közszolgáltatás, valamint a vasúti pályahálózat működtetése bevételekkel nem fedezett indokolt költségeinek a megtérítése. A helyközi személyszállítási közszolgáltatások költségtérítésének kiadási előirányzata – a törvényi előirányzattól csupán 0,4%-kal elmaradva – 182,1 milliárd forinttal teljesült, amelyből a MÁV-Start 144,0 milliárd forinttal, a GYSEV 8,5 milliárd forinttal, míg az autóbusszal helyközi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó társaságok 29,6 milliárd forinttal részesültek. A vasúti pályahálózat működtetése költségtérítésének kiadási előirányzata – a törvényi előirányzatot 53,3%-kal meghaladva – 72,1 milliárd forinttal teljesült, amelyből a

MÁV 67,0 milliárd forinttal, míg a GYSEV 5,1 milliárd forinttal részesült. A Kormány a 291/2012. (X. 15.) Korm. rendeletben járult hozzá a MÁV többletfinanszírozási igénye kielégítése érdekében az előirányzat 25,1 milliárd forinttal való túllépéséhez. Törvényi felhatalmazás alapján az előirányzat a Kormány jóváhagyásával túlléphető volt.

Az Eximbank Zrt. kamatkiegyenlítése keretében került sor a szakosított hitelintézet által – a magyar áruk és szolgáltatások exportjának finanszírozása érdekében – nyújtott hitelek kamatának, valamint az e célt szolgáló finanszírozási költségek különbözetének központi költségvetés részéről történő kiegyenlítésére. Az előirányzat 4,0 milliárd forint éves folyósítással a törvényi előirányzat 62,2%-án teljesült. A kamatkiegyenlítés előző évihez mérten emelkedett kihasználtsága részben az erősödő hitelezési aktivitásra, részben az Eximbank Zrt. forrásköltségének növekedésére vezethető vissza.

Az egyéb vállalati támogatások keretében került sor a Mecsek-Öko Környezetvédelmi Zrt. által kiegyenlített, az uránbányászatban 1993. december hó 31-ig keletkezett baleseti járadékok és a munkavégzéssel kapcsolatos egyéb kártérítési kötelezettségek központi költségvetés által a társaság részére történő megtérítésére. A 225,0 millió forint törvényi előirányzat 2012-ben 248,9 millió forint kiadással teljesült, amely összeg – a támogatás jellegéből adódóan – törvényi felhatalmazás alapján külön szabályozás nélkül is eltérhetett az előirányzattól. Az egyéb vállalati támogatások sora tartalmazza még az egyéb megszűnt jogcímek miatt járó támogatások 5,0 millió forint törvényi előirányzatát, amely az elmúlt év végén 1,9 millió forint kifizetéssel zárt.

2.2. Közzolgálati mősorszolgáltatás támogatása

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 4. számú melléklete a közzolgálati hozzájárulás 2012. évi összegét 64,8 milliárd forintban rögzítette. Az Országgyűlés döntésének megfelelően 3,0 milliárd forint összegű fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék képzésére került sor a Közzolgálati hozzájárulás előirányzata terhére (a felhasználási célt nem módosítva), így a Közzolgálati hozzájárulás előirányzaton 61,8 milliárd forint, míg az I. Országgyűlés fejezet 11. címén szereplő Fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék előirányzaton 3,0 milliárd forint lett tervezve.

A 2012. év folyamán az alábbi történések befolyásolták a közzolgálati média támogatásának alakulását:

- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság a prémiumévek programmal kapcsolatos kifizetésekre 30,7 millió forint támogatásban részesült a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény, valamint a 8/2005. (II. 8.) PM rendelet alapján,
- a védelmi felkészítés egyes kérdéseiről szóló 1182/2012. (VI. 1.) Korm. határozat alapján 5,0 millió forint támogatásban részesült a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap a közmédia minősített időszakos működésre történő felkészítése céljából.

Fentiek alapján elmondható, hogy a 2012. évben a Közzolgálati hozzájárulás előirányzat 61,8 milliárd forintra, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság prémiumévek programmal kapcsolatos kiadásai előirányzat 30,7 millió forintra teljesült, míg a Fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék – a költségvetési törvény 27. §

(11) bekezdésében megállapított feltétel fennállásának hiányában – nem került felhasználásra az év folyamán.

2.3. Fogyasztói árkiegészítés

A 2012. évben a központi költségvetés 96,9 milliárd forint fogyasztói árkiegészítést fizetett ki, amely összeg 4,2%-kal haladja meg a törvényi előirányzatot. A folyósítás törvényi felhatalmazás alapján külön szabályozás nélkül is eltérhetett az előirányzattól. Az elmúlt évi kiutalások összege 10,5%-kal maradt el az előző évi teljesítés értékétől, ami elsősorban a vonatkozó jogszabályi környezet módosulására vezethető vissza (a szociálpolitikai menetdíj-támogatást bevezető személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvény hatályon kívül helyezte a fogyasztói árkiegészítésről szóló törvényt, csökkent egyes támogatások mértéke, valamint változott egyes igényjogosulti kör).

2.4. Lakástámogatások

A 2012. évben a Költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 29. cím, 1. alcím Egyéb lakástámogatások előirányzata 120,1 milliárd forint, a kiadás pedig 124,0 milliárd forint volt, ami 103,2%-os teljesítést jelent. A 2012. évi teljesítés a 2011. évinél 3,9%-kal volt kevesebb.

A teljesítés alakulásának főbb tényezői:

A lakásszerzési és korszerűsítési támogatásra 453,4 millió forint, az árfolyamgát működésének finanszírozására 2,8 milliárd forint kiadás keletkezett.

A lakásépítési támogatásra, valamint az ügyfelek számára az utólagos lakásépítési kedvezményre jóváírt kamatra fordított kiadás 2,9 milliárd forint volt, ami a 2011. évi kiadáshoz képest 15,6%-os csökkenést mutat.

A már nem igényelhető megelőlegezett lakásépítési kedvezményre fordított kiadás a 2011. évihez képest 2012-ben jelentősen, 22,2%-kal csökkent. Az erre fordított kiadás - a megelőlegezési időszakra az ügyfelek helyett a Magyar Állam által fizetett kamatokkal együtt – 5,8 milliárd forint volt.

A lakástakarék-pénztári megtakarításokhoz adott támogatásra fordított kiadás 8,6%-kal emelkedett, így 32,3 milliárd forint került felhasználásra. A növekedés oka, hogy a megtakarítási forma egyre népszerűbb a lakosság körében, folyamatosan nő a szerződések száma.

A kiegészítő kamattámogatású és a jelzáloglevéllel finanszírozott lakáshitelek kamattámogatása a 2012. évi lakástámogatások (124,0 milliárd forint) 54,3%-át (67,4 milliárd forint) tette ki. Ez az arány a 2011. évben 59,1% (a 129,1 milliárd forint összes kiadásból 76,3 milliárd forint) volt. A 2012. évi teljesülés a 2011. évihez képest 11,7%-os csökkenést jelent. Ezen belül a kiegészítő kamattámogatásra fordított kiadás a 2011. évihez képest 8,5%-kal, a jelzáloglevéllel finanszírozott hitelek kamattámogatása pedig 13,2%-kal csökkent. E kamattámogatások 2009. július 1-jétől nem igényelhetők.

2.5. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap

A nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében létrehozott Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap tartalmazza a Nyugdíjbiztosítási Alapból kikerült korhatár előtti ellátásokat valamint a szociális ellátások egy meghatározott körét.

A nyugdíjrendszer átalakítása a már megállapított ellátások további folyósítása, a szerzett jogok későbbi elismerésének garanciája mellett valósult meg.

Az átalakítás következtében új struktúra alakult ki a XX. Emberi Erőforrás Minisztérium fejezet 21. címén belül, mely új alcímeken és jogcímcsoportokon tartalmazza a családi támogatásokat, a korhatár alatti ellátásokat, továbbá az egyes szociális ellátásokat és költségtérítéseket.

2.5.1. Családi támogatások

A családi támogatások körébe a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az apákat megillető munkaidő-kedvezmény távolléti díjának megtérítése, a pénzbeli gyermekvédelmi támogatások, az életkezdési támogatás, valamint a gyermektartásdíjak megelőlegezésének költségvetési forrása tartozik.

A családi támogatások körébe tartozó ellátásokra biztosított 456,1 milliárd forintos előirányzat 97,8%-ra (445,9 milliárd forint) teljesült.

A családi pótlék 355,0 milliárd forintos előirányzata 97,5%-ra, az anyasági támogatás mintegy 100,0%-ra, a gyermekgondozási segély megközelítőleg 96,4%-ra, a gyermeknevelési támogatás mintegy 97,2%-ra teljesült, mivel a jogosultak száma a tervezetthez képest változott.

Az apákat megillető munkaidő-kedvezmény távolléti díjának megtérítése megközelítőleg 120,0%-ra teljesült, mivel a munkaidő-kedvezményt igénybe vevők száma és a részükre kifizetett távolléti díj összege is magasabb szinten valósult meg a tervezetthez képest.

A pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások előirányzata tartalmazza a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás fedezetét. A pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások 7,1 milliárd forintos előirányzata mintegy 94,4%-ra teljesült (6,7 milliárd forint), ami a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma változásának következménye.

Az életkezdési támogatás 4,7 milliárd forintos előirányzata 5,8 milliárd forintra teljesült, melyet a tervezettnél magasabb - a fiatalok életkezdési támogatásáról szóló 2005. évi CLXXIV. törvény 7. § (1) bekezdése alapján megállapított - kapcsolódó kamatkiadások okoztak.

A gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat megközelítőleg 126,7%-os túlteljesülését a vártánál magasabb jogosulti létszám okozta.

2.5.2. Korhatár alatti ellátások

Az előirányzat, mely 92,2%-ra teljesült, tartalmazza a szolgálati járandósággal és a korhatár előtti ellátással, a balettművészeti életjáradékkal kapcsolatos ellátásokat. Az alulteljesülést a jogosultak számának várnál nagyobb mértékű csökkenése eredményezte, mely számottevő módon a korhatár előtti ellátások kapcsán következett be.

2.5.3. Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások

A jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások elsősorban a fogyatékosokhoz, illetve a politikai okból elítéltek rehabilitációjához, egyes bányászellátásokhoz kapcsolódnak. Ide tartozik még a saját jogú nyugdíj kiegészítésére szolgáló rendszeres pénzbeli ellátásként folyósított házastársi pótlék és

házas társi jövedelempótlék is, valamint egyéb szociális támogatások, mint pl. a cukorbetegség támogatása. Az ellátások egy része kifutó jellegű ellátás, amelyek esetében új megállapításra már évek óta nem kerül sor.

Az ellátások finanszírozására előirányzott 68,0 milliárd forint mintegy 7,9%-kal a tervezett szint alatt teljesült, 62,6 milliárd forint költségvetési forrást igényelt.

A tervezettől való eltérés elsősorban a már kifutó jellegű ellátások jelentős mértékű alulteljesüléséből adódik. A mezőgazdasági járadék megközelítőleg 89,5%-os, a házas társi pótlék, illetve házas társi jövedelempótlék mintegy 93,3%-os szinten teljesült, mivel az ellátottak száma a vártnál nagyobb mértékben csökkent.

A fogyatékosági támogatás és a vakok személyi járadéka előirányzat megközelítőleg 97,1%-os szinten teljesült, melyet az alacsonyabb jogosulti létszám eredményezett.

A politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítések előirányzat mintegy 73,4%-os alulteljesülését a szépkorúak jubileumi juttatására, valamint a politikai rehabilitációs ellátásokra jogosultak számának vártnál nagyobb mértékű csökkenése okozta.

Az egyéb támogatások (cukorbetegség támogatása, lakbértámogatás stb.) címen rendelkezésre álló forrás a tervezettől alacsonyabb szinten teljesült. Az alulteljesülés oka az ellátottak létszámának a tervezetthez képest nagyobb mértékű csökkenése.

A megváltozott munkaképességűek kereset-kiegészítésének mintegy 120%-os túlteljesülését a jogosultak számának vártnál nagyobb mértékű változása eredményezte.

2.5.4. Különbéle jogcímen adott térítések

A különféle jogcímen adott térítések körébe tartozó előirányzatok közül az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos hozzájárulás, illetve a terhesség-megszakítás a tervezett szinten teljesült. A közgyógyellátás esetében a tervezett előirányzat mintegy 6,2%-kal túlteljesült, mivel a gyógyszerkeret kihasználtsága a tervezetthez képest növekedett.

A folyósított ellátások utáni térítés a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokkal összefüggő igazgatási feladatok elvégzésével kapcsolatos költségek fedezetéül szolgál. A tárgyévben a tervezett 1650,0 millió forint helyett 1659,7 millió forintot adott át a központi költségvetés a Nyugdíjbiztosítási Alap számára. A 0,6%-os többletigényt a nyugellátások és egyes más ellátások 2012. évi kiegészítő emeléséről szóló 287/2012. (X. 11.) Korm. rendelet 4. §-ában meghatározott ellátások emelése után járó kifizetés végrehajtási költségeinek megtérítése okozta.

A gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációja – a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény 27. § (15) bekezdésében szereplő felhatalmazás alapján év közben kialakított – előirányzat megközelítőleg 59,1%-on teljesült a tervezettnél alacsonyabb jogosulti létszám következtében.

2.6. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai

2.6.1. A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A központi költségvetési szervek és a fejezetek által kezelt egyes jogcímenek megjelenő programok, feladatok, támogatások 2012. évi - támogatással és saját bevétellel fedezett - kiadása 5067,2 milliárd forintra teljesült, amely összeg 336,5 milliárd forinttal, mintegy 7,1%-kal több a 2011. évi teljesítésnél.

Az eredeti kiadási előirányzat összességében 4883,0 milliárd forintot, a törvényi módosított előirányzat 4979,2 milliárd forintot tett ki. Ehhez képest az év során - jogszabályi felhatalmazás alapján – a következők miatt változtak az előirányzatok: tárgyévi többletbevétel, a megelőző évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradványának igénybevétele, egyéb költségvetési mérlegsorokról (központi előirányzatok, céltartalékok, rendkívüli kormányzati intézkedések tartalék) történő évközi átcsoportosítás, a költségvetési törvény felhatalmazása alapján egyes előirányzatok előirányzat-módosítás nélküli teljesülése. Mindezek következtében az év végi módosított előirányzat 1332,1 milliárd forinttal haladta meg az Országgyűlés által jóváhagyott mértéket. Ez 87,4 milliárd forint Kormány (pl. tartalékok átcsoportosításával) által végrehajtott növekedésből, 653,4 milliárd forint pedig fejezeti hatáskörben (pl. maradvány-előirányzatosítás, fejezeti kezelésű előirányzatok intézményhez, illetve más fejezethez történő átcsoportosítása), 591,3 milliárd forint intézményi hatáskörben (pl. maradvány, többletbevételek előirányzatosítása) végrehajtott előirányzat-növelésből adódott.

Ugyanakkor az év végi aktuális kiadási előirányzathoz viszonyított teljesülés/kifizetés 80,3% volt.

A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok 2012. évi kiadásainak alakulását a következő táblázat mutatja be:

	milliárd forintban
2011. évi teljesítés	4 730,7
2012. évi eredeti előirányzat	4 883,0
2012. évi törvényi módosított előirányzat	4 979,2
2012. évi módosított előirányzat	6 311,3
2012. évi teljesítés	5 067,2

2.6.2. Költségvetési szervek támogatása

A központi költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok 2012. évi eredeti támogatása 2387,1 milliárd forint, a törvényi módosított előirányzat 2483,3 milliárd forint volt, ami az év folyamán összesen 89,3 milliárd forinttal, 3,7%-kal növekedett. A Kormány felhatalmazáson alapuló hatáskörében összesen 80,0 milliárd forinttal növelte az eredeti előirányzatot, a fejezeti hatáskörben végrehajtott módosítások további 3,3 milliárd forinttal növelték az eredeti támogatást.

A rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzat módosított 102,4 milliárd forintos előirányzatából a Kormány döntései alapján a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok összesen 90,6 milliárd forintot (az RKI 88,5%-a) használtak fel.

A rendkívüli intézkedések előirányzatból jelentősebb támogatást a következő célok kaptak:

- az Országgyűlés: Steindl Imre program bővítése 1,0 milliárd forint;
- a Bíróságok: bírák felmentéséhez kapcsolódó megtérítés 1,1 milliárd forint;
- a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium: Alaptörvény terjesztése 1,0 milliárd forint, Ludovika Campus beruházás 2,0 milliárd forint, gazdasági konzultáció 1,0 milliárd forint, Belgrádi Magyar Ház 0,9 milliárd forint, Zágrábi Magyar Intézet alapítása 1,2 milliárd forint;
- a Miniszterelnökség: Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma feladatainak ellátása 0,6 milliárd forint;
- a Vidékfejlesztési Minisztérium: állattenyésztési ágazatok rendkívüli megsegítése 4,2 milliárd forint, MVH peres ügyek 2,2 milliárd forint, szakközépiskolák támogatása 1,9 milliárd forint;
- a Belügyminisztérium: rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem támogatása 23,0 milliárd forint, vízügyi közfeladatok 5,3 milliárd forint, egyszerűsített honosítás 0,9 milliárd forint;
- a Nemzetgazdasági Minisztérium: Magyar Államkincstár 1,9 milliárd forint;
- a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium: MALÉV járatok leállítása miatti kártalanítás 2,0 milliárd forint, „Friends of Hungary” Alapítvány létrehozása és működési költségeinek finanszírozása 3,9 milliárd forint;
- a Külügyminisztérium: egyszerűsített honosításhoz kapcsolódó feladatok 2,0 milliárd forint;
- az Emberi Erőforrások Minisztériuma: zenekarok támogatása 1,4 milliárd forint, Magyar Állami Operaház működése 1,4 milliárd forint, olimpiai jutalom 2,2 milliárd forint, Piarista Rend Magyar Tartománya hitelfelvételének kiváltására és beruházás befejezése 1,2 milliárd forint, Országos Mentőszolgálat támogatása 1,0 milliárd forint, Magyar Kajak-Kenu Szövetség támogatása 1,0 milliárd forint.

A 2012. évi bérkompenzáció, az ösztöndíjas foglalkoztatásnak, a prémium évek program, létszámleépítés egyszeri kiadásainak, az Állami Számvevőszéknél a számvevői illetményalap változása, az Országgyűlési Biztosok Hivatala szervezeti átalakítása fedezetére szolgáló céltartalék 69,0 milliárd forintos előirányzatából 35,6 milliárd forint növelte a központi költségvetési szervek előirányzatát.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal részére a költségvetési törvény előírása alapján fizethető személyi juttatás és járulécai 22,9 milliárd forinttal növelték a jóváhagyott előirányzatot. Államháztartáson belül egyéb központi előirányzatról, vagyon fejezettől történt átcsoportosítások összesen 0,5 milliárd forinttal csökkentették, az 1122/2012. (IV. 25.) és az 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozattal elrendelt zárolás 73,1 milliárd forinttal csökkentette, az átvett önkormányzati intézmények és társulások támogatásának megemlése a letéti számla terhére 7,9 milliárd forinttal növelte a központi költségvetési fejezetek támogatási előirányzatait.

A támogatási előirányzatok változásainak összefoglalása:

milliárd forintban

2012. évi eredeti előirányzat	2 387,1
2012. évi törvényi módosított előirányzat	2 483,3
Kormány jogkörben módosítva	80,2
Ebből: - RKI tartalék terhére előirányzat-növelés	+90,6
- céltartalék terhére előirányzat-növelés	+35,6
- NAV feltételhez kötött személyi juttatás és járulékai	+22,9
- 76. § (8) bekezdés alapján átvett önkormányzati intézmények és	+7,9
- zárolás/előirányzat-csökkentés (1122/2012. (IV. 25.) és az	-73,1
- államháztartáson belüli átcsoportosítások	-3,7
Fejezeti hatáskörű módosítás (átvétel önkormányzattól)	+3,2
2012. évi módosított előirányzat	2 566,7

A módosítási kötelezettség nélkül túlléphető törvénysorokon összesen 6,0 milliárd forinttal teljesültek túl az előirányzatok. Nagyobb túllépés a Zöld Beruházási Rendszer végrehajtásainak feladatai (4,6 milliárd forint) előirányzaton történt.

A túllépések tételei a következők:

2011. évi CLXXXVIII. törvényben szereplő felhatalmazás	I. Megnevezés	Túllépés millió forintban
9. melléklet 1. pont	Jogi segítségnyújtás	150,0
9. melléklet 1. pont	A büntetőeljárásról szóló tv. alapján megáll. kártalanítás	204,7
9. melléklet 1. pont	Bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése	36,0
9. melléklet 1. pont	Állat- és növénykártalanítás	250,0
9. melléklet 1. pont	GYES-en, GYED-en lévők hallgatói hitelének célzott támogatása	65,9
9. melléklet 2. pont	Víz-, környezeti és természeti katasztrófakár-elhárítás	680,1
Kötv. 8. § (6) bekezdés	Zöld Beruházási Rendszer végrehajtásának feladatai	4 569,9
	Módosítási kötelezettség nélkül teljesülő előirányzatok túllépése összesen:	5 956,6

2.6.3. Az előirányzat-maradványok alakulása

A központi költségvetési szerveknél és a fejezeti kezelésű előirányzatoknál együtt a gazdálkodás során a 2012. évben 637,6 milliárd forint előirányzat-maradvány keletkezett (a 2011. évben 557,0 milliárd forint). A tárgyévi és az előző évi igénybe nem vett előirányzat-maradvány 714,0 milliárd forint, ami 112,0 milliárd forinttal (18,6%-kal) magasabb, mint a 2011. évi (602,0 milliárd forint).

A teljes előirányzat-maradvány megoszlása a következő:

milliárd forintban

Megnevezés	Fejezeti kezelésű előirányzatok maradványa	Intézményi maradványok	Összesen
Kötelezettségvállalással terhelt maradvány	334,0	283,0	617,0
Kötelezettségvállalással nem terhelt maradvány	74,0	23,0	97,0
Összes maradvány	408,0	306,0	714,0

Jelentősebb összegű maradvány az előző évekhez hasonlóan a kiterjedt intézményhálózattal, illetve szakmai programok finanszírozásával megbízott fejezeteknél képződik (VM 59,0 milliárd forint, NFM 102,0 milliárd forint, Uniós Fejlesztések 228,0 milliárd forint, EMMI 133,0 milliárd forint), amelynek 88%-a kötelezettségvállalással terhelt.

A maradvány keletkezésének jellemző oka, hogy egyes bevételek (pl. EU-s források) év végén folytak be (elköltségükre már nem volt lehetőség), továbbá az év végi támogatási többletek (rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból) elköltsége áthúzódik a következő évre. Ugyanígy a kiírt pályázatok érvénytelensége, szerződéskötések elhúzódása, valamint az utófinanszírozás rendszere miatt a pénzforgalmi teljesítés csak a következő évben realizálódik.

2.6.4. A bevételek és kiadások kormányzati funkciókénti alakulása

Állami működési funkciók

A **törvényhozó és végrehajtó szervek** körébe az Országgyűlés és egyéb államhatalmi szervek, a minisztériumok igazgatása, egyéb központi igazgatási szervek, a hozzájuk kötődő ágazati és célelőirányzatok tartoznak. Kiadásuk 2012-ben 340,4 milliárd forint volt, az előző évi teljesítésnél 155,1 milliárd forinttal (31,3%-kal) alacsonyabb. A bevételek 15,7 milliárd forinttal – 148,4 milliárd forintra – növekedtek, míg a támogatások 138,1 milliárd forinttal – 215,7 milliárd forintra – csökkentek.

A **törvényhozó szervek** kiadásainak döntő része – 22,8 milliárd forint – az Országgyűlés hivatali szervénél jelentkezett, mely a 2011. évi teljesítéshez képest – a Kossuth Lajos tér rekonstrukciójához, a Költségvetési Tanács és az Országgyűlési Őrség elhelyezéséhez kapcsolódó feladatok miatt – több mint 25%-os növekedést jelent.

A **végrehajtó szervek** összesített költségvetésének (297,2 milliárd forint) mintegy negyedrészt a minisztériumok igazgatási címei (66,9 milliárd forint) adják, legnagyobb részét azonban az irányításuk alá tartozó, igazgatási típusú feladatokat ellátó intézmények (213,3 milliárd forint) jelentik. Ide sorolandóak még a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok (17,0 milliárd forint) is.

A végrehajtó szervek kiadása 158,7 milliárd forintos csökkenésének meghatározó, közel 130 milliárd forintos eleme az MFB tőkeemelése egyszeri kiadásának 2011. évi teljesülése volt. További 10 milliárd forint nagyságrendű tételt a fővárosi, megyei kormányhivatalok szervezetkialakításának lezárásához (10,5 milliárd forint), a Vidékfejlesztési Minisztériumnál a vörösiszap-katasztrófa kártalanítási feladatainak

ellátására fordított összeg 2011. évhez viszonyított csökkenéséhez (15,8 milliárd forint), a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságnál elsősorban informatikai feladatok kiszervezéséhez (9,1 milliárd forint), a Nemzetgazdasági Minisztérium ágazati cél-előirányzatain 2011. évben történt egyszeri maradvány-átvezetésekhez (6,7 milliárd forint) kapcsolódó összegek jelentették. A kiadáscsökkenést ellensúlyozta a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség könyvelési gyakorlatának megváltoztatása – a közreműködő szervezetek számára fizetett összegek pénzforgalom nélküli előirányzatosítása – miatti kiadásnövekedése (24,3 milliárd forint), valamint számos kisebb tétel növekedésének, csökkenésének egyenlege.

A fejezeti kezelésű előirányzatok 9,9 milliárd forintos csökkenése a Vidékfejlesztési Minisztériumnál és a Nemzetgazdasági Minisztériumnál a maradvány-átvezetésekhez (együtt 9,1 milliárd forint), a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnál az informatikai feladatellátás átalakításához (együtt 7,3 milliárd forint) kapcsolódó csökkentő tételek, valamint több tárca előirányzatain jelentkező kisebb növelő tétel egyenlegéből adódott össze.

Az intézmények kiadása a 2011. évhez képest változatlan.

A végrehajtó szervek bevételeinél jelentkező 15,4 milliárd forintos növekedés meghatározóan a minisztériumi igazgatásokon – elsősorban a Vidékfejlesztési Minisztérium esetében a vörösiszap-katasztrófa kártalanítási feladatai ellátására átadott támogatásértékű bevételeknél – jelentkező 11,1 milliárd forintos csökkenés, valamint az irányításuk alá tartozó intézményeknél, elsődlegesen a fővárosi, megyei kormányhivataloknál, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél mutatkozó (a kiadási előirányzat változásánál részletezett okok miatti) bevételnövekedés egyenlegeként alakult ki.

A **pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások** kiadása a 2012. évben 202,7 milliárd forint, bevétele 28,6 milliárd forint, támogatása 174,3 milliárd forint volt. Összességében a kiadás a 2011. évi teljesítéshez képest 2%-kal növekedett, a bevétel 26,8%-kal csökkent, a támogatás 4,7%-kal nőtt. A kiadási előirányzatok növekedése alapvetően a Wekerle Sándor Alapkezelő átszervezése, így néhány intézmény beolvadása az Alapkezelőbe (mely Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalként működött tovább 2012. augusztustól), illetve egyes feladatok átadása egyéb intézmények részére eredőjeként alakult ki.

A bevételi csökkenés egyrészt a NAV-nál a 2011. évben jelentkező egyszeri nagy összegű technikai jellegű bevételi teljesítéshez viszonyított 2012. évi bevételi teljesítés csökkenése, másrészt a Gazdasági Versenyhivatalnál 2012-től megvalósuló finanszírozási konstrukció módosulása, illetve a Magyar Államkincstár 2012. évi bevételi teljesítési növekedés eredményeként jelentkezett.

A **külső** terület 2012. évi kiadása 63,6 milliárd forint, az előző évinél 3,4%-kal alacsonyabb szinten teljesült. Bevétele 10,3 milliárd forint, 0,5 milliárd forinttal nagyobb, mint az előző évi, a támogatása 47,7 milliárd forint, 13,1%-kal alacsonyabb az előző évi teljesítésnél. 2012-ben a kiadások döntő részét a Külképviseletek Igazgatása címen megjelenő személyi juttatások, illetve a devizakiadások tették ki. A kiadások további részét főleg az Európai Unió, a NATO, valamint a különböző nemzetközi szervezetek felé vállalt kötelezettségeink teljesítése adták ki.

Az **alapkutatás** kiadásai 58,5 milliárd forintról 72,6 milliárd forintra (24,1%), a támogatások 34,6 milliárd forintról 40,9 milliárd forintra (18,2%) emelkedtek a 2011. évi teljesítéshez képest.

A támogatás elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia (intézményei és programjai), a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium irányítása alá tartozó kutatóintézetek (pl. ECOSTAT, Közpolitikai Kutatások Intézete, Igazságügyi Szakértői és Kutatói Intézetek), a Nemzeti Innovációs Hivatal, illetve kutatással foglalkozó (köz)alapítványok tevékenységére szolgált.

Az OTKA forrásainak döntő része 2012-ben is az alapkutatásban jelentős szerepet betöltő állami felsőoktatási intézményi és MTA kutatóintézeti körbe került előirányzat-átadással (tehát nem kifizetésként). Az OTKA teljesítési adataként megjelenő 972,5 millió forint az államháztartáson kívüli szervezetek (vállalkozások, nonprofit szervezetek) támogatását jelenti.

Az **egyéb általános közösségi szolgáltatások** 2012. évi kiadása 50,8 milliárd forint volt, ami a 2011. évi teljesítéshez (60,8 milliárd forint) képest közel 16,4%-os csökkenést mutat. A bevétel 1,3 milliárd forinttal (8,9%-kal) csökkent, a támogatás 14,5 milliárd forinttal (29,7%-kal) csökkent. Az előirányzatok – a korábbi évekhez hasonlóan – döntően a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal (a továbbiakban: KEKKH) és a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) feladatellátását szolgálták: a kiadási oldalon az előirányzat-felhasználás 66%-ban a KEKKH, 30,5%-ban a KSH előirányzat-teljesítéséből adódik. Az előző évi teljesítéshez viszonyítva a KEKKH kiadásai 11,6%-kal mérséklődtek, amelyek nagyrészt a működési kiadások csökkenéséből adódtak. A KSH kiadásai 23,9%-kal kisebb mértéket mutatnak a 2011. évhez képest, amelynek oka, hogy 2011-ben egyszeri, nagymérvű feladat (népszámlálás) végrehajtására került sor.

A **védelmi** funkcióhoz sorolt központi beruházások, költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok teljesített kiadása a költségvetési évben 232,8 milliárd forint volt (támogatás 200,7 milliárd forint).

A Honvédelmi Minisztérium prioritásként kezelte a haderő működőképességének fenntartását, professzionális jellegének erősítését, valamint Magyarország nemzetközi szerepvállalásaiból (Balkán, Afganisztán) és a szövetségi kötelezettségekből adódó feladatok teljesítését.

A képességek növelése érdekében 2012-ben is folytatódott az Önkéntes Tartalékos Rendszer fejlesztése, az önkéntes műveleti tartalékos állomány feltöltése megkezdődött, létszámuk az év végére meghaladta a 2000 főt. 2012-ben a Rendszer fejlesztéséhez a Honvédelmi Minisztérium 1,2 milliárd forint többlettámogatást kapott.

A haditechnikai fejlesztés területén a következő meghatározó kiadások kerültek teljesítésre: a Gripen vadászpilóta nélküli repülőgépek bérleti díja, valamint a bérlettel összefüggő különböző fegyverzeti, elektronikai, híradós beszerzések (összesen 3,6 milliárd forint értékben); a híradó és informatikai területeken folytatódó korszerűsítési program (1,2 milliárd forint), illetve a gépjárműprogram (3,4 milliárd forint).

A haderőképesség szinten tartása, fejlesztése és a nemzetközi katonai együttműködés zavartalan biztosítása érdekében a 2012. évben is kiemelt figyelmet kaptak a hazai kiképzési feladatok, amelyekre közvetlenül 3,8 milliárd forintot fordított a Honvédelmi Minisztérium. E kiadások keretében valósultak meg a kiképzés technikai

eszközök beszerzései és karbantartásai, valamint az eszközök üzemeltetési kiadásai. Az egyes kiképző központok működtetésére – beleértve a személyi juttatás és munkaadói járulék kiadásokat is – 3,3 milliárd forintot fordított a fejezet.

A nemzetközi feladatokra fordított kiadások 30,5 milliárd forintot tettek ki. Ezen belül kiemelkedő jelentőséggel bírtak a békeműveletekkel és válságkezeléssel (16,6 milliárd forint), a katonai külképviseletek működtetésével (4,3 milliárd forint), a NATO, EU működéséhez és fejlesztéséhez való hozzájárulással (5,3 milliárd forint), valamint a nemzetközi képzésekkel kapcsolatban felmerült kiadások (pl. Gripen pótlólagos képzés, kanadai repülőgép-vezető képzés, cseh repülőhajózó kiképzés 2,9 milliárd forint).

A Honvédelmi Minisztériumban – feladatai hatékonyabb ellátása céljából – 2012-ben az alábbi főbb szervezeti változások következtek be:

- A minisztérium felelősségi körébe kerültek egyes – korábban háttérintézmények által végzett – feladatok, így a belső ellenőrzés, a kétoldalú nemzetközi kapcsolattartás és a fegyverzetellenőrzéssel összefüggő tevékenység. Ezzel párhuzamosan megszüntetésre került a HM Belső Ellenőrzési Hivatal, valamint a Nemzetközi Együttműködési és Fegyverzetellenőrzési Hivatal. (Az átszervezés a Honvédelmi Minisztérium, valamint az irányítása alá tartozó egyes szervezetek szervezeti és létszám-racionalizálásának feladatairól szóló 103/2011. (IX. 23.) HM utasításban foglaltak alapján történt, 2011. október 15-ei kezdettel).
- A Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. tv. értelmében a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem 2011. december 31-ével megszűnt. A katonai felsőoktatási képzés a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán folytatódik.
- A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. tv. alapján a Katonai Ügyészség 2012. január 1-jétől nem tartozik a Magyar Honvédségbe, ezért szervezete 2011. december 31-i hatállyal megszűnt, állománya átadásra került a Legfőbb Ügyészség szervezetéhez.

Az **igazságszolgáltatási** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 2012-ben közel 115,6 milliárd forintot tettek ki, az előző évi teljesítésnél 5,2 milliárd forinttal többet. A 114,3 milliárd forintos támogatás 12,8%-kal magasabb, míg a 4,5 milliárd forintot kitevő bevétel csak mintegy fele az előző évinek.

A kiadások 67,5%-a a **Bíróságok**, 31,1%-a a **Magyar Köztársaság Ügyészsége** fejezetnél jelenik meg (a fennmaradó 1,4% pedig az KIM fejezet intézményeinél, valamint az egyéb célelőirányzat címeiken).

A támogatás a Bíróságok esetében 11,3 milliárd forinttal, míg az Ügyészségnél 4,7 milliárd forinttal növekedett. A Bíróságoknál a növekedést az illetményalap 391 600 forintra történő növelése, a címpótlék alkalmazási körének bővítése, a „mozgó bírói pótlék” bevezetése, a bíróságbevételek kiváltása, továbbá 400 fős bírósági létszámemelés, valamint 2,0 milliárd forint értékben bírósági épületek beruházási/rekonstrukciós kiadásainak támogatása indokolja. Az Ügyészségnél a növekedés a Katonai Ügyészségeknek a Legfőbb Ügyészség kereteibe történő

integrálásából, az igazságügyi reformot megvalósító törvénymódosítások hatásából, valamint az illetményalap 391 600 forintra való emeléséből eredt.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezetnek az igazságszolgáltatás funkcióba tartozó intézményeinél jelentkező nagymértékű csökkenés az intézményrendszer átalakításának, más funkcióhoz tartozó intézményekkel való összevonásának a következménye.

A Bíróságoknál a saját bevételek tekintetében az évek óta tartó csökkenési tendenciát erősítette a bírságbevételek támogatással történő kiváltása. Az Ügyészségeknél a bevételek markáns, csaknem duplájára történő növekedése meghatározóan a fordított áfa adózású számlák elszámolásából, valamint az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében elnyert támogatásból ered.

A **rend- és közbiztonság** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai összesen 308,2 milliárd forintot tettek ki 2012-ben, amelyhez a költségvetés 289,8 milliárd forint támogatást nyújtott. A 2011. évi tényadathoz képest a 2012. évi költségvetési támogatás 27,4 milliárd forinttal magasabb összegű volt.

A Kormányprogramban meghatározott célokkal összhangban a Belügyminisztérium és az irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek alapvető feladata a rend- és közbiztonság megerősítése, az állampolgárok védelmét, biztonságát szolgáló fejlesztések és szervezeti átalakítások következetes végrehajtása volt. A 2012. évi költségvetés által biztosított források számos területen lehetővé tették az ide tartozó szervezetek megerősítését, egyes intézményeknél kisebb arányú fejlesztéseket, más területen a feladatok ellátásának megfelelő szinten tartását.

Az év közben hozott kormányzati intézkedések, jogszabályi és szervezeti változások, a bérkompenzációs, illetve az adósságállomány csökkentésére biztosított előirányzatok jelentősen – összességében pozitív irányba – módosították a rend- és közbiztonság ágazatba tartozó költségvetési szervek törvényben jóváhagyott előirányzatait, és a legtöbb intézménynél jelentősen javították a testületek költségvetési mozgásterét.

A belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokra 2011-ben megalakult **Nemzeti Védelmi Szolgálattal** (NVSZ) szemben elsődleges elvárásként került meghatározásra a korrupció elleni hatékony fellépés. Az NVSZ feladatköre a hatáskörébe tartozó szervek vonatkozásában a kifogástalan életvitel ellenőrzése, a megbízhatósági ellenőrzés, a védett szervek belső bűnmegelőzési célú ellenőrzése és bünfelderítése. A szervezet kiadásai 2012-ben 3,9 milliárd forintot tettek ki, amely 0,3 milliárd forinttal több, mint a 2011-es tényadat. A személyi juttatások 2,4 milliárd forintra nőttek, a dologi kiadások 0,5 milliárd forinttal szinten maradtak, a felhalmozási kiadások 0,4 milliárd forinttal teljesültek. Az NVSZ intézményi beruházás előirányzatán legnagyobb kiadást a minősített adatok kezelésére alkalmas informatikai rendszer létesítése jelentette.

A **Terrorelhárítási Központ** (TEK) alapvető feladata terrorcselekmények, vagy azzal összefüggésben elkövetett más bűncselekmények megelőzése, felderítése, megszakítása, a Köztársasági Elnök és a Miniszterelnök személyvédelme, a jogszabályban meghatározott kiemelt létesítmények védelme, valamint a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható fegyveres, vagy felfegyverkezett személyek elfogása, együttműködés a külföldi terrorizmust elhárító és rendvédelmi

szervekkel, továbbá bünfelderítési célból titkos információgyűjtő tevékenység folytatása.

A TEK 2012. évi teljesített kiadása 11,7 milliárd forint volt, amely – a 2011. évi maradvány felhasználása miatt – 1,3 milliárd forinttal magasabb, mint a 2011. évi tényszám. A testület feladataihoz elengedhetetlenül szükséges anyagi és pénzügyi eszközök 2012-ben rendelkezésre álltak. A dologi kiadások 2,2 milliárd forintra, az intézményi beruházási kiadások 1,8 milliárd forintra teljesültek. A források fedezték a kiemelt személyvédelemmel kapcsolatos túlszolgálatok pénzbeli megváltását, az internet figyelését és ellenőrzését végző egység létrehozását, az épületfelújításokat, a szükséges felszerelések, szakmai anyagok beszerzését is.

A **Rendőrség** 2012. évi kiadása 256,2 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest 8,5 milliárd forinttal magasabb. A költségvetési támogatás 2011-hez viszonyítva 215,9 milliárd forintról 244,2 milliárd forintra emelkedett, a bevételi előirányzat 13,1 milliárd forintban teljesült, 7,2 milliárd forint előző évi maradványt használt fel a szervezet.

2012 első félévétől jelentős szervezeti változások következtek be a testületnél. Megszűntek a regionális gazdasági ellátó igazgatóságok, így valamennyi addig önállóan működő költségvetési szerv visszakapta gazdasági szervezetét. Ezzel egy időben létrejött a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóság az ORFK-ból való kiválással. Megszűnt a Köztársasági Őrezred, majd később a Nemzeti Nyomozó Iroda is, általános jogutódjuk a Készenléti Rendőrség lett.

A személyi juttatásokra fordított 158,0 milliárd forint biztosította a testület állományát megillető járandóságok, juttatások kifizetését. A 2011. évben állományba vett 3188 fő próbaidős rendőr a 2012. év során került – magasabb illetménnyel – véglegesítésre. 2011 decemberében további 1124 fő, 2012 júliusában pedig 90 fő – rendészeti szakközépiskolából, illetve a Nemzeti Közszolgálati Egyetemről kikerülő – végzős hallgató állományba vétele történt meg.

A Rendőrség 2012. évi dologi kiadásai 44,0 milliárd forintban teljesültek, amely kiemelt kiadást a védőruházat, kiképzési lőszer, nyomrögzítő anyag és eszköz, speciális ruházati termékek, lökiképzési szakanyag beszerzése jelentett.

A testület a 2012. évben 2,4 milliárd forint céltámogatást kapott a Készenléti Rendőrség új bevetési osztályainak elhelyezésére Pécsen és Kiskunhalason, a 112 Egységes Segélyhívó Rendszer hívásfogadó központok kialakítására Szombathelyen és Miskolcon, illetve a 112 Egységes Segélyhívó Rendszerhez kapcsolódva Tevékenység Irányítási Központok kiépítésére valamennyi rendőr-főkapitányságon.

A felhalmozási előirányzatokon több milliárd forint értékű gépjárműbeszerzés valósult meg a kieső bérelt autók pótlása érdekében. A megkötött szerződések – melyek összértéke nagyságrendileg 12 milliárd forint – alapján a 2013., valamint a 2014. évet is érintik a kifizetések.

Az **Alkotmányvédelmi Hivatalnak** (AH) a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényben meghatározott feladatainak ellátáshoz 7,0 milliárd forintos támogatással járult hozzá a költségvetés, amely a 2011. évi tényadattal azonos. A **Nemzetbiztonsági Szakszolgálat** (NBSZ) támogatása közel 15 milliárd forintra teljesült. A két polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál biztosított volt a folyamatos működés, fenntartották az alkalmazott eszközrendszerek működőképességét, biztosították a szakterületek

folyamatos rendelkezésre állását. A költségvetési források egyes területeken lehetővé tették a híradástechnikai rendszer korszerűsítését, a járműbeszerzést és az informatikai eszközök cseréjét.

A **Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ (SZEBEKK)** szakmapolitikai célja a szervezett bűnözés és terrorizmus ellen folytatott tevékenység hatékonyságának növelése, a nemzetbiztonságot, közrendet, közbiztonságot, vagyonbiztonságot, egyéb kiemelten védett jogi tárgyakat súlyosan sértő, veszélyeztető, szervezeten elkövetett bűncselekmények megelőzésének, felderítésének, megszakításának elősegítése. A költségvetés erre a feladatra 2012-ben 0,2 milliárd forint támogatást biztosított.

A **tűzvédelem** területén jelentős jogszabályi és szervezeti változások következtek be: az új katasztrófavédelmi törvény 2012. január 1-jétől lépett hatályba, mely alapjaiban változtatta meg a szervezet struktúráját, és bővítette ki feladatrendszerét. Első lépésként 2012. január 1-jével a 112 Hivatásos Tűzoltóság az önkormányzati alrendszerből a központi alrendszerbe került, második fázisban 2012. április 1-jével pedig integrálódott a megyei katasztrófavédelem szervezetébe, egyidejűleg a Polgári Védelmi Parancsnokság és a Repülőtéri Hivatásos Tűzoltóság beolvadással megszüntetésre kerültek. Az így létrejött intézménystruktúra 135-ről 23 költségvetési szervre redukálódott. 2012. január 1-jével megkezdték működésüket a katasztrófavédelmi kirendeltségek, amelyeken az első fokú tűzvédelmi hatósági, szakhatósági tevékenység zajlik, továbbá a mentő tűzvédelmi lefedettség javítása érdekében 2012-ben 18 katasztrófavédelmi őr kezdte meg működését.

2012-ben a testület feladatainak ellátásához 61,5 milliárd forintot használt fel, amelyet az előző évi teljesítéshez képest (34,7 milliárd forint) nagyrészt a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok állami tűzoltósággá alakulása során beépült 35,1 milliárd forint indokol. A bevételi oldalon a tűzoltóságok átvételével nemcsak a támogatás, hanem a bevételi előírás is változott (0,9 milliárd forinttal), valamint a Tűzvédelmi bírság és a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásának 5,0 milliárd forintos bevétel-átcsoportosítása is növekedést okozott.

A 2012. évben a **Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF)** és területi szervei által a személyi juttatások vonatkozásában összesen 33,4 milliárd forint kifizetés történt, melynek háttérében egyrészt a végrehajtott integráció áll, melynek eredményeként a BM OKF cím szintű rendszeresített létszáma 11 707 főre emelkedett, másrészt a közalkalmazotti és egyéb nem hivatásos szolgálati jogviszonyban állók egy részének hivatásossá való átminősítése.

A dologi kiadások 11,5 milliárd forintban teljesültek, jelentősen nőttek a készletbeszerzések (220,8%-kal), valamint a kis értékű tárgyi eszköz beszerzések (418,6%-kal), ezen belül is a – hivatásos önkormányzati tűzoltóságok vagyonátadás-átvétele során a katasztrófavédelem vagyonába kerülő 1400 db – jármű fenntartásával kapcsolatos beszerzések. A katasztrófavédelem vagyonába került ingatlanok üzemeltetési, fenntartási, karbantartási költségei megemelték az intézmények ezen jogcímenen teljesített kiadásait.

Az intézményi beruházási kiadásokon a 4,9 milliárd forintos felhasználást főleg a tűzvédelmi bírság és a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulása fejezeti kezelésű előirányzatból – a Marcali, Monor, Szarvas, Balatonfüred laktanyák építési munkáinak, tűzoltó gépjárművek és védőruha beszerzésének, a Monitoring és Lakossági Riasztó Rendszer (MoLaRi), valamint a viharjelző rendszerek létesítésével

kapcsolatos kiadások fedezetére – átvett, valamint az Ócsa Szociális Családiház-építési Program kapcsán a Nemzeti Foglalkoztatási Alap terhére biztosított forrás tette lehetővé. Az előző évhez viszonyított csökkenést (8,2 milliárd forint) jórészt a vörösiszap-katasztrófa helyreállítási munkáinak, ingatlan-beruházásainak 2011. évi befejezése indokolja. A tervezett – elsősorban laktanya, gépjármű és gépjárműfecske – felújítások szintén a tűzvédelmi bírság és a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásából származó bevétel terhére valósultak meg 0,8 milliárd forint értékben.

A BM OKF számára alapvető cél az emberi élet és értékek védelme, a tulajdon megóvása, az áldozatok, kárvallottak érdekeinek képviselése és védelme. Ennek érdekében többek között a veszélyes üzemek hatósági felügyelete kiterjesztésre került, a szakterület folyamatosan ellenőrizte Magyarország sugárzási helyzetének változását, megtörtént a települések valós veszélyeztetettségén alapuló katasztrófavédelmi osztályba sorolása, létrejöttek – önkéntesekből – a területi polgári védelmi szervezetek, civil szakértők bevonásával elkészült a világon egyedülálló Nemzeti Minősítő Rendszer, folytatódott a MoLaRi kiépítése, valamint a viharjelző állomások létesítése, stb.

A HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet „Nehéz”, a HUSZÁR Önkéntes Katasztrófavédelmi Mentőszervezet „Közepes” városi kutató-mentő kategóriában sikeres vizsgát tett az ENSZ szakemberei előtt.

Az Önkormányzati tűzoltóságok normatív támogatása fejezeti kezelésű előirányzat 2,0 milliárd forintos előirányzata biztosította a 68 önkormányzati tűzoltóság 2012. évi feladatarányos működéséhez és fenntartásához szükséges támogatást. A 2012. év során Véménd és Ruzsa településeken hivatásos katasztrófavédelmi őrs alakult, melynek következtében a feladatellátás a szükséges forrásokkal az önkormányzati szektorból átkerült az állami szektorba.

A **büntetés-végrehajtási ágazat** számos jogszabályi változás, a folyamatosan növekvő fogvatartotti létszám, illetve a személyi feltételek kismértékű javulása mellett biztonságosan és törvényesen teljesítette feladatait. A szervezet működésének fenntartása és az alacsonyabb arányú fejlesztése mellett elsődleges szerepet kapott a fogvatartotti foglalkoztatás, illetve az ezen alapuló belső ellátás folyamatos bővítése.

A testület 2012. évi kiadása a 2011. évi tényadatokhoz képest közel 2,2 milliárd forinttal emelkedett, 50,6 milliárd forint összegben teljesült. A növekedést elsősorban a fogvatartotti létszám és ellátási normanövekedés költségvetési fedezetére, az intézetek működtetésére adott többlettámogatások okozták. A kiadásokat 47,8 milliárd forint költségvetési támogatás fedezte, amely mellett az intézményi működési bevétel 2,2 milliárd forinttal teljesült. A testület a költségvetési támogatást pályázati forrásokkal egészítette ki, amely a 2011. évhez képest tovább növekedett (19 pályázat szakmai megvalósítása fejeződött be 3,0 milliárd forintos támogatási összeggel). Legjelentősebbek az informatikai rendszer fejlesztését, az energiaracionalizálást, valamint a fogvatartotti reintegrációt szolgáló projektek voltak.

A személyi juttatások kiadásának 1,7 milliárd forintos emelkedése (24,6 milliárd forintra) mellett a dologi kiadások 17,8 milliárd forintra teljesültek.

Az intézményi beruházások kiadás teljesítése 1,1 milliárd forint, a felújítási kiadások jogcímen 0,4 milliárd forint. A beruházási és felújítási forrásokból 18 büntetés-végrehajtási intézménynél került sor vizesblokk, szennyvízhálózat, padlóburkolat,

tetőszigetelés felújítására, őrhelyek kialakítására.

A Bv. Szervezet gazdasági társaságainak 2012. évi működtetése során jelentős elmozdulás volt tapasztalható az előző évhez képest. Bővült a gazdasági társaságok által ellátott költségvetési szervek köre (az egészségügy területén működő országos intézetekkel, az állam tulajdonába, fenntartásába tartozó egészségügyi intézményekkel, a szociális intézményekkel, valamint a Magyar Honvédség szerveivel), valamint a szervek által benyújtott igények mennyisége is. A megrendelések összege tárgyévben összességében meghaladta a 3 milliárd forintot. Az elindult fejlesztési folyamatoknak, a belső ellátási tevékenységeknek és a kedvezően változó jogszabályi környezetnek köszönhetően 137 fővel (4%-kal), 3565 főre nőtt a társaságoknál a foglalkoztatott fogvatartottak száma. Az intézményi önellátás és az egyes államigazgatási szervek irányába kialakított természetbeni ellátási kötelezettség jelentős beruházások végrehajtását és megindítását tette lehetővé 1,2 milliárd forint értékben.

Jóléti funkciók

A **felsőfokú oktatás** (az intézmények valamennyi funkciót tartalmazó és a fejezetek felsőoktatási célt szolgáló előirányzatai) tekintetében a 2012. évi kiadás 497,4 milliárd forint volt, ami 21,3 milliárd forinttal (4,1%-kal) maradt el az előző évi teljesítéstől. A terület támogatása 188,2 milliárd forintban realizálódott, ami 16,1 milliárd forinttal (7,9%-kal) alacsonyabb a 2011. évi támogatásnál. A bevételek 298,6 milliárd forintra (11,0 milliárd forinttal, 3,6%-kal) csökkentek az előző évhez viszonyítva.

E funkcióhoz tartoznak a felsőoktatási intézmények képzési és fenntartási feladatait, intézményi és központi infrastrukturális fejlesztéseit, a hallgatói juttatásokat, egyéb ösztöndíjakat, felsőoktatási szakmai fejlesztéseket és feladatokat, továbbképzéseket biztosító előirányzatok. A támogatáscsökkenés döntően az EMMI felügyelete alá tartozó állami felsőoktatási intézményeknél jelentkezett.

Az **egyéb oktatás** funkciót alkotó oktatási intézmények, háttérintézmények, regionális képző központok, alapítványok, közalapítványok, nonprofit társaságok, egyes központi köz- és felsőoktatási, szakképzési feladatok, programok kiadása az előző évi teljesítéshez képest 14,2 milliárd forinttal (5,8%-kal) alacsonyabb összegben, 231,5 milliárd forintra teljesült, ugyanakkor a bevétel 209,1 milliárd forintra (3,0 milliárd forinttal, 1,5%-kal) emelkedett.

Az előző évhez viszonyítva 2012-ben magasabb összegű támogatásban részesültek többek között a nemzetközi kulturális és oktatási kapcsolatok programjai, az egyéb oktatási intézmények, a Nemzeti Tehetség Program és a társadalmi felzárkózást segítő programok.

A központi költségvetésben az **egészségügyi funkción** összesen 500,3 milliárd forint kiadás, 40,3 milliárd forint támogatás állt rendelkezésre.

E funkcióhoz elsődlegesen az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó egészségügyi intézmények költségvetése tartozik. A 2011. évhez képest a kiadások jelentős emelkedését az állami feladatokban bekövetkezett változások indokolták. Az egyik legsürgetőbb feladat az egészségügyi ellátórendszer hatékonyságának növelése érdekében a fekvőbeteg szakellátó intézmények egységes állami fenntartásának megoldása volt. E folyamat két részletben zajlott:

2012. január 1-jétől a megyei és a fővárosi egészségügyi intézményeik, majd 2012. május 1-jétől a településeken – jellemzően városokban – működő egészségügyi intézmények kerültek állami fenntartásba. Ez utóbbi fenntartó változás 54 intézményt (kórházak, fekvőbeteg szakrendelő intézetek) érintett. A Kormány az átvett intézmények fenntartói feladatainak ellátására a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézetet jelölte ki.

A fentiekén túl a központi költségvetés 2012-ben is jelentős összeggel biztosította a légmentés-eszközpark és az altató-, lélegeztetőgép, monitor bérlésével, valamint az oltóanyagok beszerzésével összefüggő forrásokat, sor került továbbá a társadalmi szervezetek, köztestületek támogatására is.

A **sport és szabadidős tevékenységek és szolgáltatások** funkción összesen 27,8 milliárd forint kiadás teljesült, amelyből a sportkiadások összesen 27,4 milliárd forintot tettek ki.

A sport területén az állami feladatok ellátására a források biztosítottak voltak. A sportcélú támogatások jelentős része az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben állt rendelkezésre. A fejezet részére biztosított támogatás lehetővé tette, hogy 2012-ben is megfelelően legyenek végrehajtva az államnak az utánpótlás-neveléssel, versenysporttal, szabadidősporttal, sportlétesítmények üzemeltetésével és fejlesztésével, sportági szakszövetségek támogatásával, sportegészségügyi feladatok ellátásával, doppingellenőrzéssel, valamint az olimpiával és paralimpiával kapcsolatos feladatai.

Lényeges változás az előző évhez képest a 2012. január 1-je óta hatályos „új” Sporttörvény, melynek hatására a sport civil képviselete került előtérbe. A szervezeti átalakítás következtében a korábbi öt köztestület feladatait a magyar sport egyetlen köztestületként a Magyar Olimpiai Bizottság látja el.

Év közben a Kormány további többletforrás biztosításáról gondoskodott, összesen 5,3 milliárd forint értékben, melyből célzott programok, feladatok valósultak meg. Többek között a Kormány a Magyar Testgyakorlók Köre, a Vasas Sport Club sportlétesítményeinek működtetéséhez, az Albert Flórián Stadion sportlétesítményeinek működtetéséhez és fejlesztéséhez, egyes Akadémiák eredményes működtetéséhez és a 2012. év kiemelt eseményén, az olimpián és paralimpián elért sportolói sikerek és felkészítő szakemberek díjazásához biztosított többlettámogatást.

A **kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított 2012. évi kiadás 58,9 milliárd forint volt, ami 16,9%-kal maradt el az előző évben teljesített 70,9 milliárd forinttól. A bevételek 19,6 milliárd forintban realizálódtak, mely 2011-hez képest 8,4%-os csökkenést jelent.

A kulturális terület támogatása 2012-ben 44,5 milliárd forint volt, amely az előző évi támogatástól (52,1 milliárd forint) 14,6%-kal maradt el. A csökkenés azonban csak látszólagos (technikai jellegű), egyes tevékenységek funkcionális besorolásának változásával van összefüggésben: a Művészetek Palotája működtetéséhez történő mintegy 10 milliárd forint hozzájárulás, mely 2011-ben még önálló előirányzaton szerepelt, 2012-ben összevonásra került az oktatási és sport PPP programok előirányzataival, s átkerült az Egyéb közösségi és kulturális tevékenységek funkciócsoportba.

Hasonlóképpen, a Mátyás-templom rekonstrukciójára szolgáló támogatás kifizetésére nem közvetlenül a fejezeti kezelésű előirányzatról, hanem előirányzat-átcsoportosítás útján az EMMI Igazgatás címről került sor. Így a templom felújítására 2012-ben felhasznált mintegy 2,0 milliárd forint részben a Törvényhozó és végrehajtó szervek funkciócsoport előirányzatai között jelenik meg.

Gazdasági társaságok kulturális feladatainak ellátására 7,2 milliárd forint, az előadó-művészeti törvény alapján kiírt pályázatokra 1,0 milliárd forint támogatást biztosított az EMMI. Egyéb előadó- és alkotóművészeti tevékenységekre, így többek között zenekarok, zenei programok, balettművészeti tevékenység támogatására, a Magyar Fotográfusok Háza támogatására, a kedvezményes könyvszakmai hitelprogram folytatására további 2,2 milliárd forint támogatás szolgált. A Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárainak működését 0,9 milliárd forint támogatás biztosította.

2012-ben megkezdődött a Várkert Bazár felújítása. A döntően európai uniós forrásból megvalósuló beruházáshoz a központi költségvetés 1,0 milliárd forinttal járult hozzá.

2012. január elsejével a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvénnyel megalakult a Magyar Művészeti Akadémia mint köztestület. Szakmai feladatainak ellátását 0,3 milliárd forint, a köztestületi működést – mely szintén a Törvényhozó és végrehajtó szervek funkciócsoport kiadásai között szerepel – 1,1 milliárd forint támogatás szolgált.

A funkcionális besorolásban ugyan nem jelenik meg, de jelentős kulturális célnak tekinthető a Magyar Nemzeti Filmalap Zrt. támogatása, mely a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvényből eredő feladatainak ellátására 5,7 milliárd forintot fordíthatott 2012-ben.

Gazdasági funkciók

Tüzelő- és üzemanyag, valamint **energiaellátási feladatok** funkció (Országos Atomenergia Hivatal, Magyar Energia Hivatal) kiadási teljesítése 6,4 milliárd forint volt, ami az előző évinél 1,6 milliárd forinttal (20,0%-kal) alacsonyabb. Az intézmények feladataikat döntően – a hatósági eljárási, vizsgálati, engedélyezési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenységükből származó – saját bevételből (8,1 milliárd forint) látták el, a költségvetési támogatásuk nem éri el a 0,2 milliárd forintot. A kiadások (és annak forrásaként a saját bevételek) csökkenését elsősorban a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret programjainak változása okozta.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás** szakigazgatási, kutatási feladatait ellátó intézmények és az ágazati feladatok kiadása összességében 261,6 milliárd forintot tett ki, ami a 2011. évi teljesítéshez képest 25,6 milliárd forinttal magasabb. A kiadások alakulását döntően a Vidékfejlesztési és halászati programok (16,0 milliárd forintos növekedés), valamint a Nemzeti támogatások (7,5 milliárd forintos növekedés), ezen belül a folyó kiadások és jövedelem-támogatásokra fordított kiadások (7,9 milliárd forintos) növekedése befolyásolta. A saját bevétel 145,5 milliárd forint, ez 19,4 milliárd forinttal (15,4%-kal) magasabb az előző évinél. A támogatás 130,3 milliárd forint, ami 9,0 milliárd forinttal magasabb az előző évinél.

A **bányászat és ipar feladatait** végző intézmények (Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Magyar Állami Földtani Intézet, Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet), valamint az építésügyi feladatok 2012. évi összes kiadása 5,8 milliárd forint

(ebből az intézményeké 4,2 milliárd forint), bevétele 3,8 milliárd forint (intézményé 3,7 milliárd forint), költségvetési támogatása 1,3 milliárd forint. A saját bevételi és támogatási előirányzatok az intézmények geológiai és bányászati hatósági engedélyezési, felügyeleti, illetve tudományos feladatainak, valamint az építésüggyel kapcsolatos szakmai feladatoknak a forrását biztosították.

A közlekedési és távközlési tevékenységek és szolgáltatások funkció kiadása 473,5 milliárd forint, bevétele 276,4 milliárd forint, támogatása 193,2 milliárd forint volt. Összességében a 2011. évi teljesítéshez képest csökkent a kiadás (51,7 milliárd forinttal, 9,8%). A bevétel 13,5 milliárd forinttal (4,7%) csökkent, a támogatás 20,5 milliárd forinttal (11,9%) nőtt. A kiadások csökkenését döntően az Útpénztár (77,0 milliárd forintos csökkenés) és a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret (27,6 milliárd forintos csökkenés) alakította, ugyanakkor az Útpénztár csökkenését a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ 45,0 milliárd forintos kiadásnövekedése ellensúlyozta.

Az **egyéb gazdasági tevékenységeket és szolgáltatásokat** végző intézmények és feladatok (beleértve a Többcélú fejlesztési témák tevékenységeit és szolgáltatásait is) kiadása 619,6 milliárd forint, ami 33,8 milliárd forinttal (5,2%-kal) kisebb a 2011. évi teljesítésnél. A bevételek 494,2 milliárd forintos teljesítése 30,1 milliárd forinttal (6,5%-kal) magasabb, a támogatások 133,6 milliárd forintos összege 60,4 milliárd forinttal (31,1%-kal) alacsonyabb az elmúlt időszakhoz viszonyítva.

A **környezetvédelem** intézményi és ágazati céladatainak kiadása 291,2 milliárd forint volt, ami az előző évi teljesítéshez képest összességében 56,1 milliárd forinttal (23,9%-kal) nőtt. Az intézmények (Nemzeti Környezetügyi Intézet, nemzeti park igazgatóságok, környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósági szervek, vízügyi igazgatóságok) 2012. évi kiadásai 109,3 milliárd forintot tettek ki. A kiadás növekedését a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret növekedése, illetve a Környezet és Energia Operatív Program projektjei befolyásolták. A 223,5 milliárd forintos bevétel 51,3 milliárd forinttal magasabb, a 80,9 milliárd forintos támogatás 30,9 milliárd forinttal magasabb az előző évinél.

A vízügyi és környezetvédelmi szervezet szétválasztása 2012. január 1-jétől megtörtént, mely alapján a belügyminiszter szakpolitikai feladat- és hatáskörébe került a vízügyi igazgatási szervek irányítása, az ár- és belvíz elleni védekezés, a vízminőségi kárelhárítás szervezése, valamint a védekezés operatív végrehajtása és irányítása.

A Vízügyi igazgatóságok cím kiadása 84,4 milliárd forintban teljesült, amelyet – a 13,1 milliárd forintnyi költségvetési támogatáson túl – nagyrészt az előző évi maradvány, a közfoglalkoztatási programokra kapott bevétel, az EU-s forrásból megvalósított pályázatok, valamint intézményi többletbevételek fedeztek.

Agrártámogatások

A költségvetési törvény a mezőgazdasági termelőknek 2012-ben összesen 124,9 milliárd forint támogatást biztosított, melyet az európai uniós források és a mezőgazdasági vonatkozású költségvetési bevételek 500,9 milliárd forinttal egészítettek ki. Így együttesen 625,8 milliárd forintos támogatás állt a termelők rendelkezésére. Ebből a költségvetési törvényben a Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetben összesen 299,3 milliárd forint szerepelt, melyből a központi költségvetési

támogatás 124,9 milliárd forint, a költségvetési bevétel 2,0 milliárd forint, az európai uniós bevétel pedig 172,4 milliárd forint volt.

Az átcsoportosítások, zárolások, illetve az előző évi maradványok előirányzatosítása után a Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetben lévő kifizethető forrás összesen 406,9 milliárd forintra emelkedett, melyből ténylegesen 301,9 milliárd forint teljesült. A fejezet működésére és az agrár- és vidékfejlesztési támogatások finanszírozására a források folyamatosan rendelkezésre álltak.

A Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetben szereplő előirányzatokon túl, 2012-ben közvetlen termelői és agrárpiaci támogatásokra összesen 347,0 milliárd forintot folyósítottak tisztán európai uniós forrásból.

2012-ben a költségvetési törvény **Nemzeti támogatások** alcímen 56,6 milliárd forint kiadási előirányzatot tartalmazott. Az év közbeni folyamatok hatására (maradványfelhasználás, átcsoportosítások, zárolások) a kifizethető összeg 68,5 milliárd forintra növekedett, melyből ténylegesen 64,1 milliárd forint felhasználása történt meg. Az alcímhez tartozó jelentősebb előirányzatok 2012-ben a következők szerint alakultak:

- A *Folyó kiadások és jövedelem-támogatások* törvényi előirányzata 51,0 milliárd forint volt. Az előirányzat az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból folyósítandó egységes területalapú támogatás nemzeti kiegészítése (top-up) kifizetéseinek, az Európai Bizottságnál notifikált nemzeti támogatások 2012. évi működésének és a korábbi években működtetett agrártámogatások 2012. évi költségvetést terhelő kötelezettségvállalásainak finanszírozására szolgál. Az év közbeni folyamatok hatására 58,5 milliárd forintra növekedett a kiadásra felhasználható keret. A növekedés egyik meghatározó tényezője, hogy a 2012. évi aszálykár miatti állattenyésztési-takarmányozási problémák kezelésére többletforrások kerültek biztosításra az előirányzaton. A nemzeti forrásból finanszírozott állattenyésztési támogatások esetében 4,2 milliárd forint összegű keretemelésre, továbbá az állatjóléti támogatások jogos igényeinek 2013-ról 2012-re előrehozott, 5,8 milliárd forint összegű kifizetésére került sor. A módosított előirányzatból összesen 58,4 milliárd forint kifizetés teljesült.
- A *Nemzeti agrár kárenyhítés* jogcím a termelők és az állam kölcsönös kockázat- és tehervállalásán alapuló támogatási konstrukció működtetéséhez biztosította a szükséges forrást. A költségvetési törvény 2,0 milliárd forint támogatást irányzott elő. Az előirányzat javára év közben 0,1 milliárd forint átcsoportosítás történt. Az előző évi maradvány 2,1 milliárd forint volt. 2012. január 1-jével lépett hatályba az új agrárkár-enyhítési szabályozás, a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény, mely alapján a termelői befizetések 4,2 milliárd forintot tettek ki. Az előzőek alapján, az előirányzaton felhasználható pénzösszeg 8,4 milliárd forintra növekedett, melyből 4,2 milliárd forint kárenyhítési kifizetés teljesült a 2011. évi mezőgazdasági káresemények (elsősorban fagykár) vonatkozásában. Az előirányzat maradványa 4,2 milliárd forint volt.
- Az *Állattenyésztési feladatok* kiadási előirányzata 906,3 millió forint volt. A rendelkezésre álló 908,2 millió forintos kiadási összegből 906,2 millió forintot folyósítottak tenyésztésszervezési feladatok támogatására.

- A *Nemzeti Erdőprogram* jogcímcsoport tartalmazza az Erdőfelújítás, Erdőtelepítés, erdőszerkezet-átalakítás, fásítás, valamint a Fenntartható erdőgazdálkodás támogatását, melyek 2012. évi költségvetési törvényi előirányzata összesen 535,0 millió forint volt. Az év közbeni folyamatok nyomán a módosított kiadási előirányzat 568,9 millió forintra emelkedett, melyből 2012. december 31-ig 527,1 millió forint került kifizetésre.

Az **Állat- és növénykártalanítás** tervezett kiadása 1,0 milliárd forint volt. Felhasználásának célja az állategészségügyről, valamint a növényvédelemről szóló törvényekben foglalt feladatok végrehajtásához források biztosítása. Az előirányzat ún. felülről nyitott előirányzat, azaz a teljesítés külön szabályozás nélkül is eltérhetett az előirányzattól. Ezzel összhangban 1,5 milliárd forint folyósítása történt meg ezen feladatok támogatására.

Az **Árfolyamkockázat és egyéb, EU által nem térített kiadások** az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból és az Európai Halászati Alapból származó, utólag fizetett támogatások árfolyam-különbözeteinek elszámolását tartalmazza. Az előirányzat finanszírozza az intervenciós felvásárlásokhoz kapcsolódó járulékos költségek EU által nem térített részét, a KESZ számla felé történő rendezéseket. A költségvetési törvényben a tervezett kiadás és támogatás 1,3 milliárd forint volt. Az árfolyamnyereség következtében módosított előirányzat 11,1 milliárd forintra változott, melyből 5,5 milliárd forint kiadás teljesült.

A 2012. évi költségvetési törvény az **Uniós programok kiegészítő támogatása és a Vidékfejlesztési és halászati programok** alcímenként összesen 240,4 milliárd forint kiadási előirányzatot tartalmazott. Év közben az e célra felhasználható forrás 323,8 milliárd forintra módosult, míg a tényleges kifizetés 230,5 milliárd forinttal teljesült.

A társfinanszírozásban megvalósuló mezőgazdasági programok működésére 2012-ben a következő folyamatok gyakoroltak jelentős hatást:

- A 2007-2013. időszakra vonatkozó *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program* intézkedéseire a költségvetési törvény 227,4 milliárd forintot állapított meg, mely az év közbeni folyamatokra tekintettel 300,0 milliárd forintra módosult. 2012-ben a program céljaira 217,4 milliárd forint kifizetésére került sor.
- A 2007-2013. időszakra vonatkozó *Halászati Operatív Program* 2012. évi eredeti előirányzata 3,6 milliárd forint volt, mely a 2012. évi maradvány előirányzatosításával 8,7 milliárd forintra módosult. Kifizetésre 3,3 milliárd forint összegben került sor.
- Egyes közvetlen uniós támogatások nemzeti kiegészítő forrásaira (pl. Méhészeti Nemzeti Program, Igyál tejet program, Iskolagyümölcs program stb.), illetve az uniós programok áfa-fedezetére 9,4 milliárd forint került biztosításra. Az előirányzatok összege 15,0 milliárd forintra módosult, melyből 9,8 milliárd forint kifizetés teljesült.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott **egységes területalapú támogatásokra (SAPS)** és egyéb uniós közvetlen támogatásokra (pl. különleges tejtámogatás, elkülönített cukortámogatás stb.) 2012-ben 321,3 milliárd forint kifizetés

történt, melyet a tisztán hazai forrásból finanszírozott kiegészítő nemzeti támogatás (top-up) 26,3 milliárd forinttal egészített ki.

2.6.5. Szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós előirányzatai

Strukturális támogatások

A 2000-2006 közötti időszakban elfogadott, **Kohéziós Alapból megvalósuló projektek** uniós forrásra vonatkozó elszámolhatósági határideje 2010. december 31. napjával zárult. Az uniós forrásvesztés elkerülése érdekében a kedvezményezett az egyes környezetvédelmi, közlekedési projektnél hosszabbítási kérelmet nyújtott be az Európai Bizottságnak, amely nemcsak 2011-ben, hanem még a 2012. évben is kiadást eredményezett 12,8 milliárd forint összegben. A közlekedési és környezetvédelmi fejlesztések záródokumentumait az Igazoló Hatóság folyamatosan állítja össze, mely alapján az Európai Bizottság dönt a végső elszámolás mértékéről. Az **NSRK** esetében az év elején jelentkező alacsonyabb kiadási számokat az év végi jelentősebb mértékű kiadási szint némiképp ellensúlyozta, ezzel együtt az eredeti 1426,2 milliárd forintos előirányzathoz képest mindössze 1070,6 milliárd forint összegű kifizetés teljesült, ami a törvényi előirányzat 75,1%-a. Bár a 2011. évi kiadáshoz képest nőtt a kedvezményezettek részére történt kifizetések aránya, a kiadás még így is jóval alulmúlja az elvárt szintet, mely a kiemelt projektek csúszásával, a kivitelezések, a közbeszerzési eljárások elhúzódásával, továbbá a kedvezményezetti oldalról elmaradó számlabenyújtással magyarázható.

A fejlesztéspolitikai döntések meghozatalában jelentős gyorsítást eredményezett – a 140/2012. (VII. 2.) Korm. rendelettel létrehozott – Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság működése, amely munkájával hatékonyan segíti a 2007–2013 közötti időszakban elérhető uniós források teljesebb és eredményesebb felhasználását. A testület állást foglal a Kormány számára a fejlesztési és tervezési feladatokról, különösen a fejlesztési célú költségvetési források felhasználásához szükséges kormányzati intézkedésekről, dönt – többek között – az operatív programok, valamint az Akciótervek elfogadásáról és módosításáról, a nagyprojekt javaslatokról, a kiemelt projektek nevesítéséről, az egymilliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslatokról stb.

2007-től a 2012. év végéig az NSRK keretében teljesített összes kötelezettségvállalás - köszönhetően a 2012. évi kötelezettségvállalási állomány emelkedésének (1513,1 milliárd forint) – kedvezőbb képet mutat, és a 2012. év végéig a 2007-2013-as európai uniós költségvetési periódusban hazánk számára rendelkezésre álló 8200 milliárd forint összegű keret 82%-át érte el 6723,2 milliárd forint összegben. A 2012. év során több mint 37 ezer pályázat érkezett be, emellett több mint 16 ezer esetben született támogató döntés, illetve közel 16 ezer szerződés lépett hatályba. A legjobban teljesítő Gazdaságfejlesztés Operatív Program keretében a források mintegy 60%-a már kifizetésre került a teljes kötelezettségvállalási állományból. Az átlagos kifizetési arány mintegy 46% (pl. Regionális Operatív Programok), ugyanakkor a legalacsonyabb, 13%-os kifizetési arányt a Környezet és Energia Operatív Program mutatja.

A 2004-2006-os programozási időszaktól eltérően az NSRK-ban visszatérítendő támogatási lehetőséget biztosító konstrukciók is helyet kaptak (mikro- és kkv-hitel, kombinált mikrohitel és forgóeszközhitel jellegű pénzügyi eszközök, valamint portfólió garancia termékek, illetve kockázati tőke programok).

Az uniós források maradéktalan felhasználása érdekében a 2012. évben a Kormány rendeletben szabályozta a többletkötelezettség-vállalás alapelveit, menetét, és eljárásrendjét. Többletkötelezettség-vállalásra azért van szükség, mert a pályázói visszalépések, szerződéstől elállások, illetve a tervezettnél kisebb összegből megvalósuló projektek miatt kötelezettségvállalással érintett források szabadulnak fel, „morzsolódnak le” a programok megvalósítása során. A lemorzsolódó forrásokat a 100%-os abszorpció elérése érdekében minél előbb új projektekkel kell pótolni, amelyhez többletkötelezettség-vállalásra van szükség. Az új szabályozás alapján 2012-ben az NSRK egészét illetően – az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyásával – 198,8 milliárd forint összegben történt többletkötelezettség-vállalás.

Az INTERREG Községi Kezdeményezés Program a 2007-2013-as időszakban a kohéziós politika önálló célkitűzése lett **Európai Területi Együttműködés** (a továbbiakban: ETE) néven. Magyarország részvételével hét határ menti, két transznacionális és négy interregionális (INTERREG IVC, URBACT, ESPON, INTERACT) program került kidolgozásra. A programok uniós forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Unió külső határain az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz, valamint az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz biztosítják. A pénzügyi források túlnyomó többsége a határ menti programok keretében használható fel, melyekben a beavatkozás fő területei: helyi gazdaságfejlesztési kapcsolatok, város- és vidékfejlesztés, turizmus, emberi erőforrás fejlesztés, K+F, kultúra, egészségügy, oktatás, környezetvédelem, megújuló energia, közlekedési, információs és vízügyi együttműködés, jogi és közigazgatási együttműködés.

Az ETE programok 2012. évi eredeti kiadási előirányzata 56,2 milliárd forint volt, azonban a 21,1 milliárd forint összegű kifizetés elmaradt az eredeti előirányzat szerinti összegektől. Mindez azt eredményezte, hogy a tényleges kiadások az eredeti előirányzat 37,5%-án teljesültek.

Vidékfejlesztési támogatások

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban: ÚMVP) keretében az EMVA-ból támogatott intézkedések eredeti kiadási előirányzata 227,4 milliárd forint volt, amiből 169,7 milliárd forint az uniós bevétel és 57,7 milliárd forint a támogatás.

Az ÚMVP I. tengelyen belül néhány kivételtől eltekintve az összes meghatározó támogatási konstrukció elindult pl. kertészetek korszerűsítése, állattartó telepek korszerűsítése, fiatal gazdák induló támogatása, mezőgazdasági termékek értéknövelése. A II. tengelyen belül 2012-ben új jogcím került meghirdetésre: a Genetikai erőforrások megőrzése intézkedés védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának megőrzése c. alintézkedés. A III. tengely minden LEADER Helyi akciócsoporton keresztül végrehajtott intézkedése meghirdetésre került pl. mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése, falumegújítás-és fejlesztés).

Az előirányzatot növelte a visszafizetésekkel befolyt 33,8 milliárd forint összegű bevétel és a 14,3 milliárd forint összegű maradvány. A módosításokkal a kiadási előirányzat 300,0 milliárd forintra emelkedett, amiből 217,4 milliárd forint kifizetés történt. A teljesítés a módosított előirányzat 72,5%-a. A kifizetések elmaradása főként azzal magyarázható, hogy az ügyfelek jellemzően nem hívták le a teljes támogatás összegét, egyrészt a beruházásnak a tervezett árakhoz képest alacsonyabb áron,

másrészt a tervezett mennyiséghez, mérethez képest kisebb mennyiségben, mértékben való megvalósítása miatt.

A **Halászati Operatív Program** (a továbbiakban: HOP) 2012. évi eredeti kiadási előirányzata 3,6 milliárd forint volt, amiből 2,7 milliárd forint az uniós bevétel és 0,9 milliárd forint a támogatás. A korábbi évek maradványával együtt a 2012. évi előirányzat 8,7 milliárd forintra módosult. A 2012. évi kifizetések összege 3,3 milliárd forint teljesülést mutat, ami a módosított előirányzat 38,0%-a. Az előirányzat alulteljesítésének oka, hogy a 3. tengely késve indult, mivel az eddigi intézkedésektől eltérő, új végrehajtási rendszer került kidolgozásra, és ennek elkészítése a remélnél több időt vett igénybe. Az elmaradás oka továbbá, hogy a korábbi évek maradványai nem a várt ütemben kerülnek felhasználásra.

Egyéb európai uniós támogatások

Az egyéb európai uniós támogatások keretében kerülnek megtervezésre a Magyarország európai uniós tagságához kapcsolódó egyéb támogatások. E programok esetében jelentősebb összegű forrásfelhasználásra az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) és a Norvég Finanszírozási Mechanizmusok keretében megvalósuló programok, a TEN-T közlekedési hálózat fejlesztésére irányuló programok, projektek, valamint a Szolidaritási Programok keretében került sor. Az **EGT és a Norvég Finanszírozási Mechanizmusok** keretében megvalósított projektek az eredetileg előirányzott 5,2 milliárd forintnál 17,3%-kal magasabb összegben, mintegy 6,1 milliárd forint összegben teljesültek úgy, hogy a 2009-2014. évi új periódus programjaira is történtek már minimális kifizetések. Általános tendenciának tekinthető, hogy a programidőszak végére futnak fel a kifizetések, így az előzőek szerinti túlteljesülés oka szintén az, hogy a kötelezettségvállalási időszakot követően a kifizetések üteme nő, és az a programidőszak végére magasabb kiadási szintet eredményez. A **TEN-T programok** esetében a 2012. évre tervezett 2,2 milliárd forint kiadási szintet jóval túlhaladta a teljesülés, mely 5,0 milliárd forintos kiadással zárt. Ennek oka, hogy néhány – hosszabbítást kapott – nagyobb projekt megvalósítása áthúzódott a következő évekre. A **Közösségi és Szolidaritási Programok** keretében az egyes alapokból nyújtott támogatások összesen 3,7 milliárd forint összegű kiadást jelentettek a 2012. évben, amely az eredeti előirányzat szerinti 4,6 milliárd forint összeghez képest 80,4%-os teljesülést jelent. A Szolidaritási programok esetében a legnagyobb összegű bevétel-elszámolás a Külső Határok Alapnál történt meg 1,5 milliárd forint összegben. Kiemelendő, hogy az Integrációs Alap vonatkozásában 127,2%-os teljesülés valósult meg bevételi oldalon, miközben a kiadási szint 116,2%-on realizálódott. Általánosságban megállapítható, hogy az előirányzat terv és tényadatai közelítenek egymáshoz.

2.7. Az elkülönített állami pénzalapok támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok 2012. évi költségvetési támogatásának előirányzata 72,5 milliárd forintot tett ki. Év közben:

- A Nemzeti Foglalkoztatási Alapba – a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény 27. § (21) bekezdése felhatalmazása szerint – a munkáltatók adórendszer-átalakítása miatti támogatási előirányzatból történő átcsoportosításról szóló 1132/2012. (IV. 26.) Korm. határozat alapján 21,0 milliárd forint került átcsoportosításra.

- A 2011. évi népszámláláshoz kapcsolódó adatbeviteli feladat közfoglalkoztatott munkaerő bevonásával történő megvalósítása érdekében a Központi Statisztikai Hivatal és a Nemzeti Foglalkoztatási Alap közötti előirányzat-átcsoportosításról szóló 1119/2012. (IV. 21.) Korm. határozat alapján pedig 0,3 milliárd forint növelte a Nemzeti Foglalkoztatási Alap támogatását.
- A Bethlen Gábor Alap a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról szóló 1562/2012. (XII. 6.) Korm. határozat alapján további 0,7 milliárd forint támogatásban részesült.
- A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap, az értékállóságának biztosítása érdekében 0,1 milliárd forint többlettámogatást kapott a 2012. évi költségvetésről szóló törvény és az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény alapján.

Az alapok 2012-ben összesen 94,6 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, amely az éves előirányzat 130,4 %-a. Alapokként részletezve: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 71,3 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 12,3 milliárd forint, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 11,0 milliárd forint. A Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap pedig ez előirányzattal megegyezően 15,3 millió forint támogatásban részesült.

2.8. Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási alapok ellátásához

A társadalombiztosítás mindkét pénzügyi alapja bevételeik kiegészítéséhez jelentős összeget kap a költségvetéstől. 2012-ben ezek tervezett együttes összege 675,5 milliárd forint, a teljesítés 690,9 milliárd forint volt. Az együttes előirányzathoz viszonyított 15,4 milliárd forint összegű többlet kizárólag az Egészségbiztosítási Alapnál képződött.

A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeit az előirányzattal megegyező összeggel, 101,5 milliárd forinttal egészítette ki a költségvetés, ez az összes bevétel 3,7%-a. A kérdéses összeg átadása a törvényi előírások szerint havi egyenlő részletekben történt.

Az Egészségbiztosítási Alap kétféle jogcímen jutott a költségvetésből származó bevételhez, ezek tervezett összege 574,0 milliárd forint volt, ami az Alap előirányzott bevételi főösszegének mintegy egyharmada (33,8%). Az egyik jogcímen a rokkantsági és rehabilitációs ellátások részbeni fedezetére pénzeszköz-átadás történt, ennek előirányzott összege 183,6 milliárd forint, a teljesítés – igazodva a kérdéses ellátások finanszírozási igényeihez – 198,7 milliárd forint volt. A járulék címen átadott pénzeszköz tervezett összege 390,4 milliárd forint volt, a teljesítés ezzel megegyező lett. Az ezen a jogcímen történő pénzeszköz-átadás azon személyek után történik, akik egészségbiztosítási járulék vagy egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére nem kötelezettek, de jogosultak az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére.

2.9. Adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás összege 1218,1 milliárd forint volt 2012-ben, amely összeg 41,5 milliárd forinttal (3,5%-kal) haladja meg az 1176,7 milliárd forintos, a kamatkockázati tartalékot is magában foglaló eredeti előirányzatot.

Az államadósságból származó kamatkifizetések eredeti előirányzathoz viszonyított 39,4 milliárd forintos többletkifizetését egyrészt a finanszírozási és a kamatkifizetési szerkezet módosulása, másrészt a hozamszint emelkedése és a devizaárfolyam tervek

megaladó alakulása okozta. A kedvező piaci helyzet hatására és a nemzetközi szervezetekkel folytatott tárgyalások elhúzódása miatt meghíúsult devizakötvénykibocsátások elmaradását pótlandó, a tervezettnél nagyobb összegekben került sor az államkötvények, a lakossági állampapírok és diszkontkincstárjegyek kibocsátására, amely növelte a kiadásokat. A finanszírozás változása, illetve az említett hatások következtében a kamatkiadások összességében 3,4%-kal haladták meg az előirányzatot.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkiadásai 14,9%-kal, azaz 86,7 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet, és 666,5 milliárd forintot tettek ki. A terveket meghaladó kibocsátások 21,4 milliárd forinttal növelték a kiadásokat, a hozamok emelkedése 65,3 milliárd forint kamattöbbletet eredményezett az év során. A nem piaci értékesítésű államkötvények jelentős része változó kamatozású, így a hozamok emelkedése 1,4 milliárd forint többletkiadást jelentett a költségvetés számára.

A kincstárjegyek kamatkiadása 33,2 milliárd forinttal szintén meghaladta az előirányzatot, ennek döntő része a diszkontkincstárjegyekhez kapcsolódik. Ez egyrészt a többletkibocsátás miatti további 21,3 milliárd forint kamatnak, másrészt a hozamok emelkedése miatti 12,9 milliárd forint többletkiadásnak az eredménye. A lakossági kincstárjegyek kamatkiadása a terveknek megfelelően alakult.

A forinHITELEK kamatkiadása 5,1 milliárd forinttal lett magasabb az előirányzott összegnél. Az eltérés oka, hogy a hitelek után fizetendő kamatok meghaladták a tervezettet, illetve a tervekben nem szereplő, 2011. év végén átvállalt forinHITELEK kamata is növelte a kiadásokat.

A devizában fennálló adósság és követelések kamatkiadásai az eredeti előirányzathoz képest 11,0 milliárd forinttal lett magasabb, és 330,9 milliárd forintot tettek ki. A tervekhez képesti eltéréseket az eltérő árfolyam- és hozamhatások eredményezték.

2012-ben 98,0 milliárd forint összegű kamatkockázati tartalék került megtervezésre, amely a kamatkiadásokra ható hozam-, árfolyam- és mennyiségi hatások fedezésére szolgált. A felhasznált kamatkockázati tartalékokon felül 2012-ben 39,4 milliárd forint többlet-kamatkiadás keletkezett.

Összességében az államadósság tényleges költségét jobban mutató nettó kamatteher az 1202,4 milliárd forint összegű bruttó kamatkiadás és a 145,9 milliárd forint összegű bruttó kamatbevétel különbözeteként 1056,5 milliárd forint volt 2012-ben, amely 47,2 milliárd forinttal, 4,3%-kal kevesebb lett a kamatkockázati tartalékkal együtt számolt előirányzathoz képest.

2.10. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi önszerveződések támogatása kiadási tétel magában foglalja a pártok és a pártalapítványok működésének támogatására átcsoportosítandó összegeket. A két cím 2012. évi eredeti előirányzata összesen 3,8 milliárd forint volt, mely 100%-ban teljesült.

2.11. Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (Vtv.), a Magyar Fejlesztési Bankról szóló 2001. évi XX. törvény és a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.) hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodással összefüggő kiadásokat foglalják magukban. Az Áht.

rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő kiadások egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (a kölcsönnyújtások) finanszírozási célú pénzügyi műveletnek minősül, amely nem érinti a központi költségvetés egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos költségvetési kiadások 137,4 milliárd forintot tettek ki a 2012. évben. Az év során megvalósult átcsoportosítások, zárolások, illetve előirányzat-törlés a vagyonszármazékok eredetileg 127,6 milliárd forint összegű előirányzatát összességében 132,9 milliárd forintra módosították.

A 2012. évi költségvetési egyenlegcél tartása érdekében elrendelt zárolások összességében 8,0 milliárd forinttal csökkentették az állami vagyongazdálkodási kiadások előirányzatait. A Széll Kálmán Terv kiterjesztése keretében megvalósítandó egyes intézkedésekről szóló 1122/2012. (IV. 28.) Korm. határozat 3,0 milliárd forint összegű zárolást rendelt el az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter irányítása alatt álló költségvetési fejezet tekintetében. A 2012. évi költségvetési egyenleg tartását biztosító intézkedésekről szóló 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozatban előírt zárolási kötelezettség ugyanezen fejezet kiadási előirányzatainak felhasználását 4,7 milliárd forint összegben korlátozta, valamint 0,3 milliárd forint zárolás terhelte a Nemzeti Földalappal kapcsolatos kiadásokat. Az 1635/2012. (XII. 18.) Korm. határozat a fenti zárolásokat az előirányzat törlésére változtatta.

A Kormányzati rendkívüli kiadások előirányzatának terhére történt átcsoportosítás útján a Kormány a 2012. évben együttesen közel 6,4 milliárd forinttal emelte meg az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter irányítása alatt álló költségvetési fejezet kiadási előirányzatait. Más költségvetési fejezet terhére a Kormány 12,1 milliárd forint összegű átcsoportosítással növelte e fejezet kiadási lehetőségeit, a más fejezetek felé történő, ellentétes irányú előirányzat-átcsoportosítás viszont 5,3 milliárd forinttal csökkentette az állami vagyongazdálkodás kiadási előirányzatait (beleértve a Nemzeti Földalappal kapcsolatos tételeket is). A fejezetek közötti átcsoportosítások mellett fejezeten belüli átrendeződésekre is sor került 2012-ben. Mind a Nemzeti Földalappal való gazdálkodásra tervezett 0,8 milliárd forint összegű, mind az MNV Zrt. és az MFB Zrt. rendelkezése alatt álló előirányzatok közé tartozó 4,2 milliárd forint összegű fejezeti tartalék előirányzat felhasználása – fejezeten belüli tételeket növelő – átcsoportosítással teljes mértékben megtörtént. A költségvetési törvény (6. § (3) bekezdés) lehetőséget adott az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszternek is a felhalmozási és a hasznosítási típusú kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításra, amely alapján a miniszter 4 milliárd forint nagyságrendű előirányzat módosítást hagyott jóvá.

Az átcsoportosítások mellett a költségvetési törvény lehetőséget adott egyes kiadási előirányzatok túllépésére is, a 2012. évben a törvényben meghatározott bevételi mértékre alapozva két esetben történt a kiadási előirányzatot meghaladó kifizetés.

A fentebb jelzett évközi módosítások alapvetően a társasági és ingatlanvagyonnal való gazdálkodás mozgásterét érintették.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások közel felét a 62,0 milliárd forint összegű felhalmozási típusú kifizetések adták. Az előirányzat módosítások nagyobb része és a kiadási többletteljesítés is ezen kiadásoknál jelentkezett, az eredetileg 27,5 milliárd forint összegű előirányzatok a 2012. év során 43,1 milliárd forintra növekedtek, és a tényleges kifizetések ezt az összeget 18,9 milliárd forinttal haladták meg.

2012-ben az ingatlanprojektek köre az MNV Zrt. által végzett, jórészt a közfeladat-ellátáshoz elhelyezést biztosító beruházás, illetve műemléki felújítási munkák mellett kibővült új típusú feladatokkal.

Az Országgyűlés 15,0 milliárd forintos kiadási előirányzatot hagyott jóvá a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezetben a PPP-konstrukcióban létrehozott beruházások megvásárlásával és befejezésével kapcsolatos feladatokra, amelyből 11,9 milliárd forint átcsoportosítás útján került a vagyoni kiadások közé, amelyből 3,2 milliárd forint a törökbálinti beruházás állami tulajdonba vételét és befejezését, 8,7 milliárd forint pedig a Sport XXI. Létesítményfejlesztési Program keretében létrejött, együttesen 16 tornaterem és uszoda PPP-konstrukciójának lezárását szolgálta. Az MNV Zrt. a 2012. évben 8,8 milliárd forintot használt fel e célokra a következők szerint:

- a sport projektek kiváltása 18 településen 6,3 milliárd forint összegben;
- a két éve álló félkész törökbálinti iskola és sportközpont kiváltása 2,5 milliárd forint értékben.

A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba, ezzel a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (NET Zrt.) – a 2011. októberi bejegyzést követően – megkezdhette az érdemi munkát. Feladatait az állam teherbíró képességéhez igazodva, a rendelkezésére álló források erejéig látja el a törvény szerint. A társaság alapvető feladata, hogy azon szociálisan rászorult személyek lakóingatlanjait megvásárolja, akiknek a lakóingatlan jelzáloghitelszerződésből fakadó tartozás miatt árverezésre kerülne. A NET Zrt. a törvényi feltételeknek megfelelő hiteladósok lakásait a Magyar Állam nevében megvásárolja, vagyonkezelésbe veszi, mely után vagyonkezelési díjfizetési kötelezettség és visszapótlási kötelezettség nem terheli.

A program első évében, 2012-ben a hazai hitelintézetek összesen 1970 ingatlant ajánlottak fel megvásárlásra a NET Zrt.-nek. Az elindított ügyletek közül a társaság 2012. december 31-ig 600 ügyet zárt le, amelyeknek egyúttal a pénzügyi teljesítése is megtörtént. A NET program keretein belül megvásárolt, mintegy 600 ingatlan esetében 1 forint költségvetési pénzzel 2,1 forintnyi hitelintézeti követelést váltott ki a társaság.

2012-ben indult el az új ferencvárosi stadion felépítésének projektje, a kifizetett 0,3 milliárd forint a tervezési, tervellenőri feladatok fedezetét biztosította.

Az MNV Zrt. által 6,6 milliárd forint felhasználásával megvalósított ingatlanprojektek alapvető célja a költségvetési szervek elhelyezésének biztosítása és – többségében – műemléki ingatlanok felújítása volt.

A Nemzeti Földalap által 0,6 milliárd forint értékben megvalósított termőföldvásárlás kiterjedt mind az 1/1 arányú termőföld-ingatlanok vételére, mind az osztatlan közös tulajdoni hányadok csökkentését szolgáló tulajdonosi közösségek megszüntetésére, továbbá a birtok-összevonási célú földcserek államot terhelő értékkülönbözetének elszámolására.

Az állami tulajdonú társasági vagyon értékének növelésére és megőrzésére együttesen 40,3 milliárd forintot fordítottak a tulajdonosi joggyakorló társaságok.

A 2012. évben az MNV Zrt. – a Nemzeti Infokommunikációs Zrt. tőkeemelésén keresztül – 21,4 milliárd forintot fordított távközlési és informatikai feladatokat ellátó gazdasági társaságok feletti részesedés közvetett állami tulajdonba vételére. E kiadások egy része (19,9 milliárd forint) az 1318/2012. (VIII. 30.) Korm. határozat alapján kiadási előirányzat nélkül megvalósult kifizetés volt. A költségvetési törvény 6. § (2) bekezdés alapján az értékesítési és hasznosítási bevételek tervezett meghaladó teljesítése esetén a Kormány engedélyezheti a többletbevételek mértékéig a kiadások túlteljesítését. A 2012. évben a frekvenciahasználat pályáztatása kapcsán érkezett befizetések év közben elszámolt 19,9 milliárd forint összegű bevétele terhére hagyta jóvá a Kormány a rendelkezésre álló kiadási előirányzatot meghaladó tőkeemelés nyújtását.

A Malév Zrt. felszámolása kapcsán a légitársaság két, nemzetgazdasági szempontból fontosnak ítélt társasága feletti részesedést is szerzett az állam. A Malév Ground Handling Földi Kiszolgáló Zrt. és az Aeroplex Közép-Európai Műszaki Központ Kft. működésének fenntartásához az MNV Zrt. együttesen 5,0 milliárd forint tőkeemeléssel járult hozzá.

A közösségi közlekedés működtetésének tervezett átalakítása előkészítéseként az MNV Zrt. 2012-ben 6, a helyközi autóbuszos közlekedés regionális szervezetét jelentő közlekedési központ elnevezésű társaságot hozott létre, illetve megalapította a Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt.-t. Ugyancsak közösségi jellegű feladatok ellátása érdekében az MNV Zrt. megalapította a stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csőd- és felszámolási eljárásában vagyongfelügyelői és felszámoló feladatokat ellátó Nemzeti Reorganizációs Nonprofit Kft.-t, valamint létrehozta és feltőkésítette a Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt.-t.

Az MFB Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alatt álló Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. 10,0 milliárd forint összegű feltőkésítése a társaság tőkeszerkezeti problémái és likviditási helyzete miatt vált szükségessé.

Több követelésvásárlást is végrehajtott az MNV Zrt. a 2012. év folyamán, amelyek nagyságrendjét a Bakonyi Erőmű Zrt.-nek a MAL Zrt.-vel szembeni követelésének 1,7 milliárd forintért történő megszerzése határozta meg.

Az állami vagyon hasznosításával összefüggő kifizetések – a módosított előirányzattól kismértékben elmaradva – 25,1 milliárd forinttal terhelték a költségvetést. E kiadások 44%-a, 11,1 milliárd forint a Termőföldért életjáradék programhoz kötődik. Ez az összeg közel 20 ezer fő járadékösszegét tartalmazza.

Az állami tulajdonú gazdasági társaságok támogatására 9,3 milliárd forintot fordítottak a tulajdonosi joggyakorlók, amelynek legnagyobb tétele a Nemzeti Filmalap Zrt. 5,7 milliárd forint összegű juttatása volt. A mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény szerint a hatos lottó játékadója 80%-ának megfelelő összeget kell a társaság által ellátandó kulturális közfeladatokra fordítani. A 2012. évi költségvetési törvény 5. § (9) bekezdése lehetőséget adott arra, hogy a társaság az említett bevétel teljes összegének megfelelő mértékű támogatásban részesüljön, azzal, hogy az adópolitikáért felelős miniszter a 2012. évben a hatos lottó játékadója pénzforgalmilag teljesült összege mértékéig engedélyezheti a társasági támogatás előirányzatának túllépését. A 2012. évben a miniszter e kiadási előirányzat 238,0 millió forinttal történő túllépését hagyta jóvá. A társasági támogatásokat ezen túlmenően is alapvetően nonprofit társaságok kapták, és az azok által ellátott közfeladatok finanszírozását szolgálták.

A Magyar Államot korábbi értékesítésekhez kapcsolódóan terhelő kiadások 21,9 milliárd forint összege alapvetően a környezetvédelmi projektek költségeit tartalmazza.

– Nitrokémia Zrt. környezetvédelmi támogatás	4 463,0 millió forint
– Mecsek-Öko környezetvédelmi támogatás	6 970,0 millió forint
– Simontornya, volt bányász kármentesítés	4 600,0 millió forint
– Műszaki ellenőrzés	199,1 millió forint
– Egyéb környezetvédelmi kiadás	200,4 millió forint
– Összesen:	16 432,5 millió forint

Az MNV Zrt. és a környezetvédelmi feladatokat ellátó állami tulajdonú társaságok (Mecsek-Öko Zrt., Nitrokémia Zrt.) között támogatási szerződések állnak fenn. A simontornyai kármentesítésre a Nitrokémia Zrt. és az MNV Zrt. által megkötött megbízási szerződés van érvényben. A kármentesítési munkák jóváhagyott feladatterv és kiírt közbeszerzési pályázatok alapján valósulnak meg.

A vagyongazdálkodás 27,2 milliárd forint összegű egyéb kiadásainak legjelentősebb tétele a Richter-részvényekre átcserélhető kötvények 10,3 milliárd forint összegű kamatterhe.

Az érintett törvények szerint az MNV Zrt. és az MFB Zrt. szervezetének működéséhez szükséges forrást a központi költségvetésből kell biztosítani. E rendelkezés alapján biztosított az állam a társaságok működésének támogatására 7,6 milliárd forintot, amely az intézmények személyi juttatásait, azok járulékait, valamint a dologi és egyéb működési költségeket tartalmazta.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások másik típusát a költségvetési egyenleget nem érintő, finanszírozási célú műveletekből származó kiadások jelentik. A 2012. évben a tulajdonosi kölcsönök nyújtása növelte az állam finanszírozási igényét.

Az Áht. 45. § (1) bekezdés szerinti, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter együttes engedélyével megvalósítható tulajdonosi kölcsön kifizetések tervezett és tényleges összegei a következők szerint alakultak:

Társaság	millió forintban	
	2012. év terv	2012. év tény
FŐKEFE Np. Kft.	360,0	360,0
ERFO Np. Kft.	270,0	270,0
KÉZMŰ Np. Kft.	500,0	0,0
Tiszavíz Vízerőmű Kft.	0,0	2500,0
Várgondnokság Np. Kft.	0,0	207,2
Múzeum Komplex Kft.	0,0	20,0
Hollóházi Nonprofit Kft.	0,0	19,0
Összesen	1130,0	3376,2

Az állami vagyongazdálkodási folyamatok kapcsán a költségvetési törvény 5. § (3) bekezdés d) pontja a pénzforgalom nélkül megvalósuló ügyletek közül 15 milliárd forintos keretösszeget határozott meg az önkormányzatok részére az év során

ingyenesen átruházható vagyontárgyak összesített bruttó forgalmi értékére. A 2012. évben a Kormány 95 ingatlan ingyenes tulajdonba adásáról döntött mintegy 6,5 milliárd forint összegben, jelentős mértékben megkönnyítve ezzel az érintett helyi önkormányzatok vagyongazdálkodását és településük fejlesztését.

2.12. Kormányzati rendkívüli kiadások

A kormányzati rendkívüli kiadások mérlegsoron 2012-ben 9,0 milliárd forint kiadás teljesült, amely elmaradt a törvényi módosított előirányzattól (90,1%). A különbség fő oka, hogy a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezésére eredetileg tervezett 5,8 milliárd forintos kiadásból végül csak 4,9 milliárd forint került kifizetésre.

A fennmaradó részből az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék 2,3 milliárd forintot, az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő, az 1997. évi X. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék 1,7 milliárd forintot, mindezek folyósítási költségei pedig 87,2 millió forintot tettek ki.

2.13. Kezességérvényesítés

A 2012. évi költségvetési törvény 41-49. paragrafusai határozták meg az állami kezesség- és viszontgarancia-vállalás lehetőségeit. Az alábbiak a törvényi rendelkezések sorrendjében mutatják be a kezességállományokat, a törvényben jóváhagyott kezesi, illetve viszontgarancia-keretek kihasználását, és az egyes kezesség- és viszontgarancia-típusok kapcsán a beváltásokat.

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítésére a 2012. évi költségvetés 40,2 milliárd forint összegű előirányzatot tartalmazott kilenc alcímre bontva. Az előirányzat külön módosítás nélküli túllépésére a 2012. évi költségvetési törvény 9. számú mellékletének 1. pontja adott felhatalmazást.

A tényleges kifizetés 40,8 milliárd forint volt. A teljesítést egy előre nem tervezett 19,5 milliárd forint összegű egyedi kezességbeváltás jelentősen befolyásolta. E beváltás nélkül a többi kezességbeváltási kiadás lényegesen kevesebb lett a tervezettnél (21,3 milliárd forint), amelynek alapvető oka, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-szektor) finanszírozásához kapcsolódó állami viszontgaranciák, illetve a lakáshitelekhez vállalt állami kezességek érvényesítése kedvezőbben alakult a vártnál.

1) A költségvetési törvény 41. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 100 milliárd forint keret mértékéig adhatott felhatalmazást a Kormány **egyedi állami kezesség** vállalására 2012-ben. E keret terhére a Kormány három kezességvállalási felhatalmazást adott, összesen 93,4 milliárd forint összegben, amely a lehetséges vállalási összeg 93%-a. A Kormány határozata alapján vállalt kezességek tételes bemutatását a IV. Törvényekben előírt beszámolási és tájékoztatási kötelezettségek c. fejezet 3. pontja tartalmazza.

Egyedi kezességbeváltás címén 19,5 milliárd forintot fizetett az állam a Malév Vagyonkezelő Kft. kölcsönének felmondása miatt. A Malév csődjéből adódóan a márkanévet tulajdonló állami tulajdonú gazdasági társaság pénzügyi helyzete véglegesen megromlott, így a hitelező Magyar Fejlesztési Bank Zrt. érvényesítette az állami készfizető kezességet.

2) A 2012. évi költségvetési törvény 41. § (3) bekezdése lehetővé tette, hogy a **nemzetközi fejlesztési intézmények által nyújtott hitelekhez** összegszerű korlátozás nélkül adhasson a Kormány felhatalmazást egyedi állami garancia vállalására. Ilyen garancia vállalására és érvényesítésére nem került sor a 2012. évben.

3) A költségvetési törvény 42. §-ának felhatalmazása alapján 320 milliárd forint összegű állomány mértékéig vállalhatott az államháztartásért felelős miniszter – a kultúráért felelős miniszter javaslatára – 2012-ben **kiállítási garanciát**. (E keretösszeget az év közben 250 milliárd forintról növelte meg az Országgyűlés.) E felhatalmazás alapján 6 kiállításhoz kapcsolódva történt garanciavállalás, melyeket az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garanciavállalások a 2012. évben” című táblázat mutat be részletesen. (A vállaláskori érték a kiállítási garancia vállalásáról szóló, az államháztartásért felelős miniszter által kibocsátott kötelezvény aláírásának napján érvényes árfolyamon számított összeg. A garanciaállományok 2012. év végi adatai az eltérő árfolyam miatt nem egyeznek meg a vállaláskori értékkel.) A költségvetési törvényben a 2012. évre meghatározott keret a korábbi években vállalt és még élő állomány, valamint az újonnan vállalandó kötelezettségek együttes összegére értendő. A 2012. évi keret kihasználtsága – a 2011. évről áthúzódó állomány figyelembevételével – egyszer sem lépte túl az állományi mértéket. A kiállítások csak néhány hónapig láthatóak, így a keretet megszűnésük után nem terhelik tovább.

A 2012. évben kiállítási garancia érvényesítésére nem került sor.

E kiállítási garanciavállalások a 2012. évben 350 millió forint összegre becsülhető biztosítási díj-megtakarítást jelentettek a kiállító múzeumoknak (és közvetve az államnak).

4) A **Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (MFB)** pénzügyi műveletei kapcsán három típusú állami kötelezettségvállalás keretét határozza meg a költségvetési törvény (43. §). Az MFB forrásbevonásához (hitelfelvétel, kötvénykibocsátás) és a bank által harmadik fél javára, a Kormány döntése alapján nyújtott készfizető kezességekhez, bankgaranciákhoz, illetve hitelekhez a bankról szóló törvény szerinti, ún. jogszabályi állami kezesség társul. Az MFB által finanszírozott ügyletekhez kapcsolódó hosszú lejáratú devizahitelek árfolyamkockázatát – a Kormány döntése esetén – az állammal kötött árfolyam-fedezeti megállapodások kezelik.

E költségvetési keretek és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak a 2012. év során:

	Keret	Keret terhelése* 2012. XII. 31-én	Keret- kihasználtság
	millió forint		%
Forrásbevonás	1 750 000	926 621	53
Készfizető kezesség, bankgarancia, hitelnyújtás	600 000	91 906	15
Árfolyam-fedezeti ügyletek	1 600 000	1 529 179	88

*A keret terhelésénél figyelembe veendő összeg nem egyezik meg az év végi állományi adatokkal, mivel 2012. évi adatként nem a tényleges állomány, hanem a vállalás összege számítódik.

A 2012. évben a fenti keretet érintően a tulajdonosi jogokat gyakorló állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyásával az MFB 58,5 milliárd forint értékű forrást vont be. Ennek keretében 30 milliárd forint értékben hajtott végre kötvénykibocsátást, és 98,0 millió euró (28,5 milliárd forint) összegű forrásbevonási szerződést kötött. A bank 2012. évi forrásbevonási tevékenységében meghatározó volt, hogy a júniusban lejárt 400,0 millió euró összegű kötvény visszafizetését az MFB nem új forrásbevonásból, hanem döntően meglévő eszközei terhére teljesítette.

A bank 2012. évi tényleges hitellehívásai – a kötvénykibocsátáson túl – 193,0 millió eurót (56,2 milliárd forint) tettek ki. Ebből a korábban megkötött szerződések terhére lehívott hitelek összege 170,0 millió euró volt, a 2012. évi hitelkeret-szerződésekhez kapcsolódóan pedig 23,0 millió euró (6,7 milliárd forint) összeget hívott le a bank.

A bank forrásbevonásaira kapott állami kezesség érvényesítésére 2012-ben nem került sor.

2012-ben a jogszabályi állami kezesség feltételét képező, az MFB kezességvállalásáról vagy hitelnyújtásáról szóló új Kormányhatározat kiadására nem került sor. A korábbi időszak Kormányhatározatai alapján állami kezesség mellett nyújtott hitelprogramok és egyedi hitelek 2012. évi állománya 4,3 milliárd forintot, kezesség, bankgarancia-állomány 12,92 milliárd forintot tett ki. A gazdaságélénkítés támogatásaként a bank számos hitelprogram feltételrendszerét a könnyebb igénybevétel érdekében módosította.

Az MFB az általa korábban nyújtott hitelekhez kapcsolódóan 928,0 millió forint értékben váltott be állami kezességet, melyből

- 763,2 millió forint az 1073/2009. (V. 14.) Korm. rendelethez kapcsolódó élelmiszer bankgarancia programhoz,
- 164,8 millió forint pedig az 1066/2009. (V. 11.) és az 1187/2009. (XI. 10.) Korm. rendelethez kapcsolódó TÉSZ hitelprogramhoz

kötődik.

Az 1054/2010. (III. 5.) Kormányhatározat alapján az MFB Közösségi Közlekedési Hitelprogramhoz kapcsolódó árfolyam-fedezeti kötelezettségvállalás 50,0 milliárd forintról 100,0 milliárd forintra nőtt. Ennek végrehajtásaként az árfolyam-fedezeti ügyletek keretének terhére 2012 I. negyedévében az erről szóló megállapodás módosítására került sor.

5) Az Eximbank Zrt. tevékenységéhez kötődő pénzügyi műveletek közül a bankról szóló törvény szerint készfizető állami kezesség biztosítja a bank

- forrásszerzés céljából a kül- és belföldi hitelintézetektől elfogadott betéteinek és felvett hiteleinek, valamint kibocsátott kötvényeinek visszafizetését;
- által a központi költségvetés terhére vállalt export-hitel garanciaügyleteit és egyéb export célú garanciaügyleteit.

E költségvetési keretek és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak az elmúlt időszak során:

	2011.			2012.		
	keret	tény	kihasználtság	keret	tény	kihasználtság
	millió forint		%	millió forint		%
forrásbevonás	320 000	174 650	55	1 200 000	231 292	19
export-hitel garanciaügyletek és egyéb export célú garanciaügyletek	80 000	34 795	43	80 000	25 407	32

A forrásoldali költségvetési készfizető kezességvállalás eredeti 320 milliárd forintos keretszámát 1200,0 milliárd forintra emelte az Országgyűlés az év folyamán. A keretszám kihasználtságát alapvetően a bank közvetlen ügyfeleinek, az exportáló hazai kis- és középvállalkozásoknak finanszírozható hitelkereslete, valamint kereskedelmi bankjaik kockázatvállalási készsége/képessége határozta meg 2012-ben.

Az Eximbank az export-, illetve vállalatfinanszírozásban meghatározó szerepet betöltő kereskedelmi bankokkal a kkv-k exporttevékenységének elősegítése, valamint külpiazi versenyképességének javítása érdekében a magyar származású áruexport előfinanszírozásához kapcsolódó refinanszírozási hitelprogramját megújította. A korábbinál kedvezőbb feltételekkel, szélesebb körben meghirdetett programban a Magyarországon bejegyzett székhelyű kereskedelmi bankok exportáló kkv-ügyfélkörre kedvezményes, fix kamatozású hitellel való finanszírozáshoz jut. A konstrukcióban 12 kereskedelmi bankkal kötött refinanszírozási keretmegállapodást az Eximbank.

A bank által kibocsátott garanciák keretére vonatkozó előírást eredetileg külön határozta meg a költségvetési törvény az exporthitel és az egyéb export célú ügyletekre, a bankról szóló törvény módosítása nyomán azonban a keretszám összevonására került sor.

Az előző évi garanciaállománynál kisebb összegű állomány az exportálók bankgarancia igényének és a kereskedelmi bankok finanszírozási hajlandóságának tartósnak bizonyuló csökkenésére vezethető vissza. A kiadott garanciák ugyanakkor a kormányzat (kül)gazdaságpolitikájával összhangban elsősorban a Magyarországon működő kkv-szektor exporttevékenységét, a magyar exportőrök külpiazi versenyképességének növelését, valamint munkahelyek megőrzését, illetve új munkahelyek létrehozását segítették elő.

A 2012. évben az Eximbank garanciájához kapcsolódó állami kezesség lehívására nem került sor, korábbi kezesség-lehívásból eredő állami követelés behajtására 53,0 millió forint összegben került sor.

6) A MEHIB Zrt. esetében a nem piacképes, állami készfizető kezesség melletti biztosítási állományának felső határát állapította meg a 2012. évi költségvetési törvény 44. § (3) bekezdése. A keret kihasználtságának megállapítása során a MEHIB Zrt. figyelembe veszi az ígérvénnyel érintett, a szerződött, a fedezetbe vett állományt, valamint a rövid lejáratú ügyletekre vonatkozó maximális kötelezettséget is.

E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2011.	2012.
keret (millió forintban)	500 000	500 000
tény (millió forintban)	140 468	192 857
kihasználtság (%)	28,1	38,6

A 2012. évi nem piacképes, rövid lejáratú, biztosított forgalom országok közötti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, továbbra is a FÁK tagországai és a balkáni államok szerepelnek az első helyeken. A biztosított állományon belül az oroszországi ügyletek részesedése volt a legnagyobb.

2011-hez képest a keret kihasználtsága 2012 végére 10%-kal nőtt új, ígervénnyel érintett biztosítási ügyletek következtében.

Az állami kezesség melletti, nem piacképes kockázatú biztosítási tevékenységgel kapcsolatos – 4,5 milliárd forintra tervezett – kárfizetések összege a 2012. évben 3,1 milliárd forint lett. A kárfizetés több mint 97%-a (3,0 milliárd forint) az Eximbank Zrt. által a BTA Bank, Almaty pénzüzet részére 2008-ban nyújtott bankközi vevőhitellel kapcsolatban került kifizetésre, míg kisebb része (0,1 milliárd forint) hét ügylethez kapcsolódik orosz, ukrán, szerb, olasz, német, szlovák és kínai viszonylatokban. Valamennyi kárfizetés nemfizetéses biztosítási eseményhez kapcsolódik. A tervezettnél kisebb kárfizetési adatok hátterében több kedvező körülmény áll:

- a tervezés időszakában kárveszélyesnek minősített ügyletekből eredő tartozások teljesítése megtörtént;
- a kárveszélyesként nyilvántartott követelések átütemezésre kerültek;
- a MEHIB Zrt. kárenyhítési intézkedéseinek következtében a kárfizetést sikerült elkerülni.

A 2012. évi kármegtérülés az ukrán Nadra Bankkal kötött átütemezésből, a jogelőd biztosítótól örökölt nicaraguai adósság átütemezéséből, valamint néhány kisebb összegű forgalmi típusú kötvény kapcsán kifizetett kár részleges megtérüléséből származott. Lezárult továbbá a BTA Bank adósságának második átütemezése 2012. december 21-én, melynek keretében az adósságot megtestesítő korábbi értékpapírok helyett részben új, 10 éves futamidejű kötvények kerültek kibocsátásra, továbbá egyösszegű adósságtörlesztésre és adósságleírásra is sor kerül, mely kármegtérülés 2013 I. negyedévében realizálódott.

7) A kis- és középvállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a **Garantiqa Hitelgarancia Zrt.** kezességvállalásaihoz a 2012. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (45. §). Az állami viszontgarancia mértéke a 2011. év júliusától vállalt ügyletek esetében 85% (a korábbi ügyleteknél az állami helytállás mértéke 70%). E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2011.	2012.
keret (millió forint)	550 000	550 000
tény (millió forint)	354 000	328 600
kihasználtság (%)	64	60

A 2012. évi, összességében csökkenő garanciakereslet alakulását meghatározó főbb tendenciák az alábbiakban foglalhatók össze:

- az állami viszontgaranciával nyújtott kkv-kezessegeknél tartós tendenciaként érvényesült a nagyobb összegű, egyedi bírálatot igénylő kezességvállalások iránti kereslet csökkenése;
- a bankok részéről a legtöbb igény az éven belüli források garantálása iránt mutatkozott (pl. Széchenyi Kártya és egyéb folyószámlahitelek, illetve forgóeszközhitelek garantálása);
- a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. szolgáltatásának kereslete jelentős koncentrációt mutat a – Széchenyi Kártya mintájára létrehozott – kártyahitel-típusú kezességek esetében;
- az éven belüli Széchenyi Kártyához kapcsolódó szerződések száma és a szerződésállomány kismértékben csökkent, a hitelek átlagos összege 2011-2012. években közel azonos (7,6-7,7 millió forint körüli) volt;
- az állami viszontgaranciás ügyleteknél változatlanul a mikrovállalkozói kör a meghatározó, a szerződésszám közel 80%-át, a kezességek összegének mintegy 50%-át adják (146,0 milliárd forint), a főként kártyahiteleket igénybevevő ügyfélkörként;
- többéves tendenciaként a Széchenyi Kártya és rokontermékeinek keresletét meghatározó ágazatokban (kereskedelem, szolgáltatás, építőipar) koncentrálódik a kkv-garanciakereslet.

A 2008-tól jelentkező gazdasági és pénzügyi válság hatására tartósan gyengült a kkv-szektorban a banki hitelezési aktivitás. A 2012. évi folyamatok szerint ugyanakkor a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. állami viszontgaranciával érintett portfóliója csökkenésének mértéke elmaradt a teljes vállalati hitelállomány esetében tapasztalt visszaesés mértékétől. A banki kkv-hitelállomány 10-12%-ához kapcsolódott az elmúlt években a társaság készfizető kezességvállalása. Az átlagos kezességvállalási mérték 77% körül alakult a 2012. évben.

A Garantiqa Hitelgarancia Zrt. portfóliójának átlagos minősége 2012-ben tovább romlott, emiatt jelentősen megnőtt a megképzendő céltartalék. A költségvetési viszontgaranciával nyújtott kkv-kezessegeknél a beváltások száma nőtt, a bruttó kifizetések összege azonban esett az előző évhez képest, emiatt a lehívott költségvetési viszontgarancia értéke (12,2 milliárd forint) a tervezett 21,5 milliárd forint szinttől elmaradt. Ugyanakkor a garanciabeváltási arány magas, 5% feletti volt a 2012. évben.

A 2012. évi állami viszontgaranciás ügyleteknél a beváltások főbb jellemzői:

- a beváltások főbb ügyletkörök szerinti összetétele lényegében megfelel a portfólió belső arányainak, a Széchenyi Kártya és további kártyahitel-ügyletek

adták az állami viszontgaranciás beváltások volumenének több mint 60%-át, és a kifizetések összege kevéssel emelkedett a korábbi időszakokhoz képest;

- a beváltások ágazati összetétele is hasonló a teljes portfólióban kimutatott arányokhoz, mivel a belföldi kereslet alakulásának kitett ágazatok adják a beváltások döntő többségét, együttesen több mint 60%-át (kereskedelem, szolgáltatás, építőipar);
- a nagy összegű, minimum 100 millió forintos hitelekhez kapcsolódó kezességek okozták a beváltások összegének 10%-át;
- a beváltott kezességek számának kb. 90%-a a 2010-2011-ben vállalt ügyletekhez tartozott.

A behajtási tevékenység során keletkezett megtérülésből a költségvetésnek 2,5 milliárd forint bevétele keletkezett. Az átlagos megtérülés 18% körüli volt (Széchenyi Kártyával együtt).

8) Az agrárágazat forráshoz jutásának elősegítése érdekében az Agrárvállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kezességvállalásaihoz a 2012. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (46. §). Az állami viszontgarancia mértéke a 2011. év júliusától vállalt ügyletek esetében 85% (a korábbi ügyleteknél az állami helytállás mértéke 70%).

E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2011.	2012.
keret (millió forint)	120 000	120 000
tény (millió forint)	70 385	74 360
kihasználtság (%)	59	62

A 2012. évben 114,4 milliárd forint volt az a hitelállomány, amelyhez az Alapítvány kezességet vállalt 67,7 milliárd forint összegben. Az átlagos kezességvállalási mérték 59,2%-ra csökkent az előző évi 61,1%-ról. Az egyedi termék-megállapodások eredményeképpen a kölcsön-, illetve hitelügyletekre irányuló kezességi kérelmek száma növekedett, és többnyire a vállalkozások forgótőke-finanszírozását szolgálták.

2012-ben a kezességek 71%-a legfeljebb 10 millió forintos, 85%-a a 25 millió forintnál kisebb összegű kezességgel biztosított, többnyire könnyített fedezeti összegű szerződésekből származott.

Az Alapítvány kezességvállalásaihoz kapcsolódó állami viszontgarancia érvényesítése kapcsán kifizetett közel 1,3 milliárd forint a tervezett összegnek mindössze 61%-át tette ki. A beváltások darabszámát tekintve 12%-kal több, mint az előző évben, azonban összege csökkent az előző évi kifizetésekhez képest. Ennek oka, hogy 2012-ben inkább a kisebb összegű kezességek beváltása volt jellemző.

A behajtási tevékenység során keletkezett megtérülésből a költségvetésnek 289,5 millió forint bevétele keletkezett.

9) A költségvetési törvény 47. §-a szerint állami kezesség áll fenn a **Diákhitel Központ Zrt.-nek** (továbbiakban: DK) a diákhitelrendszer finanszírozására felvett hiteleiből, illetve kibocsátott kötvényeiből eredő fizetési kötelezettségei mögött.

A felsőoktatás finanszírozási formáinak átalakításához kapcsolódóan a DK 2012 októberétől a korábbi szabad felhasználású diákhitel 1 termék mellett bevezette a kötött felhasználású diákhitelt (diákhitel 2). A diákhitel 2 kizárólag a felsőoktatási képzés önköltségének finanszírozására vehető igénybe állami kamattámogatás mellett.

A DK a 2012. évben 16,5 ezer új ügyfélnek folyósított hitelt, ebből 5 ezer fő a diákhitel 2 terméket vette igénybe. A hallgatói hitelrendszer indulásától számítva eddig több mint 335 ezer hallgató részesült diákhitelben, az érvényes szerződéssel rendelkező ügyfelek száma 2012 végén meghaladta a 213 ezret. 2012-ben a DK összesen bruttó 19,6 milliárd forint összegben folyósított hiteleket (ebből mintegy 1,1 milliárd forint a diákhitel 2), év végére a hallgatói hitelállomány megközelítette a 261 milliárd forintot. 2012 végén a diákhitelt törlesztők száma meghaladta a 133 ezer főt. A DK 6 hónapot elérő tartozás miatt 5584 ügyfélnek mondta fel a szerződését a lejárt követelés mértéke miatt, és 4141 fő tartozásának végrehajtását kérte az adóhatóságtól.

A DK 2012. évre vonatkozó finanszírozási tervét az államháztartásért felelős miniszter hagyta jóvá. A DK 2012-ben összesen 37,5 milliárd forint névértékben bocsátott ki értékpapírt. Az Európai Beruházási Bankkal kötött harmadik finanszírozási szerződés alapján 2012-ben 11,0 milliárd forint hosszú lejáratú hitel került lehívásra. A DK adósságállománya 2012 végén összesen 240,5 milliárd forint, az igénybe vett források:

- Magyar Fejlesztési Bank Zrt.: 69,9 milliárd forint,
- Európai Beruházási Bank: 83,8 milliárd forint,
- Kötvények: 86,8 milliárd forint.

Kezesség beváltására a DK forrásbevonásai kapcsán 2012 végéig nem került sor.

10) Az **állami támogatással felvett agrárhitelek** nagy része hosszú lejáratú, nem ritkán 15-20 éves futamidővel, az állam által vállalt kötelezettségek 2017-2025-ig (kamattámogatás esetén 2027-ig) fennállhatnak. A 2012. év végére a támogatott hitelösszeg 24,2 milliárd forintra csökkent, a kapcsolódó kezesség 2,0 milliárd forint volt (jogszabályi és egyedi kezességek összesen).

Az agrárgazdasági kezességérvényesítés miatt a 2012. évben a költségvetés – a tervezett összegnek mindössze 4%-át kitevő – 21,3 millió forintot fizetett.

Az agrárkezességek vonatkozásában a tervezettnél alacsonyabb beváltási arány az alábbiakkal magyarázható:

- a mezőgazdasági termelők 2012-ben közel 13 milliárd forint hitelt fizettek vissza, amely a tervezettnél kedvezőbb tendenciát mutat;
- az uniós csatlakozás előtt meghirdetésre került agrárhitelek futamideje többségében lejáratához közeledik, így a hitelek kifizetésével a kezességbeváltások aránya is csökkenő tendenciát mutat.

11) Az állam a közszférában foglalkoztatottak számára – hét ágazati törvény (köztisztviselői, közalkalmazotti, fegyveres, igazságszolgáltatási stb.) alapján –, valamint a fiatalok otthonteremtésében a lakáscélú hitelekhez jutást

kezeségvállalással könnyíti meg (ún. **lakáskezeségek**). Az állami kezeséggel biztosított hitelek 16 hitelintézettől igényelhetők a 2005. évtől.

Jelentősen módosult a hitelek struktúrája az elmúlt 7 évben. Míg hat évvel ezelőtt még a köztisztviselők hitelállománya tette ki a lakáscélú kezeségállomány nagyobb részét, addig ma már a fiatalok lakáskölcsönei (a 2005. évi 18,9%-os részarányról) dinamikus növekedéssel 2012 végére már a lakáscélú kezeségek legnagyobb részét (59,9%) képviselték. Ugyanakkor az összes hitelállomány fokozatosan csökken.

A fiatalok lakáskölcsönének – noha a szerződésszám több mint 2700 darabbal csökkent – a kezeséggel biztosított hitelállománya 2012-ben tovább nőtt. Ennek oka jelentős részben a svájci frank árfolyamának növekedése, mivel az érintett hitelállomány több mint 70%-át ebben a devizában vették fel.

Az összes állami kezeséggel biztosított lakáscélú hitelállomány bankok közötti megoszlása a következő:

- OTP Jelzálogbank: 63,2%,
- OTP Bank: 4,0%,
- Erste Bank: 3,2%,
- FHB Jelzálogbank: 4,5%,
- CIB Bank: 20,9%,
- a maradék 4,2%-on 11 hitelintézet osztozott.

Az állami kezeséggel biztosított lakáscélú hitelek beváltása az elmúlt években növekvő tendenciát mutatott a pénzügyi válság hatására. 2012-ben ez a tendencia megtorpant a Kormány intézkedéseinek hatására. A csökkenés oka a 2012-től alkalmazható árfolyamrögzítés lehetősége (a „fészekrakó” kölcsönök csaknem 70%-a CHF alapú hitel), valamint a közsférában dolgozók lakásvásárlásához nyújtott állami készfizető kezeség állományának fokozatos csökkenése.

A kiadási előirányzat tervezése során e kedvező tendencia még nem indult el, ezért 7,2 milliárd forint 2012. évi beváltást valószínűsített a törvény, ezzel szemben 3,7 milliárd forint volt a tényleges kiadás. E kezeség-érvényesítési kiadások meghatározó része – az állományi arányokhoz hasonlóan – az ún. „fészekrakó” programhoz kapcsolódott.

Ugyancsak lakáscélú kezeségnek tekinthető az ún. *áthidaló lakáskezeség*, amely a lakáscélú kölcsönökre vonatkozó állami készfizető kezeségről szóló 2009. évi IV. törvény alapján a lejárt tartozások törlesztésére folyósított áthidaló kölcsönhöz kapcsolódik. Az áthidaló hitelprogram 2009 őszétől indult, és 24 hónapi türelmi idő után 2012-ben kezdődött meg a törlesztési kötelezettség. Ez megmutatkozott az állami kezeségbevéltés tendenciáján is, a kifizetések jelentősen meghaladták a tervezettet, s a 13,0 millió forint előirányzattal szemben 34,5 millió forintban teljesültek.

12) A takarékbetétről szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet 1993. június 30-áig hatályban lévő 4. § (1) bekezdése szerint a takarékbetét összegének visszafizetéséért az állam helytáll. A rendelkezést hatályon kívül helyező törvény előírta, hogy az állam az 1993. június 30-a előtt kötött betétszerződések alapján elhelyezett pénzeszközök tekintetében továbbra is helytáll, amely az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján állami kezeségvállalásnak minősült. A költségvetési tervezés időszakában az ilyen takarékbetét-szerződések alapján elhelyezett pénzeszközök visszafizetésére vonatkozó állami helytállási kötelezettség érvényesítése nem volt

valószínűsíthető, ezért nem tartalmazott kiadási előirányzatot a költségvetési törvény e jogcímen. A költségvetési törvény 48. § (1) bekezdése ugyanakkor felhatalmazást adott a nem tervezett állami kezességbeváltások kifizetésére. Ennek alapján került sor egy végelszámolás alá vont takarékszövetkezet betéteseinek kártalanítására.

2.14. Egyéb kiadások

Az egyéb kiadások összege 2012-ben 34,3 milliárd forintot tett ki, mely a törvényi módosított előirányzat közelében alakult (100,6%). A mérleget képező tételek közül az alábbiak emelendők ki:

Az adóbevallások feldolgozása és a kedvezményezettek igazolása alapján a személyi jövedelemadó 1%-ának közcélú felhasználására történő felajánlásokból 7,0 milliárd forintot (az előirányzat 98,6%-át) utaltak át a civil kedvezményezettek javára.

A Magyar Államkincstár által lebonyolított pénzforgalommal kapcsolatosan 3,3 milliárd forint (az előirányzat 79,6%-a) teljesült. Itt kerültek elszámolásra a kincstári átutalásokhoz kapcsolódó GIRO díjak, VIBER forgalmi jutalékok, bankközvetítői díjak, MNB jutalékok, postai szolgáltatás díjai, SWIFT szolgáltatási díjak, KELER értékpapír számlavezetési díjak, valamint egyéb más díjak is.

A nemzetközi pénzügyi kapcsolatok kiadásaként – az egyes nemzetközi pénzügyi intézmények részére fizetett alaptőke-hozzájárulások és tagdíjak – 2012-ben teljesített közel 2,4 milliárd forintos összege 98,1 millió forinttal lett több az előirányzatnál. Ennek oka az, hogy a forintárfolyam-változás miatt a devizában előírt kötelezettségek teljesítése forintra átszámítva esetenként eltér a tervezettől.

Az adósságszolgálat teljesítésével kapcsolatos járulékos kiadások 15,8 milliárd forintot tettek ki, mely valamelyest meghaladta a törvényi előirányzatot (115,2%). A többletkiadás a lakossági állampapírok növekvő kereslete miatti többletértékesítéshez kapcsolódó jutalékkiadások növekedése és az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadások megemelt összegéből keletkezett.

2.15. Támogatás az önkormányzati adósságok törlesztéséhez

Az önkormányzatok az elmúlt 20 évben a feladataik alulfinanszírozottsága miatt jelentősen eladósodtak, tartalékaikat felélték. Ezért az önkormányzati finanszírozás és feladatok rendszerének átalakításával párhuzamosan szükségessé vált az adósságállományuk konszolidálása is. Erről a Kormány a helyi önkormányzatok adósságállományának részleges konszolidációjáról szóló 1540/2012. (XII. 4.) Korm. határozatban döntött.

Tekintettel arra, hogy az 5000 fő alatti települések eddigi feladatainak jelentős része 2013-tól az államhoz került, ezen önkormányzatok adósságának teljes egészét az állam 2012. december 28-áig visszafizette. A konszolidáció technikai megvalósítása törlesztési célú támogatás nyújtásával történt az önkormányzatokat, többcélú kistérségi társulásokat finanszírozó hitelintézetek számlájára.

A Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény (a továbbiakban: költségvetési törvény) 76/C. §-ában kerültek rögzítésre az adósságkonszolidáció részletei. Ez alapján az 5000 fő alatti önkormányzatok 2012. december 12-ei adósságállományának, valamint az ehhez kapcsolódó, december 28-áig számított járulékeinak megfizetéséhez az állam egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott. Az adósságkonszolidáció során az

önkormányzatoknak a pénzügyi intézmények felé fennálló tartozásait – a Stab. tv. 3. § (1) bekezdés a) - c) pontja szerinti kölcsön- vagy hitelviszonyon, hitelviszonyt megtestesítő értékpapíron, továbbá váltókibocsátáson alapuló adósságát - fizette vissza 2012. december 28-áig az állam. A költségvetési törvény 76/C. § (4) bekezdés d) pontja előírta, hogy ha az önkormányzat rendelkezett olyan betéttel vagy egyéb számlaköveteléssel, ami kifejezetten egy adott adósságelemhez kapcsolódott, és annak fedezetére vagy teljesítésének biztosításául szolgált, akkor e betét vagy számlakövetelés összegét az önkormányzatnak az állam által megjelölt számlára 2012. december 28-án be kellett fizetnie. Az ebből származó befizetések összege 3,5 milliárd forintot tett ki.

Az átvállalás összegének tervezésekor az önkormányzati adósságra vonatkozó 2011. évi beszámoló adatokat vették figyelembe. Ez volt a rendelkezésre álló legfrissebb, ellenőrzött adatállomány az önkormányzatok adósságáról. Az 5000 fő alatti települések adósságállománya a 2011. év végén 95,3 milliárd forint volt. Az adósságállománnyal rendelkező 10 többcélú kistérségi társulás adósságállománya mintegy 0,4 milliárd forintot tett ki, így ezen adatok alapján a költségvetési törvény XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 38. Támogatás az önkormányzati adósságok törlesztéséhez címen 95,7 milliárd forint került tervezésre az önkormányzati adósságállomány konszolidálását célzó törlesztési célú támogatásra.

A ténylegesen kiutalásra került törlesztési célú támogatás összegét (2012. december 28-ai árfolyamon átszámítva 73,7 milliárd forint) több tényező is befolyásolta:

- A Kormány az 1674/2012. (XII. 28.) Korm. határozatában 14 települési önkormányzat esetén döntött úgy, hogy ezek adóssága 2012-ben nem kerül konszolidációra. Emiatt 13,0 milliárd forinttal csökkent a 2012-ben kifizetésre került támogatás.
- Az önkormányzatok által 2012-ben visszafizetett ügyletek/ügyletrészek csökkentették a 2011. évi adatok alapján számított adósságállományt. 2012-ben jelentősen csökkent az önkormányzatok új adósságot keletkeztető ügyleteinek száma, részben a bankok hitelezési hajlandóságának csökkenése miatt, részben a Stab. tv.-ben rögzített szabály miatt, melynek értelmében az önkormányzatok főszabályként csak a Kormány előzetes hozzájárulásával köthetnek adósságot keletkeztető ügyleteket, és az éves adósságszolgálatuk nem haladhatja meg az éves saját bevételeik 50%-át.
- Több olyan ügylet volt, mely szerepelt a 2011. évi beszámoló szerinti adósságállományban, de nem volt alapja a konszolidációnak, mivel
 - = nem a Stab. tv. 3. § (1) bekezdés a) – c) pontja szerinti ügylet volt;
 - = az önkormányzat jelezte, hogy nem kíván részt venni az adósságkonszolidációban (7 ilyen önkormányzat volt, melyek adóssága összesen 11,5 millió forintot tett ki);
 - = az önkormányzat adósságrendezési eljárás alá került. Így a költségvetési törvény 76/C. § (8) bekezdése értelmében csak az adósságrendezési eljárás lezárulta után kerül sor a konszolidációjára.
- Az adósságállomány becslése a 2011. évi beszámoló adataiból indult ki, így az abban szereplő, devizában denominált ügyletek 2011. végi árfolyam körüli

értéken szerepeltek. Ennek megfelelően az árfolyamváltozás is befolyásolta a ténylegesen kiutalásra kerülő összeget.

2013. január 15-éig megtörtént a 2012. december 28-áig kiutalásra került támogatással történő elszámolás, és január 31-éig az ehhez kapcsolódó átutalások is lezajlottak. A téves utalások, illetve pontatlan adatszolgáltatások miatt az elszámolás során 30 ügylethez kapcsolódóan mintegy 2,3 millió forint pótlólagos támogatás került kiutalásra az önkormányzatoknak, és 223 ügylethez kapcsolódóan mintegy 4,9 millió forint és 50 svájci frank került az állam számára visszautalásra. A 250 forint, illetve az 1 EUR és 1 CHF alatti eltérések esetén nem történt pótlólagos utalás.

A 2012-es költségvetés XLII. fejezet 38. címén tervezett 95,7 milliárd forintos kiadási előirányzatról 73,7 milliárd forint került kifizetésre, így az előirányzat 77%-ban teljesült. Ennek eredményeként nagyságrendileg 1700 önkormányzat és 10 többcélú kistérségi társulás 3848 szerződéséből eredő, 73,7 milliárd forint értékű adóssága került visszafizetésre az állam által. Ezen összeg közel harmada (23,2 milliárd forint) - nagyrészt CHF-ben denominált - devizaadósságból eredt, a fennmaradó rész (50,5 milliárd forint) forintban állt fenn.

Tekintettel arra, hogy az adósságkonszolidáció célja az volt, hogy az önkormányzatok a tőlük elkerülő feladatokhoz kapcsolódóan, az ezek ellátására, illetve az ellátás fejlesztésére felvett hitelek terheitől megszabaduljanak, a Kormány úgy döntött, hogy a nem kötelező önkormányzati feladatellátás miatt, egyes kimagasló mértékben eladósodott önkormányzatok nem részesülnek teljes mértékű adósságkonszolidációban, hanem az ügyletek további vizsgálata alapján dönt ezen ügyletek konszolidációjának mértékéről.

Ennek érdekében a költségvetési törvény 76/C. § (11) bekezdése rögzítette annak lehetőséget, hogy a Kormány az adósság-keletkeztetés célja és az adósság felvételének egyéb körülményei alapján a törlesztési célú támogatás mértékét csökkentheti.

A Belügyminisztérium felmérést végzett azon önkormányzatok körében, ahol az egy főre jutó adósság a 2011. évi beszámoló vagy a 2012. III. negyedévi mérlegjelentés alapján meghaladta a 200 ezer forint/fő értéket. Az így adatot szolgáltató önkormányzatok esetében megvizsgálásra került az ügyletek célja, és ez alapján a Kormány az 1674/2012. (XII. 28.) Korm. határozatában 14 települési önkormányzat esetében döntött úgy, hogy adósságuk nem kerül teljes mértékben konszolidációra. E települések 2012. decemberi adatszolgáltatás szerinti adóssága 13,0 milliárd forint volt.

Az 1172/2013. (IV. 5.) Korm. határozatban döntés született az érintett 14 önkormányzat adósságkonszolidációs mértékéről, mely alapján 2013. május 9-én 10,4 milliárd forintnyi adósság került esetükben törlesztési célú támogatással kifizetésre.

2.16. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

Az EU költségvetését illető hozzájárulási kötelezettség 2012. évi összege 234,8 milliárd forintot tett ki, amely összeg 29,5 milliárd forinttal alacsonyabb a tervezett előirányzatnál (264,3 milliárd forint). Magyarország befizetési kötelezettsége az év során változatosan alakult. Több tényező együttes hatásának következtében az előző évről áthúzódó és a tárgyévben elfogadott befizetés-csökkenést eredményező uniós költségvetés-módosítók (bevételi és kiadási oldal felülvizsgálata, a 2011. évi

közösségi költségvetési többlet költségvetésbe foglalása) ellenére is a 2012. év őszére az EU költségvetéséhez történő hozzájárulás teljesített összege 20,1 milliárd forinttal meghaladta a tervezett előirányzatot. Az év végén hatályba lépett uniós költségvetés-módosító, valamint a korábbi évek áfa- és GNI-egyenlegeinek utólagos korrekciói jelentős mértékben csökkentették a nemzeti hozzájárulás összegét, így az év utolsó hónapjában az Európai Bizottság rendezte az időközben felgyülemlett túlfizetés összegét a központi költségvetés részére összesen 49,6 milliárd forint értékben.

B.

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERE HIÁNYA, FINANSZÍROZÁSA, AZ ÁLLAMADÓSSÁG KEZELÉSE

1. A központi költségvetés finanszírozása

Makrogazdasági és finanszírozási környezet 2012-ben

A 2011. év vége és a 2012. év eleje közötti időszakban a nemzetközi folyamatok következtében átmenetileg egy jelentős, előre nem várt hozamemelkedés történt, ezt követően kezdődött meg egy fokozatos hozamcsökkenés az állampapírpiacra. Ebben jelentős szerepet játszott az Európai Központi Bank eszközvásárlási programjának bejelentése, miután ennek következtében nagymértékben csökkentek egyes eurózóna-tagországok államadósságának fenntarthatóságával kapcsolatos kockázatok. Mind az eurózónában, mind a tengerentúlon javult a likviditási helyzet, és nulla közeli szintre csökkentek a kockázatmentesnek tekintett eszközök hozamai, ami növelte a kockázatosabbnak tekintett eszközök, köztük a kelet-európai régiós állampapírok iránti keresletet. A régió belül Magyarország megítélését javította a kormányzat 3%-os maastrichti deficitcél melletti elkötelezettsége is. Mind az érzékelt kockázatok csökkenése, mind a kockázatvállalási hajlandóság emelkedése növelte a magyar állampapírok iránti keresletet, és az év közepétől újabb, nagyobb ütemű hozamcsökkentési trend kezdődött. A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa augusztustól óvatosan, 25 bázispontos lépésekkel fokozatosan 7,00%-ról 5,75%-ra csökkentette a jegybanki alapkamatot. A monetáris politika fokozatos lazítása is hozzájárult a hozamcsökkenéshez. Azonban a 2011. év vége és a 2012. év eleje közötti események következtében összességében a 2012. évi hozamszint – az év során végbement kamatcsökkenés ellenére az év átlagában – meghaladta a költségvetési tervezés során feltételezettet.

A rövid oldali referenciahozamok 2012 decemberének végén az egy évvel korábbinál 2,2-2,5 százalékponttal alacsonyabb szinten álltak, és az év eleji kiugrás után az év folyamán fokozatosan csökkentek a rövid hozamok. Az éven túli lejáratok esetében 3,4-3,7 százalékpontos csökkenést mutattak a referenciahozamok a 2012. év egészében. A rövid hozamokhoz hasonlóan a hosszú hozamok is átmenetileg megemelkedtek januárban, ám az év hátralévő részében fokozatosan és nagymértékben csökkentek.

Az aukciós hozamok alakulása lényegében a referenciahozamok mozgását követte. Az éven belüli aukciós hozamok (a likviditási kincstárjegy aukció nélkül) 2,0-2,5 százalékponttal csökkentek az év végéig. A 3, 10 és 15 éves lejáratokon 2,6-2,9 százalékponttal, az 5 éves lejáraton 3,6 százalékponttal csökkent az aukciós átlaghozam.

2012 folyamán a forint árfolyama az év eleji 311 Ft/eurós igen magas szintről előbb átmenetileg emelkedett (a legmagasabb árfolyam 321,93 Ft/euró volt 2012. január 5-én), majd csökkent, és kisebb ingadozásokkal 276-300 Ft/euró között mozgott. 2012-ben az euró átlagos árfolyama 289,3 Ft/euró volt, amely lényegesen kedvezőtlenebb a tervezett 267,5 Ft/euróval szemben.

A külföldiek forint állampapír-befektetései 2012-ben a piaci stabilizációt követően megélnkülő külföldi befektetői kereslet hatására az év eleji 3796,8 milliárd forintról indulva 1211,7 milliárd forinttal 5008,5 milliárd forintra emelkedtek.

A finanszírozási igény alakulása

A kincstári kör hiánya 616,3 milliárd forint volt, ami a központi költségvetés 629,3 milliárd forint összegű és a társadalombiztosítási alapok 117,4 milliárd forintos hiányából, valamint az elkülönített állami pénzalapok 130,5 milliárd forintos többletéből adódott.

A kincstári elszámolási rendszerből látható hiány nem egyezik meg a normaszövegben megjelenített, helyi önkormányzatok nélküli államháztartási hiánnyal. Ennek okai elsősorban a főkönyvi nyilvántartáson alapuló állományi adatok évek közötti változását is nyomon követő elemi beszámolók és a kincstári nyilvántartás szerinti teljesítési adatok közötti – elsősorban rendszerbeli különbségekből adódó – eltérések:

- a kereskedelmi banknál vezetett devizaszámlák (valutapénztárak) bevételeinek az a része, amelyre a tárgyévben kifizetés nem történt;
- a házipénztári záró pénzkészletből a pénztárba közvetlenül bevételezett, de a keretszámlára be nem fizetett tárgyévi bevétel összege, illetve a keretszámláról felvett és a házipénztárba bevételezett, de még fel nem használt készpénz összege;
- a függő, átfutó és kiegyenlítő kiadások és bevételek előző évi állományának tárgyévi rendezése;
- a kincstári pénzforgalomban megjelenő tárgyévi értékpapír-vásárlás és -visszaváltás különbözete. A bruttó finanszírozási igény a nettó finanszírozási igény, valamint az adósságtörlesztések összegeként adódik. Az eredeti futamidejét tekintve az éven túli futamidejű törlesztések és bevonások az alábbiak szerint valósultak meg:

	milliárd forintban
Forinthitelek	24,0
Devizahitelek	1002,9
Forintkötvények*	1239,8
NYRA állampapír bevonás	31,2
Devizakötvények	412,6
Éven túli törlesztések összesen	2710,5

* A finanszírozási terv szerint a tervezett forintkötvény-törlesztés 860,0 milliárd forint volt. Az ezt meghaladó törlesztés tartalmazza a következő években lejáró kötvények visszavásárlását és a hosszabb kötvényekre történő lecserélődést.

Az éven túli lejáratokon a forinttörlesztések összesen 1295,0 milliárd forintot, míg a devizatorlesztések 1415,5 milliárd forintot tettek ki. Októberben került sor a magánnyugdíj-pénztári rendszerből a társadalombiztosítási rendszerbe második körben visszalépők fennálló vagyonának a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaphoz (NYRA) történő átadására. Ennek következtében 31,2 milliárd forint értékű állampapír került át a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaphoz, ami ezt követően bevonásra került.

A finanszírozás alakulása a 2012. év során

A 2012. évi finanszírozási terv elkészítésére 2011 nyár végén került sor, amikor az államadósság-kezelés kiemelt célja az államkötvénypiac további erősítése és a piaci finanszírozás megtartása volt. A tervezés során az adósságkezelés 2012-re az állampapírpiac további konszolidációjával és a hozamok kisebb csökkenésével számolt. 2011-2012 fordulóján azonban a nemzetközi tőkepiacokon újabb sokk következett be, ami átmenetileg a hozamok drasztikus növekedését és az állampapírok keresletének visszaesését idézte elő. Ezt követően azonban gyors stabilizáció következett be.

A 2012. év során folyamatosan teljesültek az adósságkezelési stratégia részét képező, az adósság szerkezetére vonatkozó benchmarkok. A nemzetközi szervezetekkel való megállapodás elmaradása miatt végül 2012-ben nem került sor devizakötvény kibocsátására, ezt a forráskiesést a lakossági állampapír-értékesítéssel, a jelentős külföldi befektetők kereslet alapján a tervezett meghaladó államkötvény-értékesítéssel és a NYRA Alapban még meglévő egyes eszközök értékesítésével megvalósított államadósság-csökkentéssel lehetett pótolni. Így 2012 folyamán jelentősen csökkent az államadósságon belül a devizaadósság részaránya.

2012-ben a költségvetési hiány finanszírozására az ÁKK Zrt. 471,8 milliárd forint összegű forint-államkötvényt értékesített, és 144,5 milliárd forint értékben vett fel projektfinanszírozó devizahiteleket nemzetközi pénzügyi szervezetektől.

A 2710,5 milliárd forint értékű adósság-visszafizetések és állampapír-bevonások finanszírozása érdekében 1717,8 milliárd forint értékű forint-államkötvény kibocsátására és 637,5 milliárd forint összegű kincstárjegyállomány-növekedésre került sor, valamint a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap 324,0 milliárd forintot és 31,2 milliárd forint állampapírt adott át térítésmentesen az államnak az államadósság csökkentése céljából.

Az ÁKK Zrt. likviditáskezelésével kapcsolatos műveletek során 150,7 milliárd forint összegben nőtt a kincstárjegyek állománya, valamint 88,3 milliárd forint értékű belföldi devizakötvény kibocsátására került sor. A KESZ záró állománya 2012-ben 150,9 milliárd forinttal csökkent az előző év végéhez képest, ugyanakkor 102,4 milliárd forinttal nőtt a likviditási tartalék részét képező devizabetétek állománya.

A 2012. évi tervezett és a tényleges nettó kibocsátás közötti különbséget a finanszírozási környezet változása okozta. Megállapítható, hogy a finanszírozás annak ellenére sikeres volt, hogy nem történt piaci devizakötvény-kibocsátás. A nettó kibocsátás 2012-ben 530,9 milliárd forint volt, amelyen belül a nettó forintkibocsátás jelentősen nagyobb, a nettó devizakibocsátás pedig jelentősen kisebb volt (nagy nettó törlesztés valósult meg), mint a tervekben szereplő érték, ami a finanszírozás jelentős eltolódását mutatja a forintpiacra. A forint-államkötvénypiacon a kieső

devizafinanszírozásra és a kedvező piaci helyzetre reagálva növekedett az államkötvény-kibocsátás, amely az államkötvénypiac stabilizálódását mutatja. A diszkontkincstárjegyek nettó kibocsátása is lényegesen nőtt, amely a belföldi finanszírozás súlyát mutatja. A lakossági állampapírok állománya az emelkedő hozamok és a lakossági keresletet növelő sikeres kampány következtében 2012-ben 512 milliárd forinttal nőtt, ugyanakkor a kapcsolódó kamatok kifizetésére csak 2013-ban kerül sor, így a növekvő állomány nem okozott jelentős többletkiadást 2012-ben. A növekedéshez jelentősen hozzájárult mind a Kamatozó Kincstárjegyek, mind a Prémium Magyar Államkötvény növekvő állománya, és az év során növekedni kezdett a kincstári takarékjegyek iránti kereslet is.

Állampapírok értékesítése

Forintfinanszírozás

Az adósságkezelés 2012-ben is törekedett arra, hogy az állam forrásbevonásai során a 3, 5 és 10 éves futamidejű, piaci finanszírozást biztosító államkötvények játsszanak szerepet, és a kereslet növekedésével az ÁKK Zrt. főként az év második felében fokozatosan emelte a tervekhez képest kibocsátásait.

Az ÁKK Zrt. 2012-ben a 3 éves fix kamatozású kötvényekből kettő, az 5, 10 és 15 éves fix és az 5 éves változó kamatozású kötvényből egy-egy sorozatból értékesített.

Az egyes futamidőket tekintve a kötvénysorozatokra vonatkozó adatokat az alábbi táblázat mutatja be:

	Futamidő	Aukciók száma	Aukciós kibocsátás az év során	Nem-kompetitív értékesítés	Év végi sorozatnagyság
2014/D	3 év	3	40	9	655
2015/C	3 év	23	511	95	610
2015/B	3 év, vált.	10	70	16	202
2017/A	5 év	26	421	66	907
2022/A	10 év	21	257	41	533
2028/A	15 év	5	48	10	98

A kötvényaukciók során elfogadott összes mennyiségben belül a szokásos módon a 3 éves államkötvények aránya volt a legmagasabb. A bruttó kötvénykibocsátás futamidő szerinti szerkezetén belül a 10 és a 15 éves kötvények részesedése nőtt, a 3 és 5 éves futamidejű kötvények részesedése ugyanakkor csökkent az előző évhez képest.

A nemzetközi és a belföldi állampapírpiac helyzetére és az ott kialakult tendenciákra tekintettel az ÁKK Zrt. rugalmas aukciós rendszert alkalmaz, amelynek szerves részét képezi a 2009-ben bevezetett nem kompetitív kötvényértékesítés. A rendszer lehetőséget teremtett arra, hogy amennyiben a piaci igények jelentősen meghaladják az aukción elfogadásra került összeget, akkor további befektetők tudjanak államkötvényekhez jutni. Az ily módon értékesített kötvények összege 237,0 milliárd forintot ért el 2012-ben, ami jelentős részét képezi a tervet meghaladó kötvényértékesítésnek.

A nagy lejáratok okozta likviditásingadozások kezelése és a lejáratok kockázat csökkentése érdekében a meghirdetett aukciós naptár szerinti, 236,0 milliárd forint névértékű államkötvény-visszavásárlási aukciókra került sor 2012-ben. Ezáltal

egyenletesebbé vált az államkötvények lejárat szerkezete, csökkent a forintadósság refinanszírozási kockázata.

2012-ben a belföldi finanszírozás előtérbe helyezése miatt szükségessé vált, a piaci kereslet növekedése pedig lehetővé tette a diszkontkincstárjegyek kibocsátásának jelentős növelését, a nettó értékesítés 366,0 milliárd forintot tett ki.

A forintfinanszírozás fokozása és a belföldi lakossági állampapírok súlyának növelése érdekében az ÁKK Zrt. erőteljes kampánnyal növelte jelenlétét a belföldi lakossági piacon, mindamelllett a kereslet jelentős növekedését a magasabb hozamok is segítették. A lakossági állampapírok nettó kibocsátása így 2012-ben rekordszintet ért el, lényegesen hozzájárulva így a forintban történő finanszírozáshoz. A kamatozó kincstárjegyek nettó értékesítése 2012-ben 365,0 milliárd forintot tett ki (2011-ben 13,0 milliárd forint volt), ami a sikeres kampány eredménye. Kedvező kamatozása miatt továbbra is jelentős kereslet mutatkozott a Prémium Magyar Államkötvények iránt, melyek nettó értékesítése 90,0 milliárd forintot tett ki 2012 folyamán (2011-ben 31,0 milliárd forint volt).

A forintadósság átlagos hátralevő futamideje a 2011. és 2012. év végén az alábbiak szerint alakult:

Átlagos hátralevő futamidő (év)	2011. 12. 31.	2012. 12. 31.
Magyar Államkötvény (MÁK)	4,40	4,09
MÁK (piaci)	4,32	4,05
MÁK (nem piaci)	5,93	4,94
Forint-értékpapír összesen	3,61	3,23
Forinthitel	8,79	8,13
Forintban denominált adósság összesen	3,82	3,46
ebből: piaci összesen	3,52	3,17
nem piaci összesen	7,66	6,84

Devizafinanszírozás

2012-ben nagyjából a kedvezőtlen piaci környezet és a nemzetközi szervezetekkel való megállapodás elmaradása miatt a tervezettel ellentétben nem történt külföldi devizakötvény-kibocsátás. Az év utolsó negyedében ugyanakkor a belföldi finanszírozás részeként egy új termék kibocsátására került sor (Prémium Euró Magyar Államkötvény), melynek jellemzőit a következő táblázat részletezi.

Prémium Euró Magyar Államkötvény					Állomány (millió euró)
Megnevezés	Eredeti devizanem	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Kamatozás	2012.12.31
2015/X	EUR	2012.11.21	2015.12.21	Változó	308,7

Ezenfelül egyes infrastruktúrális, környezetvédelmi, oktatási és fejlesztési programok finanszírozására az állam hitelekkel vett fel nemzetközi fejlesztési intézetektől (CEB és EIB) 509,3 millió euró, azaz 144,5 milliárd forint értékben.

Az ÁKK Zrt. a devizaadósság kockázatainak kezelése céljából fedezeti (swap) műveleteket köt. A nemzetközi piaci szokványok alapján a swapműveletek miatt fennálló partnerkockázatok csökkentése érdekében a felek a swapok nettó értékének megfelelő fedezetet (betétet) helyeznek el egymásnál. Az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre került fedezeti összegek – az ún. mark-to-market betétek (M2M) - az adósságállomány részét képezik. Ennek állománya 2012 folyamán 422,9 milliárd forintról 351,1 milliárd forintra csökkent.

2. A költségvetés adósságának alakulása

A központi költségvetés 2012. év végi, számviteli szabályok szerint nyilvántartott, a kincstári kört érintő bruttó adóssága a költségvetési tervezéskor prognosztizált 19 328,3 milliárd forintot meghaladva, 20 720,1 milliárd forintot tett ki. A vártnál nagyobb államadósság több tényező eredményeként következett be, ezek a hatások ugyanakkor jelentős részben még a 2011 végi folyamatok következményeként, bázishatásként keletkeztek. A tervezett adósságszinthez képest bekövetkezett növekedést a devizaárfolyamok kedvezőtlen változása miatti év végi (nem realizált) árfolyamveszteség és a 2011. év végén a tervekben még nem szereplő önkormányzati adósságátvállalások okozták. Az adósságot ugyanakkor csökkentette a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaptól átvett és bevonásra került állampapírok állománya, illetve az értékesített eszközökből megvalósult törlesztések (nemzetközi szervezetektől kapott hitelcsomag törlesztése). A 2012-re tervezett átlagos és év végi 267,5 Ft/euróhoz képest a tényleges átlagos devizaárfolyam 289,3 Ft/euró volt, az év végén ugyanakkor ennél is magasabb 291,23 Ft/euró volt az árfolyam. Ez a különbség egyrészt jelentősen növelte az év végi deviza-államadósság forint értékét, másrészt növelte a 2012-ben forintkibocsátásokkal megvalósított devizatörlesztések forintértékét is.

A 2012. év során ugyanakkor az államadósság nominálisan 235,5 milliárd forinttal (1,1%-kal) csökkent a 2011. év végi 20 955,5 milliárd forint szinthez képest, ami bár egyedi tényezők következménye, mindenesetre rendkívüli eredmény. A központi kormányzati alrendszer hiánya és az EU transferek finanszírozása miatt az államadósság nominálisan nőtt, ugyanakkor a 2011. év végéhez képest bekövetkezett forinterősödés és a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaptól átvett és bevonásra került állampapírok állománya, illetve az értékesített eszközökből megvalósult államadósság-visszavásárlások csökkentették a nominális államadósságot. Szintén csökkentette az államadósságot az ÁKK Zrt.-nél elhelyezett M2M betétek állományának csökkenése. 2012-ben a kincstári kört érintő bruttó adósság tényleges nemzetgazdasági súlyát jelző mutató a GDP arányához mérten csökkent, a GDP 75,1%-áról annak 73,3%-ára.

A központi költségvetés adósságállományának részletes bemutatását „A központi költségvetés bruttó adósságának alakulása”, illetve az adósságállomány változásának komponenseit „A központi költségvetés bruttó adósságának alakulása 2012-ben” című, az általános indokolás mellékletei között található táblázatok tartalmazzák adósságelemenkénti bontásban.

C.

AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK GAZDÁLKODÁSA

1. Bevételek alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek a legnagyobb része, 71,7%-a, 364,2 milliárd forint adó, illetve adó jellegű bevételekből származik. A Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA) bevétele az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék NFA-t megillető hányada, amelyből 127,1 milliárd forint, a szociális hozzájárulási adó NFA-t megillető hányada, melyből 67,3 milliárd forint keletkezett. A szakképzési hozzájárulásból pedig 80,4 milliárd forint folyt be. A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapba az innovációs járulékból – a befizetésére kötelezett belföldi székhelyű gazdasági társaságoktól – 58,2 milliárd forint bevétel keletkezett. A nukleáris hozzájárulásból, vagyis a Paksi Atomerőmű Zrt. befizetéséből 19,3 milliárd forint bevétel keletkezett a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnak. A Nemzeti Kulturális Alapba az ötös lottó szerencsejáték játékadójának a 90%-ából 11,7 milliárd forint, kulturális járulékból és adóból együttesen 0,2 milliárd forint folyt be.

Az elkülönített állami pénzalapok 2012-ben összesen 94,6 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, ami az összes bevétel 18,6%-a.

A különféle egyéb bevételekből az alapoknál 49,5 milliárd forint keletkezett, ami az összes bevétel 9,7%-a. E bevételek közül a legnagyobb, 42,8 milliárd forint a TÁMOP intézkedés bevétele. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretében ugyanis a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból előfinanszírozott programok – a „Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások”, valamint a „Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások” – támogatásait az EU megtéríti.

2. A kiadások alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok 2012. évi költségvetési kiadásának előirányzata 385,5 milliárd forintot tett ki, a teljesítés 378,2 milliárd forint lett.

A költségvetési törvény módosítása a Nemzeti Foglalkoztatási Alapot érintette. A Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvényt módosította a 2012. évi XX. törvény. A felhatalmazása alapján kiadott, a munkáltatók adórendszer-átalakítása miatti támogatása előirányzatból történő átcsoportosításról szóló 1132/2012. (IV. 26.) Korm. határozat alapján 21,0 milliárd forint átcsoportosításra került az Alapba, ezzel az összeggel nőtt az Alap támogatása, s egyúttal a „Kiegészítő munkáltatói támogatás” kiadási előirányzat került megnyitásra. Továbbá a 2012. évi költségvetési egyenleg tartását biztosító intézkedésekről szóló 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozat 8. pontjában 15,6 milliárd forintos egyenlegjavulás lett előírva, melynek az Alap eleget tett.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap teljesített kiadása 305,1 milliárd forintot tett ki. Az Alap kiadásai közül 7,0 milliárd forinttal túlteljesült az álláskereső támogatások kiadása. Az előirányzat túlteljesítését egyrészt a következő év január elején esedékes nettó ellátások december hónapra előrehozott – tárgyévi költségvetés terhére történt – kifizetése, másrészt az ellátásban részesülők létszámának tervezettől eltérő alakulása eredményezte. A TÁMOP 1.2. Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások előirányzata szintén túlteljesült (7,7 milliárd forinttal), a kiadások a START+ kártyával történő, a START-Extra kártyával, valamint a START-Bónusz kártyával

történő foglalkoztatást érintően merültek fel. Az Alapból a Start-munkaprogramra – az előirányzattal közel azonosan – 131,9 milliárd forintot fordítottak. A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap teljesített kiadása 12,9 milliárd forint, a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 38,1 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 13,6 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alapé 8,5 milliárd forint lett. A Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap a tárgyévben 718 hatályos szerződéssel rendelkezett. Az Alapból 2012-ben káreseménnyel összefüggő kártalanításra nem történt kifizetés. A bevételek és kiadások részletezését a "Fejezeti indokolások" kötetek LXIII., LXV., LXVI., LXVII., LXVIII., LXIX. fejezetei tartalmazzák.

3. Az egyenleg alakulása

Az alapok költségvetési bevétele 508,3 milliárd forintot, költségvetési kiadása pedig 378,2 milliárd forintot tett ki. Így az elkülönített állami pénzalapok a 2012. évet 130,1 milliárd forint többlettel zárták, ami a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 87,2 milliárd forint, a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 21,6 milliárd forint, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 17,7 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alap 4,0 milliárd forint többletéből, valamint a Bethlen Gábor Alap 0,4 milliárd forint hiányából alakult ki. Az alapoknál – a költségvetési törvényben megállapítottához képest – 77,1 milliárd forintot kitevő egyenlegjavulás keletkezett.

4. Az elkülönített állami pénzalapok 2012. évi beszámolójának ellenőrzése

Az államháztartásról szóló törvény rendelkezett arról, hogy az elkülönített állami pénzalapról készített éves költségvetési beszámolót könyvvizsgálóval ellenőriztetni kell. A beszámoló ellenőrzését az Állami Számvevőszék által kidolgozott módszertan szerint kell végrehajtani. Az államháztartásról szóló törvény 114. § (5) bekezdése 2012. október 15-én hatályon kívül helyezte a költségvetési beszámoló könyvvizsgálói ellenőrzésére vonatkozó szakaszát. A még hatályos szerződések alapján elvégzett 2012. évi beszámolóra vonatkozó könyvvizsgálói jelentések szerint a könyvvizsgálói főbb vélemények a következők voltak:

- A Nemzeti Foglalkoztatási Alap éves elemi költségvetési beszámolója az Alap vagyoni, pénzügyi helyzetéről és gazdálkodásának eredményességéről megbízható és valós képet ad.
- A Bethlen Gábor Alap éves beszámolója megbízható és valós képet ad az Alap 2012. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.
- A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap éves beszámolója megbízható és valós képet ad az Alap 2012. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.
- A Nemzeti Kulturális Alap éves beszámolója megbízható és valós képet ad az Alap 2012. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.
- A Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap éves beszámolója megbízható és valós képet ad az Alap 2012. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő év gazdálkodásának

eredményességéről a számviteli törvénnyel és az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló kormányrendeletben foglaltakkal összhangban.

- A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap éves beszámolója megbízható és valós képet ad az Alap 2012. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.

Az egyes alapokról kiadott záradékot, véleményeket a "Fejezeti indokolások" kötetek mellékletei tartalmazzák.

D.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS PÉNZÜGYI ALAPJAINAK GAZDÁLKODÁSA

1. Nyugdíjbiztosítási Alap

A Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetését 2749,6 milliárd forint bevételi és kiadási főösszeggel határozta meg. A főösszegek év közben nem módosultak.

Az Alap költségvetése 2766,0 milliárd forint bevételi és 2836,6 milliárd forint kiadási főösszeggel zárta a 2012. évet, így a főösszegek egyenlege 70,6 milliárd forint hiányt mutatott.

Az Alap bevételeinek 2012. évi szabályozását az alábbi fontosabb sajátosságok jellemezték:

- a foglalkoztatók és egyéni vállalkozók által fizetett 27%-os mértékű társadalombiztosítási járulékot az ugyanilyen mértékű szociális hozzájárulási adó váltotta fel, melynek 88,89%-a illette meg a Nyugdíjbiztosítási Alapot;
- a biztosított által fizetendő egyéni nyugdíjjárulék mértéke továbbra is 10%;
- a járulékfizetési kötelezettség felső határa, az előző évi napi 21 000 forintról, napi 21 700 forintra nőtt. Utóbbi, éves szinten 7 942 200 forintot jelentett.

Az Alap bevételeinek meghatározó részét a szociális hozzájárulási adó és a biztosított befizetések képezték, ezek együttes összege 2593,8 milliárd forintot tett ki, ami 8,8 milliárd forinttal haladja meg az előirányzatot. Ezen belül szociális hozzájárulási adóból az előirányzatnál (1794,9 milliárd forint) 11,0 milliárd forinttal több, a biztosított nyugdíjjárulékból pedig az előirányzatnál (790,1 milliárd forint) 2,2 milliárd forinttal kevesebb bevétel származott.

A 2011-ben még az Alap bevételeinek jelentős részét kitevő Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapból érkezett pénzösszeg 2012-ben már nem járult hozzá az Alap egyensúlyának fenntartásához. A vizsgált évben is szükség volt a költségvetési egyensúly biztosítása érdekében költségvetési hozzájárulásra, ami az adórendszer átalakításával összefüggő pénzeszköz-átvétel jogcímen realizálódott és az előirányzattal megegyező nagyságú (101,5 milliárd forint) bevételt jelentett.

A szociális hozzájárulási adón és a biztosított járulékon túl az Alap bevételeit kiegészítette néhány további jogcímen érkező tétel. Ezek közül:

- a megállapodás alapján fizetők járuléka 1,3 milliárd forintot tett ki, ami mintegy 0,2 milliárd forinttal elmaradt az előirányzathoz képest;
- az egyszerűsített foglalkoztatás után fizetendő közteher jogcímen másfélszeresen meghaladva az előirányzatot 7,1 milliárd forint bevételhez jutott az Alap;
- a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból érkezett megtérítések összege 19,3 milliárd forintot tett ki, ami 6,0 milliárd forinttal volt több a törvényi előirányzatnál;
- karkedvezmény-biztosítási járulékból 18,1 milliárd forint volt a bevétel, ez mintegy 0,4 milliárd forinttal magasabb az előirányzatnál;
- a 2011-es évvel ellentétben 2012-ben az Alap bevételei között nem szerepelt a GYED-ben részesülők nyugdíjjáruléka után az Egészségbiztosítási Alapból átvett pénzeszköz;
- a magánnyugdíjpénztárak átutalásaiból 2,7 milliárd forint bevétele származott az Alapnak, ami jelentősen meghaladja a 0,5 milliárd forintos előirányzatot;
- késedelmi pótlékból és bírságból 10,7 milliárd forint bevételhez jutott az Alap, ami 3,0 milliárd forinttal maradt el az előirányzattól.

A törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap 2012. évi kiadási főösszegét 2749,6 milliárd forintban határozta meg, a teljesítés 2836,6 milliárd forint, a túllépés mértéke 3,2%, ami az előző évi értéknél 212,1 milliárd forinttal, mintegy 7,0%-kal kevesebb.

Az Alap kiadási előirányzatainak szerkezete 2012-től jelentősen megváltozott. Megtörtént az úgynevezett „profilisztítás”, amelynek lényege a következő: a továbbiakban a Nyugdíjbiztosítási Alapból csak a nyugdíjkorhatárt betöltött öregségi, illetve a hozzátartozói nyugellátások, valamint a 40 év jogosultsági idővel rendelkező nők nyugellátásának a finanszírozása történik. Ezért 2012. január 1-jétől a korhatár alatti öregségi ellátások a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alapból, a rokkantsági és rehabilitációs ellátások viszont az Egészségbiztosítási Alapból kerülnek finanszírozásra.

Az Alap kiadásainak meghatározó részét (93,2%) a nyugellátási kiadások képezik, a teljesítés 2642,8 milliárd forint, ami az előirányzatot 87,8 milliárd forinttal haladta meg.

Ezt a kiadási többletet alapvetően két ok magyarázza:

- 2012. november hónapban év elejéig visszamenőleges hatállyal 1,6%-os mértékű kiegészítő nyugdíjmelésre került sor. Erre azért volt szükség, mert az I-VIII. hónapra vonatkozó nyugdíjas fogyasztói árindex alapján annak éves várható értéke 5,9% volt, ami további 1,6%-os kiegészítő nyugdíjmelést tett szükségessé ($1,042 \times 1,016 = 1,059$). Erre az intézkedésre a 287/2012. (X. 11.) Korm. rendelet alapján került sor, és közel 2,8 millió ellátásra terjedt ki.
- További mintegy 44,0 milliárd forinttal növelte a nyugellátási kiadásokat a 40 év jogosultsági idővel rendelkező nők (szolgálatfüggő nyugellátások) létszámának a feltételezettnél gyorsabb növekedése, így a 60,7 milliárd forintban meghatározott előirányzattal szemben a teljesítés 105,1 milliárd forint. Az érintettek éves átlagos állományi létszáma 76,6 ezer fő volt, ami az előző évinek mintegy 4,6-szorosa.

2012-ben a nyugdíjak megőrizték reálértéküket, mivel a januárban (4,2%) és novemberben (1,6%) megvalósított együttes emelés (5,9%) minimális mértékben, de meghaladta a nyugdíjasok fogyasztására számított árindexet (5,7%).

2012-ben az Alap kétféle jogcímen teljesített pénzeszköz-átadást:

- a rokkantsági-rehabilitációs ellátások részbeni fedezetére az Egészségbiztosítási Alapnak, melynek előirányzata és teljesítése egyaránt 158,8 milliárd forint,
- a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alapnak, ahol a teljesítés az előirányzattal megegyezően 17,7 milliárd forint.

Az Alap egyéb kiadásainak összege 4,9 milliárd forint, ami az éves előirányzatnál közel 2,3 milliárd forinttal kevesebb. Az idetartozó kiadások döntő részét az ellátások folyósításának postaköltségei teszik ki, ennek előirányzata 6,2 milliárd forint volt, a teljesítés csak 3,8 milliárd. A számottevő különbséget a „profiltisztítás” miatt az Alapból folyósítandó ellátások számának csökkenése, valamint a bankszámlára való utalások arányának növekedése indokolja.

A működési kiadásokra előirányzott összeg 11,0 milliárd forint volt, a teljesítés közel 12,5 milliárd forint, ami tartalmazza a 2011-ben képződött, kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány felhasználását is.

2. Egészségbiztosítási Alap

Az Egészségbiztosítási Alap 2012. évi költségvetése -35,3 milliárd forint egyenleggel került megtervezésre, a tényleges hiány 46,9 milliárd forint volt.

	milliárd forintban	
	Törvényi előirányzat	Teljesítés
Bevételi főösszeg	1700,1	1744,6
Kiadási főösszeg	1735,4	1791,5
Egyenleg	-35,3	-46,9

A bevételek közel 40%-a a szociális hozzájárulási adó Egészségbiztosítási Alapot megillető részéből, valamint a munkáltatói és biztosítottai egészségbiztosítási járulékbefizetésekből származott, a 696,7 milliárd forint nagyságú teljesítés 12,4 milliárd forinttal kevesebb az előirányzatnál.

Az egyéb járulékok és hozzájárulások – idetartozik többek között az egészségügyi szolgáltatási járulék, a munkáltatói táppénz-hozzájárulás – összege 45,3 milliárd forint; amely 0,8 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot (44,5 milliárd forint).

2012. január 1-jétől az adó és járulékok szabályozásában több jelentős változás következett be, melyek közül a legfontosabbak a következők:

- a foglalkoztatók és egyéni vállalkozók által fizetett 27%-os mértékű társadalombiztosítási járulék helyébe változatlan mértékkel a szociális hozzájárulási adó lépett, melynek 7,41%-a illette meg az Egészségbiztosítási Alapot,
- a biztosítottak által fizetendő egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék mértéke 1 százalékponttal 8,5%-ra, ezen belül a pénzbeli egészségbiztosítási járulék 2%-ról 3%-ra nőtt, melyet mindegyik biztosítási jogviszonyban szerzett jövedelem után kellett fizetni,

- a főállású egyéni és társas vállalkozóknak az egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulékot havonta legalább a minimálbér, illetve a garantált bérminimum 1,5-szerese után kellett megfizetniük,
- az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összeg 5100 forintról 6390 forintra emelkedett.

Az egészségügyi hozzájárulásból 108,8 milliárd forint bevétel keletkezett, amely 9,5 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. 2012. január 1-jétől a kifizetőnek 10%-os mértékű egészségügyi hozzájárulást kellett fizetni a személyi jövedelemadó törvényben felsorolt béren kívüli juttatások adóalapként meghatározott összege után.

A bevételek másik csoportját (34,1%) a költségvetési hozzájárulások képezték, az 594,5 milliárd forint teljesítés 15,1 milliárd forinttal több, mint az előirányzat. Ebből az összegből a járulék címén átvett pénzeszköz 390,4 milliárd forint, ami megegyezik az előirányzattal. Ezt az összeget a nemzeti kockázatközösségbe tartozók után havonta egészségügyi szolgáltatási járulékként fizeti a költségvetés az Egészségbiztosítási Alapnak. A rokkantsági ellátások átalakításával és Egészségbiztosítási Alapba kerülésével összefüggő rokkantsági, rehabilitációs ellátások fedezetére átvett pénzeszköz teljesítése – igazodva az ellátások finanszírozási igényéhez – 15,1 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot (183,6 milliárd forint).

Az egészségbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek teljesítése 136,1 milliárd forint, amely jelentősen meghaladta (31,5 milliárd forinttal) az előirányzatot. Az idetartozó bevételek legnagyobb részét a gyógyszergyártók és -forgalmazók befizetései adták, a tényleges bevétel 75,1 milliárd forint. Új előirányzatként jelent meg a baleseti adó és a népegészségügyi termékadó. Az előbbi mintegy 1,2 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot (24,0 milliárd forint), míg az utóbbi - csekély mértékben – 0,9 milliárd forinttal maradt el az előirányzattól (20,0 milliárd forint). Itt jelenik meg az egészségügyi szolgáltatók egyéb visszafizetése, melynek teljesítése közel 5 milliárd forint.

Új alcím a rokkantsági, rehabilitációs ellátások fedezetére a Nyugdíjbiztosítási Alaptól átvett pénzeszköz, melynek teljesítése megegyezik az előirányzattal (158,8 milliárd forint).

Az Alap 2012. évi kiadásainak összege 1791,5 milliárd forint, ami a törvényben előirányzott kiadási főösszeget 56,1 milliárd forinttal haladta meg.

A pénzbeli ellátásokra az összes kiadás 30,9%-át, azaz 553,3 milliárd forintot használt fel az egészségbiztosítás, ami az előirányzatnál 2,2 milliárd forinttal kevesebb. A legnagyobb nagyságrendet képviselő – tárgyévben új előirányzatként megjelenő – rokkantsági, rehabilitációs ellátások összege 358,4 milliárd forint, amely 16,0 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. Ezzel szemben a táppénz és a gyermekgondozási díj kiadásai az előirányzattól összességében 18,7 milliárd forinttal elmaradtak. Az előbbi két ellátáson képződött megtakarítás jelentős része a táppénzkiadások előirányzatánál keletkezett, ahol a felhasználás 56,5 milliárd forint volt, amelyben meghatározó szerepe volt a táppénzen lévők napi átlagos létszáma és a táppénzes napok száma csökkenésének. A gyermekgondozási díj összege 89,2 milliárd forint, ami az előirányzatnál 2,3 milliárd forinttal kevesebb, ez összefügg az igénybevevők átlagos számának csökkenésével. A terhességi-gyermekágyi segélyre

kifizetett összeg 38,2 milliárd forint, a teljesítés minimálisan nagyobb az előirányzatnál.

A természetbeni ellátások adták az összes kiadás 68,3%-át, az 1223,2 milliárd forint teljesítés az előirányzatot 56,8 milliárd forinttal haladta meg. Az ehhez az alcímhez tartozó legnagyobb előirányzatot a gyógyító-megelőző ellátás kiadásai képezték, erre 824,9 milliárd forintot irányzott elő a költségvetési törvény. Az előirányzat lehetővé tette az egészségügyi bérrendezés első ütemének végrehajtását, 2012-ben erre a célra 26,4 milliárd forint került felhasználásra. Az év közben történt előirányzat-átcsoportosításokat és a Kormány hatáskörében történt módosításokat követően a teljesítés összege 842,1 milliárd forint lett. Az előirányzathoz viszonyított – kormánydöntéseken alapuló – többlet 17,2 milliárd forint, amelynek jelentős része (12,6 milliárd forint) az egészségügyi intézmények, szolgáltatók gazdálkodási, likviditási helyzetének javítását szolgálta. Ezenkívül év közben emelkedett a háziorvosi, fogászati és védőnői ellátások, a mentés, betegszállítás finanszírozására fordítható összeg is.

A gyógyszer-támogatás törvényi előirányzata 277,7 milliárd forint volt, a teljesítés 315,1 milliárd forint, amelyből gyógyszer-támogatás kiadásai jogcímen 295,9 milliárd forintot használt fel az egészségbiztosítás. A speciális beszerzésű gyógyszerkiadásokra (külön keretes beszerzésekre) közel 10 milliárd forint, a méltányossági kifizetésekre 6,5 milliárd forint jutott. A gyógyszertárak juttatására kifizetett 2,7 milliárd forint megegyezik az előirányzattal.

A gyógyászati segédeszköz támogatására fordított összeg 51,3 milliárd forint volt, amely az előirányzatot 8,0 milliárd forinttal haladta meg.

Az alapkezelő működési kiadásai 10,0 milliárd forintot tettek ki, a törvényi előirányzat feletti teljesítés 0,7 milliárd forint.

3. Létszám és személyi juttatások

2012-ben az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság és igazgatási szervei engedélyezett létszámkerete 1447 fő, az átlagos statisztikai állományi létszám 1406 fő volt, a személyi juttatások kiadása 5,6 milliárd forintot tett ki. Az engedélyezett létszámkerete 10,8%-kal, a személyi juttatásokra fordított kiadásai 11,8%-kal csökkentek az előző évhez képest.

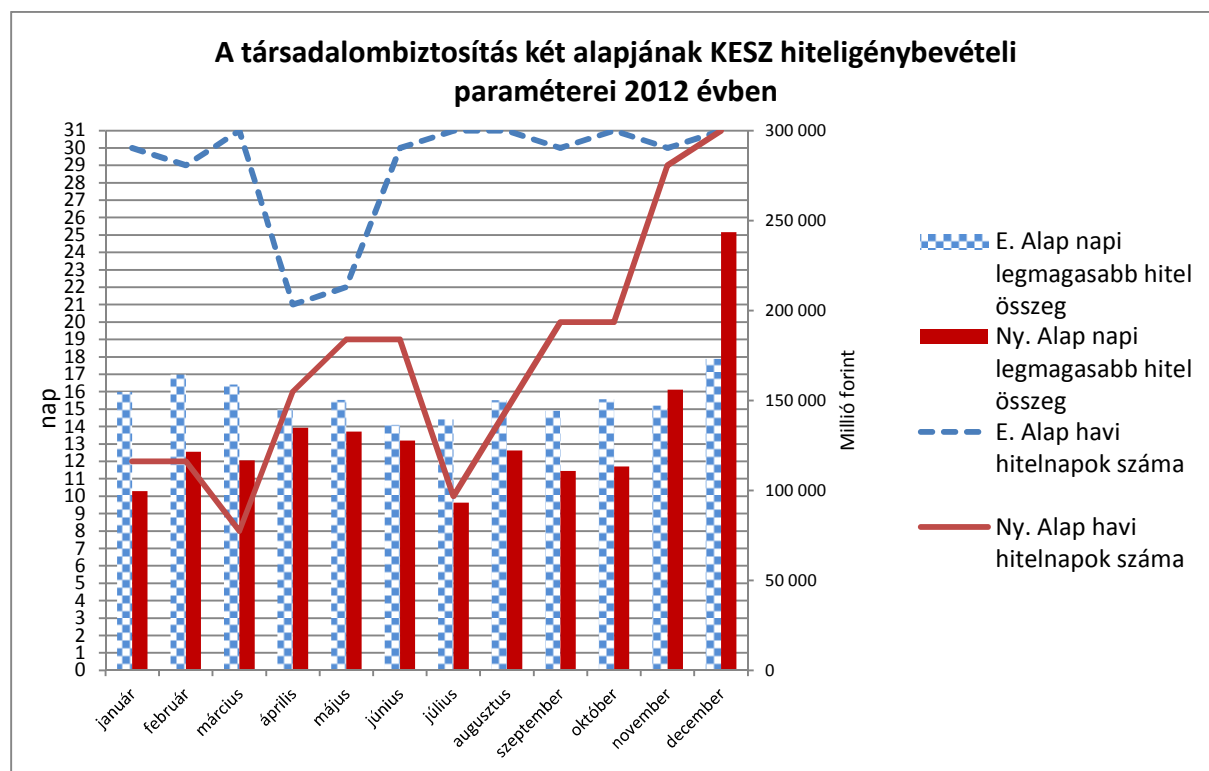
Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 2012. évi engedélyezett létszámkerete 1435 fő, az átlagos statisztikai állományi létszám 1330 fő volt, a személyi juttatások kiadása közel 5,1 milliárd forintot tett ki. Az engedélyezett létszám 10,0%-kal, a személyi juttatásokra fordított kiadásai 8,0%-kal csökkentek az előző évhez képest.

4. A KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevétele a társadalombiztosítási kiadások finanszírozásához

A társadalombiztosítási ellátások biztonságos finanszírozása érdekében az államháztartási törvény lehetővé teszi, hogy a két pénzügyi alap azokon a napokon, amikor a kifizetések összege meghaladja a bevételek összegét, kamatmentes hitelhez jusson a megelőlegezési számláról. A törvényi előírás értelmében a hitelt a bevételekből soron kívül kell törleszteni. A táblázat alaponként mutatja be a 2012. évi hitel-igénybevétel néhány fontos jellemzőjét:

milliárd forintban

	Nyugdíjbiztosítási Alap	Egészségbiztosítási Alap
Legkisebb napi összeg	0,005 (máj.9.)	20,3 (júl.20.)
Legnagyobb napi összeg	243,5 (dec.3.)	173,1 (dec.7.)
Napi átlagos összeg (meghitelezett napokra)	42,6	88,0

A 2012. évben a társadalombiztosítás két pénzügyi alapjának likviditása jelentős eltéréseket mutatott. Míg az Egészségbiztosítási Alap az év 95%-ában szorult KESZ-hitel igénybevételére, addig a Nyugdíjbiztosítási Alap mindössze az év 58%-ában.

Az Egészségbiztosítási Alap legmagasabb napi hitelösszege december hónapban jelentkezett, ekkor 173,1 milliárd forint mértékben vette igénybe a központi költségvetést, míg a Nyugdíjbiztosítási Alap legmagasabb hitelösszege 243,5 milliárd forintot tett ki ugyancsak december hónapban. A társadalombiztosítás két pénzügyi alapjának napi bevételei és kiadásai több ok miatt is jelentősen eltérnek egymástól. Ennek oka a bevételek esetében a jogszabályokban előírt befizetési határidők és a központi költségvetési hozzájárulások utalási időpontjai, a kiadások esetében a folyósításokra vonatkozó, jogszabályokban előírt kifizetési határidők eltérései. További fontos tényező a tervezett és a tényleges költségvetési pozíció eltérése, valamint az előző évi hiány zárszámadás keretében történő tárgyévi rendezésének időpontja.

Az alapok bevétel-kiadás egyenlegéből képződő egyensúlya a 2012. évben a Nyugdíjbiztosítási Alap esetében valamelyest kiegyenlítettebb volt, a KESZ-hitel igénybevétele a második és a negyedik negyedévben volt jelentősebb.

III. HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA

1. A helyi önkormányzatok gazdálkodásának általános értékelése

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerében a 2012. év végén változatlanul 3196 volt az önkormányzatok száma. Ezzel együtt a feladatrendszer 2012-re és az év folyamán jelentősen átalakult.

A Kormány már programjában kiemelt céljai közé emelte a közfeladat-ellátás központi, területi és helyi rendszerének teljes áttekintését és megújítását, e rendkívül széttagolt önkormányzati rendszer alacsony hatékonyságának orvoslását, a struktúrák átláthatóbbá tételét. Végrehajtása a kormányzati ciklus egészét átfogja.

Az Országgyűlés elfogadta a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényt (Mötv.). Az ebben lefektetett irányoknak megfelelően a 2012. évre és az év során az alábbi lépések történtek a helyi önkormányzatok feladatstruktúrájának átalakítását illetően:

- a megyei önkormányzatok feladatainak újradefiniálása és
- a települési önkormányzatok feladatrendszere tisztításának elindítása.

Ennek megfelelően a következő törvények alapján az önkormányzati közfeladat-ellátásnak hangsúlyos része került állami fenntartásba:

2012. január 1-jei fordulónappal

- a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény (Mtv.) értelmében 2011-ben 392,3 milliárd forint kiadást teljesítő költségvetési intézményi kör,
- az Esztergom Város Önkormányzata egyes intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLXXXVI. törvény (Etv.) értelmében 2011-ben 5,5 milliárd forint kiadást teljesítő költségvetési intézményi kör,
- a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (Ktv.) értelmében 2011-ben 44,7 milliárd forint kiadást teljesítő költségvetési intézményként működő városi tűzoltóságok,

2012. május 1-jei fordulónappal

- a települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményeinek átvételéről és az átvételhez kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi XXXVIII. törvény (Khtv.) értelmében 2011-ben 81,0 milliárd forint kiadást teljesítő költségvetési intézményként működő városi kórházak.

A 2012. évi költségvetési gazdálkodási folyamatok reális bemutatása érdekében az általános indokolás mellékletében – eltérve a korábbi évek gyakorlatától – a helyi önkormányzatok pénzforgalmi mérlegrendszere az alábbi szerkezetben jelenik meg:

- 2011. évi teljesítés – a teljes helyi önkormányzati körre (1)
- az Mtv. hatása – 2011. évi tényadatok (2)
- az Etv. hatása – 2011. évi tényadatok (3)
- a Ktv. hatása – 2011. évi tényadatok (4)
- a Khtv. hatása – 2011. év 8 havi tényadatok (5)

- 2011. évi korrigált teljesítés – a 2012. évi teljesítés bázisa
(6) = (1)-[(2)+(3)+(4)+(5)]
- 2012. évi irányszám – a helyi önkormányzatok 2012. évi feladatellátása szerint
(7)
- 2012. évi teljesítés – a helyi önkormányzatok 2012. évi feladatellátása szerint (8)

A továbbiakban a költségvetési folyamatok elemzése, a különféle bevételi és kiadási tételek értékelése, a 2012. évi beszámoló és a fentiek szerinti 2011. évi – szintén az akkori beszámolókon alapuló – korrigált tényadatok összevetésére épül.

Az itt leírtaknak megfelelő mérlegek (*a helyi önkormányzatok folyó és felhalmozási mérlege, a helyi önkormányzatok költségvetési mérlegei*), melyek az indokolás 21., 22., 23. pontjait támasztják alá, és az általános indokolás mellékleteinek „A helyi önkormányzatok adatai” címen található meg.

A vagyoni helyzet elemzése során is külön feltüntetésre kerül a 2011. évi teljes önkormányzati kört reprezentáló adatsor, valamint a 2012. évi közfeladat-ellátáshoz illeszkedő korrigált bázis („tisztított” adatok), valamint a tárgyalt év mérlegadatai.

2. A 2012. évi önkormányzati költségvetés végrehajtása

2.1. A folyó és felhalmozási bevételek, valamint kiadások egyenlegei

A helyi önkormányzatok 2012-ben összesen 3225,1 milliárd forint bevétellel gazdálkodtak, ami a 2011. évi korrigált ugyanilyen érték 98,4%-a. Mindebből a hitelműveletek nélküli bevétel közel 2798,0 milliárd forint, így a hitelműveletek nélküli konszolidált egyenleg 90,3 milliárd forint volt. Az 1,6 milliárd forint összegű privatizációs bevétellel nem számolva, a konszolidált egyenleg 88,7 milliárd forintot tett ki, ami az előző évi korrigált 144,9 milliárd forinthez képest 56,2 milliárd forint változást jelent. Kiemelt jelentőségű volt 2011-ben a megyék, 2012-ben az 5000 fő alatti települések adósságkonszolidációja, ami 142,3 milliárd forint, illetve 73,7 milliárd forint egyszeri bevételt tett ki. Ezek figyelmen kívül hagyásával a helyi önkormányzatok konszolidált egyenlege 2011-ben 2,6 milliárd forint, 2012-ben pedig 15,0 milliárd forint volt.

A **folyó működési bevételek és kiadások** egyenlege 205,9 milliárd forint volt, ami 57,9 milliárd forinttal magasabb a korrigált 2011. évihez képest. Alakulásában a következő, egymással ellentétes hatású tényezők játszottak szerepet.

A helyi adók bevétele 6,9%-kal, 39,2 milliárd forinttal emelkedett a 2011-ben realizálthoz képest. A leggyakrabban működtetett adónem továbbra is a helyi iparüzési adó volt. Nöttek az önkormányzatok egyéb sajátos bevételei 12,9%-kal, 9,3 milliárd forinttal, elsősorban a helyszíni bírságokból befolyt bevételek miatt. Ennél is jobban emelkedett – 29,1%-kal, 30,3 milliárd forinttal – az egyéb államháztartáson belüli átutalások mértéke. (Ez a csoport tartalmazza az elkülönített állami pénzalapoktól, az EU-tól, a központi költségvetési fejezetektől stb. működési célra átvett pénzeszközöket.) Hasonlóan, 30,8%-kal nőtt és így 38,4 milliárd forintra teljesült az államháztartáson kívülről származó pénzeszközök értéke. (Az adat tartalmazza a korábban nyújtott kölcsönök visszatérülését, az ideiglenesen átvett pénzeszközöket, a kölcsönnyújtást, valamint az alap- és vállalkozási tevékenység közötti elszámolást is.)

A fenti folyamatok hatását gyengítette az illetékbevételek 65,3%-os, közel 23,0 milliárd forintos csökkentése, döntően a megyei önkormányzatok feladat- és így

forrásváltozásai következtében, valamint a kamatbevételek 17,9%-kal, 4,7 milliárd forinttal történő elmaradása az előző évhez képest.

Kiadási oldalról a személyi juttatásokra fordított összeg 817,5 milliárd forintra teljesült, ami közel azonos az egy évvel korábbi korrigált teljesítési értékkel. A keresetek alakulásában szerepet játszott, hogy 2012-ben is sor került a költségvetési intézményekben dolgozók körében bérkompenzációra.

A 2012. évre vonatkozóan a Kormány a 371/2011. (XII. 31.) rendeletében döntött a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak 2012. évi kompenzációjáról. A 2011. és a 2012. évi személyi jövedelemadó és a munkavállalót terhelő járulék változása következtében az intézkedés nélkül a meghatározott szint alatti havi bruttó keresettel rendelkezők nettó keresete csökkent volna.

A bérekhez hasonlóan alakultak a kapcsolódó járulékok is, és 208,4 milliárd forintra teljesültek.

A dologi kiadásokra 1,3%-kal költöttek többet az önkormányzatok az előző év korrigált teljesítési adataihoz képest, 763,4 milliárd forintot tettek ki az ilyen jellegű kiadások.

Csökkent az önkormányzatok által kifizetett társadalom- és szociálpolitikai juttatások összege 4,2%-kal, 6,6 milliárd forinttal. A Kormány eltökélt szándéka volt a „segély helyett munkát” elv érvényesítése, az aktív korúak munkaerőpiacra való visszavezetése, amelynek eredményét tükrözik a 2012. évi teljesítési adatok.

2012-ben – csakúgy, mint az előző évben – pozitív, 205,9 milliárd forint a működési költségvetés egyenlege. Ennek oka, hogy az előző év teljesítéséhez mérten a tárgyévi működési bevételek ugyan 5,3 %-kal emelkedtek, a tárgyévi folyó kiadások viszont ennél szerényebben, 2,9%-kal nőttek. Az önkormányzatok működőképességük megőrzése érdekében bevételeik növelésére – a térítési és egyéb díjak emelésére –, de legalább az előző évi szinten tartására törekedtek, és emellett erőteljes takarékoság jegyében hoztak döntéseket.

A **felhalmozási bevételeknek és kiadásoknak** a 2011. évi korrigált adatokkal történt összevetése alapján megállapítható, hogy azok 2012-ben több tényező egymással ellentétes hatására alakultak ki. Egyrészt – az uniós támogatások kisebb mértékű igénybevétele miatt – a korábbi évhez képest 5,0%-kal alacsonyabb mértékben teljesültek a támogatásértékű bevételek, összegében 260,0 milliárd forintra. Szintén csökkentek az államháztartáson kívülről kapott felhalmozási bevételek 53,5%-kal, 34,0 milliárd forintra.

A megyei intézményrendszer állami fenntartásba kerülésének következménye, hogy a megyék fejlesztési feladatai minimalizálódtak. Ez érzékelhető a fejlesztési bevételek erőteljes csökkenésében is, ezen belül különösen az állami támogatások 61%-os visszaesésében, de a kapcsolódó egyéb fejlesztési bevételek is az előző év töredékére, 3,8 millió forintra teljesültek, szemben a tavalyi 266,2 millió forinttal.

A felhalmozási összes bevétel 29,4%-os csökkenésének velejárója a felhalmozási kiadások mérséklődése is. 2012-ben átlagosan együttesen 9,5%-kal kevesebbet fordítottak az önkormányzatok ingatlanok vásárlására, beruházásokra és nagy értékű tárgyi eszközök felújítására.

A felhalmozási bevételek és kiadások önkormányzatok adóssághozzájárulási támogatása nélküli egyenlege -115,6 milliárd forint volt, ami a fejlesztési típusú 2012. évi adóssághozzájárulási egyszéri bevételeknek figyelmen kívül hagyásával -166,0 milliárd forintot tesz ki. A 2011. évi ugyanilyen tisztított értékkel (-142,8 milliárd forinttal) hasonlítva a változás 23,2 milliárd forint.

Össességében a folyó működési bevételek és kiadások pozitív egyenlegét az önkormányzatok a felhalmozási bevételeiket meghaladó felhalmozási kiadásaik fedezetére használták. Ezzel együtt megállapítható, hogy csökkenő forráslehetőségek mellett visszafogottabb fejlesztési döntéseket hoztak a képviselő-testületek.

2.2. A bevételek alakulása

A helyi önkormányzatok 2012. évi – finanszírozási műveletekkel együtt számított – tárgyévi bevételeinek összege 3225,1 milliárd forint volt, ami a 2011. évi korrigált bevételeknek 98,2%-a.

A helyi önkormányzatok 2011. évi és 2012. évi bevételi forrásainak megoszlása

%-ban

Megnevezés	2011. évi teljesítés	2011. évi korrigált teljesítés	2012. évi teljesítés
1. Saját folyó bevételek	27,3	29,8	31,0
<i>Ebből: helyi adók</i>	<i>14,9</i>	<i>17,3</i>	<i>18,8</i>
2. Átengedett bevételek	5,2	6,0	5,7
<i>ebből: - személyi jövedelemadó</i>	<i>3,3</i>	<i>3,8</i>	<i>3,5</i>
<i>- gépjárműadó</i>	<i>1,9</i>	<i>2,2</i>	<i>2,2</i>
3. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	11,1	12,4	10,6
4. Állami hozzájárulások és támogatások	31,7	32,6	32,1
<i>ebből: - normatív állami hozzájárulások és támogatások</i>	<i>15,3</i>		<i>14,7</i>
5. Támogatásértékű működési bevétel az Egészségbiztosítási Alaptól	8,4	1,9	2,0
6. Egyéb támogatásértékű működési bevételek, visszatérítések	4,1	4,0	5,4
7. Finanszírozási műveletek nélküli bevételek (1+2+3+4+5+6)	87,8	86,7	86,8
8. Finanszírozási műveletek bevételei	12,2	13,3	13,2
Tárgyévi bevételek összesen (7+8)	100,0	100,0	100,0

A bevételek főbb csoportonként a következők szerint alakultak:

2.2.1. A saját folyó bevételek összege 999,1 milliárd forint volt, amely mindössze 2,2%-kal magasabb az előző évi korrigált teljesítésnél.

Ezen belül:

- Az **intézményi működési bevételek** 299,6 milliárd forintra, az előző évi korrigált teljesítéstől 4,0 milliárd forinttal, 1,3%-kal alacsonyabb mértékben teljesültek. Ezen belül az **intézményi tevékenységek bevételei**, amelyek az

alaptevékenység körében végzett szolgáltatások díjából, bérleti- és lízingdíj-bevételekből tevődtek össze, a korrigált 2011. évihez képest 1,7 milliárd forinttal emelkedtek.

A **kamatbevételek** 21,6 milliárd forintot tettek ki, és így a 2011. évi korrigált összegtől 4,7 milliárd forinttal maradtak el.

Az **áfabevételek** (visszaigénylés) a 2011. évi korrigált teljesítéssel közel azonos mértékben, 95,1 milliárd forintra teljesültek. Ez a 2011. évi teljesítés 99%-át teszi ki.

- Az **illetékbevétel** a 2012. évben 12,1 milliárd forint volt, amely az irányszám (11,8 milliárd forint) 102,9%-a. A 2012. évi ténybevétel a 2011. évi ténybevételhez (35,0 milliárd forint) viszonyítva 65,3%-kal, 22,9 milliárd forinttal csökkent. Az állami adóhatóság által beszedett illetékből a központi költségvetést és az önkormányzatokat a 2012. évben megillető bevétel továbbra is megosztásra került, azonban a korábbi évekhez képest azzal az eltéréssel, hogy a megyei önkormányzatoknak korábban átengedett illetékbevétel központi forrássá vált.

Helyi adókból származó bevételek alakulása

millió forintban

Megnevezés	2011. évi tény	2012. évi irányszám	2012. évi tény
Helyi adó	566 625	612 000	605 752
építményadó	80 989	82 500	96 319
telekadó	10 310	12 000	17 523
kommunális adó	11 200	11 000	13 176
<i>ebből magánszemélyek</i>	<i>11 099</i>	<i>11 000</i>	<i>13 160</i>
iparűzési adó	457 307	500 000	471 022
idegenforgalmi adó	6 819	6 500	7 712
<i>ebből tartózkodás után</i>	<i>6 761</i>	<i>6 500</i>	<i>7 682</i>

- A **helyi adó** irányszáma 2012-re vonatkozóan 612,0 milliárd forint volt, amely 605,8 milliárd forintra teljesült. Ez 39,2 milliárd forinttal – 6,9%-kal – több, mint a 2011. évi bevétel.
 - = A helyi **iparűzésiadó**-bevétel mintegy 471 milliárd forint, amely az összes helyi adó 77,8%-a. Ez 13,7 milliárd forinttal, 3%-kal magasabb, mint a 2011. évi. Az irányszámhoz viszonyítva viszont 5,8%-os elmaradást tapasztalunk. A vártnál mérsékeltebb bevételnövekedés oka, hogy a gazdasági visszaesés után a vállalkozások a korábbi évekhez viszonyítva alacsonyabb adóelőleg-kiegészítést teljesítettek.
 - = A **többi helyi adó** (építményadó, telekadó, magánszemély kommunális adója, tartózkodási idő utáni idegenforgalmi adó, építmény utáni idegenforgalmi adó) összesen 134,8 milliárd forint bevételt biztosított, amely 25,4 milliárd forinttal – 23%-kal – több, mint a 2011. évben. A növekedés elsősorban annak köszönhető, hogy a Htv.-ben eszközölt, a közszolgáltató szervezet fogalmát és feltételes helyi adómentesség szabályát érintő módosításokkal lényegesen kibővült az építmény- és

telekadó tárgyi hatálya, illetve ezekben az adónemekben több mentességi szabály is megszűnt. Emellett bővült az önkormányzatok adóztatási mozgásterét azáltal is, hogy a magánszemély kommunális adójában a törvényi tételes adómérték 12 000 Ft-ról 17 000 Ft/év/adótárgyra emelkedett.

2.2.2. *Az átengedett bevételek teljesítése 183,9 milliárd forint volt, amely a 2011. évi bevételtől 7,4%-kal maradt el.*

- A 2012. évi **átengedett személyi jövedelemadó** az állandó lakóhely szerint az adózók által két évvel korábban bevallott személyi jövedelemadó 8%-át jelenti. A személyi jövedelemadó helyben maradó része ennek megfelelően 113,1 milliárd forint volt.
- A **gépjárműadó**-bevétel 2012. évi irányszáma 74,0 milliárd forint volt. A bevétel 70,7 milliárd forintra teljesült.
- A **termőföld bérbeadásából származó jövedelemadóból** az önkormányzatok az előző évitől 21,1%-kal alacsonyabb, 115,6 millió forint bevételre tettek szert.

2.2.3. *A felhalmozási és tőke jellegű bevételek 342,1 milliárd forintot tettek ki. Ez 64,6 milliárd forinttal maradt el a 2011. évi teljesítéstől.*

- Ezen belül a **tárgyi eszközök értékesítéséből** származó bevétel 10,8 milliárd forinttal, 18,8%-kal kevesebb az előző évihez képest.
- A **privatizációs bevételek** – melyek a részvények, részesedések értékesítéséből, vállalatértékesítésből származó bevételekből tevődnek össze – az előző évihez képest 1,0 milliárd forinttal csökkentek.
- A **támogatásértékű felhalmozási bevételek** (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 13,7 milliárd forinttal teljesültek alul 2011-hez képest. Ez főként azzal magyarázható, hogy 2012 májusától a városi kórházak állami fenntartásba kerültek, így az ezen intézményekhez kapcsolódó támogatási bevételek is elmaradtak.

A forrásokat az önkormányzatok főleg környezetvédelmi, városfejlesztési, oktatási és egészségügyi infrastruktúra-fejlesztési célokra használták fel.

- Az **államháztartáson kívülről felhalmozási célra átvett pénzeszközök** 34,0 milliárd forintra teljesültek, ez 53,5%-kal maradt el az előző évi teljesítéstől, valamint 33,9%-kal a 2012. évi előirányzattól, lényegében az EU-s fejlesztésekhez kapcsolódóan.

2.2.4. *Az állami hozzájárulások és támogatások*

A **központi költségvetés** a helyi önkormányzatok részére az év során 1035,7 milliárd forint **állami hozzájárulást és támogatást** folyósított, amely 34,7 milliárd forinttal, 3,2%-kal alacsonyabb az előző évi korrigált adatnál. Legjelentősebb tételei a következők:

- A legnagyobb csoportot a **normatív állami hozzájárulások** képezték. Ezen a jogcímen 473,1 milliárd forint átutalás történt, amely a 2011. évinél mintegy 109,0 milliárd forinttal kevesebb. Ennek legfőbb oka, hogy 2012. január 1-jétől állami fenntartásba kerültek a megyei önkormányzati intézmények.

- A **normatív kötött felhasználású** – főként a szociális – **támogatások** tervezettől eltérő alakulása következtében a 211,0 milliárd forint előirányzott összeg mintegy 17,9%-kal alulteljesült, így mindössze 173,2 milliárd forintot ért el.
- A **színházi támogatások** az irányszámnak megfelelően, 11,9 milliárd forint összegben teljes egészében átutalásra kerültek az érintett önkormányzatoknak.
- A **központosított előirányzatok** 2012. évi teljesülése 74,9 milliárd forint volt, ami az irányszámtól 7,8 milliárd forinttal lett kevesebb. A csökkenés okai a következők:

A Kormány hatáskörében 1,8 milliárd forint, fejezeti hatáskörben 5,4 milliárd forint módosítást követően a 75,5 milliárd forint módosított előirányzathoz képest mintegy 0,6 milliárd forint maradvány keletkezett.

A fejezeti hatáskörben történt módosítások közül a legjelentősebbek: az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatása 4,5 milliárd forintos, a helyi szervezési intézkedésekhez kapcsolódó többletkiadások támogatása 2,9 milliárd forintos csökkentése, valamint az önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések 3,4 milliárd forintos megemlése.
- A teljesítés tartalmazza 73,7 milliárd forint összeggel **az 5000 fő alatti települések adóssághozzájárulási támogatását** is, mivel az elszámolási szabályok alapján az állam által a 2012. év végén átvállalt adósságot az önkormányzatoknak támogatásként kellett elszámolniuk.
- A **helyi önkormányzatok működőképességének megőrzését szolgáló kiegészítő támogatásokon** belül a jelentősebb tétel az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő önkormányzatok támogatása (továbbiakban: ÖNHIKI). E támogatás 24,9 milliárd forint eredeti előirányzata – a IX. fejezeten belüli átcsoportosítások révén – több mint 13,7 milliárd forinttal növekedett. A rendelkezésre álló 38,6 milliárd forint ÖNHIKI-keret lényegében teljes egészében szétosztásra került, összesen 1743 önkormányzat részesült belőle.
- Ezenfelül **egyedi támogatási** döntés keretében – kormányhatározatok alapján – 2012 júliusában 13 települési önkormányzat részesült 3,4 milliárd forint támogatásban, valamint decemberben 37 települési önkormányzat 32,9 milliárd forintot kapott.
- A **megyei önkormányzati tartalék** 1,5 milliárd forint előirányzatából 1,0 milliárd forint az ÖNHIKI-támogatás előirányzatára átcsoportosításra került. A szétosztott 0,5 milliárd forint támogatásból júliusban 3 megyei önkormányzat (Somogy, Vas és Zala) kapott 51,9 millió forintot, decemberben pedig 448,1 millió forint összegből 16 – valamennyi pályázó – megyei önkormányzat részesült.
- A helyi önkormányzatok **címzett és céltámogatására** az Országgyűlés a 2012. évre 350,0 millió forintot hagyott jóvá eredeti előirányzatként, amelyet a Kormány év közben az 1070/2012. (III. 22.) Korm. határozat alapján 37,3 millió forinttal, az 1348/2012. (IX. 11.) Korm. határozat alapján 50,7 millió forinttal (mindkét esetben az Emberi Erőforrások Minisztériuma gyógyító-megelőző ellátás szakintézetei javára), összességében 88,0 millió forinttal csökkentett az

egészségügyi ellátásban bekövetkezett fokozott állami szerepvállalással összefüggésben.

A címzett és céltámogatások 2012. évi teljesítése 29,0 millió forint lett, a teljes összeg a 2011. év céltámogatási döntésének kifizetésére szolgált.

- A **vis maior** támogatás cím előirányzatából a 2012. évben 131 önkormányzati kérelemre összesen 1,5 milliárd forint támogatás került jóváhagyásra. A 2010-2011. évi döntések kötelezettségvállalásából és a 2012. évi új döntésekből a 2012. évben 2,1 milliárd forint összeget folyósított a központi költségvetés.
- Az **egyéb** támogatásokon belül került számbavételre a Letéti számláról a településeknek folyósított 10,7 milliárd forint, valamint az Erzsébet utalványokhoz járó 3,3 milliárd forint támogatás is.

Az állami támogatások és hozzájárulások előirányzatainak és teljesülésének részletes alakulását a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és átengedett személyi jövedelemadója fejezet indokolása mutatja be.

2.2.5. *Az átvett működési pénzeszközök*

- A **támogatásértékű működési bevételek** teljesülése 198,6 milliárd forint volt, ami 32,8 milliárd forinttal több a 2011. évi korrigált adatnál.
 - = Az **Egészségbiztosítási Alaptól** átvett pénzeszköz 2012-ben 64,2 milliárd forintra teljesült. Ez az előző évi korrigált adattal közel azonos nagyságrendű, mindössze 2,5 milliárd forinttal magasabb az előző évihez viszonyítva.
 - = A 2011. évi korrigált teljesítéshez képest 24,8 milliárd forinttal magasabb, a 2012. évi előirányzathoz képest viszont 15,2 milliárd forinttal kevesebb bevételt jelentettek az **elkülönített állami pénzalapoktól** származó pénzeszközök, amelyek közel 51 milliárd forintra teljesültek. Ez a sor döntően a Munkaerőpiaci Alapból származó – közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó – pénzeszközöket tartalmazza.
 - = A **központi költségvetési szervektől**, fejezetektől (amely tartalmazza az EU-tól átvett működési célú pénzeszközöket is) céljelleggel 82,3 milliárd forint került átutalásra a helyi önkormányzatok részére, ami az előző évi korrigált teljesítéshez mérten enyhe, 7,4 milliárd forintos növekedést mutat.
 - = Az önkormányzatokhoz – főleg az előző évekkel összefüggő – a központi költségvetéssel történő **pénzügyi elszámolások** egyenlegeként 1,1 milliárd forint bevétel folyt be.
- Az **államháztartáson kívülről származó bevételek** 2012. évi teljesítésének 12,4 milliárd forintos összege 1,9 milliárd forinttal, 13,5%-kal kevesebb volt az előző évinél.
- A **korábban nyújtott kölcsönök visszatérítéséből és ideiglenesen átvett pénzeszközökből** a helyi önkormányzatok a 2012. évben az előző évinek 173,6%-át kitevő, mintegy 26 milliárd forint bevételt értek el.
- Az **alap- és vállalkozási tevékenység közötti elszámolásból 2012-ben a tavalyi évvel** közel azonos, 98,0 millió forint bevétele származott az önkormányzatoknak.

2.2.6. *Finanszírozási bevételek alakulása*

A hitelfelvételből és kötvénykibocsátásból származó bevételek az előző évi ténytől mintegy 54,8 milliárd forinttal, a hitel- és kötvénytörlesztési kiadások pedig 91,0 milliárd forinttal maradtak el. Ennek egyik oka, hogy 2011 végén megtörtént a megyei önkormányzatok adósságkonszolidációja, amely jelentős teherterheléstől szabadította meg az alrendszer egészét. 2012. január 1-jétől pedig a megyei intézmények, Esztergom intézményei, valamint 2012. május 1-jétől a városi kórházak állami fenntartásba kerültek.

- A helyi önkormányzatok 2012-ben 77,4 milliárd forint **hitelt** vettek fel, ez 57,1 milliárd forinttal kevesebb volt az előző évi ténynél.
- **A hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből (kibocsátásából) származó bevételek** a 2011. évi teljesítéssel közel azonos szinten teljesültek, így 2012-ben 32,1 milliárd forintot értek el. Ez utóbbin belül a kibocsátásból származó bevételek a tavalyi 23,7 milliárd forintról 28,3 milliárd forintra nőttek, az értékesítésből származó bevételek pedig a 2011. évi 6,0 milliárd forintról 3,8 milliárd forintra mérséklődtek.
- **Az éven belüli lejáratú értékpapírok eladásából származó bevételek** a 2011. évi 3,9 milliárd forinttal szemben 2012-ben 6,6 milliárd forintra teljesültek.
- **A pénzmaradvány, vállalkozási maradvány igénybevétele** a 2011. évi korrigált 272,0 milliárd forintról 2012. év végére 315,3 milliárd forintra emelkedett. Ez 15,9%-os növekedés jelentett az önkormányzatok számára.

A függő, átfutó, kiegyenlítő elszámolások 2012-ben -4,2 milliárd forintra teljesültek, ami az előző évi korrigált teljesítéshez mérten mindössze 0,7%-os növekedést mutat.

2.3. Kiadások alakulása

A helyi önkormányzatok 2012. évi teljesített kiadása 2892,5 milliárd forint volt, amely a 2011. évi korrigált teljesítéstől 2,9%-kal (86,7 milliárd forinttal) maradt el.

**A helyi önkormányzatok tárgyévi kiadásainak megoszlása
2011. és 2012. években**

%-ban

Megnevezés	2011. évi teljesítés	2011. évi korrigált teljesítés	2012. évi teljesítés
1. Folyó működési kiadások	64,5	59,9	61,9
<i>Ebből: - személyi juttatások</i>	29,4	27,5	28,3
<i>- tb-járulék, egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékok</i>	7,6	7,1	7,2
<i>- dologi kiadások</i>	27,5	25,3	26,4
2. Felhalmozási és tőke jellegű kiadások	17,4	19,5	18,2
<i>ebből: - tárgyi eszközök, föld és immateriális javak felhalmozása</i>	9,3	10,2	9,8
<i>- részvények, részesedések vásárlása</i>	0,2	0,3	0,3
<i>- támogatásértékű felhalmozási célú kiadások összesen</i>	0,1	0,1	0,4
<i>- államháztartáson kívül felhalmozási kiadások</i>	2,1	2,5	2,3
<i>- nagyértékű tárgyi eszközök felújítása áfával</i>	3,5	3,9	2,9
<i>- beruházások áfája</i>	2,2	2,5	2,5
3. Támogatások és egyéb folyó átutalások összesen	9,4	10,8	12,1
4. Folyó, felhalmozási és tőke jellegű kiadások, támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen (1+2+3)	91,3	90,2	92,2
5. Kölcsönnyújtás, kölcsöntörlesztés	0,4	0,5	1,4
<i>6. Alap- és vállalkozási tevékenység között elszámolások</i>	0,0	0,0	0,0
7. Finanszírozási műveletek nélküli kiadások (4+5+6)	91,7	90,7	93,6
8. Finanszírozási műveletek kiadásai	8,3	9,3	6,4
Tárgyévi kiadások összesen (7+8)	100,0	100,0	100,0

2.3.1. A **folyó működési kiadások** teljesítése 1789,2 milliárd forint volt. Ezen kiadásoknak az összes kiadáson belüli aránya a 2012. évre 2,0 százalékpontos növekedést mutat a korrigált 2011. évi teljesítés arányához képest, amely növekedésben meghatározó súllyal a **dologi kiadások** 9,8 milliárd forintos emelkedése áll a **személyi juttatások** és ennek vonzataként a **társadalombiztosítási járulékok** csekély mértékű (2,6 milliárd forint és 2,8 milliárd forint) csökkenése mellett.

2.3.2. A **felhalmozási és tőke jellegű kiadások** 2012. évre tapasztalt összes kiadáson belüli aránya a 2011. évi korrigált kiadásokon belüli aránytól elmarad 1,3 százalékponttal, amely folyamatot főleg a tárgyi eszközök, a föld és az immateriális javak (25,5 milliárd forintos csökkenés) és a nagy értékű tárgyi eszközök felújítása áfával (32,5 milliárd forintos csökkenés) kiadási elemek visszafogott teljesítése indokolja.

2.3.3. A **támogatások és egyéb folyó átutalások** kiadási összegei a 2011. évi korrigált teljesítéshez képest jelentős emelkedést mutatnak, 31,3 milliárd forinttal nagyobb kiadási összeggel szerepelnek a 2012. évi mérlegben.

2.3.4. A finanszírozási műveletek közül a **hosszú lejáratú értékpapírok vásárlására** fordított pénzeszközök a 2011. évi korrigált teljesítéshez képest 61,6%-kal (85,1 milliárd forinttal) alacsonyabban teljesültek a 2012. évben, ez magyarázza az e műveletekre fordított kiadások arányának 2,8 százalékpontos visszaesését.

A továbbiakban a kiadások az ágazati elemzések keretében kerülnek részletesen kifejtésre a 4. A funkcionális kiadások alakulása című fejezetben.

2.4. Létszám és személyi juttatások

Az önkormányzati közszférában – a beszámolási információrendszer alapján – közfoglalkoztatottak nélkül összesen 343 604 fő dolgozott. Az alkalmazásban állók száma 101 446 fővel csökkent a 2011. évi – szintén közfoglalkoztatottak nélkül számított – létszámhoz képest. Ez 22,8%-os létszámcsökkenést jelent. A nagyarányú csökkenés oka, hogy a megyei önkormányzati intézmények, a hivatásos önkormányzati (városi) tűzoltóságok, a települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményei, valamint egyes esztergomi köznevelési intézmények 2012-ben állami fenntartásba kerültek.

- Teljes munkaidőben a helyi önkormányzatok és intézményeik 38 152 fő köztisztviselőt, 257 515 fő közalkalmazottat, 2127 fő választott tisztségviselőt, valamint 9893 fő egyéb bérrendszer alá tartozó dolgozót (közhasznú nélkül) foglalkoztattak. Ez összesen 307 687 főt jelent.
A teljes munkaidőben foglalkoztatottak összes létszáma 22,46%-kal, 89 137 fővel csökkent 2011-hez képest.
- A részmunkaidőben foglalkoztatottak száma 2012-ben 35 917 fő volt (ami a 2011. évvel összevetve 12 299 fővel kevesebb, ez 25,5%-os csökkenést jelent).

Az önkormányzatok beszámolóinak alapján a 2012. évben kifizetett **személyi juttatás** összesen 817,4 milliárd forint volt, ami 0,3%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál. Ebből a teljes munkaidőben foglalkoztatottaknak 729,6 milliárd forint, a részmunkaidőben foglalkoztatottaknak 42,5 milliárd forint, az állományba nem tartozóknak 45,3 milliárd forint személyi juttatás került kifizetésre.

Ami a keresetekre vonatkozó szabályozást illeti:

- 2012-ben az illetmények a központi intézkedések következtében nem emelkedtek, változatlan maradt a hatályos közalkalmazotti illetménytábla és illetménypótlék számítási alapja (20 000 forint), valamint a köztisztviselői illetményalap (38 650 forint).
- Január 1-jétől a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összege havi 93 000 forintra, a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetőleg középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállalók garantált bérminimuma havi 108 000 forintra emelkedett.

A Kormány 2011-hez hasonlóan 2012-ben is döntött a kompenzáció kifizetéséről a 2011. és a 2012. évi adó- és járulékváltozások hátrányos hatásainak ellentételezéséről a közszférában és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél dolgozók számára. Az intézkedés célja az volt, hogy az érintett

munkavállalók nettó, kézhez kapott rendszeres keresete 2011. évhez képest ne csökkenjen.

A 2011. és a 2012. évi személyi jövedelemadó és a munkavállalót terhelő járulék változása következtében a 255 500 forintnál kisebb havi bruttó keresettel rendelkezők nettó keresete csökkent volna, ha nem növekedett a bérük, illetve a családi adókedvezményre sem voltak jogosultak. (Ez az összeg az érintett szerveknél a 2011. évtől foglalkoztatottak esetében 216 700 forint.)

A kompenzáció családi adókedvezményhez kötött mértékét, az érintettek körét, kifizetésének módját kormányrendelet rögzítette. E rendelet meghatározta a kompenzáció kifizetéséhez szükséges támogatás biztosításának feltételeit, továbbá tartalmazta a foglalkoztatott családi adókedvezményre vonatkozó nyilatkozatának részletes szabályait is.

Az intézmények költségvetését a kompenzáció nem terhelte, mivel a kifizetéshez szükséges forrást, összesen 32,7 milliárd forintot a központi költségvetés – a céltartalék terhére átcsoportosított összegből – elkülönítetten biztosította (a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és átengedett személyi jövedelemadója fejezetben).

A helyi önkormányzatoknál és intézményeikben – a teljes munkaidőben alkalmazottak rendszeres személyi és munkavégzéshez kapcsolódó juttatásait alapul véve – a havi bruttó átlagkeresetek 12 hónapra vetítve a két – az önkormányzati feladatellátás szempontjából – legjelentősebb foglalkoztatotti csoportban a következőképpen alakultak:

- a köztisztviselőké 237 702 forint/hó,
- a közalkalmazottaké 162 638 forint/hó.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak (közfoglalkoztatottak nélkül számított) átlagkeresete 2012-ben összességében átlagosan 1,2%-kal nőtt az előző évihez képest.

3. Pénzgazdálkodás, adósságállomány, értékpapír-műveletek

A hó végi **pénzállomány** – a Magyar Nemzeti Bank havi jelentései alapján – a 2012. évben 276,9 milliárd forint és 449,1 milliárd forint között mozgott, egyes hónapokban megemelkedett (pl. márciusban 449,1 milliárd forintra, szeptemberben 426,4 milliárd forintra, decemberben 387,1 milliárd forintra).

E hónapok magasabb pénzállománya főként a helyi adó számlákra és kisebb részben a gépjárműadó számlára – márciusi, illetve szeptemberi fizetési határidő miatt – befolyt nagyobb pénzösszegnek volt köszönhető.

Az önkormányzatok jelentős összegű pénzkészlet-maradványa (404,3 milliárd forint) döntően kötelezettségvállalással terhelt. Több önkormányzatnál – főleg egyes jobb pénzügyi helyzetben lévő városoknál, ahol 2012-ben nagyobb összegű többletbevétel realizálódott – a pénzmaradványok tartalékolási szándékkal képződtek, azzal a céllal, hogy a következő évek fejlesztéseit finanszírozzák.

A helyi önkormányzatok **adósságállományának** összetétele 2012-től a Stab. tv. alapján kibővült a rövid és hosszú lejáratú kölcsönrel, valamint a halasztott fizetési kötelezettség fogalmával. Így 2012. december 31-én az önkormányzatok 1067,1 milliárd forint adóssággal rendelkeztek, amely mintegy 132,4 milliárd forinttal, 11%-kal kevesebb az előző évihez viszonyítva (1199,5 milliárd forint a 2012. évi szerkezetben). A 2012. év végén megtörtént az 5000 fő alatti települési

önkormányzatok adósságkonszolidációja mintegy 73,7 milliárd forint értékben, amely megoszlását tekintve a községeknél 49,6 milliárd forint, a városoknál 15,3 milliárd forint, a nagyközségeknél 8,5 milliárd forint, valamint a többcélú kistérségi társulásoknál 0,3 milliárd forint értékben csökkentette az adósságállományt.

A pontosabb összehasonlíthatóság érdekében a 2011. évben is figyelmen kívül lett hagyva az 5000 fő alatti települések – törlesztési célú támogatással 2012-ben visszafizetett – adósságának összege, kiszűrve így az adósságkonszolidáció hatását a változásból. Ennek eredményeként az adósságállományban 2012-ben 58,7 milliárd forint tényleges adósságcsökkenés figyelhető meg.

Ezen belül a legnagyobb mérséklődés a nem megyei jogú városoknál figyelhető meg mintegy 29,5 milliárd forinttal, majd őket követi sorrendben a megyei jogú városok 11,6 milliárd forint, a főváros 9,8 milliárd forint, a fővárosi kerületek 6,7 milliárd forint, a nagyközségek 2,4 milliárd forint, végül a megyei önkormányzatok 0,3 milliárd forint adósságállomány-csökkenése. A községek esetében csekély, közel 1,6 milliárd forint, a többcélú kistérségi társulások esetében pedig minimális, 84,0 millió forintos növekedés figyelhető meg 2012-ben.

A közel 60 milliárd forint korrigált adósságcsökkenés részben az év elején és év közben állami fenntartásba került egyes önkormányzati intézményekkel (megyei intézmények, fővárosi és városi kórházak), részben a szigorodó – a Stab. tv. szerinti kormányengedélyhez kötött – hitelfelvételi lehetőségekkel magyarázható. Az adósságállomány belső megoszlását tekintve 489,6 milliárd forint kötvényállományból, 575,7 milliárd forint hitel- és kölcsönállományból, valamint 1,9 milliárd forint váltóállományból tevődik össze. Ez a korábbi évekhez hasonló arányokat mutat, így 45,9% kötvénykibocsátást, 53,9%-ban hitelt, kölcsönfelvételt, valamint 0,2%-ban váltótartozást jelent.

A **kötvényállomány** 2011-hez viszonyítva országos szinten 70,8 milliárd forinttal, a hitelállomány 61,3 milliárd forinttal csökkent (az adósságkonszolidáció hatása e bekezdés részletes elemzésénél nem szűrhető ki). Ezen belül a legnagyobb csökkenés az egyéb városoknál látszik 44,2 milliárd forinttal, őket követik a községek 9,0 milliárd forinttal, a nagyközségek 6,9 milliárd forinttal, majd a fővárosi kerületek és megyei jogú városok 5,2 milliárd forinttal. Hitel- és kölcsönállomány-mérséklődés az összes önkormányzattípus esetében realizálódott. Legnagyobb mértékben a községek esetében figyelhető meg, 38,7 milliárd forint értékben, majd a fővárosnál 9,8 milliárd forint, a megyei jogú városoknál 6,4 milliárd forint, a nagyközségeknél 4,0 milliárd forint, a fővárosi kerületeknél 1,3 milliárd forint, az egyéb városoknál 0,6 milliárd forint, majd a megyei önkormányzatoknál 0,3 milliárd forint, végül a többcélú kistérségi társulásoknál 0,2 milliárd forint értékben.

A 2012. év végén a kötvényállomány változatlanul a nem megyei jogú városi önkormányzatoknál a legjelentősebb, 244,9 milliárd forint. Őket a megyei jogú városok követik 165,2 milliárd forinttal, valamint a fővárosi kerületek 61,3 milliárd forinttal. Mindez százalékos megoszlásban rendre a következőket jelenti: 50,0%, 33,7%, 12,5%, a fennmaradó 3,7%-ból pedig a nagyközségek és a községek együttesen részesedtek.

A legnagyobb hitel- és kölcsönállománya továbbra is a megyei jogú városoknak van (206,8 milliárd forint). Jelentős még a Fővárosi Önkormányzat 173,4 milliárd forint összegű hitelállománya. A két önkormányzattípus az országos szintű hitel- és

kölcsönállomány mintegy 66,1%-át képviseli. A nem megyei jogú városok hitelállománya 136,5 milliárd forint (23,7%), a fővárosi kerületeké 41,5 milliárd forint (7,2%), a községeké 11,9 milliárd forint (2,1%) a nagyközségeké 3,7 milliárd forint (0,6%), a megyéké 1,5 milliárd forint (0,2%), a többcélú kistérségi társulásoké pedig 0,3 milliárd forint (0,1%).

A **forgatási célú értékpapírok** esetében az eladásból származó bevételek 3,9 milliárd forintról 6,6 milliárd forintra nőttek, a vásárlással kapcsolatos kiadások pedig 3,1 milliárd forintról 11,2 milliárd forintra nőttek 2011-hez képest.

A **hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből és kibocsátásából** az önkormányzatoknak összesen 32,1 milliárd forint bevétele származott: az értékesítésből 3,3 milliárd forint, a kibocsátás miatt 28,3 milliárd forint.

A **hosszú lejáratú értékpapírok vásárlására** 1,6 milliárd forintot költöttek az önkormányzatok (2011-ben 3,0 milliárd forintot), az értékpapírok beváltásával kapcsolatos kiadásaik jelentősen (az előző évi 138,1 milliárd forintról 53,0 milliárd forintra) csökkentek. A csökkenés a 2011. év végén a megyei önkormányzatok által korábban kibocsátott kötvények adósságkonszolidációjával magyarázható.

A helyi önkormányzatok adósságállományának alakulása 2011-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei önkormányzatok	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-község	Község	Többcélú kistérségi társulás	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	66 495,9	0,0	170 375,5	289 026,2	20 001,2	14 470,7	0,0	560 369,5
Hitel, kölcsönállomány	183 242,0	42 757,9	1 800,6	213 196,3	137 107,4	7 692,0	50 649,1	492,7	636 938,0
Váltótartozások állománya	0,0	1 786,3	0,0	0,0	385,1	0,0	0,0	0,0	2 171,4
Összesen	183 242,0	111 040,1	1 800,6	383 571,8	426 518,7	27 693,2	65 119,8	492,7	1 199 478,9
Az 5 ezer fő alatti települések adósságkonszolidációjának kiszűrése					-15 265,4	-8 505,5	-49 624,6	-284,3	-73 679,8
Korrigált összesen	183 242,0	111 040,1	1 800,6	383 571,8	411 253,3	19 187,7	15 495,2	208,4	1 125 799,1

A helyi önkormányzatok adósságállományának alakulása 2012-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei önkormányzatok	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-község	Község	Többcélú kistérségi társulás	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	61 338,3	0,0	165 150,2	244 857,4	13 074,5	5 148,8	0,0	489 569,2
Hitel, kölcsönállomány	173 442,2	41 487,2	1 452,1	206 816,4	136 517,4	3 724,0	11 927,7	292,4	575 659,4
Váltótartozások állománya	0,0	1 557,5	0,0	0,0	339,7	0,0	0,0	0,0	1 897,2
Összesen	173 442,2	104 383,0	1 452,1	371 966,6	381 714,5	16 798,5	17 076,5	292,4	1 067 125,8

A helyi önkormányzatok adósságállományának változása (2012/2011)

%-ban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei önkormányzatok	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagy-község	Község	Többcélú kistérségi társulás	Ország összesen
Kötvényállomány		92,2		96,9	84,7	65,4	35,6		87,4
Hitel, kölcsönállomány	94,7	97,0	80,6	97,0	99,6	48,4	23,5	59,3	90,4
Váltótartozások állománya		87,2			88,2				87,4
Összesen	94,7	94,0	80,6	97,0	89,5	60,7	26,2	59,3	89,0
Korrigált összesen	94,7	94,0	80,6	97,0	92,8	87,5	110,2	140,3	94,8

4. A helyi önkormányzatok vagyongazdálkodása

4.1. A helyi önkormányzatok **eszközértéke** a 2012. évben 24,5 milliárd forinttal (0,2%-kal) növekedett, és ezzel az év végén az eszközök állománya 11 363,9 milliárd forintot tett ki. Ezen belül a befektetett eszközök aránya 94,2%, a forgóeszközöké 5,8% volt.

– A **befektetett eszközökön** belül az immateriális javak, a tárgyi eszközök és az üzemeltetésre, koncesszióba átadott, illetve átvett eszközök 2012. december 31-ei nettó értéke 10 105,4 milliárd forintot tett ki (a befektetett eszközök 94,4%-a).

= A **tárgyi eszközök** (ingatlanok, gépek, berendezések, járművek, tenyészállatok) tárgyévi nettó értékének csökkenése 46,8 milliárd forint volt.

A beruházások állománya az előző évihez (585,1 milliárd forinthez) képest 8,8%-kal, 533,4 milliárd forintra csökkent, a beruházási előlegek állománya viszont 9,6 milliárd forintra, 4,0 milliárd forinttal, közel 70%-kal növekedett.

= A (tartósan) **befektetett pénzügyi eszközök** 7,0 milliárd forinttal csökkentek. Az 594,5 milliárd forint (tartós) pénzügyi befektetésből 551,8 milliárd forintot tettek ki a tartós részesedések, értékpapírok, bankbetétek együttesen. (Ezen belül az egyéb tartós részesedések, a tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok és bankbetétek egyaránt csökkentek 2011-hez képest.)

= Az **egyéb tartós követelések** (lakásvásárlás támogatása, helyi támogatás, munkáltatói támogatás lakásépítés címén nyújtott kölcsönökből) értékhelyesbítésekkel korrigált állománya 0,5 milliárd forinttal csökkent.

A befektetett eszközöket a saját tőke 89,5%-ban, a tartalékokkal együtt pedig 93,8%-ban fedezte. Ezek a 2011. évi indexeknél (87,9%, illetve 92,1%) kedvezőbb képet mutattak.

– Az év végi **forgóeszköz-állomány** 664,1 milliárd forintot tett ki, ami 28,9 milliárd forinttal, 4,6%-kal volt magasabb a korrigált forgóeszköz-állományhoz képest.

= A **készletek** december 31-i állománya 5,3 milliárd forintot tett ki, ami 2,4%-kal magasabb volt a korrigált készletállományhoz képest.

= A **követelések** 164,7 milliárd forint összege a forgóeszközök 24,8%-át tette ki, és 12,7%-kal emelkedett az előző évhez képest. A követelések között 53,0%-os súlyt (87,3 milliárd forinttal) az adótartozások, 15,3%-ot (25,2 milliárd forinttal) a vevők, az egyéb díjtartozások (28,5 milliárd forinttal) 17,3%-ot képviselnek. Ez utóbbin belül a hosszú lejáratú követelésekből tárgyévi lejáratra „átvitt” követelések összege 1,2 milliárd forint volt.

= A (rövid lejáratú) **értékpapírok** és egyéb részesedések állománya 21,3 milliárd forintról 24,3 milliárd forintra növekedett. Ezen belül mind a részesedések, mind a forgatási célú értékpapírok állománya emelkedett.

= A **pénzeszközök** között a költségvetési bankszámlákon, valamint a pénztárakban lévő 410,3 milliárd forint összeg az előző évinél 25,3 milliárd forinttal több volt.

Az aktív elszámolások egyenlege 59,5 milliárd forintot mutat, amely mintegy 18 milliárd forinttal alacsonyabb függő, átfutó, kiegyenlítő elszámolásra „váró” állományt takar.

Összességében a forgóeszközök aránya az előző évi 5,7%-hoz képest alig (5,8%-ra) változott.

Az önkormányzati vagyonmérleg eszközoldalának alakulása

Megnevezés	2011. XII. 31.	2011. évi korrigált	2012. XII.31.	Változás 2012/2011	Megoszlás 2012.
	millió forintban			% -ban	
Vagyoni értékű jogok	9 580,3	8 847,9	7 367,2	83,3	0,1
Szellemi termékek	11 372,3	10 817,3	9 657,3	89,3	0,1
Egyéb immateriális javak	193,2	189,8	183,6	96,7	0,0
Immateriális javakra adott előleg	65,6	65,6	66,4	101,2	0,0
Immateriális egyéb javak értékhelyesbítése	0,2	0,2	0,2	100	0,0
I. IMMATERIÁLIS JAVAK	21 211,6	19 920,8	17 274,7	86,7	0,2
Ingatlanok	7 608 168,6	7 252 449,1	7 265 293,9	100,2	63,9
Gépek, berendezések, felszerelések	141 763,5	113 094,0	104 915,3	92,8	0,9
Járművek	25 169,4	17 450,7	15 491,1	88,8	0,1
Tenyészállatok	96,7	74,8	120,1	160,6	0,0
Beruházások	596 883,5	585 141,2	533 436,1	91,2	4,8
Beruházásokra adott előleg	5 686,9	5 660,4	9 573,6	169,1	0,1
Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	104 599,8	103 404,2	101 643,3	98,3	0,9
II. TÁRGYI ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	8 482 368,4	8 077 274,4	8 030 473,4	99,4	70,7
Részesedések	546 592,0	546 491,1	545 315,3	99,8	4,8
Értékpapírok	6 825,0	6 825,0	4 395,8	64,4	0,0
Adott kölcsönök	27 136,8	25 816,8	23 726,2	91,9	0,2
Hosszú lejáratú bankbetétek	2 986,8	2 986,8	2 128,1	71,3	0,0
Egyéb hosszú lejáratú követelések	18 072,9	18 132,4	17 700,6	97,6	0,2
Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	1 263,7	1 263,7	1 241,0	98,2	0,0
III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	602 877,2	601 515,8	594 507,0	98,8	5,2
Üzemeltetésre, kezelésre koncesszióba adott, vagyonkezelésbe vett eszközök	2 006 167,1	1 987 412,3	2 046 605,6	103,0	18,0
Üzemeltetésre, kezelésre átadott eszközök értékhelyesbítése	18 105,1	18 105,1	10 962,1	60,5	0,1
IV. ÜZEMELTETÉSRE, KEZELÉSRE KONCESSZIÓBA ADOTT, VAGYONKEZELÉSBE VETT ESZKÖZÖK	2 024 272,2	2 005 517,4	2 057 567,7	102,6	18,1
A/ Befektetett eszközök összesen	11 130 729,4	10 704 228,4	10 699 822,8	100,0	94,2
Készletek összesen	11 587,7	5 184,4	5 310,0	102,4	0,0
Követelések összesen	152 749,6	146 186,2	164 743,7	112,7	1,4
Értékpapírok összesen	21 319,0	21 319,0	24 264,6	113,8	0,2
Pénzeszközök összesen	398 791,1	385 028,0	410 319,1	106,6	3,7
Egyéb aktív pénzügyi elszámolás összesen	94 311,6	77 449,5	59 489,1	76,8	0,5
B/ Forgóeszközök összesen	678 759,0	635 167,1	664 126,5	104,6	5,8
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	11 809 488,4	11 339 395,5	11 363 949,3	100,2	100,0

4.2. Az önkormányzatok 2012. évi vagyoni **forrásai** az alábbiak szerint alakultak:

- A 9597,7 milliárd forint **saját tőke** 206,2 milliárd forint emelkedés eredménye, ezzel 84,4%-ban nyújtott fedezetet a befektetett eszközökre.
- A 440,0 milliárd forint **tartalék** az előző évi 450,0 milliárd forinthez képest 2,2%-kal csökkent. Ebben szerepet játszott a tartalékok elszámolása, amely szerint a tartalékok között figyelembe kell venni a rövid lejáratú értékpapír-állomány, valamint a likvidhitel-állomány egyenlegét is.
- A passzív elszámolások nélküli **kötelezettségek** (170,5 milliárd forinttal) 1292,7 milliárd forintra csökkentek. Ezen belül a hosszú lejáratúak 122,2 milliárd forinttal (11,5%-kal), a rövid lejáratúak pedig 48,4 milliárd forinttal (12,1%-kal) voltak alacsonyabbak.

A fejlesztési célú kötvényekkel összefüggő kötelezettségek állománya 501,7 milliárd forintról 427,0 milliárd forintra csökkent. Ez 14,9%-os csökkenést jelentett. A működési célú kötvénykibocsátás 35,0 milliárd forint volt, amely 4,0 milliárd forinttal (10,3%-kal) csökkent. A beruházási célú hitelfelvételek 426,9 milliárd forintot tettek ki. Ez 8,5%-os csökkenést mutat.

A rövid lejáratú kölcsönök nem érték el az 1,0 milliárd forintot, ezzel a korrigált állomány közel felére (55%-ára) csökkentek, a rövid lejáratú hitelek állománya 10,1 milliárd forinttal, 5,7 %-kal szintén csökkent. A 166,7 milliárd forint rövid lejáratú hitelből a likvid hitelek és a rövid lejáratú működési célú kötvénykibocsátások állománya 22,6 milliárd forintot tett ki. A szállítói tartozások 102,8 milliárd forintról 72,9 milliárd forintra csökkentek (29,9 milliárd forinttal, 30%-kal).

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek 7,6 milliárd forinttal, 6,4%-kal szintén csökkentek. Ezen belül a helyi adó túlfizetésként kimutatott kötelezettsége 45,0 milliárd forintot tett ki. A támogatási programok előlege miatti kötelezettségnél, valamint a hosszú lejáratú kötelezettségek következő évet terhelő törlesztőrészeleinél, a beruházási és fejlesztési hitelek és egyéb hosszú lejáratú kötelezettségeknél is csökkenés mutatkozik. Összességében ezek a kötelezettségek 40,7 milliárd forintot tesznek ki, amely 6,6%-os csökkenésnek felel meg.

- A **passzív pénzügyi elszámolások** állománya 1,0 milliárd forinttal alacsonyabb (33,5 milliárd forint) az előző évinél.

Az önkormányzati vagyonmérleg forrásoldalának alakulása

Megnevezés	2011. XII. 31.	2011. évi korrigált	2012. XII.31.	Változás	Megoszlás
				2012/2011	2012.
	millió forintban			% -ban	
Tartós tőke	7 583 230,6	7 277 320,8	7 372 951,5	101,3	64,8
Tőkeváltozások	2 072 993,5	1 991 454,6	2 110 948,9	106,0	18,6
Értékelési tartalék	123 968,8	122 773,2	113 846,5	92,7	1,0
D/ Saját tőke összesen	9 780 192,9	9 391 548,6	9 597 746,9	102,2	84,4
I. Költségvetési tartalékok összesen	469 493,0	449 981,3	439 839,3	97,7	3,9
II. Vállalkozási tartalék összesen	618,7	63,7	167,9	263,6	0,0
E/ Tartalékok összesen	470 111,7	450 045,0	440 007,2	97,8	3,9
I. Hosszú lejáratú kötelezettségek	1 067 535,1	1 064 001,6	941 833,2	88,5	8,3
II. Rövid lejáratú kötelezettségek	445 880,5	399 217,4	350 821,5	87,9	3,1
III. Egyéb passzív pénzügyi elszámolások	45 768,2	34 582,9	33 540,5	97,0	0,3
F/ Kötelezettségek összesen	1 559 183,8	1 497 801,9	1 326 195,2	88,5	11,7
FORRÁSOK ÖSSZESEN	11 809 488,4	11 339 395,5	11 363 949,3	100,2	100,0

5. A kiadások funkcionális alakulása

A helyi önkormányzatok közfeladatainak ellátását az államháztartás funkcionális rendszerében a következő táblázat mutatja be:

Az önkormányzatok kiadásainak funkcionális alakulása

Megnevezés	Kiadás	
	2012. évi teljesítés	Megoszlás
	(millió forintban)	(% -ban)
A.) Állami működési funkciók	388 483,6	13,4
B.) Jóléti funkciók	1 759 269,5	60,9
Oktatás	764 173,2	26,5
Egészségügy	96 313,6	3,3
Társadalombiztosítási, szociális és jóléti szolgáltatás	430 902,7	14,9
Lakásügyek, települési és kommunális szolgáltatás	315 178,0	10,9
Szabadidős, kulturális és vallási tevékenység és szolgáltatás	152 702,0	5,3
C.) Gazdasági és egyéb funkciók	449 481,3	15,5
D.) Államadósság-kezelés		
E.) Funkciókba nem sorolható tételek	295 219,3	10,2
ÖSSZESEN:	2 892 469,6	100,0

A helyi önkormányzatok kiadásainak döntő részét, 60,9%-át a jóléti funkciók fedik le. Az önkormányzati szféra működésében szintén kulcsfontosságú igazgatási, védelmi, rendészeti közszolgáltatások stb. 13,4%, a gazdasági és egyéb funkciókban ellátott feladatok pedig 15,5% részarányt képviselnek a kiadásokban.

A továbbiakban elsősorban egyes jóléti funkciók kerülnek részletesen áttekintésre.

5.1. A finanszírozási műveletek nélküli összes kiadásokon belül a helyi önkormányzatok 764,2 milliárd forintot fordítottak **közoktatási/köznevelési (a továbbiakban: köznevelési)** feladataikra, az előző évhez képest 10,3%-kal, 88,1 milliárd forinttal alacsonyabb összeget. Ebből a folyó kiadások, támogatások 738,4 milliárd forintot (az előző évinél 58,3 milliárd forinttal kevesebbet) tettek ki, melyből a bérkiadásokra (munkaadói járulékok nélkül) 416,9 milliárd forintot – az előző évinél 41,1 milliárd forinttal kisebb összeget – fordítottak. Ez a működési kiadások 56,5%-ának felel meg.

A működési célú támogatások, pénzeszközátadások nélküli folyó kiadáson belül a járulékokkal növelt bérteher és dologi kiadás 72,4-27,6% arányban oszlott meg.

A felhalmozási célokra 25,8 milliárd forintot fordítottak, amely 29,8 milliárd forinttal kevesebb az előző évi teljesítésnél.

A folyó kiadások aránya az összes kiadáson belül 96,6%, a felhalmozásra elszámolt összeg pedig 3,4%-ot tett ki.

A köznevelési célú központi költségvetési hozzájárulások, támogatások 357,0 milliárd forintot kitevő előirányzata az intézményi folyó bevételekkel csökkentett „nettó” folyó működési kiadásokra és támogatásokra – átlagosan – 56,9%-ban nyújtottak fedezetet.

A köznevelésben az alkalmazottak átlagos statisztikai állományi létszáma mintegy 179,6 ezer fő volt. Az állományi létszámból a szakmai tevékenységet végzők létszáma 136 ezer fő, az engedélyezett, közel 138,5 ezer fő álláshely számnál 2,5 ezer fővel kevesebb. Az intézményüzemeltetési létszám 43,6 ezer fő volt. Az előző évhez viszonyítva a szakmai tevékenységet ellátók állományi létszáma 14,5 ezer fővel, míg a nem szakmai állományi létszám 6,4 ezer fővel csökkent.

A helyi önkormányzatok által a költségvetési törvény alapján felhasználható normatív hozzájárulások és támogatások irányszámából a normatív hozzájárulások összege 290,2 milliárd forint volt, a tényleges teljesítés ennél 3,9 milliárd forinttal alacsonyabb lett. A normatív kötött felhasználású támogatásoknál – a köznevelési célú többcélú kistérségi társulásokot megillető támogatásokkal együtt – 1,3 milliárd forinttal kevesebb támogatást vettek igénybe. A központosított előirányzatok esetében az önkormányzatok rendelkezésére bocsátott 10,1 milliárd forintból 8,6 milliárd forint volt a tényleges felhasználás, további 1,5 milliárd forint kötelezettségvállalással terhelt maradvány húzódik át a 2013. évre.

5.2. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások 2012. évi értékelése a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint az intézményi szolgáltatások adatainak ismertetésével kerül bemutatásra.

A képviselő-testületek és jegyzők által biztosított **segélyezési feladatokra** 2012-ben az Országgyűlés 194,2 milliárd forint költségvetési forrást irányzott elő, amelyből év közben 4,0 milliárd forintos zárolás történt. A szociális törvény egyes szabályainak szigorodása (pl. foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének csökkenése, a

rendszeres szociális segéllyel való együttfolyósítási értékhatár bevezetése stb.) miatt azonban a segélyezett létszám elmaradt a prognosztizálttól, illetve lakásfenntartási támogatást is kevesebben igényeltek a vártnál, így az előirányzatok végül összesen 163,8 milliárd forintra teljesültek.

Az önkormányzati fenntartású **szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményrendszer** keretei között 2012-ben közel 240 ezer fő ellátásáról gondoskodtak. Ez több mint 50 ezer fővel alacsonyabb, mint az előző évi adat; a különbség abból fakad, hogy a gyermekvédelmi ellátások jelentős részét, valamint tartós bentlakásos szociális ellátásokat szintén biztosító megyei önkormányzati intézmények 2012. január 1-jétől állami fenntartásba kerültek. Az ellátottak tehát nem „vesztek el”, hanem a feladatok átstrukturálódása miatt már nem az önkormányzati szférában jelennek meg.

A szolgáltatások és intézmények 2012. évi pénzforgalmi működési célú kiadása 170,7 milliárd forint volt. A kiadásoknak több mint 50%-át kitevő személyi kiadások és munkáltatói járulékok összege 104,3 milliárd forint volt. Az önkormányzatok szociális és gyermekvédelmi intézményeik dologi kiadásaira 56,2 milliárd forintot fordítottak, a pénzforgalmi felhalmozási kiadások összege 7,3 milliárd forint volt (a tavalyi adathoz hasonlóan ez az ágazat összkiadásainak 4%-a).

A tárgyévi pénzforgalmi bevételek 57,0 milliárd forintra teljesültek. A szolgáltatások és intézmények normatív költségvetési támogatása 2012-ben 60,4 milliárd forint volt. Látható, hogy az intézmények fenntartása a költségvetési támogatás és az intézményi bevételeken túl jelentős saját forrást is igényelt az önkormányzatoktól.

5.3. Az egészségügyi tevékenységhez kapcsolódó egészségügyi kiadások összege a 2012. évben 96,3 milliárd forintra teljesült. Az eredmény jelentősen eltér (kevesebb) az előző évi tényadattól, aminek alapvető oka, hogy állami fenntartásba kerültek a fekvőbeteg-szakellátó intézmények.

A városi önkormányzatok fenntartásában maradtak a járóbeteg-szakellátó intézmények, valamint továbbra is az önkormányzatok kötelező feladata a háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi ellátás és a központi ügyeleti ellátás biztosítása.

A kiadási jogcímeiken belül valamennyi adatban – lényegesen csökkentek – tükröződik a fent jelzett változás hatása. A főbb tételeket tekintve a személyi juttatások és járulékok 45,6 milliárd forintot, a dologi kiadások 35,2 milliárd forintot jelentettek. A tőke jellegű (felhalmozásra, beruházásokra, felújításra fordított) kiadások 9,0 milliárd forintot tettek ki.

Az ágazat az Egészségbiztosítási Alap beszámolójában külön kerül részletezésre.

5.4. A közművelődési és kulturális feladatok támogatási rendszere az előző évi struktúrát követte 2012-ben. A feladatok ellátását az összevont normatíva mellett - települési önkormányzatok üzemeltetési, igazgatási, sport- és kulturális feladatainak támogatása – a többcélú kistérségi társulások mozgókönyvtári és egyéb kulturális feladatait támogató kötött normatíva és központosított előirányzat is segítette:

- A többcélú kistérségi társulások könyvtári szolgáltató helyenként 800 ezer forint támogatást igényelhettek a könyvtári, valamint különféle közösségi programok szervezése során felmerülő működési és felhalmozási kiadásaikhoz.

- Könyvtári és közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, múzeumok szakmai támogatása jogcímen 520,0 millió forint segítette a célok megvalósítását. Az előirányzat felhasználása az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett pályázat alapján történt. Könyvtári támogatásban 651 önkormányzat részesült. A közművelődési érdekeltségnövelő támogatást 426 önkormányzat vehette igénybe, a múzeumok szakmai támogatására, fejlesztésére pedig 9 önkormányzat nyújtott be pályázatot.
- Az „ART” mozihálózat digitális fejlesztésének (digitalizációjának) támogatása jogcím 100,0 millió forinttal járult hozzá a fejlesztések megvalósításához. A támogatás igényléséről, folyósításáról és elszámolásának részletes szabályairól a 18/2012. (VIII. 29.) EMMI rendelet intézkedett. 9 önkormányzat használhatott fel támogatást a filmszínházak digitális vetítésre történő átállításához a műszaki, technikai feltételek biztosítására.

A korábban megyei önkormányzatok fenntartásában működő megyei múzeumi igazgatóságok, megyei könyvtárak, művelődési intézetek, levéltárak 2012. január 1-jétől állami fenntartásba kerültek. E változások hatása követhető nyomon az adatokban.

Kulturális célokra 93,3 milliárd forintot fordítottak az önkormányzatok. A főbb tételeket tekintve a teljes ágazati kiadás 34,0%-át – 31,7 milliárd forintot – a személyi juttatások és járulékai tették ki. Dologi kiadásokra 33,6 milliárd forintot költöttek a települések. A teljes kiadás részét képezi a támogatásokra és működési célú pénzeszközátadásokra fordított 15,1 milliárd forint is. Jelentős részét az állami vállalkozásoknak és a nonprofit szervezeteknek nyújtott működési támogatás tette ki. A tőke jellegű kiadások összege – ide tartoznak a felhalmozási célú pénzeszközátadások, a tárgyi eszköz beszerzések – 10,7 milliárd forintra teljesült, ami 6,8 milliárd forinttal kevesebb az előző évinél. A teljes ágazat kiadásán belül a felhalmozási kiadások aránya a 2011. évhez képest szintén csökkent, és 11,7%-ot képviselt.

5.5. Az igazgatási feladatok kiadásai 388,5 milliárd forintra teljesültek. A főbb tételeket tekintve 52,9%-ot, 200,0 milliárd forintot a személyi juttatások és járulékai jelentettek. 2012-ben a teljes kiadás 26,2%-át fordították az önkormányzatok dologi kiadásokra, a korábbi évnél kisebb összegben, 99,0 milliárd forintot. A tőke jellegű kiadások és támogatások szintén csökkentek, 51,9 milliárd forintról 49,2 milliárd forintra. E kiadási típuson belül 30,6 milliárd forintot költöttek beruházásra és 8,0 milliárd forintot tárgyi eszköz felújítására, további több mint 6,4 milliárd forintot államháztartáson belüli felhalmozási jellegű pénzeszközátadásokra, 3,5 milliárd pedig államháztartáson kívüli (nonprofit szervezetek, háztartások) szervezetek számára került átadásra. Az igazgatási ágazat kiadási részaránya összességében csökkent az előző évi adatokhoz képest, ami megfontolt, takarékos gazdálkodásra utal.

IV. TÖRVÉNYEK BEN ELŐÍRT BESZÁMOLÁSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉGEK

1. Költségvetési előirányzatok átcsoportosítása

A központi alrendszernek a 2012. évi költségvetési törvényben meghatározott előirányzatai módosításáról, átcsoportosításáról 2012-ben – az Országgyűlés, a Kormány, a fejezetek és az intézmények jogkörében – a következő döntések születtek:

1.1. Országgyűlés hatáskörében

A Magyar Köztársaság 2012. évi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény az év folyamán tizenegy alkalommal került módosításra, ezek hatására azonban a hiány mértéke csak egy alkalommal változott. A törvényi módosítások a következők voltak:

2012. évi XX. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A 2012. évi központi költségvetési törvény X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet, 24. Céltartalékok cím, 4. Munkavállalók adórendszer átalakítása miatti kompenzációja alcímen 21,0 milliárd forint kiadási előirányzatot tartalmazott. Ezen előirányzatnak a munkáltatói kompenzációra (a munkabérek nettó értékének 2012. évi megőrzéséhez) történő biztosításához szükséges volt a felhasználás jogcímének megváltoztatása Munkáltatók adórendszer átalakítása miatti támogatása elnevezéssel. E törvény felhatalmazta továbbá a Kormányt ezen előirányzat Nemzeti Foglalkoztatási Alaphoz történő átcsoportosítására a pályáztatás lebonyolítása céljából. E törvény 6. §-a az Országgyűlés hivatali szervei kiemelt előirányzatait növelte, összesen 43,1 millió forinttal. A Stab. tv. módosításra került a 2012. évi XVII. törvénnyel, amely meghatározta a Költségvetési Tanács elnökét megillető illetmény és más juttatások mértékét, rendelkezett továbbá arról is, hogy ezek fedezetét az Országgyűlés Hivatalának költségvetésében kell megtervezni. Ennek megfelelően a Költségvetési Tanács elnöke illetményének és juttatásainak, valamint a kapcsolódó kiadásoknak a fedezetét teremtette meg ez a módosítás. Mivel a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Egyéb vegyes kiadásai jogcímcsoportja kiadási előirányzata ugyanennyivel csökkent, így a központi alrendszer bevételi és kiadási főösszege, hiánya nem változott.

2012. évi XXXI. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény és az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról, valamint a katasztrófavédelemmel kapcsolatos egyes törvényi rendelkezések módosításáról

A törvény 26. §-a a költségvetési törvény 5. melléklet 9. pontját (EU Önerő Alap támogatás igénylése) módosítja.

2012. évi LVII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény a költségvetési törvény 15. § (1) bekezdését módosította a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap forrásainak felhasználására vonatkozóan (Wigner Adatközpont finanszírozása).

2012. évi LXVII. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénynek az általános szabálysértési hatóság tekintetében hozott módosításával összhangban a helyi önkormányzat hivatalának foglalkoztatásában állt és a fővárosi, megyei kormányhivatalok állományába átkerült köztisztviselők bérének fedezetéhez szükséges forrásátrendezést hajtotta végre. Ennek megfelelően a X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet Fővárosi, megyei kormányhivatalok alcíme kiemelt előirányzatai összesen közel 1 milliárd forinttal növekedtek, ezzel együtt a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Bíróság-bevételek jogcímcsoportja ugyanennyivel emelésre került. Így a központi alrendszer bevételi és kiadási főösszege közel 1 milliárd forinttal növekedett a hiány változatlan mértéke mellett.

2012. évi LXXXIII. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény elsősorban meghatározta azokat az értékhatárokat, melyekre a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény utal, valamint rendezte a Kormányzati Ellenőrzési Hivatallal kapcsolatos egyes kötelezettségek és jogok gyakorlását.

2012. évi CXV. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény a XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezetben két új jogcímcsoportot hozott létre. Ebből az EU Önerő Alap kiadási előirányzata 50,0 milliárd forint. Az Alap a közsféra (elsősorban a helyi önkormányzati) kedvezményezettek uniós támogatásához szükséges önerő finanszírozásához járul hozzá. A másik jogcímcsoport – PPP-konstrukcióban létrehozott beruházások megvásárlásával és befejezésével kapcsolatos kiadások – kiadási előirányzata 15,0 milliárd forint, az előirányzat a PPP-konstrukcióban létesült sport- és oktatási projektek egyedi eljárás keretében történő megszüntetését szolgálta.

A törvény megemeli a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben a Közoktatási célú humánszolgáltatás és kiegészítő támogatás jogcímcsoport, a Szociális célú humánszolgáltatások normatív állami támogatása jogcímcsoport és az Egyházi szociális intézményi normatíva kiegészítése jogcímcsoport kiadási előirányzatait összesen közel 30,2 milliárd forinttal. Ezzel együtt a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Általános forgalmi adó alcíme ugyanennyivel növelésre került. Így a központi alrendszer bevételi és kiadási főösszege 95,2 milliárd forinttal növekedett, a hiány változatlan mértéke mellett.

A törvényjavaslat a normaszöveg módosításával rendezte még - többek között - az önkormányzati alrendszer átalakításával, az intézmények és a feladatok, valamint létesítmények átadásával kapcsolatosan felmerült egyes kérdéseket (például a költségvetési törvény 76. §-ában előírt letéti számla felhasználását illetően), az Emberi Erőforrások Minisztériuma névváltozásával kapcsolatos átvezetéseket, az MFB Zrt. hitelnyújtásaihoz és kezességvállalásaihoz kapcsolódó kezesi díj megállapítását.

2012. évi CXXXIII. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény lehetővé tette, hogy az állam a Magyar Export-Import Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság számára 2012-ben nyújtandó tulajdonosi kölcsönt legfeljebb 150,0 milliárd forint összegben állampapírok átadásával is teljesíthesse.

2012. évi CXXXIX. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény módosította a költségvetési törvény 42. §-át, felemelve a 2012. évben vállalt kiállítási garanciák és kiállítási viszontgaranciák együttes, a vállalás időpontjában forintra átszámított állománya felső határát („Cézanne és a múlt. Hagyomány és alkotóerő” elnevezésű, a Szépművészeti Múzeumban megrendezett időszaki kiállítás megrendezése kapcsán).

2012. évi CLIII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény 36. § (4) bekezdésében meghatározott ingyenesen átruházható vagyontárgyak 2012. évi összesített bruttó forgalmi értékét emeli fel 5,0 milliárd forintról 15,0 milliárd forintra.

2012. évi CLXXVII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény a költségvetési törvény 44. §-át módosította, meghatározva a Magyar Export-Import Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény 7. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti felső határokat. Ezzel megteremtette az összhangot az 1994. évi XLII. törvényben bekövetkezett módosításokkal.

2012. évi CLXXXVII. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény módosításáról

A törvény 8. §-a szerint az állam egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújt az 5000 fő lakosságszámot meg nem haladó település települési önkormányzata és a többcélú kistérségi társulás 2012. december 12-én fennálló adósságállományának teljes visszafizetéséhez. Ennek fedezetére a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet új címmel egészült ki Támogatás az önkormányzati adósságok törlesztéséhez elnevezéssel, melynek kiadási előirányzata 95,7 milliárd forint volt. Ebből következően a központi alrendszer kiadási főösszege és hiánya 95,7 milliárd forinttal növekedett.

A törvény - többek között - rendezi még például a Budapest, V. kerületi Kossuth Lajos tér teljes rekonstrukciójához kapcsolódó fejezeti kezelésű előirányzatok címrendi módosítását, a fővárosi, megyei kormányhivatalok földhivatala 2011. december 31-ei, a központi költségvetés javára történő befizetési kötelezettsége tartozásának az elengedését, forrást biztosít az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek értékesítéséből származó bevételek terhére a Zöld Beruházási Program Panel II. konstrukciójának megvalósítására.

Fentiek eredményeként a központi alrendszer törvényi módosított bevételi főösszege 14 437,1 milliárd forint, kiadási főösszege 15 109,0 milliárd forint, hiánya pedig 671,9 milliárd forint volt.

1.2. A Kormány hatáskörében

A központi alrendszerben a Kormány hatáskörébe tartozó döntések eredményeként az év folyamán a kiadási oldalt érintően összességében 16,7 milliárd forintos összegű előirányzat-növekedés történt, a bevételi előirányzatok összességében 22,3 milliárd forintos emelkedése mellett. A főbb intézkedések a következők voltak:

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdése szerint a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék felhasználásáról - a központi költségvetésről szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában - a Kormány egyedi határozatban rendelkezik. A 2012. évi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékának (XI. Miniszterelnökség fejezet) 2012. évi költségvetési előirányzata 100,0 milliárd forintot tett ki, amely az 1646/2012. (XII. 19.) Korm. határozattal megemelésre került mintegy 2,4 milliárd forinttal. A keretet kormánydöntések alapján teljes egészében felhasználták az év folyamán. Ennek részleteivel külön fejezet foglalkozik.

A 2012. évben a központi költségvetési törvényben a Különféle kifizetések céltartalékra 5,0 milliárd forintos előirányzat került beállításra a X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezetben. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdése szerint a céltartalékokkal a Kormány rendelkezik, ha azokról a költségvetési törvény másként nem rendelkezik. A Különféle kifizetések céltartalék felhasználási céljait, az ebből részesíthetők körét, az ebből fakadó feladatokat, jogosítványokat a költségvetési törvény 4. § (2) és (4)-(5) bekezdése, valamint 27. § (2) bekezdése szabályozta. Ez utóbbi paragrafus egyes átcsoportosításokra az államháztartásért felelős minisztert hatalmazta fel (például a prémiumévek program kifizetéseinek átcsoportosítása). Az év folyamán e céltartalékból összesen közel 3,6 milliárd forint összegben történtek kifizetések. Erről részletesebben a céltartalékokról szóló fejezet számol be.

A 2012. évi központi költségvetési törvényben céltartalék szolgált a közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára, valamint a gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációjára a X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezetben. A céltartalék előirányzata 64,0 milliárd forint volt, mely 9,8 milliárd forinttal túlteljesült. A felhasználás részleteit a céltartalékokról szóló fejezet tartalmazza.

A 2012. évi központi költségvetési törvény X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet, 24. Céltartalékok cím, 4. Munkavállalók adórendszer átalakítása miatti kompenzációja alcímen 21,0 milliárd forint kiadási előirányzatot tartalmazott. A 2012. évi XX. törvény módosította e céltartalék felhasználási jogcímét a munkáltatók adórendszer átalakítása miatti támogatása céljából. Az 1132/2012. (IV. 26.) Korm. határozat a teljes összeget átcsoportosította a Nemzeti Foglalkoztatási Alaphoz. A felhasználásról az Alap általános és fejezeti indokolása ad számot.

A 2012. évi központi költségvetési törvény XI. Miniszterelnökség fejezetében 170,0 milliárd forintos előirányzattal Országvédelmi Alap került beállításra a költségvetési kockázatok kivédése érdekében. A XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben Kamat kockázati tartalékok került kialakításra, melynek előirányzata 98,0 milliárd forint volt. Meghatározott fejezeteknél pedig fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék került tervezésre. E tartalékok felhasználását a költségvetési törvény 27. § (10)-(12) és (20) bekezdései szabályozták. E szerint a

tartalékokat 2012. szeptember 30-át megelőzően nem lehet felhasználni. A tartalékokról a Kormány határozatban dönthet, ha a „2012. szeptember 30-ig benyújtandó jelentésben szereplő, 2012. évre várható hiány (a továbbiakban: EDP-hiány) – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 2,5%-át”. E tartalékok felhasználásáról döntés nem született.

Az államháztartásról szóló törvény 33. § (1) bekezdése alapján a központi költségvetési törvény és e törvény eltérő rendelkezése hiányában a központi költségvetési törvény által megállapított előirányzatok közötti átcsoportosításra - a nem a Kormány irányítása alá tartozó fejezetek kivételével - a Kormány egyedi határozatban volt jogosult.

Maga a 2012. évi központi költségvetési törvény is számos átcsoportosításra, illetve előirányzat-módosításra adott felhatalmazást a Kormány részére. Így például a 2012. évi költségvetési törvény 20. §-ában az Országgyűlés felhatalmazta a Kormányt, hogy az Egészségbiztosítási Alap meghatározott előirányzatai között (Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport, Gyógyszertámogatás jogcímcsoport, Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport) átcsoportosítson, illetve az Alap meghatározott előirányzatait (Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport 1-18 jogcímei, Gyógyszertámogatás jogcímcsoport 1-2. és 5. jogcímei) megemelje.

Év közben a Kormány a 2012. évi hiánycél biztosítása érdekében számos intézkedést hozott. A Kormány 1122/2012. (IV. 25.) számú határozata 1. pontjában eredetileg 44,7 milliárd forint, módosítást követően (1152/2012. (V. 16.) Korm. határozat) 40,0 milliárd forint zárolási (csökkentéssel együtt) kötelezettségről döntött az irányítása alá tartozó fejezetek előirányzatai vonatkozásában. Az 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozat 1. pontjában további zárolási kötelezettséget írt elő e körre, amely eredetileg 48,8 milliárd forint volt, a módosítást követően (1672/2012. (XII. 27. Korm. határozat) pedig 31,7 milliárd forintot tett ki. (Lehetőség volt továbbá a zárolási kötelezettség részbeni saját bevétel befizetéssel történő kiváltására is. Ez összesen mintegy 12,7 milliárd forintot tett ki.) E Korm. határozat 4. pontja még további zárolásokat (eredetileg 23,1 milliárd forint, a módosítást követően 22,1 milliárd forint) is meghatározott a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet egyes fejezeti kezelésű előirányzatai vonatkozásában. A határozat 6. pontjában a Kormány a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben 4,7 milliárd forintos, a XLIV. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben pedig 0,3 milliárd forintos zárolásról döntött. A Rendkívüli kormányzati intézkedések tartalék e Korm. határozatban előírt 20,0 milliárd forintos zárolása az 1561/2012. (XII. 6.) Korm. határozatban feloldásra került. A Kormány 1635/2012. (XII. 18.) számú határozatában az 1122/2012. (IV. 25.) számú határozata 1. pontjában előírt zárolást csökkentésre módosította. Ugyanebben a határozatában az 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozat 1., 4. és 6. pontjában előírt zárolást is csökkentésre változtatta.

A fenti körbe tartozó különféle intézkedések végrehajtásáról az általános indokolás egyes fejezetei, valamint a fejezeti indokolások adnak további tájékoztatást.

1.3. A fejezet és az intézmény hatáskörében

A központi alrendszerben a fejezeti, intézményi hatáskörben elvégzett módosítások, átcsoportosítások 2012-ben kiadási oldalon összességében 1278,8 milliárd forintos előirányzat-növekedést eredményeztek. A bevételeket érintő módosítások,

átcsoportosítások e két jogkörben 652,9 milliárd forintos előirányzat-emelkedéssel jártak. Ezekről a fejezeti indokolás kötetekben található részletes felvilágosítás.

A fejezet alapjául szolgáló központi alrendszer kiterjesztett mérlege nem konszolidált, így az a pénzeszköz-átadások következtében halmozódásokat tartalmaz.

2. Tartalékelőirányzatok

2.1. A rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzat felhasználása

Magyarország 2012. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 100,0 milliárd forintban állapította meg a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. Az Áht. 21. § (3) bekezdése értelmében az első félévben csak a tartalék előirányzat 40%-áig vállalható kötelezettség. Ez az összeg 40,0 milliárd forint volt, melyből 35,1 milliárd forint átcsoportosításáról hozott döntést a Kormány. Az Ávr. 23. § (4) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a fejezetek részére visszafizetési kötelezettség mellett lehessen a tartalékból átcsoportosítani, mely összeggel – a Különleges bevételek számlára történő befizetést követően – a Kormány az adott évi rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék előirányzatát megnövelheti.

A rendkívüli kormányzati intézkedések 2012. évi felhasználható összegét a 2012. évi költségvetési egyenleg tartását biztosító intézkedésekről szóló 1428/2012. (X. 8.) Korm. határozat 4. a) pontja 20,0 milliárd forinttal zárolta, mely zárolást a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról és egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1561/2012. (XII. 6.) Korm. határozat hatályon kívül helyezett. A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról és kormányhatározat-módosításról szóló 1646/2012. (XII. 19.) Korm. határozat 102,4 milliárd forintra módosította a rendkívüli kormányzati intézkedések 2012. évi felhasználható összegét.

A központi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartaléka terhére történt 102,4 milliárd forintos előirányzat-átcsoportosítások 29,3%-át (30,0 milliárd forint) a BM-nek a Rendvédelmi szervek (Büntetés-végrehajtás, Terrorelhárítási Központ, Rendőrség) finanszírozása tette ki.

Az átcsoportosítások összegének 22,5%-a (23,1 milliárd forint) a rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem támogatása feladatellátásához kapcsolódó kiadások; 5,9%-a (6,0 milliárd forint) a Nemzetgazdasági Minisztérium egyéb intézményi felhalmozási kiadásaira; 4,1%-a (4,2 milliárd forint) az állattenyésztési ágazatok rendkívüli megsegítését; 3,2%-a (3,3 milliárd forint) a BKV-nak a fővárosi közösségi közlekedés támogatását biztosította.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére átcsoportosított előirányzatokról szóló 116 kormányhatározatból 112 esetben került előírásra elszámolási és/vagy visszafizetési kötelezettség.

A 2012. évi átcsoportosításokat részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.2. A céltartalékok felhasználása

A költségvetési törvény céltartalékként a X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet, 24. Céltartalékok címnek a 2. „Közsférában foglalkoztatottak bérkompenzációja, gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációja” alcímén 64,0 milliárd forintot, a 3. „Különféle kifizetések”

alcímén 5,0 milliárd forintot, míg a 4. „Munkavállalók adórendszer átalakítása miatti kompenzációja” alcímén 21,0 milliárd forintot, mindösszesen 90,0 milliárd forintot tartalmazott. (A 4. alcím megnevezését a 2012. évi XX. törvény a „Munkáltatók adórendszer átalakítása miatti támogatása” alcímre változtatta.)

A „Közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációja, gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációja” alcímen betervezett összeg szolgált a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak részére a 2012. évben – jogszabály alapján – járó többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó, valamint a gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációjának kifizetésére.

Ennek felhasználása az alábbiak szerint alakult:

(millió forintban)			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak kompenzációja kifizetésére a 371/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 4-6. § alapján.	68 297,7	-2 884,7	65 413,0
A közcélú tevékenységet folytató egyházi intézményeknél foglalkoztatottak kompenzációja kifizetésére a 371/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 7. § alapján.	4 000,0	0,0	4 000,0
A gyermekgondozási díjban és terhességi-gyermekágyi segélyben részesülők kompenzációja kifizetésére a 6/2012. (II. 1.) Korm. rendelet alapján.	4 400,0	0,0	4 400,0
Átcsoportosítás összesen			76 697,7
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-2 884,7
Teljesülés			73 813,0
Előirányzat			64 000,0
Előirányzat túllépése			-9 813,0

Az előirányzat 15,3%-os túllépést mutat, melynek oka, hogy a kompenzációs rendelet bonyolultságából, a számos figyelembe veendő tényezőből (pl. családi kedvezményre való jogosultság) adódóan nagyobb számítási pontosság nem volt elérhető.

Megjegyzendő, hogy a Céltartalékok előirányzat teljesülése a költségvetési törvény 9. melléklet 1. pontja alapján külön szabályozás nélkül is eltérhet az előirányzattól.

A „Különféle kifizetések” alcímen szereplő összeg nyújtott fedezetet

- a központi államigazgatási szerveknél, továbbá azok területi és helyi szerveinél a diplomás pályakezdő fiatalok munkatapasztalat szerzése támogatására,
- a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló törvény szerinti munkáltatói kifizetésekre,
- az Országgyűlési Biztosok Hivatala szervezeti átalakítása következtében jelentkező többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére,

- az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 21. § (1) bekezdésében meghatározott számvevői illetményalap változása miatti személyi juttatás és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó növekményének kifizetésére,
- a központi költségvetési szerveknél a feladatok változásával, a szervezetek, szervezetrendszerek korszerűsítésével, a feladatellátás ésszerűsítésével megvalósuló, kiadás- és költségvetési támogatás-megtakarítást eredményező létszámcsoökkentések személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetéseire.

A fentiek közül az alábbi jogcímenek és összegekkel történt az év folyamán felhasználás:

(millió forintban)			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarende­zés	Felhasználás
A központi államigazgatási szerveknél és azok helyi szerveinél alkalmazott ösztöndíjasok foglalkoztatója által igényelhető költségvetési támogatásról szóló 163/2012. (VII. 19.) Korm. rendelet alapján.	27,6	0,0	27,6
A prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény alapján.	2 933,1	0,0	2 933,1
Az Országgyűlési Biztosok Hivatala szervezeti átalakítása következtében jelentkező többletkifizetések.	202,5	0,0	202,5
Számvevői illetményalap változása miatti személyi juttatás és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó növekményének kifizetésére.	199,8	0,0	199,8
Központi költségvetési szerveknél megvalósuló létszámcsoökkentések kifizetéseire.	416,1	-223,3	192,8
Átcsoportosítás összesen			3 779,1
Visszarende­zés (fel nem használt támogatás)			-223,3
Teljesülés			3 555,8
Előirányzat			5 000,0
Fel nem használt előirányzat			1 444,2

A 4. „Munkáltatók adórendszer átalakítása miatti támogatása” alcím a vállalkozási és nem profitorientált szféra foglalkoztatottjai esetén az esetleges nominális bércsökkenést ellensúlyozó kompenzáció kifizetésére szolgált. Az előirányzat teljes 21,0 milliárd forintos összege a Nemzeti Foglalkoztatási Alap javára került átcsoportosításra.

2012. évi beszerzési tilalom alóli felmentések

A 2012. és 2013. évi költségvetési hiánycél biztosításához szükséges további intézkedésekről szóló 1036/2012. (II. 21.) Korm. határozatban (továbbiakban: határozat) előírt beszerzési tilalom kapcsán az alábbi engedélyezések történtek.

A kormányhatározat 7. pontja alapján a határozat 6. pontjában előírt beszerzési tilalom alól a 2012. évben 11 fejezet – KIM, KEHI, VM, HM, BM, NGM, NAV, NFM, KÜM,

EMMI, KSH – összesen 281 felmentési kérelmet nyújtott be a Kincstárhoz 443 intézményt – ezen belül ugyanazon intézményt akár többször is – érintően.

A fejezetek a 2012. évben 31 888,9 millió forint összegű beszerzésre igényeltek engedélyt, melynek döntő része személygépjármű (15 593,3 millió forint, 49%) és informatikai eszköz (14 975,7 millió forint, 47%), kisebb része bútor (1059,9 millió forint, 3%) és telefon (260 millió forint, 1%) beszerzésre vonatkozott.

A kérelmek összegének 74,8%-a a Miniszterelnökséget vezető államtitkár által engedélyezésre, 13,6%-a elutasításra került, a fennmaradó 11,6%-ot (december 31-én) a folyamatban lévő kérelmek teszik ki.

A személygépjármű-beszerzésből kiemelendő az Országos Rendőr-főkapitányságnál a járőri, illetve bűnügyi feladatok ellátásához 1750 db, valamint a Készenléti Rendőrségnél megvalósuló 1000 fős létszámbővítéshez 627 db gépjármű beszerzésére vonatkozó kérelem, melyek engedélyezésre kerültek együttesen 10 235,6 millió forint összegben. A NAV 250 gépkocsi beszerzése 1160,0 millió forint összegben szintén engedélyezve lett. Engedélyezésre került továbbá a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága 111 db szolgálati gépjármű beszerzési kérelme 556,2 millió forint összegben.

Az informatikai beszerzéseken belül nagyságrendileg a legnagyobb összegű igényeket a NAV nyújtotta be, elsősorban az 1457/2012 (X. 19.) Kormányhatározatban előírt feladat – a pénztárgépek állami adóhatósággal történő összekötése – teljesítésének végrehajtásához szükséges eszközbeszerzésre (4500 millió forint), valamint az előregedett számítástechnikai géppark cseréjére, hardverbővítésre, szerver beszerzésre (1784 millió forint).

Jelentős tételt képvisel az Országos Rendőr-főkapitányság részére a házi őrizettel kapcsolatos elektronikus felügyeleti rendszer kiépítéséhez és üzemeltetéséhez szükséges számítástechnikai eszközök beszerzésének engedélyezése 1122,9 millió forint összegben.

A Magyar Államkincstár részére a lakossági állampapír-állomány bővítése érdekében új ügyfélszolgálati irodák kialakítására és a szükséges informatikai eszközök beszerzésére 892,8 millió forint lett engedélyezve. Kiemelendő még a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala irodai rendszert kiszolgáló szerverpark és központi adattárolók beszerzésére irányuló, 256,7 millió forintos összegben engedélyezett kérelme.

Bútorvásárlásra legnagyobb összegben – 194,0 millió forint – a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal nyújtott be kérelmet az állami fenntartású, bentlakást biztosító szociális intézmények részére történő speciális ágyak vásárlására, amely engedélyezve lett. Szintén elfogadásra került az ELTE-nek a kollégium felújítását követő használatba vételhez szükséges, a kollégiumi szobák, a könyvtár és a hallgatói központ berendezésére vonatkozó 100,0 millió forint összegű kérelme.

Együttesen 23 848,0 millió forint összegben került engedélyezésre beszerzés, melyből 12 243,3 millió forint személygépjármű, 11 054,7 millió forint informatikai eszköz, 479,3 millió forint bútor és 70,8 millió forint telefon vásárlására vonatkozott.

Az elutasított kérelmek összege 4329,3 millió forint, melyből 2291,6 millió forint személygépjármű, 1608,2 millió forint informatikai eszköz, 382,9 millió forint bútor és 46,6 millió forint telefonbeszerzést érintett.

2. Állami kezességvállalások

A 2011. évi CLXXXVIII. törvény 41. §-a alapján:

1066/2012. (III. 19.) Korm. határozat

a fővárosi közösségi közlekedés működtetéséhez szükséges intézkedésekről

A Kormány felhatalmazta a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Magyar Állam nevében 100%-os mértékű egyedi állami készfizető kezességet vállaljon az UniCredit Bank Hungary Zrt. által a Budapesti Közlekedési Zrt. részére nyújtott 5000,0 millió forint összegű, a fővárosi közösségi közlekedés működtetését szolgáló hitelének és járulékainak visszafizetésére.

1209/2012. (VI. 26.) Korm. határozat

a fővárosi közösségi közlekedés működtetéséhez szükséges intézkedésekről

A Kormány a fővárosi közösségi közlekedés működtetéséhez szükséges állami biztosíték nyújtásáról szóló 1095/2012. (IV. 3.) Korm. határozat rendelkezései teljesítése érdekében felhatalmazta a nemzetgazdasági minisztert, hogy az állam nevében 100%-os mértékű, egyedi állami készfizető kezességet vállaljon a Budapest Főváros Önkormányzata által a Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság adósságállománya megújítására szolgáló, legalább 3 éves futamidejű hitelszerződése alapján vállalt készfizető kezességeire, együtt összesen legfeljebb 62 675,0 millió forint tőke és járulékai összegében.

1546/2012. (XII. 4.) Korm. határozat

a MÁV Zrt. forrásbevonásához egyedi állami készfizető kezességvállalásra történő felhatalmazásról

A Kormány felhatalmazta a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Magyar Állam nevében 100%-os mértékű egyedi állami készfizető kezességet vállaljon a MÁV Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság legfeljebb 25 700,0 millió forint összegű, legfeljebb ötéves lejáratú, egyes korábbi működési hitelei lejáratára miatt szükséges forgóeszköz-pótlási célú forrásbevonása tőke- és járulékainak visszafizetéséhez.

A 2011. évi CLXXXVIII. törvény 42. §-a alapján:

E kötelezettségvállalásokat az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garancia- és viszontgarancia-vállalások a 2012. évben” című táblázat mutatja be részletesen.

A 2011. évi CLXXXVIII. törvény 43. § (1) bekezdése alapján:

A 2012. évben a tulajdonosi joggyakorló miniszter és az államháztartási miniszter jóváhagyásával az MFB Zrt. 98,0 millió euró (28,5 milliárd forint) forrásbevonási szerződést kötött, és 30,0 milliárd forint értékű kötvényt bocsátott ki. A kötvénykibocsátáson túl a forrásbevonási szerződéshez kapcsolódóan 23,0 millió euró (6,7 milliárd forint) összeget hívott le. A korábban megkötött szerződésekből lehívott hitelek összege 170,0 millió euró volt, így az összes lehívás a kötvénykibocsátáson túl 193,0 millió eurót (56,2 milliárd forintot) tett ki.

A 2011. évi CLXXXVIII. törvény 43. § (2) bekezdése alapján:

A 2012. évben a Kormány nem hagyott jóvá készfizető kezességvállalást sem MFB Zrt. általi hitelnyújtásra, sem az MFB Zrt. által nyújtott bankgaranciára.

A 2011. évi CLXXXVIII. törvény 43. § (3) bekezdése alapján:

**1111/2012. (IV. 12.) Korm. határozat
az MFB Községi Közlekedésfejlesztési Hitelprogram átalakításáról**

A Kormány a magyarországi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek fejlesztése érdekében jóváhagyta, hogy az MFB Községi Közlekedésfejlesztési Hitelprogram meghirdetéséről szóló 1054/2010. (III. 5.) Korm. határozat 2. pontja szerinti 50 milliárd forintos keretösszeg 100 milliárd forintra emelkedjen, és a hitelprogram elnevezése „MFB Községi Közlekedésfejlesztés Finanszírozási Program”-ra változzon. Egyetértett továbbá azzal, hogy az 50 milliárd forint hitelprogram emelésre a nemzetgazdasági miniszter az MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodást kössön.

**V.
FELHATALMAZÁSOK**

A Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvényben meghatározott felhatalmazások végrehajtásáról

Az **5. § (1) bekezdésében** szereplő, az MNV Zrt. által végrehajtható kötvénykibocsátás nem valósult meg 2012-ben.

Az **5. § (3) bekezdés d) pontja** 15 milliárd forintos keretösszeget határozott meg az önkormányzatok térítésmentesen átadható állami vagyontárgyak összesített bruttó forgalmi értékére. A 2012. évben a Kormány 95 ingatlan ingyenes tulajdonba adásáról döntött mintegy 6,5 milliárd forint összegben.

Az **5. § (5) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a NET Zrt. által vagyonnekelt állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből és hasznosításából származó bevételek összegéig a NET Zrt. jogszabályban meghatározott feladatait finanszírozó kiadási előirányzatainak megemelését. A 2012. évben e kiadási előirányzatok megemelésére nem került sor.

Az **5. § (6) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján a MiG-29-es repülőgépek, a Mi típusú helikopterek, az L39 típusú repülőgépek és a T72 típusú harcjárművek értékesítéséből származó bevételt a honvédelemért felelős miniszter a 2012. évben a Magyar Honvédség technikai modernizációjára használhatja fel. A 2012. évben pénzforgalmilag teljesülő bevételt a Honvédelmi Minisztérium fejezet, 1. cím, 3. HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal alcím bevételeként kell elszámolni, azonban ilyen értékesítés nem valósult meg;

Az **5. § (7) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján a Honvédelmi Minisztérium által vagyonnekelt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből származó - Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben elszámolandó - bevételek a 2012. évben a Kormány határozatában adott jóváhagyásával a Magyar Honvédség technikai modernizációjára, technikai eszközeinek fenntartására és javítására használhatók fel, a Kormány határozatában legfeljebb a pénzforgalmilag teljesült értékesítési bevételek mértékéig új kiadási előirányzatot hozhat létre a Honvédelmi Minisztérium fejezetben, vagy engedélyezheti a fejezet meglévő kiadási előirányzatának megemelését, azonban ingatlanértékesítésre nem került sor;

Az **5. § (8) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a korábban egészségügyi célokra használt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből és hasznosításából származó bevételek összegéig az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben egészségügyi célú beruházásokat szolgáló kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A 2012. évben ilyen kiadási előirányzatok megemelésére vagy létrehozására nem került sor.

Az **5. § (9) bekezdése** arra adott felhatalmazást az adópolitikáért felelős miniszternek, hogy engedélyezze a hatos lottó szerencsejáték játékadója 2012. évben pénzforgalmilag teljesült összege mértékéig Az Állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet 2. cím, 2. alcím, 4. jogcím-csoport, 2. A Magyar Nemzeti Filmalap Zrt. támogatása jogcím előirányzat túllépését. A 2012. évben a miniszter e kiadási előirányzat 238 millió forinttal történő túllépését hagyta jóvá.

Az **5. § (10) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján a korábban belügyi célokra használt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből és hasznosításából származó - Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben elszámolandó - bevételek a 2012. évben a Kormány határozatában adott jóváhagyásával a büntetés-végrehajtási szervezet fogvatartotti férőhelyeinek bővítését megvalósító beruházások finanszírozására használható fel, a Kormány határozatában - legfeljebb a pénzforgalmilag teljesült értékesítési bevételek mértékéig - új kiadási előirányzatot hozhat létre a Belügyminisztérium fejezetben, vagy engedélyezheti a fejezet meglévő kiadási előirányzatának megemelését, azonban ingatlanértékesítésre e fejezet tekintetében sem került sor.

A **6. § (1) bekezdése** az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet fejezeti tartalékának felhasználására adott felhatalmazást, egyedi 500,0 millió forintot meg nem haladó mértékben miniszteri, az ezt meghaladó összeg esetében pedig Kormány hatáskörben. A 2012. évben a fejezeti tartalék felhasználása a következő célokat szolgálta:

Az 1118/2012. (IV. 21.) Korm. határozatban a fejezeti tartalék előirányzat terhére jóváhagyott átcsoportosítás 3000,0 millió forint összegű, az MFB tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó állami tulajdonú gazdasági társaság (Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.) számára nyújtandó tőkeemelés fedezetét biztosította.

Miniszteri jóváhagyás alapján a fejezeti tartalék előirányzat terhére 750,4 millió forint összegű átcsoportosítás történt:

– az MNV Zrt. általi tőkeemelés, tulajdonszerzés	639,3 millió forint
– eljárási költségek	15,0 millió forint
– tanácsadói költségek	96,1 millió forint

A **6. § (2) bekezdésében** szereplő, a Kormány jóváhagyásával történő kiadási előirányzat-túllépésre 19 900 millió forint összegben került sor 2012-ben.

A **6. § (3) bekezdésében** szereplő, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter jóváhagyásával történő kiadási előirányzat-átcsoportosításra együttesen 3944,5 millió forint összegben került sor 2012-ben.

A **7. § (1) bekezdése** a Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet Fejezeti tartalékának felhasználására adott felhatalmazást, egyedi 300,0 millió

forintot meg nem haladó mértékben miniszteri, az ezt meghaladó összeg esetében pedig Kormány hatáskörben. A Fejezeti tartalék felhasználása a 2012. évben a következő célokat szolgálta:

– Termőföldvásárlás:	100,0 millió forint,
– Hasznosítási kötelezettség kiadásai:	101,3 millió forint,
– Egyéb vagyonekezelési kiadások:	226,1 millió forint,
– Tanácsadók, értékbecslők és jogi képviselők díja:	300,0 millió forint,
– Állami tulajdonú ingatlanvagyon jogi rendezése:	72,6 millió forint,
– Összesen:	800,0 millió forint.

A **7. § (2) bekezdésében** szereplő, a Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet egyes kiadási előirányzatainak a Kormány jóváhagyásával történő túllépésére 2012-ben nem került sor

A **20. § (1) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján a Kormány az Egészségbiztosítási Alapnál átcsoportosítást hajtott végre a Gyógyszertámogatás és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoportok között (1497/2012. (XI. 13.) Korm. határozat).

A **20. § (2) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megemelte az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás és a Gyógyszertámogatás jogcímcsoport előirányzatait (1363/2012. (IX. 14.), 1497/2012. (XI. 13.), 1584/2012. (XII. 15.), 1634/2012. (XII. 18.) Korm. határozatok).

A **21. § (1) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosításokat hajtott végre a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyászati segédeszköz támogatás és a Gyógyszertámogatás jogcímcsoporton belül.

A **22. § (1) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével – végrehajtotta a Folyamatos gyógyszerellátást biztosító gyógyszergyártói és -forgalmazói befizetések és egyéb gyógyszerforgalmazással kapcsolatos bevételek, valamint a Szerződések szerinti gyógyszergyártói és -forgalmazói befizetések mértékéig az átcsoportosítást a Gyógyszertámogatás céltartalékról a Gyógyszertámogatás jogcímcsoport jogcímeire.

A **22. § (2) bekezdése** alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosítást hajtott végre a Természetbeni ellátások céltartaléka előirányzatról a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport jogcímeire.

A **22. § (3) bekezdése** alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével megemelte a gyógyszertámogatással, gyógyászati segédeszköz támogatással kapcsolatos ellenőrzésből eredő visszafizetések előirányzatán befolyt bevételek összegével a Gyógyszertámogatás kiadásai jogcím előirányzatát és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport jogcímeit.

A **22. § (4) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével – megemelte a Folyamatos gyógyszerellátást biztosító gyógyszergyártói és -forgalmazói befizetések és egyéb gyógyszerforgalmazással kapcsolatos bevételek, valamint a Szerződések szerinti gyógyszergyártói és -forgalmazói befizetések jogcím bevételi előirányzatán

felül jelentkező többlet összegével a Gyógyszertámogatás kiadásai jogcím előirányzatát.

A **24. § (2) bekezdése** alapján a többletkapacitás-befogadásoktól eltérő, a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoporton belüli jogcímek szerinti célra történő felhasználásra az egészségbiztosításért felelős miniszter kapott engedélyt, melyre nem került sor.

A **27. § (1) bekezdésben** kapott felhatalmazás értelmében a következő kormányhatározatok alapján került sor a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetben belüli, illetve más fejezettől történő átcsoportosítással új előirányzatok létrehozására:

- A Kormány az 1161/2012. (V. 18.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre, a 13. Egyes előadó-művészeti szervezetek, könyvtárak működésének kiegészítő támogatása előirányzatra 400,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1129/2012. (IV. 26.) határozata alapján döntött a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. A 14. Kőrös község templom felújításának támogatása és a 15. Drávaiványi község templom felújításának támogatása címre 14,0 millió forintot és 2,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1231/2012. (VII. 6.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti 16. - 26. és 28. – 29. jogcímekeket hozott létre. A döntés értelmében a fenti támogatásokra 3419,7 millió forint került folyósításra.
- A Kormány az 1217/2012. (VI. 26.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetben belüli átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 27. Nyírácsád településen a vihar okozta károk enyhítésének támogatása címre 15,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1295/2012. (VIII. 13.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 30. Abádszalók településen a vihar okozta károk enyhítésének támogatása címre 60,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1380/2012. (IX. 20.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti 31. - 68. jogcímekeket hozott létre. Ezekre a címekre 373,7 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1394/2012. (IX. 20.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 69. Ős-Dráva Program címre 80,6 millió forintot biztosított.

- A Kormány az 1479/2012. (XI. 6.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 70. Pér Község Önkormányzata feladatainak támogatása címre 58,5 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1525/2012. (XI. 28.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetbe történő átcsoportosításról. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. 71. A helyi önkormányzatok szociális célú tűzifavásárláshoz kapcsolódó kiegészítő támogatása címre 1000,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1570/2012. (XII. 10.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezet kiadási előirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 72. Tamási Város feladatainak támogatása címre 682,9 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1612/2012. (XII. 18.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezet kiadási előirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új fejezeti jogcímeket hozott létre. A 73. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának az egészségügyi fekvőbeteg-szakellátó intézmények átadásából eredő kártalanítása címre 888,2 millió forintot, a 74. Mezőtúr Város Önkormányzatának az egészségügyi fekvőbeteg-szakellátó intézmények átadásából eredő kártalanítása címre 3,0 millió forintot, a 75. Szigetvár Város Önkormányzatának az egészségügyi fekvőbeteg-szakellátó intézmények átadásából eredő kártalanítása címre 0,8 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1592/2012. (XII. 17.) határozatában döntött az egészséges ivóvíz biztosításához szükséges intézkedésekről szóló 1379/2012. (IX. 20.) Korm. határozatban foglalt feladatok megvalósításához szükséges előirányzat-átcsoportosításról. Ennek keretében a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezetben új 76. – 80. címek létrehozására és előirányzatok átcsoportosítására került sor 17,6 millió forint összegben.
- A Kormány az 1614/2012. (XII. 18.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezet kiadási előirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 81. Fővárosi közösségi közlekedés rendkívüli támogatása címre 3300,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1660/2012. (XII. 20.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejezet kiadási előirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 82. Belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása címre 750,0 millió forintot biztosított.
- A Kormány az 1623/2012. (XII. 18.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója

fejlesztési elölirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új 83., 84. és 85. fejezeti jogcímekeket hozott létre 950,0 millió forint összegben.

- A Kormány az 1613/2012. (XII. 18.) határozatában döntött a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója fejlesztési elölirányzatának megemeléséről. Ennek keretében új fejezeti jogcímet hozott létre. A 86. Egyes települések feladatainak támogatása címre 18 356,0 millió forintot biztosított.

A fenti jogcímekeken létrehozott elölirányzatok tételes felhasználását a fejezeti indokolás tartalmazza.

A **27. § (4) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján az Országgyűlés felhatalmazza a honvédelemért felelős minisztert, hogy az államháztartásért felelős miniszter előzetes egyetértésével a védelmi tevékenység, a NATO felé vállalt haderő-fejlesztési célkitűzések, valamint az előre nem tervezett nemzetközi feladatok végrehajtása céljából a Honvédelmi Minisztérium fejezet címei, alcímei között - beleértve címen belül a kiemelt elölirányzatokat is - indokolt esetben átcsoportosítást hajtson végre. Ezen felhatalmazás alapján 2012-ben a védelmi tevékenység ellátása, a NATO felé vállalt haderő-fejlesztési célkitűzések végrehajtása céljából a honvédelemért felelős miniszter – az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - összesen 993,8 millió forint összegű fejezeten belüli átcsoportosítást hajtott végre.

A **78. § (1) bekezdés a) pontja** felhatalmazást adott a Kormánynak, hogy rendeletben állapítsa meg a törvény 4. § (1) és (6) bekezdések szerinti többlettámogatás-igénylési feltételeit, az igény bejelentésének, megállapításának, a többlettámogatás folyósításának, elszámolásának és a felhasználás ellenőrzésének szabályait, valamint a nyilatkozatra vonatkozó további rendelkezéseket. A felhatalmazás alapján megjelent a terhességi-gyermekágyi segélyben és gyermekgondozási díjban részesülők számára nyújtott jövedelem pótlékról szóló 6/2012. (II. 1.) Korm. rendelet.

A **78. § (1) bekezdés b) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány az egyes gazdálkodó szervezetek részére nyújtott 2012. évi egyedi támogatásokról, költségtérítésekről, valamint az egyéb vállalati támogatások mértékéről és felhasználási szabályairól szóló 15/2012. (II. 16.) rendeletet hozta.

A **78. § (1) bekezdés c) pontja** alapján a Vidékfejlesztési Minisztérium fejezet, 20. cím, 3. alcím, 5. Tanyafejlesztési Program jogcímcsoportról a 2012. évi Tanyafejlesztési Program fejezeti kezelésű elölirányzat 2012. évi felhasználásának szabályairól szóló 117/2012. (VI. 18.) Korm. rendelet, a 3. alcím 13. Osztatlan földtulajdon kimérésének költségei jogcímcsoportról a részarány földkiadás során keletkezett osztatlan közös tulajdon megszüntetésének részletes szabályairól szóló 405/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az 5. alcím 8. Folyó kiadások és jövedelem-támogatások jogcímcsoport felhasználásának részletes szabályairól a Folyó kiadások és jövedelem-támogatások fejezeti kezelésű elölirányzat 2012. évi felhasználásának szabályairól szóló 7/2012. (II. 1.) Korm. rendelet rendelkezett.

A **78. § (1) bekezdésének e) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta a Kormány egyedi döntéseivel megítélhető regionális beruházási támogatás

szabályairól és a Beruházás ösztönzési célelőirányzat felhasználásának szabályairól szóló 270/2012. (IX. 25.) Korm. rendeletet.

A **78. § (4) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján az önkormányzatokért felelős miniszter a 12/2012. (III. 30.) BM rendeletben szabályozta a Kvtv. 76.§-ában létrehozott letéti számla alkalmazásának szabályait. Ennek alapján 27 795,2 millió forint került felhasználásra. A letéti számla pénzforgalmáról az általános indokolás 1.7. fejezete ad részletes tájékoztatást.

VI.

A KORMÁNYZATI SZEKTOR ADÓSSÁGA ÉS HIÁNYA AZ EURÓPAI UNIÓ MÓDSZERTANA SZERINT

Az Európai Unió euróövezetben részt vevő tagállamai az integráció magas fokát, a Gazdasági és Monetáris Uniót és ezzel együtt a közös pénz bevezetését valósították meg. Bár a fiskális politika az Európai Unióban nemzeti hatáskörben maradt, az Unió hosszú távú fenntartható fejlődése és a Gazdasági és Monetáris Unió hatékony működése érdekében kialakításra kerültek azok a keretek és eljárási szabályok, amelyek egyértelmű határokat szabnak a decentralizált fiskális politikának az eurózónán belüli és kívüli tagállamokban egyaránt. Ezt hivatott garantálni a maastrichti szerződésbe foglalt Túlzott Deficit Eljárás, valamint az ennek szigorítását és operacionalizálását jelentő Stabilitási és Növekedési Egyezmény.

A fentiekben túlmenően az EU Bizottsága kezdeményezte a Túlzott Hiány Eljárás keretében szolgáltatott adatok ellenőrzésével kapcsolatban a feladatok, hatáskörök és eljárási szabályok módosítását, megerősítendő a Bizottság és az Eurostat szerepét az eljárásban. A szabályozás már korábban is kétféle helyszíni ellenőrzést határozott meg: a konzultációs látogatást (dialogue visit) és a módszertani látogatást (methodological visit). Előbbi rendszeres, valamennyi tagországra kiterjedő, általában két évente esedékes vizsgálódás, amely előre meghatározott tematika szerint párbeszéd formájában tekinti át az adatszolgáltatást és annak intézményi hátterét. A módszertani látogatást a hatályos szabályozás eseti mélyvizsgálatnak tekinti, az elfogadott módosítás ennek a vizsgálatnak az elrendelését kiváltó körülményeket (pl. az adatok gyakori megváltoztatása, hiányos vagy nem megnyugtató válaszadás az Eurostat kérdéseire, tisztázatlan tételek a hiány- és az adósságmutató közötti eltérés levezetésében), a vizsgálat tartalmát, résztvevőit, a betekintés terjedelmét, az átadandó dokumentumokat, a vizsgált tagország kötelezettségeit igyekszik részletesebben szabályozni. A rendszeres módszertani vizsgálatok gyakoribbá válnak, és a statisztikai elszámolásokhoz felhasznált alapadatok minőségéről és megbízhatóságáról helyszíni ellenőrzéseken győződnek meg.

A csatlakozási szerződés aláírásával Magyarország vállalta, hogy amennyiben teljesíti a maastrichti szerződésben lefektetett konvergencia kritériumokat, bevezeti az Európai Unió közös pénzét, az eurót. Az ehhez vezető út meghatározott időszakra vonatkozó tervét tartalmazza az évente április végéig kiküldendő Konvergencia Program és Nemzeti Intézkedési Terv, a fiskális feltételek megvalósulását a fél évente elkészített EDP (EDP = Excessive Deficit Procedure – Túlzott Hiány Eljárás) Notifikációs jelentés. Fenti dokumentumok és adatszolgáltatások a hazaitól eltérő, uniós statisztikai szabványok által meghatározott elszámolási szabályok alapján készülnek, és az ott lefektetett fogalmakkal operálnak. Az EDP Notifikációs jelentés a nemzetközi

összehasonlításra alkalmas egyenlegmutató értékének alakulását úgy mutatja be, hogy egyidejűleg a nemzeti költségvetési/államháztartási prezentációkban használatos egyenlegmutatótól való eltérésének okait, tételeit is részletezi. Az EDP Notifikációs jelentés az Eurostat, a Központi Statisztikai Hivatal és a Nemzetgazdasági Minisztérium honlapján is hozzáférhető.

Ez a fejezet a 2012. évi adatok alapján ismerteti a módszertani különbségeket és a kiemelt mutatók alakulását a 2012. évi zárszámadás készítésekor rendelkezésre álló statisztikai adatszolgáltatás, a 2013. évi tavaszi EDP Notifikáció alapján.

1. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik, vagy nem a kormányzati szektorba. A korábbi, statisztikai hatóságok által követett gyakorlat az volt, hogy legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján ítélték meg az adott szervezet gazdasági magatartását és így szektorbesorolását. Jelenleg egy új szervezetet lehetőleg már megalakulásakor, az üzleti tervek alapján be kell sorolni a megfelelő szektorba.

A fenti statisztikai ismérvek alapján 2012-ben a kormányzati szektorba tartozó, államháztartáson kívüli szervezetek a következők voltak:

- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK Zrt.),
- Állami Autópálya Kezelő Zrt. (ÁAK Zrt.),
- BMSK Beruházási, Műszaki Fejlesztési, Sportüzemeltetési és Közbeszerzési Zrt. (BMSK Zrt.),
- Duna Televízió Nonprofit Zrt.,
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.),
- MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt.,
- Magyar Rádió Nonprofit Zrt.,
- Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt. (MTI Zrt.),
- Magyar Televízió Nonprofit Zrt.,
- Magyar Turizmus Zrt.,
- Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- Művészetek Palotája Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. (MÜPA Kft.),
- Nemzeti Eszközkezelő Zrt.,
- Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft.,
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (NIF Zrt.),
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa,
- Nemzeti Színház Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Zrt.,
- Nitrokémia Környezetvédelmi Tanácsadó és Szolgáltató Zrt.,
- Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap,
- Regionális Fejlesztési Holding Zrt.,

– Diákhitel II. konstrukció,

továbbá 6 önkormányzati társaság a kormányzat által irányított és többségükben finanszírozott nonprofit szervezetek (elsősorban a közalapítványok és bizonyos közhasznú társaságok): a KSH statisztikai felvétele alapján, a megszűnéseket is figyelembe véve összesen 225 átsorolt nonprofit szervezet (2012).

A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg, számuk 2012-ben meghaladta a kétszázötvenet. A besorolt vállalatok mellett más, jelentős támogatásban részesülő, vagy költségvetési szervei formából átalakított vállalatok megfigyelésére is sor kerül.

A Központi Statisztikai Hivatal a statisztikai adatgyűjtés és a statisztikai besorolási kritériumok vizsgálata alapján gondoskodik a nonprofit szervezetek, közhasznú társaságok osztályozásáról. E szervezetek a statisztikában gazdasági működésük és finanszírozásuk jellege alapján vagy a kormányzathoz (pl. a közalapítványok), vagy a háztartásokat segítő nonprofit szervezetekhez (pl. magánalapítványok), vagy a vállalkozásokhoz (pl. a gazdasági kamarák, hasonló érdekképviseleti szervek) sorolandók. Működésük jellege alapján a kormányzathoz tartoznak a közhasznú társaságként működő szervezetek közül a közútkezelő társaságok, egyes színházak, egészségügyi, szociális, oktatási intézmények, valamint volt minisztériumi háttérintézmények, kiegészítő-szolgáltató intézmények. A kormányzati szektorhoz való tartozás fontos bizonyítéka, ha kizárólag vagy túlnyomórészt államháztartási forrásból működő közhasznú társaságok a minisztériumoktól, más fejezetektől közbeszerzési eljárás nélkül jutnak az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékéhez, vagyis támogatásban részesülnek.

Az uniós módszertan – a szervezeti kör különbözőségén túl – a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest. Az alkalmazandó uniós módszertant, az ESA'95 nemzeti számlarendszert, egy uniós tanácsi rendelet¹ tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

– Elszámolandó tranzakciók köre:

- = Az ESA'95 statisztikai módszertan a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásukat (azaz a részvénytulajdonosi műveleteket) figyelmen kívül hagyja.
- = Egyes, pénzforgalomban nem jelentkező, pénzmozgással nem járó műveleteket kiadásként számol el, így pl. a követelések részleges elengedését, az általános számviteli előírásokhoz hasonlóan.
- = A gazdasági folyamatokban megkülönbözteti a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, viszont a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófaveszteség) és az átértékelődés folyamatait (az ár-, árfolyam-változásokat) nem.

– Számbavétel időpontja:

¹ Council Regulation (EC) No 2223/96 of 25 June 1996 on the European system of national and regional accounts in the Community

A pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (adófizetési kötelezettség keletkezik, a jogosultság létrejön).

– Számbavétel értéke:

A tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron értékeli.

Az ESA'95 szerinti egyenleg a fenti szervezeti körre való kiterjesztést követően és a megfelelő korrekciót alkalmazva áll elő a hazai elszámolások szerinti államháztartási egyenlegről. A másik fiskális konvergencia mutató, az ún. maastrichti adósságmutató a kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága névértéken, melyet az ÁKK által kimutatott központi költségvetés bruttó adósságából kiindulva, azt korrigálva, valamint a kormányzati szektorba tartozó többi alrendszer, illetve szervezet adósságát hozzáadva kaphatunk meg. A központi költségvetés ÁKK által kimutatott adósságát amiatt kell korrigálni, mert a maastrichti adósságot nem piaci értéken, hanem névértéken kell elszámolni, ebből következően a csak piaci értékkel bíró derivatívák nem részei az adósságnak, míg a névértéktől eltérő áron történt adósság-kibocsátások (diszkontkincstárjegyek) állományi adatait a névértékre való átszámítással korrigálni kell.

Végül itt érdemes felhívni a figyelmet egy apró, de mégis sokszor félreértésre okot adó módszertani eltérésre: a Túlzott Hiány Eljárás (EDP) keretében és céljára számolt mutatók eltérésére az ESA'95 szerinti adatoktól. A különbség abból adódik, hogy az EDP kamatkidadások módszertani kategóriája kamatként (tulajdonosi jövedelemként) veszi figyelembe a pénzügyi derivatívák (swapok, forward ügyletek) kamatát, eltérően az ESA'95 nemzeti számlarendszer kamatfogalmától, amely ezt a tételt nem tartalmazza. Emiatt és ennek összegével tér el tehát az ESA'95 és EDP szerinti kamatkidadások és kiadások összege, valamint az elsődleges és teljes kormányzati szektor egyenlege, melynek nagyságrendje az elmúlt években a GDP 0-0,1%-a volt.

2. A kiemelt mutatószámok

Európai Unió tagországunkkal vállaltuk az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott 1,5%-os strukturális deficitcélra kell teljesítenünk a GDP arányában.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a Túlzott Hiány Eljárás (EDP) keretében évente két alkalommal - március és szeptember végéig – kell hivatalos jelentésben (Notifikáció) közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A határidők megegyeznek a kormányzati szektor negyedéves nemzeti számlájának közzétételével, így a nemzeti statisztikai hivatalok átvehették a pénzügyminisztériumoktól az első adatközlés feladatát. Ennek megfelelő változás következett be hazánkban is, 2006 tavaszától már a Központi Statisztikai Hivatal állítja össze a Notifikációs jelentést valamennyi tényidőszakra a nem-pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Nemzetgazdasági Minisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

A 2013. tavaszi EDP Notifikációnak megfelelő mutatók időszora az alábbi táblázatban található a 2009-2012. évekre.

A kormányzati szektor főbb mutatóinak alakulása a 2013. áprilisi Notifikáció alapján				
	2009	2010	2011	2012 előzetes
GDP	25 626,5	26 607,3	27 886,4	28 276,0
Kormányzati szektor EDP egyenlege	-1 187,1	-1 143,3	1 194,9	-531,6
(GDP %)	-4,6%	-4,3%	4,3%	-1,9%
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-1 166,4	-1 164,2	1 170,4	-558,2
(GDP %)	-4,6%	-4,4%	4,2%	-2,0%
Kormányzati szektor adóssága	20 448,2	21 775,2	22 690,7	22 380,9
(GDP %)	79,8%	81,8%	81,4%	79,2%

2.1. Az adósságmutató módszertana és alakulása

Az adósságmutató értékét és viszonyszámát nemcsak az adósságállomány alakulása, számbavételének módja befolyásolja, hanem az is, hogy a kormányzati szektoron belüli szervezetek milyen nagyságrendben birtokolnak ezekből az adósságokból. A költségvetési/zárszámadási prezentáció a központi költségvetés könyvi értéken nyilvántartott, hitelviszonyból származó bruttó adósságáról ad számot.

A maastrichti adósságmutató a statisztikai értelemben vett kormányzati szektor (az 1. pontban ismertetett szervezeti kör) konszolidált bruttó adósságát névértéken fejezi ki. A konszolidálás a kormányzati szektoron belüli adósságelemeket (pl. az Egészségbiztosítási Alap likviditási hitelét a Kincstártól, a helyi önkormányzatoknál lévő állampapírokat) kiszűri. A Túlzott Hiány Eljárás referenciaértékeként választott adósság egy bruttó szemléletű mutató: a különböző pénzügyi instrumentumokban fennálló kötelezettségek nem csökkenthetők (nem nettósíthatók) az azonos instrumentumokban fennálló követelésekkel (pl. a Magyar Állam Nemzetközi Valutaalappal szemben fennálló adóssága nem csökkenthető a hitelintézeteknek továbbkölsönzött hányaddal, külföldi tartozásaink nem nettósíthatóak a külfölddel szembeni követelésekkel, pl. egyes fejlődő országoknak nyújtott kormányhitelekkel), és nem csökkenthetők a más instrumentumban fennálló követeléssel sem (például a Magyar Államnak az Európai Unióval, a Nemzetközi Valutaalappal szemben fennálló hiteltartozása nem csökkenthető az MNB-nél elhelyezett tartós betéttel). A névértéken számított adósság a visszaváltáskor ténylegesen fizetendő érték szerinti számbavételt jelenti. A derivatívák piaci termékek, névértékkel nem rendelkeznek, ezért nem részei az uniós adósságmutatónak. A magyar államháztartási számviteli szabályok szerint a diszkont-értékpapírokat kibocsátási áron tartják nyilván, így a kibocsátási és visszaváltási értékük (névértékük) különbözete az ÁKK Zrt. által nyilvántartott értékpapír-adósságot növeli.

Kormányzati szektor adósságának alakulása (adatok Md Ft-ban)	2013. áprilisi Notifikáció (MNB számítása)			
	2009	2010	2011	2012 előzetes
Központi kormányzat konszolidálatlan adóssága	19 574,6	20 636,9	21 615,7	21 436,1
ebből:				
<i>Központi költségvetés adóssága névértéken</i>	<i>19 065,0</i>	<i>20 103,4</i>	<i>21 023,9</i>	<i>20 806,1</i>
<i>ebből: Központi költségvetés bruttó adóssága (könyvi értéken)</i>	<i>18 964,9</i>	<i>20 041,0</i>	<i>20 955,5</i>	<i>20 720,1</i>
<i>ebből: Diszkontinkincstárjegyek névértékének és kibocsátási értékének különbözete</i>	<i>100,1</i>	<i>62,4</i>	<i>68,4</i>	<i>86,0</i>
<i>Központi kormányzatba besorolt szervezetek adóssága</i>	<i>285,0</i>	<i>291,4</i>	<i>314,3</i>	<i>356,4</i>
ebből:				
<i>Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó (MNV) Zrt. adóssága</i>	<i>225,7</i>	<i>232,3</i>	<i>259,3</i>	<i>242,7</i>
<i>Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyongazdálkodó Alap</i>			<i>2,5</i>	<i>56,6</i>
<i>Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft. adóssága</i>	<i>40,4</i>	<i>40,7</i>	<i>40,4</i>	<i>40,1</i>
<i>MÁV-START Zrt. adóssága</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>5,0</i>
<i>Központi non-profit intézmények adóssága</i>	<i>13,5</i>	<i>12,3</i>	<i>11,0</i>	<i>10,0</i>
Speciális ügyletek	124,0	141,2	165,8	164,6
ebből:				
<i>Gripen</i>	<i>89,0</i>	<i>94,4</i>	<i>88,3</i>	<i>95,9</i>
<i>BTA</i>		<i>13,8</i>	<i>12,8</i>	<i>9,6</i>
<i>egyházi ingatlanrendezés</i>	<i>8,9</i>	<i>7,5</i>	<i>4,8</i>	<i>0,0</i>
Helyi önkormányzatok konszolidálatlan adóssága	1 078,0	1 250,4	1 204,5	1 058,7
<i>ebből önkormányzati alszektorba besorolt szervezetek adóssága</i>	<i>9,8</i>	<i>11,2</i>	<i>7,5</i>	<i>8,0</i>
Társadalombiztosítás konszolidálatlan adóssága	141,4	106,1	97,6	125,1
Kormányzati szektor konszolidálatlan adóssága névértéken	20 794,0	21 993,4	22 917,8	22 619,9
Kormányzaton belüli konszolidálás	-345,8	-218,2	-227,1	-238,9
Kormányzati szektor konszolidált adóssága névértéken (maastrichti adósságmutató)	20 448,2	21 775,2	22 690,7	22 380,9
a GDP százalékában	79,8%	81,8%	81,4%	79,2%
IMF/EU/WB hitelből fel nem használt (betétben elhelyezett), illetve bankoknak továbbhitelezett összeg	1 192,5	974,1	481,6	436,2
a GDP százalékában	4,7%	3,7%	1,7%	1,5%
Korrigált adósságmutató	19 255,7	20 801,1	22 209,1	21 944,8
a GDP százalékában	75,1%	78,2%	79,6%	77,6%

Az ÁKK által kimutatott adósságon (központi költségvetés bruttó adósságán) felüli, a maastrichti adósságállományba beszámító jelentősebb tételek a következők:

- A **Gripen repülőgépek** beszerzését a statisztikai számításokban az Eurostat katonai beszerzésekre vonatkozó általános érvényű döntése alapján pénzügyi lízing módjára kell elszámolni. 2012 végén ennek adósságghatása 95,9 milliárd forint volt.
- A **kormányzati szektorba besorolt, államháztartáson kívüli szervezetek** (a központi kormányzati alszektorba és az önkormányzati alszektorba besoroltak egyaránt) adóssága 364,4 milliárd forintot tett ki a 2012. évi maastrichti adósság összegéből. Jelentős növekedés következett be a Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyongazdálkodó Alapnál, miután 2012-ben hitelt vett fel székházának megvásárlására, valamint beruházási és eszközbeszerzési célokra, és így év végi hitelállománya 56,6 milliárd forintot tett ki.
- Az **MNV Zrt.** speciális kötvényes privatizációs technikát alkalmazott a **Richter Rt.**-ben fennálló 25%-os részesedésének eladására. 2004 szeptemberében ötéves

lejárátú kötvény aukciós kibocsátására került sor, amely lejáratkor, 2009-ben vált átcserezhetővé részvényekre, ugyanakkor az Államnak lehetősége volt a részvények előre meghatározott árfolyamon való visszavásárlására, amennyiben a befektetők a részvényre történő átcsere mellett döntöttek. A kötvények lejáratkor az Állam a részvények megtartása mellett döntött, az átcserezhető kötvények törlesztésének finanszírozására pedig egy, az előzőhöz hasonló konstrukciójú, de névértékében azt számottevően meghaladó átcserezhető kötvényt bocsátott ki. Az új kötvénykibocsátás mintegy 242,7 milliárd forinttal szerepelt a 2012. év végi maastrichti adósságban.

- A kormányzati szektor adósságába beletartoznak a **helyi önkormányzatok** hitelviszonyon alapuló tartozásai, valamint a központi költségvetés által biztosított megelőlegezések (utóbbiak azonban konszolidálásra kerülnek kormányzati szinten), míg az önkormányzatoknál eszközként felhalmozott állampapírok állománya csökkenti a kormányzati szektor egészének adósságát. A 2011 végén megvalósult 196,0 milliárd forint összegű, a megyei önkormányzatokat tehermentesítő állami adósságvállalást követően 2012-ben - újabb lépésként – a költségvetés az 5000 fő alatti települések fennálló adósságának törlesztéséhez biztosított 76,0 milliárd forint támogatást. Az önkormányzati alszektor konszolidálatlan maastrichti adóssága – a besorolt államháztartáson kívüli szervezetek 8,0 milliárd forint adósságát is beleértve – 1058,7 milliárd forintot tett ki, az előző évhez képest 145,8 milliárd forinttal csökkent.
- A **társadalombiztosítási alapoknak** a Kincstári Egységes Számláról nyújtott likviditási hitel év végi állománya, valamint az év végi megelőlegezések is az alrendszer adósságaként vannak kimutatva az uniós statisztikában, a kormányzati szinten konszolidált adósságot azonban nem érintik. A TB alapok adóssága 2012 végén 125,1 milliárd forint volt, mely teljes egészében a központi költségvetéssel szemben állt fenn.
- A 2008 végén a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel kötött hitelszerződés alapján lehívott összegek mindenkori állománya mint maastrichti adósságot növelő tényező kerül elszámolásra. A fentiekben kifejtettek értelmében a maastrichti adósság egy bruttó, névértéken számított adósságkategória, a statisztikai adatszolgáltatásban az nem csökkenthető e nemzetközi hitelcsomagból lehívott összegből még azzal a résszel sem, mely nem kerül elköltésre, hanem betétben van elhelyezve vagy tovább van kölcsönözve bankoknak. Emiatt a fenti táblázat alján csak mint korrekciós tényező jelenik meg az IMF/EU hitel el nem költött (betétben elhelyezett, bankoknak továbbkölcsönzött) része, illetve az ezzel csökkentett maastrichti adósság mint korrigált adósságmutató jelenik meg, melynek értéke 2012 végén 21 944,8 milliárd forint, a GDP 77,6%-a volt.

2.2. A hiánymutató módszertana és alakulása

A maastrichti (EDP) hiánymutató és az államháztartási törvényben meghatározott deficitmutató tartalmi eltérése elsősorban a szervezeti kör különbözőségéből és az eredményszemléletű számbavételből adódik, de más jellegű tételek is meghatározzák.

A 2012. évi elszámolásokat is befolyásoló jelentősebb tételek a következők:

- A **Gripen-szerződés** keretében 14 repülőgép NATO-kompatibilissé tétele vált lehetővé, ezzel párhuzamosan folyamatban van a földi irányítási és más kiszolgáló rendszerek kiépítése. A magyar fél oktatási-képzési szolgáltatásokat is igénybe vesz, a gépek tulajdonjoga azonban a svéd partnernél marad. A rendelkezésre állás időpontjától kezdődően eredetileg 10 éves bérleti periódus indult, melyet 2012-ben további 10 évvel hosszabbítottak meg, mely időszak a szakértők szerint mintegy kétharmada a repülőgépek átadás időpontjában kalkulálható hasznos élettartamának. Ezen ismérvek alapján az ügylet szolgáltatásvásárlással kombinált bérletnek tűnhet, de az Eurostat munkadöntést hozott valamennyi hosszú lejáratú szerződéses konstrukcióban megvalósuló katonai eszköz beszerzésére/bérletére. A döntés értelmében minden esetben vásárlásként kell elszámolni az ilyen ügyleteket, mégpedig abban az időpontban, amikor az eszközöket a kormányzat birtokba veszi. Ez azt jelenti, hogy a teljes bérleti időszakban a folyó (képzési, fenntartási, rendszerirányítási stb.) költségek folyamatosan, míg egy-egy nagyobb összegű kormányzati kiadás a gépek statisztikai „beszerzéseként” 2006-2007-ben jelentkezett. A repülőgépek beérkezése előtti időszakban ténylegesen kifizetett lízingdíjából a repülőgépekre jutó rész előlegfizetésnek tekintendő. A beérkezés éveiben a statisztikai „vétélár” és az előleg különbözeteként hitelfelvételt is könyvelni kell (a pénzügyi lízing mintájára), majd a beérkezést követő időszakban a lízingdíj meghatározott része a statisztikai hitelfelvétel törlesztésére fordítandó. 2012-ben ez 12,5 milliárd forint egyenlegromlást eredményezett, míg a maastrichti adósságállományban 95,9 milliárd forintot tett ki, és folyamatosan csökken a következő években is a lízingdíjban foglalt törlesztési komponenssel.
- A **volt egyházi ingatlanok tulajdoni rendezése** és a kapcsolódó pénzügyi kártalanítás felgyorsításával összefüggésben a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége és a Budai Szerb Ortodox Egyházmegye rendezésre váró ingatlanainak végleges jegyzéke elfogadásra került a 1013/2006., illetve a 1040/2006. sz. kormányhatározatokban. A kormányhatározatokban meghatározott kompenzációt a fent említett egyházak mint állammal szembeni jövőbeni követelést bankoknál faktorálhatják, majd az ebből származó összeget a kormányhatározat tartalmának megfelelő célra használhatják. A mintegy 30 milliárd forint összegű teljes kompenzációból 2006-ban 17,8 milliárd, 2007-ben 0,9 milliárd, 2008-ban 28,0 millió forint összeget faktoráltak az egyházak, melyet pénzforgalomban nem, azonban a maastrichti hiányban és adósságban el kellett számolni a központi kormányzat hiányaként, illetve adósságaként. 2009 és 2012 között nem történt faktorálás az egyházi ingatlanrendezéshez kapcsolódóan. A pénzforgalmi elszámolásokban a fenti összeg a kormányhatározat szerinti (2007-2011 közötti) ütemezésben, a kártalanítási összegek tényleges kifizetésével jelenik meg. A faktorálással előrehozott részt azonban ekkor már nem kell elszámolni az ESA'95 szerinti számokban, az tehermentesíti az adott időszak ESA-kiadásait.
- Az Eurostat módszertani határozatot adott ki 2005 februárjában az **EU-források elszámolásáról**, miután igen eltérő gyakorlatot tárt fel a tagországoknál. A módszertani döntés elvi lényege, hogy az uniós források nem befolyásolhatják a kormányzat egyenlegét, ugyanakkor a kormányzat bevételei és kiadásai között

csak a kormányzati egységek mint végső kedvezményezettek által felhasznált források vehetők számításba. A kormányzati szektoron kívüli felhasználás pénzügyi műveletnek, nem ESA-kiadásnak és -bevételnek tekintendő, e tételeket a központi költségvetésben elszámolt bevételekből és kiadásokból azonos összeggel kell kivonni. Az Eurostat továbbá - szokásos kétévenkénti látogatása során - javasolta hazánknak, hogy az egyedi uniós jóváhagyást igénylő, ún. nagyprojektek esetében, a döntést megelőzően szakértői becsléssel határozzuk meg és számoljuk el bevételként az adott évi kiadásokból későbbiekben nagy valószínűséggel EU-forrásból megtérülő részt, ezzel biztosítva az eredményszemléletű számbavételt és minimalizálva a későbbi statisztikai felülvizsgálatok nagyságát. Ugyanez a módszer érvényesítendő a programzárásokhoz kapcsolódó, kötelezően hazai finanszírozású utolsó részletek elszámolásánál, illetve egyéb, több év múltával megtérülő uniós források esetében is. Az eredményszemléletesítés összege a tavaszi EDP Jelentés összeállításakor rendelkezésre álló előzetes adatokra épül, melyek a zárszámadási tényadatok alapján – többéves tapasztalat szerint – rendre módosulnak.

- A kormányzati szektorba besorolt vállalatok közül jelentős hiánnyal zárt a MÁV-Start Zrt. (5,1 milliárd forint), a Magyar Televízió Zrt. (3,8 milliárd forint), az Állami Autópálya Kezelő Zrt. (3,9 milliárd forint), valamint a médiairányító szervezetek: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Médiatanács és a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (31,3 milliárd forint, melyben meghatározó szerepet játszott az MTVA székházvásárlásából származó beruházási kiadás). Ezzel szemben nagyobb többlettel zárt a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (4,8 milliárd forint) és a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (2,2 milliárd forint). A többi társaság egyenlegre gyakorolt hatása mérsékelt volt. Összességében a kormányzati szektorba besorolt vállalatok és nonprofitok egyenlege -24,6 milliárd forint volt.
- **A magán-nyugdíjpénztári tagok TB-be történő 2012. évi visszalépésének** következményeként a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaphoz átkerülő vagyonérték 51,0 milliárd forint volt. A társadalombiztosítási rendszerbe visszalépők vagyoni portfóliója egy hagyományos felosztó-kirovó társadalombiztosítási rendszerbe került át, amelynek elszámolásában az uniós statisztika nem értelmezi a tökefedezeti rendszerben kimutatott vagyoni elemeket és nyugdíjkötelezettségeket. Ezért az uniós statisztika egy végleges, viszonzatlan vagyongyarapodásként, vagyis maastrichti egyenleget javító bevételként értelmezi a vagyoni portfólió állam általi átvételét. A felosztó-kirovó típusú nyugdíjrendszerben a jövőbeni nyugdíjkötelezettséget az alkalmazandó statisztikai módszertan nem tekinti kötelezettségként, ezért a hatályos módszertan szerint csak az eszközök átvételét kell könyvelni, a kötelezettségeket nem, a mérlegadatok így vagyongyarapodást mutatnak.
- 2011. szeptember 29-én lépett hatályba a 2011. évi CXXI. törvény Az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról, amelyet a súlyos anyagi helyzetbe került devizahitelesek megsegítésére alkottak meg. A kedvezményes, egyösszegű **végtörlesztés** lehetőséget teremtett a jelentős mértékben devizában – főként svájci frankban, euróban és japán jenben – eladósodott lakosság terheinek csökkentésére. Eszerint a Magyarország területén lakóingatlanon alapított zálogjoggal vagy állami készfizető kezességgel

biztosított lakossági, devizában nyilvántartott deviza alapú kölcsönszerződés teljes összegű előtörlesztésére svájci frank alapú kölcsön esetében 180 CHF/HUF, euró alapú kölcsön esetében 250 EUR/HUF, japán jen esetében 200 HUF/100 JPY árfolyam alkalmazandó. A végtörlesztési igény bejelentésére 2011. december 31-ig volt lehetőség, a bejelentést követő 60 napon belül kellett a végtörlesztési összeget folyósítani. A végtörlesztés legutolsó dátuma 2012. február 28-a volt, azzal a megkötéssel, hogy a rendelkezésre álló fedezetről szóló igazolást 2012. január 31-ig be kellett nyújtani.

- A Kormány és a Bankszövetség 2011. december 15-én megállapodást kötött, amelynek 1. pontja értelmében a hitelintézetek az árfolyam-különbözetből adódó veszteség 30%-a erejéig és legfeljebb a 2011. évi különadó mértékéig csökkenthetik a 2011. üzleti évre fizetendő különadó összegét. Az ezt rendező jogszabály 2011. december 29-én kihirdetésre került. A jogszabály megszületésekor a pénzügyi intézmények a 2011. évi különadó-kötelezettségüket már teljesítették, azaz csak önellenőrzés útján, külön igényléssel lehetett a visszatérítéshez hozzájutni, legkorábban 2012. január 31-től. A törvény értelmében az adóvisszatérítés vagy annak egy része állampapír tulajdonba adásával is történhetett.
- Az EDP-munkacsoport megvizsgálta és az Eurostattal levélben egyeztetve a tranzakcióegyüttest. Eszerint az intézkedés végső kedvezményezettje a háztartási szektor, a hiteltartozás leírását 72%-ban a pénzügyi intézmények, 28%-ban az állam finanszírozza (tőketranszfer formájában) a háztartási szektor javára. A háztartási szektor pénzügyi vállalkozásokkal szembeni hiteltartozása akkor csökken, amikor a tényleges végtörlesztés pénzügyileg teljesül, tehát a 2011-ben megvalósult végtörlesztések után 2011-ben, a 2012-ben megvalósult végtörlesztések után 2012-ben kell elszámolni a pénzügyi vállalkozásoktól, illetve az államtól a háztartásoknak nyújtott tőketranszfert, egyéb kötelezettségekkel ellensúlyozva, mely pénzügyi kötelezettség a 2012. évi adóvisszatérítés 2011. évhez tartozó részével szűnik meg. Amennyiben az adóvisszatérítés állampapír tulajdonba adásával valósult meg, az egyéb kötelezettség pénzeszközökkel szembeni teljesítésével és állampapír adásvételének könyvelésével járt.
- A PSZÁF honlapján megjelent adatok alapján összesen 169 256 fogyasztó törlesztette mintegy 1354 milliárd forint értékű devizahitelét fix árfolyamon.
- A végtörlesztés miatt az államot összesen 103,6 milliárd forint kötelezettség terheli, melyet a statisztikai elszámolások a végtörlesztések időpontjához igazodóan 2011. évre 48,7 milliárd forint, 2012. évre 54,9 milliárd forint összegben rögzítettek. A NAV adatai alapján pénzforgalmi szemléletben a 103,6 milliárd forintból 2012-ben ténylegesen 101,09 milliárd forint teljesült adóvisszatérítésként, a fennmaradó 2,51 milliárd forint várhatóan 2013-ban fog teljesülni. A végtörlesztéshez kapcsolódó állami tehervállalás 2011-ben 48,7 milliárd forint egyenlegromlást, 2012-ben ugyanennyi javulást eredményezett az ESA'95 szerinti elszámolásokban a pénzforgalmihoz képest. A statisztikai elszámolásokban a 2012. évi eredményszemléletű különadót nem csökkentette a visszatérítés, miután nem adókiesés, hanem lakossági támogatásként folyósított költségvetési kiadás fejezi ki az intézkedés valós gazdasági tartalmát.

- A 2012. évi gyorsjelentésekből kiderült, hogy a költségvetési szervek áru- és szolgáltatásvásárlásból származó **szállítói tartozás** állománya 13,0 milliárd forinttal csökkent a 2011. év végi állományokhoz képest. Az önkormányzatoktól átvett feladatokkal és intézményekkel a fennálló tartozások is alrendszer váltanak, ennek nem számszerűsített hatása is megjelenik a központi költségvetési szervek tartozásállományának 50 milliárd forintos növekedésében. Az önkormányzati alrendszerben a tartozásállomány 37,0 milliárd forinttal csökkent. A központi költségvetési szervek lejárt szállítói tartozása a 2012. év végén 56,4 milliárd forintot tett ki, ami 24,4 milliárd forintos növekedést jelentett az előző évhez képest, melyben szintén szerepet játszottak az önkormányzatoktól átvett intézmények tartozásai. Az önkormányzati alrendszer lejárt tartozásainak alakulására a 2013-tól bevezetett új negyedéves adatszolgáltatás biztosít majd rálátást.
- Érinti a kormányzati szektor hiányát és adósságát egy korábbi **MEHIB-Eximbank-BTA kazah bank** közötti összetett ügylet, melynek a pénzforgalmi költségvetésben megjelenő tételein túl 2,4 milliárd forint nettó ESA-egyenlegjavító és 9,6 milliárd forint adósságnövelő hatása volt a 2012. évi adatokban.
- A Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (NMHH) 2011 augusztusában nemzetközi pályázatot írt ki a 900 Mhz-es frekvencia 10,8 Mhz szélességű blokkjának értékesítésére, melyen a január 31-ei eredményhirdetés alapján a három jelenlegi szolgáltató és az újonnan alapított MPVI Mobil Zrt. nyert. A négy nyertes összesen 43 milliárd 875 millió 590 ezer forint plusz áfa összeget fizetett 2012 februárjában az NMHH-nak. A jelenlegi szolgáltatók az NMHH-nál fellebbeztek a frekvenciahasználati jogosultságot megállapító elsőfokú határozat ellen, kérve a negyedik szolgáltató kizárását. A fellebbezéseket az NMHH másodfokon 2012. március 12-én hozott határozataiban elutasította. A három jelenlegi szolgáltató ezt követően a Budapesti Törvényszéknél bírósági felülvizsgálatot kért az NMHH közigazgatási határozata ellen. A Budapesti Törvényszék a pereket egyesítve az NMHH közigazgatási határozatait 2012. szeptember 17-én hatályon kívül helyezte. Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye. Ezt követően a Vodafone és a Telenor a negyedik szolgáltató pályázatának érvénytelenítése, az NMHH pedig az eredeti határozatainak visszaállítása érdekében kért felülvizsgálatot a Kúriától. A Kúria október 18-án a felülvizsgálati eljárás idejére felfüggesztette a Fővárosi Törvényszék határozatának végrehajtását, február 26-ai döntésével pedig helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék határozatát. A Kúria döntése állást foglalt abban, hogy a pályázati eljárásra a kiírásakor érvényes jogi környezet az irányadó, továbbá, hogy a pályázati csomag nem bontható fel, vagyis mind a négy pályázat egységesen érvénytelen.
- Az eredetileg az NMHH-hoz befolyt árverési díj a jogi eljárás miatt a központi költségvetés letéti számláján nyert elhelyezést. A bonyolult jogi helyzet statisztikai leképezésére a módszertan nem adott elégséges útmutatást, ezért a statisztikai hatóságok az Eurostattól kértek állásfoglalást. Az indokolás szerint mivel a Kúria a felülvizsgálati eljárás idejére a Fővárosi Törvényszék ítéletének végrehajtását - és így a frekvenciadíjak visszafizetését -, és nem magát az ítélet által keletkeztetett kötelezettséget függesztette fel, amit február 26-ai döntésével

végül helyben is hagyott, így a végső bírósági döntés időpontjának a Fővárosi Törvényszék döntésének szeptember 17-ei időpontja tekintendő. 2012 első negyedévében így a kormányzati szektornak bevétele keletkezett 43 milliárd 875 millió 590 ezer forint plusz áfa összegben, míg a harmadik negyedévben kiadása ugyanebben az összegben.

- Az Eurostat április 10-én küldött állásfoglalásában egyetértett a frekvenciadíjak 2012. első negyedéves bevételként történő elszámolásával, mivel a szolgáltatók kifizették ekkor a frekvenciadíjat és az új negyedik szolgáltató kivételével megkezdték a frekvencia használatát, így a frekvenciahasználati jogosultság átruházását vélelmezni lehet. A bírósági döntés időpontjának magyar értelmezésével azonban nem értett egyet. Indoklása szerint 2012 szeptemberében a Fővárosi Törvényszék döntése következtében nem kerültek visszavonásra a frekvenciahasználati jogosultságok, azt a Kúria felfüggesztette és az NMHH csak a Kúria döntése értelmében teheti ezt meg, így a szolgáltatók továbbra is használhatták a frekvenciákat és ebből gazdasági hasznuk is származott. Gazdasági értelemben így a jogosultság megszűnésének időpontja a frekvenciahasználati engedélyek (NMHH általi) visszavonásának tényleges időpontja, és ezért a bevételként 2012 első negyedévében elszámolt összeg visszarendezését nem 2012 harmadik negyedévében, hanem 2013 megfelelő negyedévében javasolják elszámolni. Az Eurostat jelen állásfoglalása a 2012. decemberi, bírósági aktushoz kapcsolt előzetes elszámolási javaslatához képest eltér, érvelése a gazdasági haszonra teszi a hangsúlyt. Ezért figyelmen kívül hagyja, hogy a Budapesti Törvényszék ítéletét követő időszakban a meghosszabbított frekvenciahasználatot a Kúria felfüggesztő ítélete idézte elő. További módszertani egyeztetés várható a kérdésben.
- 2012-ben 10,6 milliárd forint értékben történt ún. EUA típusú uniós rendszerben szabályozott széndioxid kvóta értékesítése, tőzsdei úton, zömmel a 2008-2012. évi periódushoz kapcsolódóan. Az uniós tagországok 2013 áprilisáig értékesíthetik az ezen periódusra érvényes, az ingyenes kiosztás után megmaradt, felesleges kvótáikat. A kvótakereskedelem tranzakcióinak statisztikai elszámolására - többéves ENSZ-OECD-EU-IMF egyeztetés eredménye alapján - az Eurostat 2013 februárjában iránymutatást adott ki, különösen az ún. „cap and trade” rendszerek elszámolására, ilyen az európai rendszer is: limitált széndioxid-kibocsátás a kvóták kereskedelmével. Az iránymutatás értelmében a széndioxid-kibocsátásért a kibocsátó vállalatnak termelési adót kell fizetnie, amely adó megfizetése „természetben”, a kvóták leadásával történik. Az adófizetést eredményeszemléletben a kvótaleadás időszakára kell kimutatni (nem a kvóta vonatkozási évére). Mindez azonban csak a pénzért értékesített kvótákra vonatkozik, mert az EU által meghatározott tagországi kvótakeretekből történő ingyenes kiosztás – a kiadott módszertan szerint – nem jogosít fel ilyen kormányzati adóbevétel keletkeztetésére. Ha a tagországban összesen leadott kvóták száma meghaladja az ingyenesen kiosztott kvóták számát az adott periódus végén, akkor számolható el adóbevétel az értékesített kvóták egyedeinek nyomon követésével, ennek hiányában modellszámítással. A 2008-2012 periódus teljes körű kvótaleltára alapján lehet megítélni, hogy e periódus kvótái értékesítéséből származhat-e kormányzati bevétel 2013-ban. Az Eurostat által kiadott módszertani iránymutatás rögzíti, hogy a kiotói egyezmény

alapján működő, ún. Assigned Amount Unit (AAU) típusú kvóták immateriális jószágnak tekintendők, és Kormány általi értékesítésük a kormányzat bevételeként számolható el. 2008-2011 között kiotói típusú kvóták értékesítésére került sor, és ezek a bevételek javították a maastrichti egyenleget.